

Voimassaoloaika
2.2.2026 lukien toistaiseksi

Kumoa
-

Kohderyhmä
Maahanmuuttoviraston
oleskelulupahakemusten ja
jälkivalvonta-asioiden käsittelijät

Säädösperusta
Laki Maahanmuuttovirastosta 2 §
(621/2020)

Ohje pysyvien oleskelulupien uusista edellytyksistä lakimuutoksen 2026 jälkeen – Pysyvien lakimuutos -ohje

Maahanmuuttovirasto antaa uuden ohjeen pysyvien oleskelulupien uusista edellytyksistä, ja niiden huomioimisesta pysyvän oleskeluluvan ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan hakemusten käsittelyssä sekä päätöksenteossa. Ulkomaalaislain muutos pohjautuen hallituksen esitykseen 62/2025 vp on astunut voimaan 8.1.2026.

Tarkastelun keskiössä ovat lakimuutoksen myötä pysyviin oleskelulupiin sovellettavat uudet edellytykset. Ohjeessa käsitellään kuitenkin myös ne luvan edellytykset, jotka soveltuivat jo ennen lakimuutosta ja soveltuvat vastedeskin. Ohje on luotu hakemusten käsittelijöitä varten pysyvien oleskelulupien hakemusasioiden ratkaisemiseksi.

Ohje ei kuitenkaan yksittäistapauksessa ole ratkaisijaa sitova, sillä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Jos ohje on yksittäisessä tapauksessa ristiriidassa ulkomaalaislain, sen erillislakien, kansalaisuuslain, hallintolain, perustuslain, muiden velvoittavien normien tai kansainvälisten velvoitteiden kanssa, ohjetta ei tule soveltaa. Ohjeen tarkoituksena on tukea lakimuutoksen tuomien uusien edellytysten arvioimista Maahanmuuttovirastossa. Ohjeen tavoitteena on tukea viivytyksetöntä päätöksentekoa, hakijoiden tasavertaista kohtelua sekä neuvontavelvoitteen ja palveluperiaatteen asianmukaista toteutumista viraston toiminnassa.

Liitteet	MIG-2538236, Salattu liite
Jakelu	Viraston johtoryhmä Asiakkuuspalveluiden yksikkö Digitaalisten palveluiden yksikkö Kansainvälisen suojelun osasto Lupa- ja kansalaisuusosasto Oikeus- ja asiantuntijapalveluiden yksikkö Tieto- ja tulosohjauspalveluiden yksikkö Turvallisuusyksikkö Vastaanottopalveluiden osasto Viestintäyksikkö Valvontaosasto
Tiedoksi	Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia Elinvoimakeskukset Helsingin hallinto-oikeus Hämeenlinnan hallinto-oikeus Itä-Suomen hallinto-oikeus Korkein hallinto-oikeus Oikeuskanslerinvirasto Opetus- ja kulttuuriministeriö Pakolaisneuvonta Pohjois-Suomen hallinto-oikeus Poliisihallitus Sisäministeriö/maahanmuutto-osasto Sisäministeriö/poliisiosasto Turun hallinto-oikeus Työ- ja elinkeinoministeriö Ulkoministeriö Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto Vaasan hallinto-oikeus

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	5
Sammanfattning	6
Käsitteet ja lyhenteet	7
Symbolit	10
Versioluettelo	11
1 Pysyvä oleskelulupa	12
1.1 A-luvan peruste ja yleiset edellytykset pysyväälle oleskeluluvulle	13
1.1.1 A-luvan peruste	13
1.1.2 Yleiset edellytykset	22
1.2 Asumisajan laskeminen ja asumisen yhtäjaksoisuus	25
1.2.1 Matkat	28
1.3 Pysyvän oleskeluluvan hakeminen	29
1.3.1 Sähköiset hakemuslomakkeet	31
1.3.2 Paperiset hakemuslomakkeet	32
2 Pysyvän oleskeluluvan kotoutumisedellytykset	32
2.1 Yleistä kotoutumisedellytyksistä	32
2.1.1 Päätöksen perusteena olevan tiedon käytettävyys vireillepanohetkellä	33
2.2 Kielitaitoedellytys	35
2.2.1 Kielitaidon osoittaminen	36
2.2.2 Kielitaitoedellytyksestä poikkeaminen	47
2.3 Työhistoriaedellytys	51
2.3.1 Päätoimisuus	53
2.3.2 Eläkeiän ylittäneet hakijat	59
2.3.3 Toimeentulotukiin turvautuminen	61
2.3.4 Poissaolot	63
3 Hakemuspolut	66
3.1 6 vuoden asumisajan polku.....	66
3.2 40 000 euron vuositulot	69
3.3 Ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto	74
3.4 E erityisen hyvä kielitaito	78
3.5 Suomessa suoritettu korkeakoulututkinto	80
3.6 Alaikäisen hakemus.....	87
3.6.1 Huoltaja Suomessa.....	93
3.6.2 Alaikäinen ilman huoltajaa tai huoltajalla EU-kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti	99

4	Edellytyshierarkia, menettely ja päätösharkinta	101
5	Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, P-EU-lupa.....	106
5.1	Asumisajan laskeminen ja asumisen yhtäjaksoisuus	108
5.2	Kielitaitoedellytys P-EU-luvassa.....	110
5.2.1	Vaadittu kielitaidon taso.....	110
5.2.2	P-EU-luvan kielitaitoedellytyksestä poikkeaminen	111
6	Pysyvän luvan ja P-EU-luvan myöntämisen esteet	113
6.1	Hakija on syylistynyt rikokseen	117
6.2	Hakija on epäiltynä rikoksesta.....	120
6.3	Useita rikosesteitä	123
6.4	Yleinen järjestys ja turvallisuus.....	123
6.5	Määräaikaisen luvan pituus	125
6.6	Hakijan kuuleminen rikosasioista	128
6.6.1	Oikeudellinen tausta.....	128
6.6.2	Kuuleminen.....	129
6.6.3	Kuulemisvelvollisuuden huomioiminen päätöspäätöseluissa.....	130

Tiivistelmä

Ohje on ensimmäinen pysyviin oleskelulupiin keskittyvä soveltamisohje. Pysyviä oleskelulupia koskeva lakimuutos on astunut voimaan 8.1.2026. Lain voimaantuloon asti voimassa olleet pysyvien oleskelulupien edellytykset säilyvät pääosin muuttumattomina, mutta niiden lisäksi luvan myöntämiselle on uusia ehtoja. Edellytyksiä on tiukennettu ja lupien saaminen on entistä vahvemmin sidottu työhön, kieleen ja kotoutumiseen. Uusien lainkohtien asettamista edellytyksistä käytetään käsitettä kotoutumisedellytykset. Pysyvän oleskeluluvan (P) vaadittu yhtäjaksoinen asumisaika on pidennetty neljästä vuodesta kuuteen vuoteen. Pääsäännöstä poiketen pysyvä oleskelulupa voidaan kuitenkin myöntää aiemmin, jos hakija täyttää vaihtoehtoiset lisäedellytykset: korkeammat tulo-, koulutus- tai kielivaatimukset. Lasten osalta pysyvän oleskeluluvan saaminen on pääsäännön mukaan kytketty vahvasti huoltajan asemaan. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan (P-EU) edellytyksenä on jatkossa hyvä kielitaito.

Tarkastelun keskiössä ovat lakimuutoksen myötä pysyviin oleskelulupiin sovellettavat uudet edellytykset. Ohjeessa käsitellään kuitenkin myös ne luvan edellytykset, jotka soveltuivat jo ennen lakimuutosta ja soveltuvat vastedeskin. Tämä mahdollistaa kokonaiskuvan muodostamisen käsittelijälle hakemusten ratkaisemiseksi.

Pysyvät oleskeluluvat -kattokäsitteellä viitataan sekä pysyvään oleskelulupaan että pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaan. Hallituksen esityksessä HE 62/2025 vp käytettävät käsitteet ovat pysyvä oleskelulupa ja pitkään oleskelleen oleskelulupa. Tässä eritoten hakemusten käsittelijöille suunnatussa ohjeessa on valittu käyttää pysyvien oleskelulupien prosessissa vakiintuneita käsitteitä pysyvä lupa ja P-EU-lupa. Näin ollen myös osioissa, joissa referoidaan hallituksen esitystä, on käsitteet muutettu valinnan mukaisiksi.

Uusia edellytyksiä käsittelevissä luvuissa avataan ensin leipätekstinä laintulkintaa ja sen vaikutuksia hakemusten käsittelyyn. Tämän jälkeen tulkintaa konkretisoidaan esimerkkitapauksilla. Jokainen osio päättyy tarkistuslistaan, jossa kerrotaan tiivistetysti osion keskeisimmät asiat.

Lakia soveltaessa huomioidaan siirtymäsäännös. Siten ennen lain voimaantuloa vireille tulleet hakemukset käsitellään ennen 8.1.2026 voimassa olleen lain mukaisesti.

Sammanfattning

Denna anvisning är den första tillämpningsanvisningen som fokuserar på permanenta uppehållstillstånd. En lagändring som gäller permanenta uppehållstillstånd trädde i kraft 8.1.2026. De villkor för permanenta uppehållstillstånd som var i kraft före lagändringen fortsätter till största delen att gälla, men utöver dem har det införts nya villkor för beviljande av tillstånd. Villkoren har blivit strängare och beviljandet av tillstånd anknyter starkare än tidigare till arbete, språk och integration. De villkor som ställs i de nya bestämmelserna kallas för "integrationsvillkor". Den oavbrutna boendetid som krävs för permanent uppehållstillstånd (P) har förlängts från fyra år till sex år. Med avvikelse från huvudregeln kan permanent uppehållstillstånd dock beviljas tidigare, om sökanden uppfyller de alternativa ytterligare villkoren, dvs. de strängare villkoren gällande inkomster, utbildning eller språkkunskaper. Beviljande av permanent uppehållstillstånd för barn anknyter enligt huvudregeln starkt till vårdnadshavarens ställning. I fortsättningen är goda språkkunskaper ett villkor för EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta (P-EU).

Anvisningen fokuserar på de nya villkoren för permanenta uppehållstillstånd som införts i och med lagändringen. I anvisningen behandlas dock också de villkor som tillämpades redan före lagändringen och som gäller även i fortsättningen. Detta gör det möjligt att skapa en helhetsbild för handläggaren för att avgöra ansökningar.

Överbegreppet "permanent uppehållstillstånd" syftar på både permanent uppehållstillstånd och EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. De begrepp som används i regeringens proposition RP 62/2025 rd är "permanent uppehållstillstånd" och "uppehållstillstånd för varaktigt bosatta". I denna anvisning, som främst riktar sig till handläggare av ansökningar, används begreppen "permanent tillstånd" och "P-EU-tillstånd" som är etablerade i processen för permanenta uppehållstillstånd. Således har begreppen ändrats i enlighet med detta även i hänvisningar till regeringens proposition.

I de kapitel där de nya villkoren behandlas beskrivs först som brödtext lagtolkningen och dess verkningar på behandlingen av ansökningar. Därefter konkretiseras tolkningen med hjälp av exempelfall. I slutet av varje del finns en checklista som sammanfattar det viktigaste i delen.

Vid tillämpningen av lagen beaktas övergångsbestämmelsen. Detta innebär att de ansökningar som blivit anhängiga innan lagen trädde i kraft behandlas i enlighet med den lag som gällde före 8.1.2026.

Käsitteet ja lyhenteet

Käsitteet

Alaikäinen	Hakemuksen vireillepanohetkellä alle 18-vuotiasta lasta kohdellaan alaikäisenä koko käsittelyprosessin ajan, vaikka lapsi ehtisi täysi-ikäistyä.
A-lupa	Jatkuva (A) oleskelulupa on määräaikainen lupa, eli tietylle ajanjaksolle myönnettävä oleskelulupa. A-lupa on tarkoitettu pidempiaikaista Suomeen muuttamista varten.
A-luvan peruste	Pysyvän oleskeluluvan myöntäminen edellyttää jatkuvan oleskeluluvan eli A-luvan edellytysten täyttämistä. Hakijalla tulee siis olla ainakin yksi A-luvan peruste, jonka edellytykset tutkitaan osana lupaharkintaa.
B-lupa	Tilapäinen (B) oleskelulupa on määräaikainen lupa, eli tietylle ajanjaksolle myönnettävä oleskelulupa. B-lupa on tarkoitettu tilapäistä Suomeen muuttamista varten.
Hakemuspolku	Maahanmuuttoviraston näkökulmasta hallituksen esityksen mukaiset lisäedellytykset pysyvälle luvulle muodostavat erilaisia polkuja pysyvän luvan saamiseksi. Hakijan tulee pysyvän luvan hakemuksen vireille jättäessään valita, minkä hakemuspolun hän haluaa saattaa tutkittavaksi. Lain näkökulmasta kyseessä on valinta siitä, mihin lain kohtaan hakija haluaa hakemuksessaan vedota.
Huoltaja	Huoltajalla tarkoitetaan lapsen vanhempia tai muita henkilöitä, joille lapsen huolto on uskottu.
Kokonaisharkinta	Kokonaisharkinnalla tarkoitetaan sitä, että asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat ja hakijan yksilölliset olosuhteet kokonaisuudessaan. Kokonaisharkinnassa on punnittava sekä luvan epäämistä että myöntämistä puoltavia seikkoja.
Kolmannen maan kansalainen	Muun maan kansalainen kuin unionin kansalainen ja häneen rinnastettava. Soveltamisohjeessa käytetään rinnakkain termejä kolmannen maan kansalainen, ulkomaalainen ja hakija asiayhteydestä riippuen.
Kotoutumisedellytys	Kielitaito- ja työhistoriaedellytys sekä vaihtoehdotiset lisäedellytykset, jotka täyttämällä pysyvän luvan voi saada aiemmin kuin pääsäännön mukaisen kuuden

vuoden jälkeen: korkeammat tulo-, koulutus- tai kielitaitovaatimukset.

Perheenjäsen
Ulkomaalaislain mukainen perheenjäsen on määritelty ulkomaalaislain oleskelua koskevien yleisten säännösten 37 §:ssä. Lain mukaan perheenjäseneksi katsotaan Suomessa asuvan henkilön aviopuoliso sekä alle 18-vuotias naimaton lapsi, jonka huoltaja on Suomessa asuva henkilö tai tämän aviopuoliso. Jos Suomessa asuva henkilö on alaikäinen lapsi, perheenjäsen on hänen huoltajansa. Aviopuolisoksi tai aviopuolisoon rinnastettavaksi perheenjäseneksi katsotaan myös samaa sukupuolta oleva henkilö, jos parisuhde on kansallisesti rekisteröity. Myös kasvattilapsi voidaan tietyin edellytyksin katsoa pykälän mukaiseksi perheenjäseneksi.

Pysyvä oleskelulupa (P)

Pysyvä oleskelulupa tai pysyvä lupa on kolmannen maan kansalaiselle myönnettävä toistaiseksi voimassa oleva lupatyyppejä.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa (P-EU)

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa tai P-EU-lupa on kolmannen maan kansalaiselle myönnettävä pysyvä EU-oleskelulupa.

Toimeentulotuki

Toimeentulotukilain (1412/1997) mukaiset perus-, täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki.

Työttömyysetuus

Työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen työttömyyspäiväraha, mukaan lukien ansiopäiväraha, sekä työmarkkinatuki.

Lyhenteet

A-lupa	Jatkuva oleskelulupa
AO	Asianomistaja
EUT	Euroopan unionin tuomioistuin
EVK	Eurooppalainen kielitaidon viitekehys
HaVM	Hallintovaliokunnan mietintö
HE	Hallituksen esitys
KHO	Korkein hallinto-oikeus
P-EU-lupa	Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa

RVL/RVT	Rajavartiotoiminnan rekisteri
SOLKI	Soveltavan kielentutkimuksen keskus
UIKL	Ulkomaalaislaki (301/2004)
UMA	Ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmä
VHS	Velvoitteidenhoitoselvitys
VTJ	Väestötietojärjestelmä
YKI	Yleinen kielitutkinto
YJT	Yleinen järjestys ja turvallisuus

Symbolit

Ohje sisältää alla esiteltyjä symboleja, jotka korostavat erityistä huomiota vaativia ja ohjetta täydentäviä asioita.

Huomioitavaa – Tärkeä tai erityistä huomiota vaativa asia

Soveltamislinjaus – Migrin tekemä erityistä huomiota vaativa soveltamislinjaus

Oikeustapaus tai muu päätös – Tuomioistuinten ja Migrin tekemät päätökset

Lisätieto – Läpikäytävää aihealuetta täydentävä tieto, esimerkit

Tarkistuslista – Tekstin aikaisempia sisältöjä yhteen kokoava lista

Kolme pistettä kertoo erityistä huomiota vaativan asian, päätöksen, soveltamislinjauksen, lisätiedon tai tarkistuslistan päättymisestä. Pisteet on merkitty samalla värillä, kuin sitä ennen käytetty symboli.

Versioluettelo

<u>Versionumero</u>	<u>Päivämäärä</u>	<u>Sivut/kohdat</u>	<u>Kuvaus tehdyistä muutoksista</u>

1 Pysyvä oleskelulupa

Pysyvää oleskelulupaa koskeva sääntely on ulkomaalaislaissa (301/2004). Kyseiseen oleskelulupaan oikeuttava oleskelu on voinut tapahtua myös muiden lakien kuin ulkomaalaislain nojalla myönnettyillä jatkuvilla oleskeluluvilla, mutta näissäkin tapauksissa pysyvä lupa myönnetään aina ulkomaalaislain nojalla. (HE 62/2025 vp, s. 7)

Pysyvä (P) oleskelulupa on toistaiseksi voimassa oleva lupatyyppi, eli sen voimassaoloaika ei ole rajoitettu. Pysyvässä luvassa on myös rajoittamaton työnteko-oikeus (ulkomaalaislain 81 a §). Maahanmuuttovirasto voi peruuttaa myöntämänsä pysyvän luvan, kun jokin ulkomaalaislain 58 §:ssä säädetyistä perusteista täyttyy.

Pysyvä lupa voidaan myöntää, kun hakija täyttää edellytykset, joiden perusteella hänelle voitaisiin myöntää jatkuva oleskelulupa, ja hän on oleskellut maassa yhtäjaksoisesti ulkomaalaislaissa säädetyssä määräjän sekä täyttää ulkomaalaislaissa säädetyt kotoutumisedellytykset. 8.1.2026 voimaan tulleen lakimuutoksen myötä pysyvälle oleskelulle on asetettu uusia edellytyksiä riippuen siitä, kuinka kauan hakija on oleskellut Suomessa. (HE 62/2025 vp, s. 20). Näitä lisäedellytyksiä käsitellään tarkemmin jäljempänä luvuissa [2 Pysyvän oleskeluluvan kotoutumisedellytykset](#) ja [3 Hakemuspolut](#).

Pysyvän luvan myöntämisestä säädetään ulkomaalaislain 56 §:ssä. Ensimmäisen momentin mukaan:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, joka on jatkuvan oleskeluluvan saatuaan luvallisesti oleskellut maassa yhtäjaksoisesti tässä laissa säädetyssä määräjän ja täyttää laissa säädetyt kotoutumisedellytykset. Pysyvä oleskelulupa myönnetään, jos edellytykset, joiden perusteella ulkomaalaiselle myönnetään jatkuva oleskelulupa, ovat olemassa ja pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle ei ole tässä laissa mainittuja esteitä.

Momentissa avataan keskeiset edellytykset pysyvälle luvulle: vaadittu asumisaika, jatkuvan (A) oleskeluluvan edellytysten täyttäminen, kotoutumisedellytysten täyttäminen ja luvan myöntämisen esteiden puuttuminen. Näitä eri edellytyskokonaisuuksia ja esteitä käsitellään tämän ohjeen eri luvuissa. Momentti jatkuu oleskelun yhtäjaksoisuuden määritelmällä, jota käsitellään erikseen asumisaikaa käsittelevän luvun 1.2 yhteydessä.

1/2026 lakimuutoksen myötä ulkomaalaislain 56 §:n 1 momentissa ei ole enää mainintaa siitä, kuinka monta vuotta hakijan on tullut oleskella jatkuvalla oleskeluluvalla pysyvän oleskeluluvan saadakseen, ja momentissa on viitattu tältä osin laissa säädettyyn, millä on tarkoitettu ulkomaalaislain uudessa 56 a §:ssä mainittuja, hakemusperusteesta riippuvia oleskeluaikoja. Lisäksi momenttiin on lisätty selvyuden vuoksi viittaus uusiin kotoutumisedellytyksiin, jotka ovat ulkomaalaislain 56 a §:ssä. (HE 62/2025 vp, s. 84.) Asumisaikaa käsitellään tarkemmin luvussa [1.2 Asumisajan laskeminen ja asumisen yhtäjaksoisuus](#) ja kotoutumisedellytyksiä luvuissa [2 Pysyvän oleskeluluvan kotoutumisedellytykset](#) ja [3 Hakemuspolut](#).

Lakimuutoksen myötä säädetään myös ehdottoman vankeusrangaistuksen vaikutuksesta yhtäjaksoisen oleskelun kertymiseen pysyvässä luvassa ulkomaalaislain 56 §:n 6 momentissa:

Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, yhtäjaksoinen luvallinen oleskeluaika katkeaa ja alkaa alusta. Aika voi alkaa alusta aikaisintaan, kun ehdoton vankeusrangaistus on kokonaan suoritettu.

Ehdottoman vankeusrangaistuksen vaikutuksesta pysyvässä luvassa huomioitavaan asumisaikaan on ohjeistettu tarkemmin luvussa [1.2 Asumisaajan laskeminen ja asumisen yhtäjaksoisuus](#).

Pysyvän oleskeluluvan myöntämisestä alaikäiselle säädetään erikseen ulkomaalaislain 56 b §:ssä. Tätä käsitellään tarkemmin luvussa [3.6 Alaikäisen hakemus](#).

1.1 A-luvan peruste ja yleiset edellytykset pysyvälle oleskeluluvalla

Pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää hakijalle, joka on oleskellut maassa jatkuvalla oleskeluluvalla (A-lupa) tai brexit-luvalla ulkomaalaislaissa säädetyn määräajan ja täyttää tietyt lain mukaiset vaatimukset. Jatkuva oleskelulupa on määräaikainen lupa. Jatkuvalla oleskeluluvalla tai brexit-luvalla oleskelun lisäksi hakijan tulee täyttää edelleen jonkin jatkuvan oleskeluluvan edellytykset sekä oleskeluluvan yleiset edellytykset.

1.1.1 A-luvan peruste

Pysyvässä luvassa edellytetään jatkuvalla oleskeluluvalla oleskelun lisäksi sitä, että hakija täyttää edelleen jonkin jatkuvan oleskeluluvan edellytykset. Kyse voi olla samasta perusteesta, jolla hänelle on myönnetty aiemmat jatkuvat oleskeluluvat tai uudesta perusteesta. (HE 62/2025 vp, s. 9)

Lakimuutos ei tuonut muutosta tähän peruslogiikkaan pysyvissä luvissa. Hakijalla täytyy vastaisuudessakin olla peruste, joka oikeuttaa jatkuvaan oleskeluun Suomessa. Pysyvän luvan voi siten jatkossakin saada esimerkiksi perhesiteen, työn tai yrittämisen perusteella. A-luvan peruste voi olla esimerkiksi kansainvälistä suojelua saaneen puoliso, työ ravintolalokkikina tai elinkeinon harjoittaminen. Mikään A-luvan peruste ei lakimuutoksen myötä poistu harkittavien listalta. Hakija voi hakemuslomakkeella ilmoittaa enintään kolme A-luvan perustetta, joihin hän haluaa vedota pysyvän luvan perusteinaan.

Eli käytännössä, jos hakija on hakemuslomakkeessa ilmoittanut hakevansa pysyvää lupaa esim. perhesiteen perusteella, mutta on lisäksi ilmoittanut toissijaiseksi perusteekseen työsuhteen, huomioidaan päätöstä tehdessä pysyvän luvan myöntämisen mahdollisuus myös tällä perusteella. Mikäli hakija ei täytä pysyvän luvan edellytyksiä perhesiteen perusteella, tutkitaan samalla, täytyvätkö luvan myöntämisen edellytykset työn perusteella.

Prosessinomistajan 30.12.2025 tekemän linjauspäätöksen (MIGDno-2025-4053) mukaan pysyvän luvan ja samassa yhteydessä mahdollisesti arvioitavan määräaikaisen jatkoluvan harkinnassa tutkitaan ja arvioidaan vain ne A-lupaperusteet, joita hakija on hakemuksensa perusteeksi ilmoittanut. Lisäksi hakemuksen yhteydessä tutkitaan tarvittaessa ne oleskelulupaperusteet, joita Maahanmuuttoviraston tulee lain tai viraston muiden soveltamisohjeiden mukaan aina huomioida oleskelulupahakemuksen yhteydessä. Lisäksi päätösharkinnassa arvioidaan tarvittaessa pysyvän ja määräaikaisen luvan myöntämistä ulkomaalaislain 54 § 7 momentin mukaisilla kiinteillä siteillä niissä tilanteissa, joissa hakija on hakenut pysyvää lupaa perhesiteen perusteella.

"Hakemuksensa perusteeksi" ilmoittamisella tarkoitetaan käytännössä niitä A-luvan perusteita, joita hakija on hakemuslomakkeessa ilmoittanut, sekä esimerkiksi perusteita, jotka asiakas olisi olosuhdemuutoksen takia asian käsittelyn pitkittyessä ilmoittanut omatoimisesti Maahanmuuttovirastolle. Sen sijaan käsittelijän ei tule esimerkiksi viranomaisrekistereistä saatavia tietoja tutkimalla harkita laajasti mahdollisia muita olosuhteita ja perusteita oleskeluluvulle niiden ohella, joita asiakas on itse hakemuksessaan tai asian käsittelyn yhteydessä ilmoittanut.

Tilanteet, jotka tulevat lain mukaan esimerkiksi aina huomioida oleskelulupahakemuksen yhteydessä, ovat esimerkiksi sellaisia, joissa ilmenee viitteitä yksilöllisen inhimillisen syyn (UlkL 52 §) tai perheväkivallan (UlkL 54 § 7 mom) vuoksi myönnettävän luvan perusteista.

Lisäksi viran puolesta arvioidaan tarvittaessa UlkL 54 b §:n mukaiset edellytykset oleskeluluvulle työnantajan moitittavan toiminnan eli ns. uhke -perusteella, kun pysyvää lupaa on haettu työnteon perusteella.

Jos hakijan ilmoittamien perusteiden edellytykset eivät täyty, ja asiassa ilmenee viitteitä edellä mainituista perusteista luvulle, tulee viraston arvioida pysyvän luvan edellytysten täyttymistä ko. perusteilla viran puolesta. Jos pysyvälle luvulle on laista tuleva este, arvioidaan edellytykset jatkuvan (A) oleskeluluvan myöntämiseksi ko. perusteilla myös viran puolesta. Pysyvän luvan myöntämisen edellytyksiä kiinteillä siteillä (54 § 7 mom) arvioidaan viran puolesta tilanteissa, joissa hakija on hakenut pysyvää lupaa perhesiteen perusteella, mutta lupa ei ole myönnettävissä ko. perusteella. Myös määräaikaisia perhesiteen perusteella jätettyjä oleskelulupahakemuksia käsiteltäessä harkitaan luvan myöntämisen edellytykset kiinteillä siteillä vastaavissa tilanteissa viran puolesta. Hakijan on pysyvän luvan hakemuksessaan tullut siis toisin sanoen vedota hakemuksessaan perhesiteeseen joko ensisijaisena tai toissijaisena A-luvan perusteenaan, jotta oleskeluluvan myöntämistä kiinteiden siteiden perusteella harkitaan viran puolesta.

Oleskeluluvan myöntämisestä yksilöllisestä inhimillisestä syystä ohjeistetaan tarkemmin ohjeessa *Ohje oleskelulupa yksilöllisestä inhimillisestä syystä – 52 § - ohje (MIGDno-2024-396)*.

Tämän alaluvun lopusta löytyvästä taulukosta voit tarkistaa, millä kaikilla jatkuvan luvan perusteilla pysyvä lupa on myönnettävissä, ja miten perusteiden valinnat näyttäytyvät hakijoille hakemuslomakkeella.

Pysyvän luvan myöntämisen edellytyksiä tutkitaan hakijan ilmoittamalla ensisijaisella hakuperusteella ja toissijaisilla hakuperusteilla hyödyntäen ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmän (UMA) automaatiota. Jos hakijan ilmoittaman ensisijaisen A-luvan perusteen ehdot täyttyvät, edellytys voi täytyä automaattisesti. Jos ensisijainen peruste ei täyty, käsittelijä arvioi toissijaisten perusteiden täyttymisen automaation avustamana. Automaatiosäännöt tuottavat käsittelijälle käsittelytyötä tukevaa tietoa lokille, kuten esimerkiksi työsuhteeseen ja tuloihin liittyviä tietoja. Mahdollisia ulkomaalaislain 52 §:n perusteita tulee kuitenkin selvittää ja arvioida manuaalisesti.

Edellytys jatkuvan oleskeluluvan edellytysten täyttämistä ei sovellu alle 18-vuotiaisiin alaikäisiin, jotka hakevat pysyvää lupaa suhteessa huoltajaansa, jolla on voimassa oleva pysyvä tai P-EU-lupa tai Suomen kansalaisuus. Vaikka luvan hakemisen syynä on Suomessa asuva huoltaja, ei ulkomaalaislain 56 §:ä sovelleta, jolloin ei myöskään voida puhua A-luvan perusteesta. Maahanmuuttovirasto arvioi kuitenkin viran puolesta tarvittaessa edellytykset määräaikaiselle jatkuvalla (A) oleskeluluvalla, jos pysyvän luvan edellytykset eivät täyty. Tällaisessa tilanteessa A-luvan peruste voi nousta merkitykselliseksi myös lapsen pysyvän luvan hakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Ulkomaalaislaissa säädetään jatkuvan oleskeluluvan myöntämisestä sekä siihen oikeuttavista tilanteista. Vaikka pysyvän luvan myöntäminen edellyttääkin hakijalta A-luvan edellytysten täyttämistä, ei tässä ohjeessa käydä läpi jatkuvan oleskeluluvan myöntöperusteita niihin liittyvien erilaisten edellytysten näkökulmasta. Lähtökohtaisesti pysyviä lupia käsittelevien tulee noudattaa määräaikaisia lupia koskevia periaatteita arvioidessaan hakijan valitseman A-lupaperusteen edellytysten täyttymistä, kuitenkin niin, että lupatyyppien erot tulevat huomioiduksi käsittelyssä ja päätösharkinnassa. UMA-edellytysten lokitekstit tukevat käsittelijää tässä.

Huomionarvoista tässä yhteydessä on, että pysyvä lupa on erillinen oleskelulupatyyppinsä eikä pysyvään lupaan sovelleta sellaisenaan määräaikaisia lupia koskevia säännöksiä. Tämä siitä huolimatta, että pysyvän luvan myöntäminen edellyttää jatkuvan oleskeluluvan edellytysten täyttämistä. Toisin sanoen pysyvässä luvassa on kyse omasta erityisestä oleskelulupatyyppistä eikä se voi koskaan olla varsinaisesti esimerkiksi perhesidelupa taikka työperusteinen oleskelulupa.

Eroa pysyvien ja määräaikaisten lupien välillä voidaan konkretisoida yritystoiminnan perusteella haetun pysyvän luvan kautta. Pysyvän luvan myöntäminen tällä perusteella edellyttää, että hakija on yrittäjä ja yritystoiminta on kannattavaa siten, että hän voi turvata toimeentulonsa pääsääntöisesti yritystoiminnallaan. Koska sovellettava säännös tässä yhteydessä on kuitenkin ulkomaalaislain 39 §, voidaan toimeentulon

riittävyden arvioinnissa huomioida myös esimerkiksi sivutoimisesta ansiotyöstä saatavat tulot. Kyseessä ei ole ulkomaalaislain 79 §:n mukainen yrittäjän oleskelulupaa koskeva hakemus, vaikka jatkuvan oleskeluluvan peruste olisi yritystoiminnan harjoittaminen. Sovellettava säännös ei siten pysyvän luvan harkinnassa ole 79 §. Näin ollen myöskään 79 a §:n mukainen elinvoimakeskuksen osapäätös yrittäjän oleskelulupahakemukseen ei ole ajankohtainen eikä Maahanmuuttovirasto tällaisessa tilanteessa pyydä osapäätöstä.

Toisena esimerkkinä voidaan mainita työnteon perusteella haettu pysyvä lupa. Muodollisesti kyse ei ole oleskeluluvasta työnteon perusteella, vaikka työsuhde olisi pysyvän luvan hakemuksessa ilmoitettu jatkuvan oleskeluluvan perusteeksi. Käytännössä tämä merkitsee sitä, ettei pysyvää lupaa koskevassa harkinnassa sovelleta esimerkiksi 71 a §:n tai 71 b §:n mukaisia hakijan ja työnantajan erityisiä selvittämiselvellyksiä eikä 84 §:n mukaisia enimmäiskäsittelyaikoja, koska ne soveltuvat vain työnteon perusteella tehtyihin, ulkomaalaislain 5 luvun mukaisiin hakemuksiin.

Tässä yhteydessä on kuitenkin olennaista avata ulkomaalaislain 39 §:n soveltamislogiikkaa. Kyseessä on toimeentuloedellytystä koskeva yleissäännös, joka soveltuu, "jollei tässä laissa toisin säädetä". Toimeentuloedellytyksen soveltuminen pysyvää lupaa koskevissa hakemuksissa riippuu siitä, mikä on hakijan sen hetkinen jatkuvan oleskeluluvan peruste. Lainaus 39 §:n 1 momentista konkretisoituu pysyvissä luvissa esimerkiksi ulkomaalaislain 5 luvun pykälissä, joissa säädetään toisin toimeentulon arvioimisesta. Erityissäännökset tulevat sovellettavaksi myös pysyvän luvan harkinnassa, mikä perustuu edellä kuvattuun soveltamiskäytäntöön juontaa toimeentuloedellytyksen soveltuminen A-luvan perusteesta. Tämän luvun lopusta olevasta A-lupaperusteiden taulukosta voit tarkistaa, mikä toimeentuloon liittyvä säännös soveltuu missäkin tilanteessa pysyvää lupaa harkitessa.

Kuten aiemmin on todettu, ei pysyvään lupaan sovelleta kuitenkaan yleisesti ottaen määräaikaisia lupia koskevia säännöksiä. Tilanteissa, joissa pysyvä lupa evätään sen johdosta, että oleskeluluvalla ei ole perustetta (jatkuvan A-luvan perustetta), on sovellettava säännös UlkL 56 § määräaikaisten säännösten sijaan. Päätöksen tosiseikastossa avataan kuitenkin, mitkä A-luvan edellytykset olisivat olleet. Tämä koskee yksinomaan tilanteita, kun arvioidaan nimenomaan pysyvän luvan edellytyksiä, kun hakijalla ei ole perustetta luvulle.

Edellä avattu vertailu pysyvän ja määräaikaisten lupatyyppeiden eroista täytyy kuitenkin erottaa tilanteesta, jossa pysyvää lupaa ei voida myöntää esimerkiksi sen vuoksi, että 56 §:n 1 momentin edellytys yhtäjaksoisesta oleskelusta ei täyty ja/tai asiassa on 57 §:ssä tarkoitettuja esteitä. Näissä tilanteissa Maahanmuuttovirasto harkitsee tarvittaessa uuden määräaikaisen jatkuvan oleskeluluvan myöntämisen edellytykset lupakatkon välttämiseksi. Tällöin asiaan soveltuvat normaalisti tietyllä perusteella haettua määräaikaista oleskelulupaa koskevat säännökset. Lupatyyppeihin liittyviä eroja ja niiden vaikutusta käsittelyyn ja päätösharkintaan käsitellään tässä lakimuutosta koskevassa ohjeessa rajallisesti.

Lakimuutoksen yhteydessä pysyvien lupahakemusten käsittelyn tueksi UMAan saadaan määräaikaisissa perhesideluissa jo käytössä oleva perheenkokoaja-valinta. Tämä sujuvoittaa pysyvän luvan hakemuksen käsittelyä tilanteissa, joissa pysyvää lupaa haetaan perhesiteen perusteella. Pysyvä lupa ei kuitenkaan jatkossakaan ole perhesidelupa, ja siten pysyvässä luvassa ei tule jatkossakaan olemaan varsinaista perheenkokoajaa. Pysyvän luvan hakija on asiassa yksin asianosainen. Lisäys on siis puhtaasti tekninen, jonka tarkoituksena on mahdollistaa perhesiteen perusteella haettavissa pysyvissä luvissa automaattiset rekisteritarkastukset perhesiteen ja toimeentulon osalta niiltä osin kuin tarkastukset on aiemmin tehty manuaalisesti.

Pysyvän luvan saamisen mahdollistavien A-lupaperusteiden lista on pitkä. Nämä käydään läpi alla hallituksen esityksen mukaisesti pykälälähtöisesti, minkä jälkeen perusteet avataan taulukkomuotoon tiivistettynä.

Ulkomaalaislain 47 §:ssä säädetään yleisesti jatkuvan oleskeluluvan myöntämisestä ulkomailla. Pykälän 1 momentin mukaan jatkuva oleskelulupa myönnetään ulkomailla olevalle henkilölle jatkuvaluonteista työntekoa varten taikka jatkuvaluonteista yritystoimintaa varten. Pykälän 3 momentin mukaan, kun ulkomaalaiselle on myönnetty jatkuva tai pysyvä oleskelulupa, hänen perheenjäsenelleen myönnetään jatkuva oleskelulupa. Kun ulkomaalaiselle on myönnetty 10 luvun mukainen oleskelukortti unionin kansalaisen perheenjäsenenä ja hän on säilyttänyt 161 d tai 161 e §:n perusteella oleskeluoikeutensa henkilökohtaisten perusteidensa nojalla, hänen perheenjäsenelleen myönnetään jatkuva oleskelulupa. (HE 62/2025 vp, s. 10)

Ulkomaalaislain 49 §:ssä säädetään siitä, että myös Suomessa hakevalle ulkomaalaiselle voidaan myöntää ensimmäinen oleskelulupa, jos hän täyttää ulkomailta haetun oleskeluluvan edellytykset sekä säännöksen mukaiset lisäedellytykset Suomessa hakemiselle. Oleskelulupa on jatkuva tai tilapäinen vastaavilla perusteilla kuin ulkomailta haettuna. (HE 62/2025 vp, s. 10)

Ulkomaalaislain 50 §:n 1 momentin Suomessa asuvan Suomen kansalaisen perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle myönnetään perhesiteen perusteella jatkuva oleskelulupa Suomessa tai ulkomailla haettuna. (HE 62/2025 vp, s. 11)

Ulkomaalaislain 113 §:ssä 1 momentin mukaan jatkuva oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, joka saa turvapaikan tai oleskeluluvan kiintiöpakolaisena tai toissijaisen suojelun perusteella. (HE 62/2025 vp, s. 11)

Lisäksi ulkomaalaislain nojalla jatkuvan oleskeluluvan saavat entiset Suomen kansalaiset sekä Suomen kansalaisen jälkeläiset (47 §), tietyt entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevat henkilöt (48 §), oleskelun luonteesta riippuen pitkään oleskelleen oleskeluluvan toisessa EU-valtiossa saaneet perheenjäsenineen (49 a §), unionin kansalaisen perheenjäsenet, joiden oleskelua ei voida ulkomaalaislain 10 luvun perusteella laillistaa (50 a §), yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella oleskeluluvan saavat (52 §), erityisen haavoittuvassa asemassa olevat ihmiskaupan uhrin (52 a § 2 mom.), todistajansuojeluohjelmassa olevat (52 e §), työnantajan moitittavan menettelyn takia jatkoluvan saavat (54 b §), kasvuyrittäjät (80 §) sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätöksen perusteella oleskeluluvan saavat (93 § ja 113 §). (HE 62/2025 vp, s. 11)

Lisäksi jos oleskelulupa myönnetään ulkomaalaislain 52 §:n 1 momentin perusteella Suomeen yksin tulleelle alaikäiselle lapselle, hänen ulkomailla olevalle alaikäiselle sisarukselleen myönnetään jatkuva oleskelulupa (52 § 4 mom.).

Jos hakijalla on tilapäinen oleskelulupa, niin tietyn ajan jälkeen hänen tilapäinen oleskelulupa voidaan muuttaa jatkuvaksi oleskeluluvaksi. Tällaisista tilanteista säädetään ulkomaalaislain 54 §:n 3 ja 5 momentissa.

Ulkomaalaislain 54 §:n 3 momentin mukaan ulkomaalaiselle, jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa 45 §:n 1 momentin perusteella työntekoa tai yritystoiminnan harjoittamista varten, myönnetään kahden vuoden yhtäjaksoisen maassa oleskelun jälkeen jatkuva oleskelulupa, jos oleskeluluvan myöntämisen edellytykset ovat edelleen olemassa. (HE 62/2025 vp, s. 11)

Ulkomaalaislain 54 §:n 5 momentin mukaan ulkomaalaiselle, jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa 51 §:n nojalla maasta poistamisen estymisen vuoksi, ihmiskaupan uhrille, jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa, ja 52 d §:ssä tarkoitetulle laittomasti maassa oleskelleelle ja työskennelleelle kolmannen maan kansalaiselle, jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa, myönnetään kahden vuoden yhtäjaksoisen maassa oleskelun jälkeen jatkuva oleskelulupa, jos olosuhteet, joiden perusteella edellinen määräaikainen oleskelulupa myönnettiin, ovat edelleen voimassa.

Edellä kuvattujen hakijoiden osalta, joille on alun perin myönnetty B-oleskelulupa, voi pysyvän luvan edellytykset asumisajan osalta täytyä, kunhan he ovat oleskelleet myös A-luvalla vaaditun ajan.

Ulkomaalaislain 54 §:n 7 momentin mukaan uusi määräaikainen oleskelulupa myönnetään uudella perusteella, jos ulkomaalaiselle voitaisiin myöntää ensimmäinen oleskelulupa tällä uudella perusteella. Ulkomaalaiselle, jolle on myönnetty tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa perhesiteen perusteella, voidaan myöntää oleskelulupa perhesiteen päätyttyä sillä perusteella, että henkilöllä on kiinteät siteet Suomeen tai että hänen henkilökohtainen tilanteensa on erityisen vaikea puolison häneen tai hänen lapseensa perhesiteen voimassaolon aikana kohdistaman tai hyväksymän väkivallan tai hyväksikäytön vuoksi ja oleskeluluvan epäminen olisi olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta. (HE 62/2025 vp, s. 11)

Ulkomaalaislain perussystematiikka on siis sellainen, että työn ja yrittämisen (pl. kasvuyrittäjät) perusteella myönnettävän oleskeluluvan lajin määrää kussakin yksittäistapauksessa työn tai yrittämisen luonne ja perhesideluvassa perheenkokoajan oleskelulupa. Sen lisäksi on tiettyjä tilanteita, joissa oleskeluluvan saa aina joko tilapäisenä tai jatkuvana. Jatkolupa myönnetään samojen periaatteiden mukaisesti, pois lukien edellä mainitut ulkomaalaislain 54 §:n 3 ja 5 momentin mukaiset tilanteet, joissa tietyn ajan jälkeen tilapäinen oleskelulupa muutetaan jatkuvaksi. (HE 62/2025 vp, s. 11)

Tutkija- ja opiskelijalain (719/2018) 10 §:n mukainen työnhakua ja yritystoimintaa varten myönnettävä oleskelulupa voi hallituksen esityksen mukaan jatkossa toimia myös pysyvän luvan myöntämiseen oikeuttavana jatkuvan luvan perusteena. Tällä halutaan varmistaa se, että mahdollisimman moni Suomessa korkeakoulututkinnon suorittanut ulkomaalainen voisi ja

haluasi jäädä maahan opintojen päättymisen jälkeen. (HE 62/2025 vp, s.106)
Pysyvän luvan tällä hakuperusteella voi saada ainoastaan, jos lupaa hakee hakemuspolulla Suomessa suoritettu korkeakoulututkinto. Hakuperusteesta ja sen edellytyksistä ohjeistetaan tarkemmin luvussa [3.5 Suomessa suoritettu korkeakoulututkinto](#).

Ulkomaalaislaissa ei ole rajoituksia sille, kuinka monta kertaa tietyille hakijalle voidaan myöntää uusi määräaikainen oleskelulupa ennen kuin hän saa pysyvään oleskeluun oikeuttavan oleskeluluvan tai Suomen kansalaisuuden, kunhan hän edelleen täyttää oleskeluluvan myöntämisen edellytykset. (HE 62/2025 vp, s. 12)

Taulukossa on ne A-luvan perusteet, joilla henkilölle voidaan myöntää pysyvä oleskelulupa. Lisäksi taulukosta näkee, mikä asian käsittelyperuste on UMassa, sekä sen, millaisena A-lupaperusteena valinta näyttäytyy sähköisellä hakemuslomakkeella. Lisäksi taulukkoon on tuotu A-luvan perusteeseen liittyvät pysyvän luvan harkinnassa huomioitavat säännökset sekä määräaikaisia lupia koskevat keskeiset pykälät, jotka tulevat sovellettaviksi tilanteissa, joissa pysyvälle luvulle on laista tuleva este ja harkitaan viran puolesta määräaikaisen luvan myöntämistä. Yleisistä edellytyksistä on sovellettaviin säännöksiin nostettu taulukkoon vain 39 § sen osoittamiseksi, miten pysyvässä luvussa toimeentulon harkintaan liittyvä pykälä tietyissä tilanteissa eroaa määräaikaisia lupia koskevista säännöksistä. Pykälä on sulkeissa, jos sen soveltaminen on tapausidonnaista laista tulevin rajauksin.

Käsittelyperuste UMassa	A-luvan peruste	Hakijan valinnat lomakkeessa	Pysyvän luvan säännökset	Määräaikaisen jatkoluvan säännökset
Pysyvä oleskelulupa työntönteon perusteella	TTOL/työntekijän oleskelulupa	Työ, Työnteko	56 § 72 § 1 mom 3 k, 4 mom 71 § 1 mom 3 k	72 §, 71 §, 71 a §, 71 b §
	erityisasiantuntija	Työ, Työnteko	56 § 71 § 1 mom 3 k 74 § 3 mom	73 §
	sininen kortti	Työ, Työnteko	56 § 71 § 1 mom 3 k	5 § Erityisosaaja laki (224/2024)
	Suomessa tutkinnon suorittanut	Työ, Suomessa suoritettu tutkinto tai Suomessa tehty tutkimus	56 § 39 §	75 §
	muu työnteko: Työ yrityksen yli- tai keskijohdon tehtävissä Työ kansainvälisessä järjestössä tai valtioiden väliseen viralliseen yhteistyöhön liittyvissä tehtävissä Työ ammattimaisesti joukkoviestinnän alalla	Työ, Työnteko	56 § 71 § 1 mom 3 k 74 § 3 mom	74 §

	Työ, joka sisältyy valtioiden väliseen sopimukseen			
	Urheilija, valmentaja tai urheilutuomari, toiminta ammattimaista			
	Työ kulttuurin tai taiteen alalla, toiminta ammattimaista			
	Työ uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa tehtävässä, joka liittyy uskonnon harjoittamiseen			
	tutkija	Työ, Tieteellinen tutkimus	56 § 39 §	6 § Tutkija- ja opiskelijalaki (719/2018)
	työnhaku	Työ, Työnhaku tai yritystoiminnan aloittaminen	56 § 39 §	10 § Tutkija- ja opiskelijalaki (719/2018)
Pysyvä oleskelulupa yrittämisen perusteella	kasvuyrittäjä	Työ, Yritystoiminta	56 § 39 §	80 §
	yrittäjä	Työ, yritystoiminta	56 § 39 §	79 §
	Suomessa tutkinnon suorittanut	Työ, yritystoiminta	56 § 39 §	75 §
Pysyvä oleskelulupa suojelun perusteella	pakolaisasema	Pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema	56 §	113 § 1 mom 54 § 2 mom
	toissijainen suojeluasema	Pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema	56 §	113 § 1 mom 54 § 2 mom
Pysyvä oleskelulupa perhesiteen perusteella	Suomen kansalaisen puoliso	Perhe, Puolisoni on Suomessa + perheenjäsen Suomen kansalainen	56 § 50 § 4 mom	50 § 1 mom
	Suomen kansalaisen huoltaja	Perhe, Olen Suomessa asuvan lapsen huoltaja + perheenjäsen Suomen kansalainen	56 § 50 § 4 mom	50 § 1 mom
	Suomen kansalaisen muu omainen	Perhe, Muu omaiseni on Suomessa	56 § 50 § 4 mom	50 § 2 mom

		+ perheenjäsen Suomen kansalainen		
	kansainvälistä suojelua saaneen puoliso	Perhe, Puolisoni on Suomessa + perheenjäsenellä suojausasema	56 § (39 §)	113 § 114 § 114 a §
	kansainvälistä suojelua saaneen huoltaja	Perhe, Olen Suomessa asuvan lapsen huoltaja + perheenjäsenellä suojausasema	56 § (39 §)	113 § 114 § 114 a §
	kansainvälistä suojelua saaneen muu omainen	Perhe, Muu omaiseni on Suomessa + perheenjäsenellä suojausasema	56 § 39 §	115 §
	muun ulkomaalaisen puoliso	Perhe, Puolisoni on Suomessa	56 § 39 §	47 § 3 mom
	muun ulkomaalaisen huoltaja	Perhe, Olen Suomessa asuvan lapsen huoltaja	56 § 39 §	47 § 3 mom
	unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortilla oleskelevan perheenjäsenen	Perhe, Puolisoni on Suomessa tai Olen Suomessa asuvan lapsen huoltaja tai Muu omaiseni on Suomessa	56 § 39 §	47 § 3 mom
	unionin kansalaisen perheenjäsenet, joiden oleskelua ei voida 10 luvun perusteella laillistaa	Perhe, Puolisoni on Suomessa tai Olen Suomessa asuvan lapsen huoltaja tai Muu omaiseni on Suomessa	56 § 39 §	50 a §
Pysyvä oleskelulupa muulla perusteella	yksilöllinen inhimillinen syy	Muu, yksilöllinen inhimillinen syy	56 § 52 § 2 mom	52 § 1 mom
	Suomeen yksin tulleen alaikäisen lapsen alaikäinen sisarus	Muu, avovastaus	56 § 52 § 4 mom	52 § 4 mom

	entinen Suomen kansalainen	Muu, avovastaus tai Suomalainen syntyperä	56 § 47 § 4 mom	47 § 1 mom 1 k
	Suomalainen syntyperä	Muu, Suomalainen syntyperä	56 § 47 § 4 mom	47 § 1 mom 1 k
	muu humanitaarinen maahanmuutto	Muu, avovastaus	56 §	93 §
	työnantajan moitittava menettely	Muu, avovastaus	56 § 54 b § 2 mom	54 b §
	kiinteät siteet (edellinen lupa perhesiteen perusteella)	Muu, avovastaus	56 § 39 §	54 § 7 mom
	erityisen vaikea henkilökohtainen tilanne perheväkivallan vuoksi (edellinen lupa perhesiteen perusteella)	Muu, perheväkivallan uhri	56 § 39 §	54 § 7 mom
	ihmiskaupan uhri	Muu, avovastaus	56 § 52 a § 3 mom	52 a § 1 mom 52 a § 2 mom
	todistajansuojeluohjelmassa oleva	Muu, avovastaus	56 § 52 e § 2 mom	52 e §
	maasta poistumisen estyminen	Muu, avovastaus	56 § 51 § 3 mom	51 §
	laittomasti maassa oleskellut ja työskennellyt	Muu, avovastaus	56 § 52 d § 2 mom	52 d §

1.1.2 Yleiset edellytykset

Hakijan on myös täytettävä niin sanotut oleskeluluvan yleiset edellytykset. Hänellä on esimerkiksi oltava kansallinen passi (ulkomaalaislain 35 §), hän ei saa vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta (36 §) ja hänellä on yleensä oltava riittävä toimeentulo (39 §). (HE 62/2025 vp, s. 107)

Ulkomaalaislain 35 §:ssä säädetään tunnistamisesta oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä. Pykälän 1 momentin mukaan oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on tunnistettu ja hänen henkilöllisyytensä on luotettavasti todennettu voimassa olevalla kansallisella matkustusasiakirjalla.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos hakijalle on myönnetty määräaikainen oleskelulupa 87 tai 88 §:n perusteella, pysyvä oleskelulupa voidaan näillä edellytyksillä myöntää voimassa olevan matkustusasiakirjan puuttumisesta huolimatta. Kyseisten säännösten perusteella myönnetään turvapaikka ja toissijainen suojeluasema.

Pykälän 4 momentin mukaan, jos hakijalle on myönnetty määräaikainen oleskelulupa 51, 52, 52 a, 52 d tai 52 e §:n perusteella voimassa olevan

matkustusasiakirjan puuttumisesta huolimatta, pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä mainituilla perusteilla on, että hakija on hankkinut voimassa olevan kansallisen matkustusasiakirjan taikka on todistettavasti pyrkinyt sellaisen hankkimaan ja esittänyt muuta luotettavaa selvitystä henkilöllisyydestään. Matkustusasiakirjavaatimuksesta voidaan yksittäisessä tapauksessa poiketa, jos siihen on poikkeuksellisen painava syy, tai lapsen etu sitä vaatii.

Hallitusohjelmaan kirjatun tavoitteen mukaan pysyvää lupaa ei tule saada ilman aktiivisuutta oman henkilöllisyytensä selvittämisen edesauttamisessa. Ulkomaalaislain 35 §:ä on muutettu edellä kuvattuun muotoon lakimuutoksilla 472/2024 ja 64/2025 (HE 26/2024 ja HE 199/2024), jotka tulivat voimaan 1.9.2024 ja 5.3.2025. Aiempaan verrattuna on muuttunut muun muassa se, että nyt hyväksytään ainoastaan kansallinen matkustusasiakirja sekä se, että poikkeaminen matkustusasiakirjavaatimuksesta on pysyvän oleskeluluvan kohdalla tietyillä perusteilla mahdollista ainoastaan lisäedellytyksillä (4 momentti). Aiemmin pysyvän oleskeluluvan saattoi saada suoraan ilman passia myös ulkomaalaislain 51, 52, 52 a, 52 d tai 52 e §:n perusteella. Lisäksi sääntely on kytketty lain sanamuodon tasolla selkeästi hakijan tunnistamiseen ja hänen henkilöllisyytensä todentamiseen, kun seikka kävi aiemmin ilmi ainoastaan perusteluista. (HE 62/2025 vp, s. 15.)

Hakijan tunnistamisesta on laadittu erillinen soveltamisohje, *Ohje henkilöllisyyden luotettavasta todentamisesta – Tunnistamisohje* (MIGDno-2025-626). Pysyvien oleskelulupien prosessilla on lisäksi tarkentavaa ohjeistusta Migipedian tukimateriaaleissa: 35 § edellytysten selvittäminen pysyvien prosessissa.

Muutoksen seurauksena on pysyvän oleskeluluvan osalta se, että ainoastaan turvapaikan (87 §) tai toissijaista suojelua (88 §) saaneen ulkomaalaisen on mahdollista saada pysyvä lupa ilman omaa aktiivisuutta ja joitain henkilöllisyyttä osoittavia asiakirjoja. Näin ollen edellä mainittu aktiivisuusvaatimusta koskeva lisämuutos koskee ainoastaan sellaisia suojelun tarpeessa olevia hakijoita, joita ei lähtökohtaisesti voida velvoittaa olemaan yhteydessä kotimaansa viranomaisiin passin, muiden asiakirjojen tai omaa aktiivisuutta osoittavien selvitysten hankkimiseksi. (HE 62/2025 vp, s. 15-16)

Ulkomaalaislain 35 §:n 4 momentissa edellytetään, että pysyvän luvan hakija on hankkinut voimassa olevan kansallisen matkustusasiakirjan taikka on todistettavasti pyrkinyt sellaisen hankkimaan ja esittänyt muuta luotettavaa selvitystä henkilöllisyydestään sellaisilta hakijoilta, jotka voivat saada määräaikaisen oleskeluluvan ilman voimassa olevaa matkustusasiakirjaa ulkomaalaislain 35 §:n 2 momentin mukaisesti. Aktiivisuuden osoittamiseksi ei ole vaikuttavaa ja käytännön hakemusmenettelyssä sovellettavissa olevaa tapaa. (HE 62/2025 vp, s. 16)

Hakijan olisi mahdollista osoittaa todistettavasti pyrkineensä hankkimaan kansallisen matkustusasiakirjan ja esittää muuta luotettavaa selvitystä henkilöllisyydestään pysyvän oleskeluluvan myöntämiseksi, koska matkustusasiakirjan hankkiminen ei välttämättä onnistu hakijasta riippumattomista syistä. Tällainen muu luotettava selvitys voisi olla esimerkiksi henkilöllisyystodistus, syntymätodistus, vanhentunut matkustusasiakirja tai muu

vastaava asiakirja. Koska tavoitteena on lisätä henkilön omaa myötävaikutusvelvollisuutta, niin tapauskohtaisessa harkinnassa merkitystä annetaan hakijan itsensä henkilöllisyydestään ulkomaalaislain 97 §:n mukaisessa turvapaikkatutkinnassa esittämälle muulle luotettavalle selvitykselle. (HE 26/2024 vp, s. 54.) Käytännössä voisi myös esiintyä tilanteita, joissa esimerkiksi kotimaan edustustosta on saatu viesti, ettei se voi myöntää hakijalle passia tämän yrityksistä huolimatta (HE 62/2025 vp, s. 16).

Henkilöllisyyden todentamisen osalta on lisäksi syytä huomata, että pysyvän luvan hakijalta otetaan aina sormenjäljet ulkomaalaislain 60 d §:n 1 momentin mukaisesti. Momentin mukaan Maahanmuuttovirasto tai Suomen edustusto ottaa oleskelulupahakemuksen ja poliisi tai rajavartiolaitos kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämisen yhteydessä hakijalta sormenjäljet jokaisesta sormesta oleskelulupakorttia varten. Sormenjäljet tallennetaan UMAan ja kaksi niistä lisätään oleskelulupakorttiin, jos hakijalle myönnetään oleskelulupa. Henkilön täytyy edelleen tasaisin väliajoin uusia oleskelulupansa osoituksena oleva fyysinen oleskelulupakortti, mutta siinä on käytännössä kyse teknisestä toimenpiteestä, eikä siitä, että hakija joutuisi uudelleen osoittamaan täyttävänsä oleskelun edellytykset. (HE 62/2025 vp, s. 7 ja 16)

Tunnistamisesta henkilöllisyyden osoittavasta asiakirjasta sekä siihen liittyvästä sormenjälkivertailusta on ohjeistettu tarkemmin viraston soveltamisohjeessa *Ohje henkilöllisyyden luotettavasta todentamisesta – Tunnistamisohje* (MIGDno-2025-626).

Ulkomaalaislain 36 §:ssä säädetään oleskeluluvan epäamisestä yhteiskunnan edun vuoksi. Pysyvä oleskelulupa voidaan evätä sillä perusteella, että hakija vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta. Myös tätä edellytystä sovelletaan käytännössä tilanteissa, joissa hakija on syyllistynyt tai hänen epäillään syyllistyneen rikokseen/rikoksiin. Tätä käsitellään tarkemmin luvussa [6.4 Yleinen järjestys ja turvallisuus](#). Samassa säännöksessä säädetään myös luvan epäamisestä tilanteissa, joissa hakijan katsotaan vaarantavan kansallista turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita taikka jos henkilön maahantulo ja kauttakulku tulee Suomea sitovan kansainvälisoikeudellisen velvoitteen tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen nojalla annetun neuvoston päätöksen mukaisesti estää. Näitä harvinaisempia tilanteita ei ole käsitelty tässä ohjeessa.

Ulkomaalaislain 36 a §:ssä säädetään myös yleisistä perusteista jättää oleskelulupa myöntämättä. Jos ulkomaalainen antaa vääriä tietoja henkilöllisyydestään tai salaa niitä, hakemukseen voidaan soveltaa ulkomaalaislain 36 a §:n 1 momentin 2 kohtaa. (HE 62/2025 vp, s. 15-17) Maahanmuuttovirasto on antanut erillisen ohjeen maahantulosäännösten kiertämisen arvioinnista virastossa, *Ohje maahantulosäännösten kiertämisen arvioinnista - 36 a-f -ohje* (MIGDno-2025-1509).

Hakijan toimeentulon tulee myös olla Suomessa turvattu. Pysyvissä oleskeluluvissa sovelletaan ulkomaalaislain 39 §:n mukaista toimeentuloedellytystä. (HE 62/2025 vp, s. 19.) Toimeentuloedellytyksen soveltamisesta Maahanmuuttovirastossa ohjeistetaan tarkemmin ohjeessa *Ohje toimeentulon selvittämisestä ja toimeentuloedellytyksen soveltamisesta lupa- ja kansalaisuusasioissa - Toimeentulo-ohje* (MIGDno-2024-3028).

Maahanmuuttoviraston toimeentulo-ohjeen mukaan toimeentuloedellytyksen soveltuminen pysyvää lupaa koskevissa hakemuksissa riippuu kuitenkin siitä, mikä on hakijan sen hetkinen jatkuvan oleskeluluvan peruste. Jos jatkuvan oleskeluluvan myöntäminen kyseisellä perusteella edellyttäisi turvattua toimeentuloa, hakijan toimeentulon on oltava turvattu myös pysyvää lupaa myönnettäessä tai toimeentuloedellytyksestä poikkeamiseen on tapauksessa oltava poikkeuksellisen painava syy, tai lapsen etu sitä vaatii. (HE 62/2025 vp, s. 19)

Riittävän toimeentulon määrä riippuu hakijan asuinpaikan mukaisesta kuntaluokasta ja perhekokonaisuuteen kuuluvien aikuisten ja lasten määrästä. Hakijan täytyy pystyä elättämään itsensä ja mahdolliset perheenjäsenensä Suomessa esimerkiksi palkan, yritystulon, varallisuudesta saatavien tulojen, eläkkeen tai muun vastaavan avulla, niin ettei hänen voida arvioida joutuvan toimeentulotuen varaan. Ulkomaalaislain 39 §:ssä ei siten edellytetä, että kyse olisi välttämättä työntekoon perustuvista tuloista. (HE 62/2025 vp, s. 19)

Hallituksen esityksen (HE 62/2025 vp, s. 19-20) mukaan vakiintuneesti katsotaan, että oleskeluluvan hakijan toimeentulo voi perustua perheenkokoajan tuloihin tai varoihin silloin, kun hakemus tehdään perhesiteen perusteella. Lisäksi korkein hallinto-oikeus on katsonut, että muunkin omaisen kuin perheenkokoajan antama rahallinen tuki voidaan tietyin edellytyksin yksittäistapauksessa hyväksyä osaksi toimeentuloa (KHO 2016:155 ja KHO:2011:43). Näin ollen ulkomaalaislain 39 §:n mukaisessa harkinnassa perhesiteen perusteella tehdyissä pysyvän luvan hakemuksissa ei kategorisesti edellytetä eikä voida edellyttää sitä, että kyse olisi juuri hakijan omista tuloista tai varoista, esimerkiksi hänen palkastaan tai yritystuloistaan, kunhan esitetään sellaista selvitystä, että ei ole syytä olettaa hakijan joutuvan toimeentulotuen tarpeeseen.

1.2 Asumisajan laskeminen ja asumisen yhtäjaksoisuus

Pysyvään lupaan vaadittavan jatkuvan oleskelun laskemisesta säädetään ulkomaalaislain 56 §:n 3 ja 4 momentissa. Pykälän 3 momentin mukaan määräaika lasketaan maahantulopäivästä, jos hakijalla on maahan saapuessaan ollut oleskelulupa jatkuvaa maassaoleskelua varten. Jos oleskelulupaa on haettu Suomessa, 3 momentin mukaan määräaika lasketaan ensimmäistä jatkuvaa maassaoleskelua varten myönnetyn määräaikaisen oleskeluluvan alkamispäivästä. Jos oleskelulupa on saatu pakolaisuuden tai toissijaisen suojelun perusteella, pykälän 4 momentin mukaan määräaika lasketaan maahantulopäivästä.

Lakimuutoksen 1/2026 myötä ulkomaalaislaista on poistettu lainkohdassa aiemmin ollut maininta siitä, kuinka monen vuoden määräajan oleskelun alkamisesta niissä on puhuttu. Kyse on aina neljän tai kuuden vuoden määräajan laskemisesta riippuen siitä, missä vaiheessa ja mihin edellytyksiin perustuen pysyvän luvan myöntämistä harkitaan. Hallituksen esityksen mukaan tämän erikseen mainitsemista ei ole pidetty tarpeellisena pykälän ymmärrettävyyden ja yksiselitteisyyden kannalta. (HE 62/2025 vp, s. 84)

Oleskelun pitää tapahtua nimenomaan Suomen myöntämällä jatkuvalla (A) oleskeluluvalla. Siten ajan täyttymiseen ei huomioida tilapäisellä (B) oleskeluluvalla tapahtunutta oleskelua. Poikkeuksena pääsääntöön on kuitenkin Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneet hakijat, jotka hakevat pysyvää lupaa saman nimisellä hakemuspolulla. Heihin ei sovelleta asumisaikaedellytystä, ja myös lupahistorian osalta edellytykset poikkeavat muista tilanteista. Heidän osaltaan edellytyksiä on avattu tarkemmin luvussa [3.5 Suomessa suoritettu korkeakoulututkinto](#).

Opiskelua varten myönnetyllä oleskeluluvalla oleskelun huomioimisesta asumisaikaa laskettaessa on säädetty ulkomaalaislain 56 §:n 5 momentissa, johon ei ole tullut muutoksia tämän lakimuutoksen yhteydessä:

Jos osa tai kaikki 1 momentissa tarkoitetusta oleskelusta on tapahtunut opiskelua varten myönnetyn oleskeluluvan perusteella, edellytyksenä tämän oleskelun hyödyntämiseksi oleskeluaikaa laskettaessa on, että opiskelija on suorittanut sen korkeakoulututkinnon, jota varten oleskelulupa on myönnetty. Pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että opiskelija täyttää edellytykset, joiden perusteella hänelle voitaisiin myöntää jatkuva oleskelulupa muulla kuin kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain 7, 7 a tai 10 §:n perusteella.

Oleskelun yhtäjaksoisuudesta säädetään ulkomaalaislain 56 §:n 1 momentissa. Pykälän 1 momentin mukaan oleskelua pidetään yhtäjaksoisena, jos hakija on oleskellut Suomessa vähintään puolet oleskeluluvan voimassaoloajasta. Yhtäjaksoista oleskelua eivät katkaise poissaolot, jotka johtuvat tavanomaisista loma- tai muista matkoista tai työskentelystä ulkomailla olevassa työkohteessa suomalaisen työnantajan lähettämänä.

Myöskään näiltä osin laskentatapaan ei ole tullut muutoksia. Hallituksen esityksen mukaan tarkoitus ei ole estää pysyvän luvan saamista sellaisen lyhytaikaisen poistumisen (esimerkiksi lomamatka) takia, jonka tarkoituksena ei voitaisi pitää oleskelun katkaisemista Suomessa. Tilannetta on arvioitava kokonaisharkinnan perusteella. Huomiota on kiinnitettävä esimerkiksi ulkomailla oleskelun keston ja tarkoitukseen sekä hakijan tosiasialliseen tarkoitukseen oleskella edelleen pysyväisluontoisesti Suomessa. (HE 62/2025 vp, s. 106)

Ehdottomat vankeusrangaistukset osaltaan vaikuttavat myös yhtäjaksoisen oleskelun kertymiseen. Tältä osin lakimuutos on tuonut uuden huomioitavan seikan laskentatapaan. Ulkomaalaislain 56 §:n 6 momentin mukaan,

Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, yhtäjaksoinen luvallinen oleskeluaika katkeaa ja alkaa alusta. Aika voi alkaa alusta aikaisintaan, kun ehdoton vankeusrangaistus on kokonaan suoritettu.

Oleskelun on silloin täytettävä myös muut sille asetetut edellytykset, joten aika ei ala edellä mainitusta ajankohdasta, jos ulkomaalaisella ei esimerkiksi ole jatkuvaa oleskelulupaa. Ehdottomalla vankeusrangaistuksella ei tarkoiteta

maksamattoman sakan sijaan määrättävää muuntorangaistusta. (HE 62/2025 vp, s. 84 ja 107)

Ehdoton vankeusrangaistus on vankeuslain (767/2005) 3 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan kokonaisuudessaan suoritettu, kun rikoslain (39/1889) 2 c luvun 13 §:ssä tarkoitettu koeaika on päättynyt. Viimeksi mainitussa pykälässä säädetään, että kun tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, alkaa koeaika, joka on vapauttamishetkellä jäljellä olevan jäännösrangaistuksen pituinen. Koeajan pituus on kuitenkin enintään kolme vuotta. Kun henkilö on muuttanut pysyvästi pois maasta tai hän on pysyvässä tarkoituksessa oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta maan ulkopuolella, Maahanmuuttovirasto voi peruuttaa myöntämänsä pysyvän luvan ulkomaalaislain 58 §:n 1 momentin mukaisesti.

Käsittelytyössä hyödynnetään UMA-automaatiota, joka tarkistaa käsittelijän puolesta muun muassa sen, muodostavatko hakijan aiemmat oleskeluluvat katkeamattoman A-lupien ketjun, ja sen, ettei aiempien oleskelulupien tai viimeisimmän oleskeluluvan ja hakemuksen jättämisen välissä ole lupakatkoa.

Lähtökohtaisesti asumisaikaan lasketaan vain luvallinen oleskelu Suomessa, ja ilman oleskelulupaa oleskeltu aika on mahdollista hyväksyä mukaan asumisaikaan vain, jos oleskelulupakatkokseksi on lain mukaan hyväksyttävä syy. Jos ilman oleskelulupaa oleskeltua aikaa ei hyväksytä asumisaikaan, katkos myös katkaisee yhtäjaksoisen asumisajan. Hyväksyttävä poikkeustilanne koskee Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneita, joilta sallitaan lupakatko opintojensa suorittamisen aikana, kun hakija on viettänyt esim. vaihto-oppilasvuoden toisessa maassa. Heiltä ei tosin edellytetä myöskään mitään tiettyä asumisaikaa. Sen sijaan laitton oleskelu Suomessa ei tällaisessakaan tapauksessa ole sallittua.

Brexit-luvalla oleskeltu aika rinnastetaan jatkuvalla oleskeluluvalla oleskeltuun aikaan. Brexit-luvalla oleskelun hyväksyminen asumisaikaan perustuu Maahanmuuttoviraston vakiintuneeseen käytäntöön rinnastaa brexit-oleskelu jatkuvalla oleskeluluvalla oleskeltuun aikaan. Pysyvä oleskelulupa voidaan muiden edellytysten täytyessä myöntää hakijalle, joka on oleskellut maassa määrääjän laillisesti ja yhtäjaksoisesti erosopimuksen mukaisella oleskeluoikeudella. Viraston tulkinta on perustunut alun perin siihen, että EU-sääntely ei suoraan määrää, voidaanko brexit-luvalla tapahtuvaa oleskelua laskea hakijan eduksi. Virasto on siis päättänyt valitsemaan asiakasmyönteisen tulkinnan tilanteessa, jossa EU-sääntely ei ota asiaan suoraan kantaa. Ajan mittaan tulkinta on muodostunut vakiintuneeksi soveltamiskäytännöksi.

Ulkomaalaislain 10. luvun mukaista EU-oikeuden oleskelua ei kuitenkaan rinnasteta jatkuvalla oleskeluluvalla oleskeltuun aikaan. 10 luvun mukainen EU-oikeuden oleskelu ei perustu oleskelulupaan, vaikka oleskelu onkin laillista. Tilanteissa, joissa hakijalla on ollut aiemmin taustalla EU-oleskeluoikeus, täytyy hänen hakea ensimmäistä oleskelulupaa jatkaakseen Suomessa oleskeluaan. Tästä kerrotaan tarkemmin soveltamisohjeessa *Euroopan unionin kansalaisen, häneen rinnastettavan sekä hänen perheenjäsentensä maassa oleskelu (MIGDno-2022-2)*.

On huomioitava, että jos oleskelulupa on saatu pakolaisuuden tai toissijaisen suojelun perusteella, asumisajan laskeminen poikkeaa muista A-luvan

tyypeistä ja alkaa maahantulopäivästä, jolloin hakijalla ei yleensä vielä ole voimassa olevaa A-lupaa. Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään KHO:2024:87 todennut, että 56 § 4 mom. sanamuoto on selvä ja poikkeukseton. Pysyvän luvan edellyttämä määräaika lasketaan maahantulopäivästä, jos hakijan oleskelulupa on saatu pakolaisuuden, eli turvapaikan antamisen, perusteella. Sääntöä ei voida soveltaa siten, että määräaika alkaisi vasta turvapaikkahakemuksen jättämisen ajankohdasta tai siitä ajankohdasta, kun myönteinen turvapaikkapäätös on tehty. Aiemman turvapaikkahakemuksen hylkääminen ei vaikuta määräajan laskentaan, eikä myöskään se, onko henkilö hakenut kansainvälistä suojelua useita kertoja. Edellä esitetty tarkoittaa sitä, että turvapaikkaprosessissa pitkään olleen hakijan kohdalla asumisaika voi täytyä, vaikka merkittävä osa siitä ei olisi tapahtunut voimassa olevalla A-luvalla.

Hakemuksen vireilläoloaika on laillista oleskelua, mutta se ei kerrytä asumisaikaa, jos edellinen oleskelulupa on jo päättynyt. Asumisaikaa kerryttää vain oleskelu A-luvalla, kun aiempi A-lupa on ollut voimassa hakemuksen vireilläoloaikana. Eli käytännössä pysyvää lupaa ei voida myöntää esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa hakija on ehtinyt maahan saapumisensa jälkeen oleskella maassa jatkuvalla oleskeluluvalla 5 vuotta ja 10 kuukautta edellisen oleskeluluvan umpeutuessa, vaikka hän on kuitenkin tosiasiallisesti oleskellut maassa laillisesti jo yli 6 vuotta ennen Maahanmuuttoviraston päätöstä.

1.2.1 Matkat

Käsittelytyössä tulee jatkossakin tarkistaa hakijan tekemät matkat manuaalisesti eri tietolähteitä hyödyntäen. Matkojen määrää tarkastellaan pysyvän luvan kohdalla hakijan edellisten A-lupien ja hakuhetkellä voimassa olleen A-luvan ajalta. Pysyvä lupa myönnetään neljän tai kuuden vuoden määräajan jälkeen hakijan täyttäessä ulkomaalaislain 56 a §:ssä säädetyt kotoutumisedellytykset.

Matkojen tarkasteluväli on neljä tai kuusi vuotta A-luvalla oleskeltu aika. Mikäli hakijalla on pysyvä lupaa haettaessa voimassa oleva A-lupa, joka on edelleen voimassa asiaa ratkaistessa, on tarkastelujaksona päätöspäivästä neljä tai kuusi vuotta taaksepäin, jolloin hakija on oleskellut luvallisesti A-luvilla Suomessa. Jos hakijan oleskeluluvan voimassaolo päättyy pysyvän luvan hakemuksen käsittelyn aikana, huomioidaan matkat luvan päättymishetkestä neljä tai kuusi vuotta taaksepäin.

Poikkeuksena pääsääntöön ovat alaikäiset hakijat, joiden huoltajalla on Suomessa pysyvä lupa, P-EU-lupa tai Suomen kansalaisuus, sekä Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneet. Heidän osaltaan matkoja ajalta ennen pysyvän luvan hakemista ei tarkisteta. Näistä poikkeuksista on ohjeistettu tarkemmin luvuissa [3.5 Suomessa suoritettu korkeakoulututkinto](#) ja [3.6.1 Huoltaja Suomessa](#).

Tilanteissa, joissa matkojen tarkastelu on ajankohtaista, tarkistaa hakemuksen käsittelijä hakijan matkapäivien määrät aina Rajavartiolaitoksen rekisteristä (RVL/RVT).

Lisäksi käsittelijän tulee tarkistaa hakijan hakemuslomakkeella ilmoittamat matkat ja niiden kestot. Matkoja tutkittaessa tulee tarkistaa matkojen luonne, sillä tällä voi olla vaikutusta lupaharkintaan. Jos hakija työskentelee tai on työskennellyt ulkomailla suomalaisen työnantajan lähettämänä, tämä ei katkaise yhtäjaksoista oleskelua ja pysyvä lupa voidaan myöntää. Periaatetta sovelletaan myös mukana seuraavaan puolisoon ja lapseen (myös tilanteissa, jossa puoliso itse on Suomen kansalainen).

Loma- ja työmatkat ovat lähtökohtaisesti hyväksytyjä, mutta jos niiden määrä ylittää yli puolet oleskeluluvan voimassaoloajasta, ei asumista pidetä enää yhtäjaksoisena. Loma- ja työmatkat voivat siis myös katkaista yhtäjaksoisen oleskelun tällaisessa tilanteessa. Yrittäjän liiketoimintaan liittyvät matkat ovat rinnastettavissa työmatkoihin eli nekin ovat hyväksyttäviä lyhytkestoisina, tavanomaisina matkoina, mutta eivät rinnastu lähetetyn työntekijän poikkeukseen.

Neljän vuoden asumisajan kohdalla vähintään puolet oleskeluluvan voimassaoloajasta tarkoittaa päivissä 730 päivää (4 x 365 pv = 1460 pv). Kuuden vuoden asumisajan kohdalla vastaava päivien määrä on 1095 (6 x 365 pv = 2190 pv). Mikäli RVT:n tulos ylittää 730 päivää neljän vuoden asumisajan kohdalla tai 1095 päivää kuuden vuoden asumisajan kohdalla, voidaan sen perusteella tehdä lähtökohtaisesti asumisaikakielteinen päätös.

Kun hakija ei näytä täyttävän asumisaikaedellytystä tekemiensä matkojen vuoksi, on häntä kuultava matkoista ja niiden luonteesta. Sen sijaan, jos hakija on hakemuksessaan ilmoittanut kaikki matkat sekä niiden tarkoituksen ja nämä yhteenlaskettuna ylittävät sallitun ajan, on kuulemisvelvollisuus toteutunut, joten tällaisessa tilanteessa ei ole erillistä kuulemistarvetta. Mikäli hakijan matkoissa ilmenee epäloogisuutta taikka ristiriitoja ja näillä saattaa olla vaikutusta päätösharkintaan, tulee hakijaa aina kuulla huomioiden hallintolain (434/2003) 34 §.

1.3 Pysyvän oleskeluluvan hakeminen

Pysyvää oleskelulupaa haetaan Suomessa ja hakemus jätetään Suomessa Maahanmuuttovirastolle (UikL 60 §:n 2 mom. ja 3 mom.) Hakemus on jätettävä Suomessa sähköisesti Maahanmuuttoviraston sähköisen asiointipalvelun Enter Finlandin kautta tai paperisena hakemuksena Maahanmuuttoviraston palvelupisteeseen. Pysyvän luvan hakijalta otetaan aina sormenjäljet ulkomaalaislain 60 d §:n 1 momentin mukaisesti, minkä vuoksi sähköisesti hakemuksensa jättävän on kuitenkin käytävä henkilökohtaisesti tunnistautumassa Maahanmuuttoviraston palvelupisteessä. Biometristen tunnistusten ottamisesta ohjeistetaan tarkemmin Maahanmuuttoviraston *Lupamenettelyohjeessa* (MIGDno-2023-1406).

Pysyvää lupaa koskevassa hakemuksessa voi jatkossa esiintyä tilanteita, joissa hakijan ensimmäinen oleskelulupa on suoraan pysyvä lupa. Tämä koskee alaikäisiä hakijoita, jotka ovat esimerkiksi syntyneet Suomessa tai asuneet ulkomailla ja muuttavat Suomeen. Kyse ei ole tällaisessa tilanteessa ulkomaalaislain systematiikan kannalta ulkomaalaislain 60 §:n 1 momentissa ja

eräissä muissa pykälissä tarkoitettu "ensimmäisestä oleskeluluvasta", vaikka pysyvä lupa todellisuudessa on lapsen ensimmäinen oleskelulupa. Termi "ensimmäinen oleskelulupa" viittaa ulkomaalaislaissa jatkossakin vain ensimmäiseen määräaikaiseen oleskelulupaan, kuten tälläkin hetkellä. Lapsen pysyvää lupaa koskevaan hakemukseen sovelletaan siten normaaleja pysyvää lupaa koskevia säännöksiä, vaikka hänellä ei ole ollut aiempia määräaikaisia lupia. (HE 62/2025 vp, s. 101)

Pysyvää lupaa on kuitenkin edelleen haettava aina Suomesta käsin (UuKL 60 §:n 2 mom.), joten lapselle ei voida hakea suoraan ulkomailta pysyvää lupaa. Eli lapsi voi käytännössä saapua Suomeen esimerkiksi viisumivapauden perusteella hakemaan suoraan pysyvää lupaa. Jos tämä ei onnistu, niin lapsi voi hakea ensimmäistä oleskelulupaa ulkomailla ja jättää sitten pysyvän oleskelulupahakemuksen, kun on päässyt Suomeen. (HE 62/2025 vp, s. 101)

Prosessinomistajan 8.1.2026 tekemän linjauspäätöksen (MIGDno-2026-23) mukaan, kun lapselle haetaan pysyvää oleskelulupaa lapsen ensimmäisenä oleskelulupatyypinä ulkomaalaislain 56 b § 1 momentin mukaisissa tilanteissa, harkitaan tarvittaessa myös ensimmäisen jatkuvan oleskeluluvan myöntämistä, jos pysyvän oleskeluluvan edellytykset eivät täyty.

Maahanmuuttoviraston näkökulmasta hallituksen esityksen mukaiset kotoutumisedellytykset ja muut lisäedellytykset, joita käsitellään jäljempänä tässä ohjeessa, muodostavat erilaisia polkuja pysyvän luvan saamiseksi. Näistä eri edellytysyhdistelmistä on valittu käyttää soveltamisohjeessa nimitystä hakemuspolku.

Prosessinomistajan 30.12.2025 tekemän linjauspäätöksen (MIGDno-2025-4053) mukaan pysyvän tai P-EU -luvan hakemusasiassa tutkitaan sen hakemuspolun mukaiset edellytykset pysyväisluonteiselle oleskeluluvulle, jonka asiakas on hakemuksessaan valinnut. Yhdellä hakemusmaksulla tutkitaan vain yhden hakemuspolun edellytysten täyttymistä.

Hakemuspolut, joiden väliltä aikuisen hakijan tulee valita, ovat:

- kuuden vuoden asumisajan polku
- 40 000 euron vuositulot
- ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto
- erityisen hyvä kielitaito
- Suomessa suoritettu korkeakoulututkinto
- pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa (P-EU-lupa)

Lapsen osalta tulee valita, haetaanko lapselle pysyvää lupaa vai P-EU -lupaa.

Lain näkökulmasta kyseessä on valinta siitä, mihin lain kohtaan hakija haluaa hakemuksessaan vedota. Hakemuksen käsittelijä tutkii ja arvioi näin ollen vain hakijan valitseman hakemuspolun, eikä hakemuspolkua voi vaihtaa kesken asian käsittelyn. Hakija voi halutessaan vireyttää uuden pysyvää lupaa

koskevan hakemuksen uudella maksulla, jos hän haluaa saattaa tutkittavaksi toisen hakemuspolun edellytykset.

1.3.1 Sähköiset hakemuslomakkeet

Sähköiset hakemuslomakkeet Enter Finland -palvelussa on uudistettu lakimuutoksen myötä. Lomakkeita on kaksi: yksi itselleen lupaa hakeville henkilöille ja toinen alaikäiselle tämän puolesta hakemusta täyttävälle henkilöille. Kumpikin lomake on niin kutsuttu dynaaminen lomake, joka muokkautuu annettujen vastausten perusteella.

Alaikäiselle lapselle tämän puolesta hakemusta täyttävältä aikuiselta tai itselleen lupaa hakevalta alaikäiseltä (15 vuotta täyttäneeltä) hakijalta kysytään aluksi muutamia tietoja alkukartoituksena, kuten esimerkiksi lapsen huoltajan lupatilannetta Suomessa ja lapsen asumisaikaa Suomessa. Annettujen vastausten perusteella lomake esittää tarvittaessa jatkokysymyksiä lapsen tilanteesta ja kartoittaa luvat, joiden edellytykset lapsi vastausten perusteella vaikuttaisi täyttävän. Alkukartoituksen jälkeen lomakkeen täyttäjä valitsee lapsen hakemustyyppin, pysyvä oleskelulupa tai P-EU-lupa. Lapselle voidaan valita myös sellainen hakemustyyppi, jonka edellytyksiä lapsi ei vaikuta täyttävän. Tällöin lomake kysyy, haluaako lapsi/lapsen puolesta hakeva henkilö tästä huolimatta jatkaa hakemuksen täyttämistä. Mahdollisuus täytön jatkamiseen on tarjottava, vaikka hakemuksen menestymismahdollisuudet olisivat annettujen vastausten perusteella heikot.

Lomake pyytää tarvittavat asiakirjaliitteet ja lisätiedot valitun hakemustyyppin ja lomakkeella annettujen tietojen mukaan. Tarvittavien tietojen ja liitteiden tyyppi ja määrä riippuu siis kunkin lapsen tilanteesta ja lomakkeella tehdyistä valinnoista.

Itselleen lupaa hakevien lomakkeessa selvitetään aluksi täysi-ikäisen hakijan A-luvan perusteet ja hakemuspolku. Hakija voi ilmoittaa lomakkeella enintään kolme A-luvan perustetta pysyväälle luvulle, yhden ensisijaisen ja korkeintaan kaksi toissijaista. A-luvan perusteita käytetään pysyvän oleskeluluvan käsittelyssä ja lisäksi tarvittaessa jatkoluvan käsittelyssä. Hakemuspolun selvittämiseksi hakijalta kysytään aluksi monia taustatietoja alkukartoituksena, kuten esimerkiksi asumisaikaa Suomessa, mahdollisia Suomessa suoritettuja ja hyväksytyjä korkeakoulututkintoja sekä nykyistä työtilannetta. Annettujen vastausten perusteella lomake esittää jatkokysymyksiä hakijan tilanteesta ja kartoittaa hakemuspolun tai -polut, joiden kotoutumisedellytykset ja mahdolliset muut lisäedellytykset hakija vastaustensa perusteella vaikuttaisi täyttävän. Hakija valitsee lomakkeen tarjoamista hakemuspoluvaihtoehdoista yhden.

Lomake ilmoittaa hakijalle, mikäli hän ei vastaustensa perusteella täytä minkään hakemuspolun mukaisia edellytyksiä. Lomake kysyy myös hakijalta, haluaako hän tästä huolimatta jatkaa hakemuksen täyttämistä. Mahdollisuus

täytön jatkamiseen on tarjottava, vaikka hakemuksen menestymismahdollisuudet olisivat annettujen vastausten perusteella heikot.

Lomake pyytää tarvittavat asiakirjaliitteet ja lisätiedot hakijan valitsemien A-luvan perusteiden, hakijan valitseman hakemuspolun ja hakijan lomakkeella antamien tietojen mukaan. Tarvittavien tietojen ja liitteiden tyyppi ja määrä riippuu siis kunkin hakijan omasta tilanteesta ja omista valinnoista.

Kummankin hakemuslomakkeen tapauksessa lomakkeesta muodostuu PDF-tuloste, joka löytyy UMA:sta hakemusasian asiakirjalistauksesta ja josta annetut vastaukset lomakkeen kysymyksiin voi tarvittaessa tarkistaa. UMA-automaatio hyödyntää annettuja vastauksia koostaessaan tietoa käsittelijälle.

Sähköisissä hakemuksissa vireillepanopäivä on hakemuksen lähetyspäivä Enter Finlandissa. Sähköisen hakemuksen vireillepanotoimenpiteen suorittaminen UMA:ssa ei vaikuta vireillepanopäivään.

1.3.2 Paperiset hakemuslomakkeet

Paperisia hakemuslomakkeita on kolme, yksi pysyvää lupaa hakeville aikuisille, toinen pysyvää lupaa hakeville alaikäisille ja kolmas, yhteinen lomake, P-EU-lupaa hakeville aikuisille ja alaikäisille. Hakijan tulee ensin päättää, hakeeko hän pysyvää lupaa vai P-EU-lupaa. P-EU-lupaa hakiessaan hakijan tulee lähtökohtaisesti vastata kaikkiin kysymyksiin. Pysyvää lupaa hakiessaan valitsee hakija yhden hakemuspolun ja vastaa lomakkeen kysymyksiin valitun hakemuspolun mukaisesti.

Paperisissa hakemuksissa vireillepanopäivä on hakijan tunnistautumispäivä palvelupisteellä.

2 Pysyvän oleskeluluvan kotoutumisedellytykset

2.1 Yleistä kotoutumisedellytyksistä

Ulkomaalaislain 56 a §:ssä säädetään niistä kotoutumiseen liittyvistä lisäedellytyksistä, jotka hakijan olisi täytettävä saadakseen pysyvän luvan joko kuuden tai neljän vuoden oleskelun jälkeen. Luvussa keskitytään kahteen keskeiseen kotoutumisedellytykseen: työhistoriaan ja kielitaitoon. Edellytykset toistuvat useammassa eri hakemuspolussa eri asteisina. Kotoutumista voi osoittaa myös esimerkiksi suorittamalla Suomessa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot tai verotettavilla tuloillaan niiden ylittäessä 40 000 euron vuosituloajan. Näitä tiettyihin hakemuspolkuihin rajautuvia lisäedellytyksiä käsitellään luvussa [3 Hakemuspolut](#).

Hallituksen esityksen mukaan kotoutuminen on leimallisesti monivaiheinen ja yksilöllinen prosessi, jossa on yhtäältä kyse maahanmuuttajasta itsestään ja toisaalta yhteiskunnan vastaanottavuudesta. Uudistuksessa kyse on ensin mainitusta painottuen hakijan työllisyyteen, koulutukseen sekä suomen tai ruotsin kielen taitoon. (HE 62/2025 vp, s. 7)

Tavoitteena on pysyvän oleskelun edellytysten kautta kannustaa ulkomaalaisia kotoutumaan Suomeen ja varmistaa se, että pääsääntöisesti pysyvään oleskeluun oikeuttava oleskelulupa myönnettäisiin ainoastaan sellaisille hakijoille, jotka ovat osoittaneet kotoutumista. Tavoitteena on edistää sitä, että jatkossa järjestelmä palkitsisi pyrkimyksestä kotoutua eikä yleensä mahdollistaisi päinvastaisessa tilanteessa pysyvää oleskelua. (HE 62/2025 vp, s. 39)

Hallituksen tavoitteena on hallituksen esityksen mukaan parantaa maahanmuuttajien kotoutumista kannustamalla heitä työntekoon ja kielenoppimiseen. Osittain näiden tavoitteiden saavuttamiseksi oleskeluluvan edellytyksenä olevaa oleskeluaikaa pidennetään niiltä, jotka eivät esimerkiksi koulutuksen, työhistorian ja siihen liittyvän ansiotason vuoksi pysty osoittamaan kotoutumistaan aiemmin voimassa olleen lain mukaisen neljän vuoden määräajan kuluessa. (HE 62/2025 vp, s. 41-42)

Jatkossa pysyvän luvan saaminen vaatii pääsääntöisesti nykyistä pidempää eli kuuden vuoden oleskelua, mikä on hallituksen esityksessä oletettu jo itsessään lisäävän hakijoiden kotoutumista ennen pysyvän oleskeluluvan saamista. Sen lisäksi vaaditaan nimenomaisina kotoutumisen osoituksina kielitaitoon ja työntekoon liittyvien edellytysten täyttämistä. Suomessa kuusi vuotta yhtäjaksoisesti asunut, suomen tai ruotsin kieltä tyydyttävästi osaava, Suomessa työskennellyt ja pääosin ilman työttömyysturvaa tai toimeentulotukea toimeen tullut ulkomaalainen on paitsi osoittanut kykyä sekä halua kotoutua Suomeen, myös omaa hyvät mahdollisuudet jatkaa sitä tulevaisuudessa. Tavoitteena on yhtäältä kannustaa ulkomaalaisia toimimaan näin ja toisaalta varmistaa se, että ilman tällaista kotoutumista pysyvää lupaa ei voisi yleensä saada. (HE 62/2025 vp, s. 39)

Jotta pysyvää oleskelua koskeva järjestelmä säilyisi mahdollisimman johdonmukaisena ja saavutettaisiin tavoite kotoutumiseen kannustamisesta ja kotoutumisen varmistamisesta pysyvän oleskelun edellytysten kautta, myös P-EU-lupaan lisätään kielitaitoa koskeva edellytys. Tavoitteena on kotoutumisen edistäminen ja sen varmistaminen. (HE 62/2025 vp, s. 40)

Myös nuhteettomuusedellytyksen tiukentaminen nähdään hallituksen esityksen mukaan osana kotoutumiseen liittyvää kokonaistavoitetta. Ehdottoman vankeusrangaistuksen saaminen merkitsee katkosta kotoutumiseen ja sen perusteena oleva teko tai teot taas karkeaa piittaamattomuutta yhteiskunnan arvoista ja säännöistä. Tällöin kotoutumiseen osaltaan tähtäävä oleskeluaika alkaa alusta. (HE 62/2025 vp, s. 40)

2.1.1 Päätöksen perusteena olevan tiedon käytettävyys vireillepanohetkellä

Ulkomaalaislain 56 g §:ssä säädetään tiettyjen tilanteiden osalta siitä, milloin hakijan vetoama, luvan saamiseksi muodostettu perusteen olemassaolo tulee olla muodostunut. Säännöksen yhtenä tarkoituksena on se, että hakijan olisi ennen pysyvän tai P-EU -luvan hakemista muodostettava vaadittava peruste ja tehtävä vaaditut toimenpiteet sen osoittamiseksi Maahanmuuttovirastolle. (HE 62/2025 vp, s. 116)

Esimerkiksi kielitaitoa koskevan edellytyksen täyttymisellä hakija osoittaa kotoutumistaan Suomeen edellä todetun mukaisesti ja hakijan tulisi täyttää tämä edellytys ennen kuin hakemus tulee vireille.

Ulkomaalaislain 56 g §:n mukaan:

Jos ulkomaalainen vetoaa pysyvää oleskelulupaa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa koskevassa hakemuksessaan tässä luvussa tarkoitettuun kielitaitoon, hänellä on oltava kyseinen kielitaito silloin, kun hakemus tulee vireille. Jos ulkomaalainen vetoaa 56 a §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun päätökseen tutkinnon tunnustamisesta, opiskeluoikeuden myöntämisestä tai yliopiston palvelukseen ottamisesta, päätöksen tai työ sopimuksen on oltava tehty silloin, kun hakemus tulee vireille. Jos ulkomaalainen vetoaa 56 c §:n 1 momentissa tarkoitettua tutkinnon suorittamiseen, tutkinnon on oltava suoritettu silloin, kun hakemus tulee vireille. Edellä tarkoitettua tietoa on tällöin käytävä ilmi joko hakemukseen liitetyistä selvityksistä tai sellaisesta toisen viranomaisen tietovarannosta, jonka sisältämiin tietoihin Maahanmuuttovirastolla on pääsy. Jos tieto kuitenkin on Maahanmuuttoviraston käytettävissä sen ratkaistessa asiaa, oleskelulupaa ei evätä pelkästään sen vuoksi, että tieto puuttui hakemusta jätettäessä.

Hallituksen esityksen mukaan säännös mahdollistaisi ja huomioisi erilaiset tavat, joilla viranomaisen voi nykypäivänä tai tulevaisuudessa hankkia selvitystä. Olennaista olisi se, että tieto olisi Maahanmuuttoviraston käytössä, ei se, millä tavalla se on saatu. (HE 62/2025 vp, s. 115)

Hakijan olisi esimerkiksi suoritettava yleinen kielitutkinto tai hankittava tutkinnolleen tunnustus sekä odotettava tietoa siitä, että tämä on onnistunut vaaditulla tavalla ja vasta sitten haettava pysyvää tai P-EU -lupaa. Tämä tekisi hakemusten käsittelystä sujuvaa sekä ennakoitavaa ja estäisi sen, että hakija jättäisi turhaan maksullisen hakemuksen tilanteessa, jossa oleskelulupaa ei voitaisi myöntää. Kun hakijalla olisi varma tieto perusteen olemassaolosta, hänellä olisi myös mahdollisuus esittää siitä selvitystä tai vaihtoehtoisesti Maahanmuuttovirastolla mahdollisuus saada kyseinen tieto viranomaisrekisteristä. Tämä mahdollistaisi oleskeluluvan myöntämisen ilman lisäselvityspyyntöjä tilanteessa, jossa muutkin edellytykset täyttyisivät. (HE 62/2025 vp, s. 116)

Tarkoituksena olisi kuitenkin estää sellaiset kohtuuttomat ja turhaa työtä aiheuttavat tilanteet, joissa Maahanmuuttoviraston olisi tehtävä kielteinen päätös yksin sen vuoksi, ettei tieto ollut sen käytössä hakemushetkellä, vaikka ratkaisuhetkellä olisikin. Näin ollen, jos hakemus esimerkiksi otettaisiin virastossa tarkasteluun neljä viikkoa sen jättämisen jälkeen ja merkintä asianmukaisesta kielitutkinnon suorittamisesta olisi viikko ennen tarkasteluhetkeä tehty Maahanmuuttoviraston käytössä olevaan rekisteriin, oleskelulupaa ei yksin sen vuoksi evätä. (HE 62/2025 vp, s. 116)

Hakemuksen käsittelyyn soveltuu muun muassa ulkomaalaislain yleiset menettelysäännökset. Näin ollen, jos virastolta puuttuisi hakemuksen tullessa

käsittelyyn säännöksessä tarkoitettu tieto, hakemukseen ei voi suoraan tehdä kielteistä päätöstä. Hakijalle tulisi varata ulkomaalaislain 7 §:n 2 momentin mukaisesti mahdollisuus täydentää hakemustaan määräajassa. Jos hakija ei kykenisi vaaditulla tavalla ja vaaditussa ajassa täydentämään hakemustaan, oleskelulupa voitaisiin evätä. Olennaista olisi tältä osin se, ettei viraston tarvitsisi esimerkiksi odottaa sitä, että hakija mahdollisesti suorittaisi kielitutkinnon tai saisi sitä koskevan merkinnän taikka todistuksen. Kyse olisi käytännössä yleensä sen varmistamisesta, ettei oleskelulupaa evättäisi sellaisen tiedon perusteella, joka olisi todellisuudessa olemassa, muttei esimerkiksi hakijan puutteellisten liitteiden tai virheellisen taikka viivästyneen rekisterimerkinnän vuoksi olisi ollut viraston käytössä. (HE 62/2025 vp, s. 116)

Käytännössä säännöksellä tavoiteltaisiin siten kokonaisuutena tilannetta, jossa vahvana lähtökohtana olisi vaadittavan tiedon saatavilla olo Maahanmuuttovirastolle jo hakemuksen jättämävaiheessa sekä se, ettei tiedon mahdollinen puuttuminen monimutkaistaisi ja/tai viivästyttäisi hakemuksen käsittelyä että toisaalta se, ettei oleskelulupia silti evättäisi pelkästään sen seikan vuoksi, että tieto hakemusvaiheessa puuttuisi, jos se ratkaisuhetkellä olisi saatavilla suoraan tai selvityspyynnön kautta. (HE 62/2025 vp, s. 116)

2.2 Kielitaitoedellytys

Pysyvän oleskeluluvan saaminen kuuden vuoden jälkeen edellyttää pääsääntöisesti tyydyttävän suomen tai ruotsin kielen taidon osoittamista. Kielitaitoedellytys ei kuitenkaan koske 65-vuotiaita tai sitä vanhempia. Lisäksi edellytyksestä voidaan yksittäistapauksessa poiketa terveydellisillä syillä. (HE 62/2025 vp, s. 40)

Ulkomaalaislain 56 a §:n 1 momentin mukaan:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään kuuden vuoden määräajan jälkeen, jos ulkomaalaisella on 56 f §:n 2 momentissa tarkoitettu tyydyttävä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito tai näiden sijasta vastaavan tasoisen suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen taito ja kahden vuoden työhistoria. Iältään 65-vuotiaalle tai sitä vanhemmalle ulkomaalaiselle pysyvä oleskelulupa myönnetään kuuden vuoden määräajan jälkeen riippumatta hänen suomen tai ruotsin kielen taidostaan.

Ulkomaalaislain 56 a §:n 2 momentin mukaan:

Yhdestä tai useammasta 1 momentissa tarkoitettusta edellytyksestä voidaan yksittäistapauksessa poiketa, jos ulkomaalaisen sairaus, vamma tai häiriö pitkäaikaisesti estää edellytyksen täyttämisen.

Mahdollisuus poiketa kielitaitoedellytyksestä koskee vain kuuden vuoden asumisajan jälkeen myönnettävää pysyvää oleskelulupaa. Poikkeusta ei

sovelleta neljän vuoden asumisajan jälkeen tai Suomessa suoritettua korkeakoulututkinnon perusteella myönnettäviin pysyviin oleskelulupiin.

Tietyin lisäedellytyksin pysyvän oleskeluluvan voisi saada neljässä vuodessa, johon voisi oikeuttaa esimerkiksi erityisen hyvän suomen tai ruotsin kielen taito yhdessä vaaditun työhistorian kanssa (HE 62/2025 vp, s. 40). Ulkomaalaislain 56 a §:n 3 momentin ja sen 3 kohdan mukaan:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään neljän vuoden määräajan jälkeen, jos:

3) ulkomaalaisella on kielitestillä todennettu 56 f §:n 5 momentissa tarkoitettu erityisen hyvä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito ja kolmen vuoden työhistoria.

Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, jatkotutkinnon tai alemman yliopistotutkinnon suorittaneelle voidaan myöntää pysyvä oleskelulupa ilman vaatimusta vuosissa laskettavasta asumisajasta edellytysten täytyessä. Lisäksi vaatimuksena on, että hakijalla on kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. (HE 62/2025 vp, s. 40-41.) Ulkomaalaislain 56 c §:n 1 momentin mukaan:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, jolla on 56 f §:n 1 momentissa tarkoitettu kehittyvä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito ja joka on suorittanut Suomessa:

1) yliopistolain (558/2009) 7 §:ssä tarkoitettua tutkinnon;

2) Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 6 §:ssä tarkoitettua tutkinnon;

3) ammattikorkeakoululain (932/2014) 11 §:ssä tarkoitettua ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon;

4) Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 14 §:ssä tarkoitettua ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon; tai

5) Ahvenanmaan korkeakoulusta annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2024:50) 14 §:ssä tarkoitettua ylemmän korkeakoulututkinnon.

2.2.1 Kielitaidon osoittaminen

Ulkomaalaislain 56 f §:ssä säädetään siitä, mitä pysyvää ja P-EU -lupaa koskeissa pykälissä tarkoitetaan tietyn tasoisella suullisella ja kirjallisella suomen tai ruotsin kielen taidolla ja miten sen voi osoittaa käytännössä. Kielitaito tulee osoittaa tilanteesta riippuen joko kehittyvällä, tyydyttävällä, hyvällä tai erityisen hyvällä suullisella ja kirjallisella suomen tai ruotsin kielen taidolla. Hallituksen esityksen mukaan pykälän tarkoituksena on säätää kielitaidosta pysyvän oleskeluluvan edellytyksenä sillä tavalla täsmällisesti ja tarkkarajaisesti, ettei kielitaidon selvittäminen ja arviointi missään tilanteessa jäisi viranomaisen yksittäistapauksellisen harkinnan varaan. (HE 62/2025 vp, s. 111)

Kielitaito on kaikissa tilanteissa mahdollista osoittaa yleisellä kielitutkinnolla tai valtionhallinnon kielitutkinnolla niin, että vaadittava tutkinnon taso vastaa edellytettyä kielitaidon tasoa. Lisäksi kehittyvä, tyydyttävä ja hyvä kielitaito on mahdollista osoittaa esimerkiksi peruskoulun, lukion, ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittamisella. Kehittyvä kielitaito on myös mahdollista osoittaa tietyllä määrällä suomen tai ruotsin opintoja korkeakoulussa. Erityisen hyvä kielitaito on mahdollista osoittaa vain nimenomaisen kielitutkinnon suorittamisella. (HE 62/2025 vp, s. 41)

Vaadittujen kielitaitotasojen vastaavuus eurooppalaisessa kielitaidon viitekehyksessä (EVK):

Kielitaitotaso	EVK-vastaavuus
Kehittyvä kielitaito	A2
Tyydyttävä kielitaito	B1
Hyvä kielitaito	B2
Erityisen hyvä kielitaito	C1

Kehittyvä, tyydyttävä ja hyvä kielitaito

Ulkomaalaislain 56 f §:n 1-3 momenteissa määritellään, mitä kehittyvällä, tyydyttävällä ja hyvällä suullisella kielitaidolla tarkoitetaan ja miten kielitaidon voi osoittaa:

Kehittyvällä suullisella ja kirjallisella suomen tai ruotsin kielen taidolla tarkoitetaan sitä, että ulkomaalainen on suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa vähintään viidentoista opintopisteen arvoiset suomen tai ruotsin kielen opinnot tai yleisen kielitutkinnon taitotasolla kaksi taikka valtionhallinnon kielitutkinnon tyydyttävällä suullisella ja kirjallisella taidolla.

Tyydyttävällä suullisella ja kirjallisella suomen tai ruotsin kielen taidolla tarkoitetaan sitä, että ulkomaalainen on suorittanut yleisen kielitutkinnon taitotasolla kolme tai valtionhallinnon kielitutkinnon tyydyttävällä suullisella ja kirjallisella taidolla.

Hyvällä suullisella ja kirjallisella suomen tai ruotsin kielen taidolla tarkoitetaan sitä, että ulkomaalainen on suorittanut yleisen kielitutkinnon taitotasolla neljä tai valtionhallinnon kielitutkinnon hyvällä suullisella ja kirjallisella taidolla.

Ulkomaalaislain 56 f §:n 4 momentissa luetellaan ne tilanteet, joissa kehittyvän, tyydyttävän tai hyvän suullisen ja kirjallisen kielitaidon voisi korvata muunlaisella suorituksella:

Ulkomaalainen voi osoittaa 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettua kielitaidon myös suorittamalla:

- 1) perusopetuksen oppimäärän suomi tai ruotsi äidinkielenä tai toisena kielenä;
- 2) lukion oppimäärän suomi tai ruotsi äidinkielenä tai toisena kielenä;
- 3) suomen- tai ruotsinkielisen ylioppilastutkinnon, johon sisältyy hyväksyty arvosana suomesta tai ruotsista äidinkielenä tai toisena kielenä;
- 4) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun suomen tai ruotsin kielellä suoritetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon;
- 5) suomalaisessa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettuun korkeakoulututkintoon sisältyvät julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun valtion henkilöstöltä kaksikielisessä viranomaisessa vaadittavaan kielitaitoon johtavat suomen tai ruotsin kielen opinnot tai kypsyysnäytteen suomen tai ruotsin kielellä.

Säännöksen esitöiden mukaan kyseessä olisivat tilanteet, joissa hakija olisi Suomessa käynyt peruskoulun, suorittanut toisen asteen tutkinnon tai opiskellut korkeakoulussa sillä tavoin, ettei kehittyvän, tyydyttävän tai hyvän kielitaidon osoittamiseksi olisi tarpeen eikä tarkoituksenmukaista vaatia erillisen kielitutkinnon suorittamista. Säännöksen tarkoituksena on vapauttaa kielitutkinnon vaatimuksesta sellaiset hakijat, jotka ovat vaaditun Suomessa oleskelun lisäksi käyneet koulua tai opiskelleet Suomessa, käyttäneet opinnoissaan suomea tai ruotsia ja/tai saaneet kielitaidostaan nimenomaisen merkinnän todistukseensa. (HE 62/2025 vp, s. 114). Kuten lain esitöissä on tarkennettu, säännös koskee tilanteita, joissa hakija on Suomessa käynyt peruskoulun, suorittanut toisen asteen tutkinnon tai opiskellut korkeakoulussa. Näin ollen on hyvä huomata, että esimerkiksi Ruotsissa suoritettu vastaava tutkinto ei käy kielitaidon osoittamiseen.

Jos hakija vetoaa perusopetuksen tai lukion oppimäärän suorittamiseen, on hakijan tullut suorittaa koko perusopetuksen tai lukion oppimäärä. Perusopetuksen koko oppimäärän suorittaneella tulee olla todistuksessa hyväksyty arvosana suomesta tai ruotsista äidinkielenä tai toisena kielenä. Kielitaidon osoittamiseen ei myöskään riitä, että hakija on esimerkiksi suorittanut lukio-opinnoista suomen/ruotsin kielen kaikki pakolliset kurssit, mutta kaikkia muita lukion päättötodistukseen vaadittavia kursseja ei ole suoritettu.

Jos hakija vetoaa ylioppilastutkinnon suorittamiseen, tulee koko tutkinto olla suoritettu hyväksytysti. Näin ollen pelkkä suomen tai ruotsin osakokeen suorittaminen ei riitä osoittamaan kielitaitoa.

Jos hakija vetoaa ammatilliseen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittamiseen, vain kokonaan suoritettu tutkinto käy kielitaidon osoittamiseen. Näin ollen esimerkiksi tutkinnon osan suorittamisesta tai valmentavaan koulutukseen osallistumisesta annettu todistus ei riitä osoittamaan kielitaitoa, vaikka todistuksessa olisi maininta säännöksen

mukaisesta laista (531/2017). Ulkomaalaislaissa on mainittu ammatillisista tutkinnoista lain 531/2017 mukaiset tutkinnot. Kyseisellä lailla 531/2017 on kumottu laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998) ja laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998). Maahanmuuttovirasto siten katsoo, että kielitaidon osoitukseksi hyväksytään myös laissa 630/1998 tarkoitettu ammatillinen perustutkinto ja laissa 631/1998 tarkoitettu ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto.

Suomalaisessa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettuun korkeakoulututkintoon sisältyvät suomen tai ruotsin kielen opinnot, jotka vaaditaan korkeakoulututkintoa edellyttävään virkaan, käyvät kielitaidon osoittamiseksi. Nämä opinnot osoittavat kielitaidon, joka vaaditaan valtion työntekijältä kaksikielisessä viranomaisessa. Näistä opinnoista saatetaan käyttää myös nimitystä virkamiessuomi tai -ruotsi. Myös suomen tai ruotsin kielellä suoritettu kypsyysnäyte yliopisto- tai ammattikorkeakoulututkintoa varten käy kielitaidon osoittamiseen.

Erityisen hyvä kielitaito

Pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää 56 a §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan neljän vuoden määräajan jälkeen, jos ulkomaalaisella on kolmen vuoden työhistorian lisäksi erityisen hyvä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito. Ulkomaalaislain 56 f §:n 5 momentin mukaan:

Kielitestillä todennetulla erityisen hyvällä suullisella ja kirjallisella suomen tai ruotsin kielen taidolla tarkoitetaan sitä, että ulkomaalainen on suorittanut yleisen kielitutkinnon taitotasolla viisi tai valtionhallinnon kielitutkinnon erinomaisella suullisella ja kirjallisella taidolla.

Erityisen hyvä kielitaito on mahdollista osoittaa vain suorittamalla yleinen kielitutkinto ylimmällä tasolla arvosanalla viisi tai valtionhallinnon kielitutkinto erinomaisella suullisella ja kirjallisella taidolla. Lainkohdan esitöiden mukaan kielitaitovaatimuksesta ei tässä kohdin voida tehdä poikkeuksia, koska kyse on edellytyksestä sille, että hakija voi saada pysyvän luvan normaalitilannetta nopeammin (HE 62/2025 vp, s. 90).

Hallituksen esityksen mukaan yleisen kielitutkinnon taitotasot 4 ja 5 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnon hyvää suullista ja kirjallista taitoa ja yleisen kielitutkinnon taitotaso 6 vastaa valtionhallinnon kielitutkinnon erinomaista suullista ja kirjallista taitoa (HE 62/2025 vp, s. 37). Kuitenkin 56 f:n 5 momentissa ja sen säännöskohtaisissa perusteluissa on katsottu, että erityisen hyvällä suullisella ja kirjallisella suomen tai ruotsin kielen taidolla tarkoitetaan sitä, että ulkomaalainen olisi suorittanut yleisen kielitutkinnon taitotasolla viisi tai valtionhallinnon kielitutkinnon erinomaisella suullisella ja kirjallisella taidolla. Vaadittava taitotaso vastaisi eurooppalaisessa viitekehyksessä tasoa C1. (HE 62/2025 vp, s. 114.) Säännöksessä edellytettyjen suoritustapojen arvioinnit eivät siten vastaa hallituksen esityksessä aiemmin esitettyä yleisen kielitutkinnon ja valtionhallinnon kielitutkinnon arvosanojen vastaavuudesta. Hallituksen esityksessä on kuitenkin todettu ilman viittausta arvosanojen vastaavuuden eroavuuteen, että on perusteltua, että vaadittava kielitaito olisi korkealla

tasolla verrattuna muihin perusteisiin eikä vaatimuksen korkea taso johda kohtuuttomiin tilanteisiin, koska hakijan on mahdollista saada P-EU-lupa viiden tai pysyvä oleskelulupa kuuden vuoden oleskelun jälkeen alemmalla kielitaidolla (HE 62/2025 vp, s. 115).

Korkeakoulussa suoritettut 15 opintopisteen arvoiset suomen tai ruotsin kielen opinnot

Kehittyvä kielitaito on mahdollista osoittaa yleisen kielitutkinnon ja valtionhallinnon kielitutkinnon lisäksi suorittamalla suomalaisessa korkeakoulussa vähintään 15 opintopisteen arvoiset suomen tai ruotsin kielen opinnot.

Hallituksen esityksen mukaan, Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneille ulkomaalaisille on perusteltua ja luontevaa mahdollistaa yleisen kielitutkinnon lisäksi korkeakoulussa hyväksytysti suoritettujen suomen tai ruotsin kielen opintojen käyttäminen kielitaidon osoituksena, ja samalla kannustaa ulkomaalaisia opiskelijoita oppimaan kyseisiä kieliä jo opintojensa aikana. Jos opiskelija on hyväksytysti suorittanut korkeakoulussa 15 opintopisteen edestä suomen tai ruotsin kielen opintoja, voidaan perustellusti katsoa, että hänen kielitaitonsa vastaisi vähintään tasoa A2 (kehittyvä kielitaito). (HE 62/2025 vp, s. 112)

Hallituksen esityksessä ei ole asetettu erillistä vaatimusta kieliopintojen sisällöstä esimerkiksi sen osalta, tulisiko suoritettujen opintojen sisältää kieliopintoja erikseen suullisesta ja kirjallisesta suomen tai ruotsin kielestä. Kieliopintoja tulee kuitenkin olla suoritettuna 15 opintopisteen verran nimenomaisesti joko suomen tai ruotsin kielestä. Hakemuksen käsittelyn yhteydessä asian käsittelijän ei siten tarvitse tutkia suoritettujen kurssien sisältöä muuten kuin sen osalta, onko hakija suorittanut 15 opintopisteen verran joko suomen tai ruotsin kielen opintoja. Olennaista siten on vaadittujen kieliopintojen kieli ja opintopistemäärä.

Lain sanamuodon tai hallituksen esityksen mukaan sääntely ei sisällä edellytystä siitä, että opintojen tulisi sisältyä siihen tutkintoon, jonka perusteella pysyvää lupaa haetaan. Opintopisteet voivat olla osa mitä tahansa suomalaista korkeakoulututkintoa tai myös erillisiä opintoja. Tärkeintä on, että opinnot suoritetaan suomalaisessa korkeakoulussa, riippumatta siitä, ovatko ne osa tutkintoa vai erillisiä, täydentäviä opintoja, jotka eivät ole pakollisia tai valinnaisia tutkinnon osia. Puuttuvia opintopisteitä voi siten suorittaa halutessaan esimerkiksi ammattikorkeakoulussa tai avoimessa yliopistossa. Myös alempaan ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvät kieliopinnot ovat hyväksyttävissä. Tämä laaja tulkinta tukee hallituksen esityksessä ilmaistua sääntelyn tavoitetta kannustaa opiskelijoita opiskelemaan suomea tai ruotsia.

Kieliopintoja yhdisteltäessä eri korkeakouluista selvää on kuitenkin, ettei opintopisteitä voi kerryttää suorittamalla saman kurssin useaan kertaan. Tarkoituksena 15 opintopisteen suorittamisessa on, että hakijalla on riittävä kielitaito (kehittyvä) eikä tavoite toteudu, jos hän on suorittanut saman kurssin useasti.

Yleinen kielitutkinto

Yleisiä kielitutkintoja on kolmen tasoisia: perustason, keskitason ja ylimmän tason tutkinnot. Todistuksessa ovat tasoarviot puheen ymmärtämisen, puhumisen, tekstin ymmärtämisen ja kirjoittamisen osakokeista.

- Perustason tutkinnosta voi saada osa-alueittain arvion 1-2,
- keskitason tutkinnosta 3-4,
- ylimmän tason tutkinnosta 5-6.

YKI-testin taitotasoasteikko 1–6 vastaa eurooppalaisen kielitaidon viitekehyksen EVK:n taitotasoasteikkoa A1–C2. Ne ovat siis samanarvoisia.

YKI-testin taitotasoasteikko	Taitotasoarvio	EVK:n taitotasoasteikko
perustaso	1	A1
perustaso	2	A2
keskitaso	3	B1
keskitaso	4	B2
ylin taso	5	C1
ylin taso	6	C2

Hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena on varmistaa hakijan sekä suullinen että kirjallinen kielitaito, mutta ei ole syytä katsoa, että tietyn tasoisen suullisen ja kirjallisen kielitaidon osoittaminen välttämättä edellyttäisi kaikkien osakokeiden suorittamista vaaditulla tasolla (HE 62/2025 vp, s. 115). Ulkomaalaislain 56 f §:n 6 momentissa on määritelty hyväksytyt yleisen kielitutkinnon yhdistelmät:

Yleisen kielitutkinnon suorittamisella tietyllä taitotasolla tarkoitetaan sitä, että ulkomaalainen on suorittanut tutkinnon osakokeista vähintään kaksi kyseisellä taitotasolla niin, että suoritus osoittaa sekä suullista että kirjallista kielitaitoa. Tämä voidaan osoittaa jollain seuraavista yhdistelmistä:

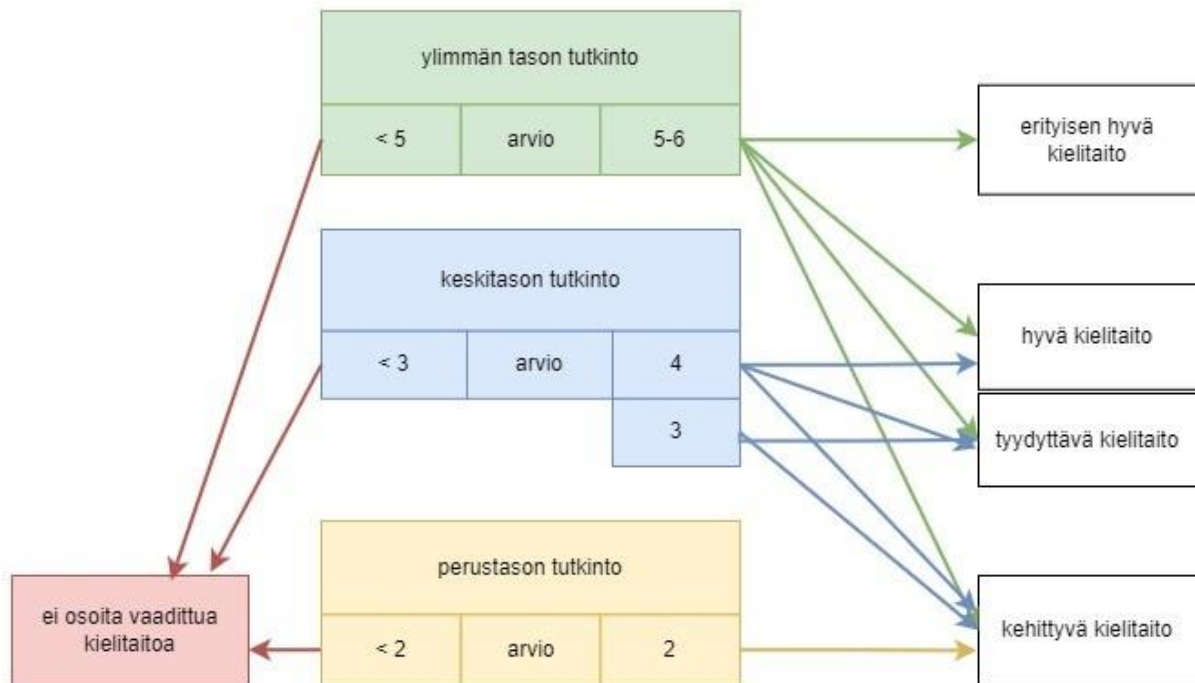
- 1) kirjoittaminen ja puhuminen;
- 2) kirjoittaminen ja puheen ymmärtäminen; tai
- 3) puhuminen ja tekstin ymmärtäminen.

Yleinen kielitutkinto on mahdollista suorittaa kokonaisena tutkintona, tutkinnon osakokeena tai osakokeiden kokonaisuutena. Tutkintoon osallistuja saa suorituksestaan yleisistä kielitutkinnoista annetun lain 9 §:n mukaan todistuksen, joka sisältää arvioinnin sen tasoisesta tutkinnosta, tutkinnon osakokeesta tai osakokeiden kokonaisuudesta, johon henkilö on osallistunut. Hakijalla on siten mahdollisuus suorittaa vaadittu yleisen kielitutkinnon yhdistelmä joko yhdellä tai useammalla eri tutkintokerralla.

Yleisiä kielitutkintotodistuksia tarkastellessa on tärkeä huomioida hakijan suorittaman yleisen kielitutkinnon taso. Kehittyvän kielitaidon voi osoittaa

perustason tutkinnolla. Tyydyttävän ja hyvän kielitaidon voi osoittaa keskitason tutkinnolla. Erityisen hyvän kielitaidon voi osoittaa ylimmän tason tutkinnolla. Jos hakija on saanut keskitason tutkinnon osakokeesta arvosanan alle 3, se ei vastaa perustason vastaavan osakokeen taitotasoa 2. Sama pätee tilanteeseen, jos hakija on saanut ylimmän tason tutkinnon osakokeesta arvosanan alle 5, se ei vastaa vastaavan osakokeen keskitason taitotasoa 4. Hakijan on siten tullut saavuttaa hyväksyttävä yhdistelmä oikean tasoisella tutkinnolla. Kuitenkin on selvää, jos hakija saavuttaa hyväksytyt tulokset ylempään tasoisesta tutkinnosta, riittää se osoittamaan alemman tasoisen tutkinnon mukaisen kielitaidon.

Tarvittavan kielitaidon voi osoittaa yleisellä kielitutkinnolla seuraavasti:

Ristiriitatilanteissa hakijan Yleisen kielitutkinnon suorituksen ja saavutetut arvosanat voi varmistaa soveltavan kielitutkimuksen keskukselta (SOLKI). Ajantasaiset yhteystiedot löytyvät Pysyvien oleskelulupien prosessin Migipedian tukimateriaaleista. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi, jos rekisteritarkastuksista saatavat tiedot ja esitetyn YKI-todistuksen arvosanat eivät vastaa toisiaan tai hakemuksen liitteessä on YKI-todistus, mutta rekisteritarkastuksessa ei näy kyseistä suoritusta. YKI-rekisteritarkastuksesta voi puuttua suoritusmerkintä esimerkiksi, jos hakija ei ole ilmoittautunut yleiseen kielitutkintoon henkilötunnuksellaan. Hyväksytyt suoritus tulee tällöin varmistaa SOLKI:sta.

Esimerkki 1:

Hakija hakee pysyvää oleskelulupaa 6 vuoden polun mukaisesti, jolloin hänellä tulisi olla tyydyttävä kielitaito (keskitason YKI, arvosanalla 3).

Hakija esittää todistuksen keskitason YKI:n suorittamisesta. Keskitason YKI-tutkinnosta voi hyväksytyn suorituksen myötä saada arvosanan 3 tai 4. Hakija on saavuttanut arvosanat:

- Puheen ymmärtäminen 3
- Puhuminen 3
- Tekstin ymmärtäminen 3
- Kirjoittaminen alle 3

Hakija täyttää kielitaitoedellytyksen. Hakija on suorittanut keskitason YKI:n saavuttaen vaaditun taitotason 3 kahdessa osakokeessa, joiden suorittaminen katsotaan hyväksytyksi yhdistelmäksi (puhuminen + tekstin ymmärtäminen).

Esimerkki 2:

Hakija hakee pysyvää oleskelulupaa 6 vuoden polun mukaisesti, jolloin hänellä tulisi olla tyydyttävä kielitaito (keskitason YKI, arvosanalla 3)

Hakija esittää todistuksen keskitason YKI:n suorittamisesta. Keskitason YKI-tutkinnosta voi hyväksytyn suorituksen myötä saada arvosanan 3 tai 4. Hakija on saavuttanut arvosanat:

- Puheen ymmärtäminen 3
- Puhuminen alle 3
- Tekstin ymmärtäminen 3
- Kirjoittaminen alle 3

Hakija ei täytä kielitaitoedellytystä. Hakija on suorittanut keskitason YKI:n, mutta ei ole saavuttanut vaadittua taitotasoa 3 sellaisissa osakokeissa, joiden yhdistelmä hyväksyttäisiin kielitaidon osoittamiseksi.

Esimerkki 3:

Hakija hakee P-EU-lupaa, jolloin hänellä tulisi olla hyvä kielitaito (keskitason YKI, arvosanalla 4).

Hakija esittää todistuksen ylimmän tason YKI:n suorittamisesta. Ylimmän tason YKI-tutkinnosta voi hyväksytyn suorituksen myötä saada arvosanan 5 tai 6. Hakija on saavuttanut arvosanat:

- Puheen ymmärtäminen alle 5
- Puhuminen alle 5
- Tekstin ymmärtäminen alle 5
- Kirjoittaminen alle 5

Hakija ei täytä kielitaitoedellytystä. Hakija ei ole saavuttanut hyväksytyjä arvosanoja hyväksytystä osakokeiden yhdistelmästä. Ylimmän tason YKI-tutkinnon arvosana alle 5 ei myöskään tarkoita sitä, että hakija olisi saavuttanut keskitason YKI:n taitotason 4. Arvosana alle 5 tarkoittaa sitä, että hakija ei ole suorittanut ylimmän tason tutkintoa hyväksytysti.

Edellä esitetty ohjeistus yleisestä kielitutkinnosta koskee ainoastaan 1.1.2012 ja sen jälkeen suoritettuja YKI-tutkintoja. Yleisen kielitutkinnon rakenne muuttui vuonna 2012. Ennen uudistusta kielitaidon taso on kuvattu yleistaitotasona. Jotta kielitaitoedellytys täyttyy, tulee yleistaitotason vastata vaadittua kielitaidon tasoa. Eli esimerkiksi jos hakija on saavuttanut vuonna 2002-2011 suoritetusta tutkinnosta yleistasoarvion 3, vastaa se 1.1.2012 jälkeen suoritettun tutkinnon hyväksytyjen osakokeiden arvosanaa 3. Ennen vuotta 2002 YKI-tutkinnon taitotasosteikko oli 9-portainen ja vuonna 2002 käyttöön otettu taitotasosteikko on 6-portainen. Ennen ja jälkeen vuoden 2002 suoritettun YKI-tutkintojen taitotasovastavuus on seuraava:

Alkuperäinen taitotasosteikko, tasot 1-9	Uusi taitotasosteikko, tasot 1-6
1	1
2 ja 3	2
4	3
5 ja 6	4
7	5
8	6

Valtionhallinnon kielitutkinto

Kielitaidon voi osoittaa Valtionhallinnon kielitutkinnolla, josta on saatu laissa edellytetty arvosana suullisesta ja kirjallisesta taidosta. Valtionhallinnon kielitutkinnon voi suorittaa tyydyttävällä, hyvällä tai erinomaisella tasolla ja kaikilla tasoilla voi suorittaa suullisen, kirjallisen ja ymmärtämisen taidon tutkinnon. Suullinen kielitaidon tutkinto sisältää puhumisen ja puheen ymmärtämisen osakokeet ja kirjallinen kielitaidon tutkinto kirjoittamisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeet. Tutkinnon hyväksyty suorittaminen edellyttää kunkin taidon molempien osakokeiden hyväksytyä suorittamista. Toisin sanoen, suullisen kielitaidon osalta sekä puhuminen että puheen ymmärtäminen tulee suorittaa lain edellyttämällä tasolla ja kirjallisen kielitaidon osalta sekä kirjoittaminen että tekstin ymmärtäminen. Valtionhallinnon kielitutkinnon arvosanat voi yhdistää useammasta kokeesta, mutta molemmat tutkinnon osat (suullinen ja kirjallinen) tulee olla suoritettuina hyväksytysti.

Valtionhallinnon kielitutkinto ja yleinen kielitutkinto ovat erillisiä tutkintoja, joten todistuksia ei voi yhdistää vaadittavan kielitaidon osoittamiseksi.

Valtionhallinnon kielitutkinnot sulautetaan osaksi yleisiä kielitutkintoja 1.1.2026 voimaan tulleiden kielitutkintoja koskevan lainsäädännön mukaisesti (HE 102/2025). Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain muuttamisesta annetun lain (1107/2025) mukaan valtionhallinnon kielitutkinnon suorituksia voi aloittaa kuuden kuukauden kuluessa lain

voimaantulosta ja hylättyjä osakokeita voi uusia kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Viittomakieliset

Ulkomaalaislain 56 §:n mukaan pysyvä oleskelulupa myönnetään kuuden vuoden määräajan jälkeen, jos ulkomaalaisella on 56 f §:n 2 momentissa tarkoitettu tyydyttävä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito tai näiden sijasta vastaavan tasoinen suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen taito.

Hallituksen esityksessä on todettu, että kuurouden kaltainen aistivamma voitaisiin huomioida tyydyttävän kielitaidon osalta tehtävässä poikkeusharkinnassa. Ei ole kuitenkaan syytä ohjata suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä osaavia hakijoita vetoamaan poikkeukseen, vaikka heillä on vaaditun tasoinen kielitaito käyttämässään kielessä. Tarkoituksena on, että kielitaito arvioitaisiin ja osoitettaisiin Kuurojen Liitto ry:n antamalla todistuksella suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen vähintään tyydyttävästä hallinnasta. (HE 62/2025 vp, s. 85)

Lain esitöiden mukaan kuurot henkilöt on huomioitu erikseen niin, että tyydyttävä kielitaito olisi mahdollista osoittaa viittomakielen taidolla (HE 62/2025 vp, s. 125). Kuurojen Liitto ry tekee kielitaidon arviointeja vain tyydyttävällä tasolla. Käytännössä täysi-ikäisillä viittomakielisillä on tämän ulkomaalaislaissa ja hallituksen esityksessä tehdyn rajauksen myötä mahdollisuus saada pysyvä oleskelulupa vain ulkomaalaislain 56 a § 1 momentin perusteella, eli kuuden vuoden asumisajan hakemuspolulla. Maahanmuuttovirasto kuitenkin katsoo, että hakija voi Kuurojen Liitto ry:n antamalla todistuksella suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen vähintään tyydyttävällä hallinnalla osoittaa myös alemman tasoinen kehittyvän kielitaidon ulkomaalaislain 56 c §:n mukaisella Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneen hakemuspolulla. Kuurojen liitto ry ei siis tee erikseen arviointeja kehittyvän kielitaidon tasolla eikä myöskään hyvällä tai erityisen hyvällä taitotasolla. Näin ollen suomalaisella tai suomenruotsalaisella viittomakielellä ei ole mahdollista osoittaa ulkomaalaislain 56 a §:n 3 momentin 3 kohdassa edellytettyä erityisen hyvää kielitaitoa. Ulkomaalaislain 56 a §:n 3 momentin 3 kohdan ja 56 c §:n perusteella haettavissa pysyvissä oleskeluluvissa ei ole mahdollisuutta hakea poikkeusta kielitaitoedellytyksestä.

Kuurojen Liitto ry arvioi kuurojen maahanmuuttajien suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen osaamista henkilökohtaisilla haastatteluilla. Kuurojen Liitto ry tekee kielitaidon arviointeja vain kuulovammaisille. Hakijalta ei siten tarvita erikseen selvitystä aistivammasta vaan liiton antama todistus on riittävä selvitys myös todetun aistivamman osalta.

Kehittyvän kielitaidon voi osoittaa:

- suomalaisessa korkeakoulussa suoritettut 15 opintopisteen arvoiset suomen tai ruotsin kielen opinnot
- yleinen kielitutkinto taitotasolla 2
- valtionhallinnon kielitutkinto tyydyttävällä suullisella ja kirjallisella taidolla
- UlkL 56 f:n 4 momentissa tarkoitetun oppimäärän tai tutkinnon suorittaminen: peruskoulu, lukio, ylioppilastutkinto, ammatillinen perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto
- korkeakoulututkintoon sisältyvät valtion työntekijältä kaksikielisessä viranomaisessa vaadittavat kieliopinnot suomen tai ruotsin kielessä (ns. virkamiessuomi tai -ruotsi)
- suomen tai ruotsin kielellä suoritettu kypsyysnäyte
- Kuurojen liitto ry:n antama todistus suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen vähintään tyydyttävästä hallinnasta
- ei voida poiketa

Tyydyttävän kielitaidon voi osoittaa:

- yleinen kielitutkinto taitotasolla 3
- valtionhallinnon kielitutkinto tyydyttävällä suullisella ja kirjallisella taidolla
- UlkL 56 f:n 4 momentissa tarkoitetun oppimäärän tai tutkinnon suorittaminen: peruskoulu, lukio, ylioppilastutkinto, ammatillinen perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto
- korkeakoulututkintoon sisältyvät valtion työntekijältä kaksikielisessä viranomaisessa vaadittavat kieliopinnot suomen tai ruotsin kielessä (ns. virkamiessuomi tai -ruotsi)
- suomen tai ruotsin kielellä suoritettu kypsyysnäyte
- Kuurojen liitto ry:n antama todistus suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen vähintään tyydyttävästä hallinnasta
- voidaan poiketa UlkL 56 a §:n 1 tai 2 momentin mukaan

Hyvän kielitaidon voi osoittaa:

- yleinen kielitutkinto taitotasolla 4
- valtionhallinnon kielitutkinto hyvällä suullisella ja kirjallisella taidolla
- ulkL 56 f:n 4 momentissa tarkoitetun oppimäärän tai tutkinnon suorittaminen: peruskoulu, lukio, ylioppilastutkinto, ammatillinen perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto
- korkeakoulututkintoon sisältyvät valtion työntekijältä kaksikielisessä viranomaisessa vaadittavat kieliopinnot suomen tai ruotsin kielessä (ns. virkamiessuomi tai -ruotsi)
- suomen tai ruotsin kielellä suoritettu kypsyysnäyte
- voidaan poiketa UlkL 56 e §:n 3 momentin mukaan

E erityisen hyvän kielitaidon voi osoittaa:

- yleinen kielitutkinto taitotasolla 5
- valtionhallinnon kielitutkinto erinomaisella suullisella ja kirjallisella taidolla
- ei voida poiketa

Tarvittavat selvitykset kielitaidon osoittamiseksi hakijan valitseman kielitaidon osoittamistavan mukaan:

- todistus valtionhallinnon kielitutkinnon suorittamisesta vaaditulla taitotasolla, tai
- Kuurojen liitto ry:n antama viittomakielen todistus
- YKI-rekisteristä saadaan tieto suoritetusta yleisestä kielitutkinnosta. o KOSKI-rekisteristä saadaan tieto peruskoulun, lukion, ylioppilastutkinnon tai ammatillisten tutkintojen suorittamisesta. o KOSKI-rekisteristä saadaan tieto yliopistossa suoritetusta virkamiesruotsista tai –suomesta.
- KOSKI-rekisteristä saadaan tieto kypsyysnäytteen suorittamisesta ja 15 opintopisteen kieliopinnoista.
- Poikkeuksellisesti jokin tieto voi puuttua rekisteristä, vaikka hakija olisikin suorittanut tutkinnon tai vaadittavat kieliopinnot. Jos hakija on hakemuksessaan ilmoittanut osoittavansa kielitaidon tavalla x, mutta asia ei ilmene rekisteristä eikä todistusta ole liitteenä, kuullaan hakijaa asiasta ja pyydetään esittämään todistus.

2.2.2 Kielitaitoedellytyksestä poikkeaminen

Ulkomaalaislain 56 a §:n 1 ja 2 momenteissa on säädetty niistä tilanteista, joissa kielitaitoedellytyksestä voidaan poiketa pysyvän luvan yhteydessä. Kielitaitoedellytyksestä poikkeaminen koskee ainoastaan kuuden vuoden jälkeen myönnettävää pysyvää lupaa, joten sitä ei sovelleta neljän vuoden jälkeen tai Suomessa suoritettua korkeakoulututkinnon perusteella myönnettäviin pysyviin lupiin taikka P-EU-lupiin (HE 62/2025 vp, s. 86).

Myös P-EU-luvan edellytyksenä olevasta hyvästä kielitaidosta on mahdollista poiketa, mutta poikkeamisesta säädetään ulkomaalaislain 56 e §:n 3 momentissa. P-EU-luvan kielitaitoedellytyksen poikkeamisperusteet on avattu tarkemmin tämän ohjeen luvussa [5.2 Kielitaitoedellytys P-EU-luvassa](#).

65-vuotiaat ja sitä vanhemmat

Ulkomaalaislain 56 a §:n 1 momentin mukaisesti iältään 65-vuotiaalle tai sitä vanhemmalle ulkomaalaiselle pysyvä oleskelulupa myönnetään kuuden vuoden määräajan jälkeen riippumatta hänen suomen tai ruotsin kielen taidostaan. Kyseessä on siten laissa säädetty poikkeus, jonka mukaan 65-vuotiailta tai sitä vanhemmilta ei edellytetä kielitaitoedellytyksen täyttymistä kuuden vuoden määräajan jälkeen. Päätöksenteon kannalta kyse ei siten ole poikkeamisharkinnasta vaan siitä, että edellytystä ei ole. Koska säännöksessä ei ole erikseen toisin säädetty, 65-vuotiaaksi tai sitä vanhemmaksi katsotaan henkilö, joka on hakemuksen ratkaisuhetkellä vähintään 65-vuotias.

Säännöksen esitöiden mukaan poikkeuksen tarkoituksena on estää kohtuuttomien tilanteiden syntyminen 65 vuotta täyttäneiden kohdalla. Tällaisia tilanteita voisi ilman poikkeusta helposti syntyä huomioiden se, että pysyvän tai muun oleskeluluvan saaminen ei ole aiemmin edellyttänyt kielitaidon osoittamista ja kyse olisi todennäköisesti ulkomaalaisista, jotka ovat saapuneet Suomeen verrattain iäkkäinä. Voidaan myös olettaa, että ikä

keskimäärin vaikuttaa henkilön kykyyn oppia uutta kieltä, mikä olisi selkeintä huomioida säätämällä tietty ikäraja vaatimuksesta poikkeamiselle. Tältä näkökannalta 65 vuoden ikää on voitu pitää perusteltuna. (HE 62/2025 vp, s. 85-86)

Poikkeus koskee ainoastaan kuuden vuoden jälkeen myönnettävää pysyvää oleskelulupaa. Siihen ei liity harkinnanvaraa, joten hakijan ei tarvitse esittää selvitystä siitä, mikä hänen tosiasiallinen kielitaitonsa on eikä siitä, miten hänen ikänsä tai muut mahdolliset tekijät ovat vaikuttaneet hänen kielen oppimiseensa. (HE 62/2025 vp, s. 86.) Muissa pysyvää oleskelua koskevilla tilanteissa kielitaitoa vaaditaan myös 65 vuotta täyttäneiltä. Näin ollen kielitaitoa vaaditaan normaalisti, jos pysyvän luvan esitettynä perusteena on erityisen hyvä kielitaito yhdessä työhistorian kanssa, Suomessa suoritettu korkeakoulututkinto yhdessä kielitaidon kanssa tai jos ulkomaalainen hakisi P-EU-lupaa. (HE 62/2025 vp, s. 64)

Lääketeieteelliset syyt

Ulkomaalaislain 56 a §:n 2 momentin mukaisesti kielitaitoedellytyksestä voidaan yksittäistapauksessa poiketa, jos ulkomaalaisen sairaus, vamma tai häiriö pitkäaikaisesti estää edellytyksen täyttymisen. Lainkohdan esitöiden mukaan (HE 62/2025 vp, s. 86) poikkeuksella on tarkoitus mahdollistaa pysyvän oleskeluluvan myöntäminen sellaisissa muutoin kohtuuttomiksi muodostuvissa tilanteissa, joissa kielitaitoedellytyksen täyttäminen on hakijalle pysyvästi ja pitkäaikaisesti mahdotonta tai vähintään erittäin vaikeaa johtuen lääketieteellisistä syistä ja kielitaidon edellyttäminen muodostuisi näin ollen kohtuuttomaksi.

Säännöksessä käytetyillä termeillä sairaus, vamma tai häiriö on tarkoitus laajasti kattaa kaikki sellaiset tilanteet, joissa hakijan fyysinen ja/tai psyykinen toimintakyky on siinä määrin vakavasti ja pysyvästi alentunut lääketieteellisistä syistä, ettei hänen voitaisi kohtuudella olettaa täyttävän edellytystä pitkälläkään aikavälillä. Kyse voi olla esimerkiksi psyykkisestä tai fyysisestä kroonisesta sairaudesta, kehitysvammasta- tai häiriöstä, neuropsykiatrisesta häiriöstä, CP-vammasta tai ulkoisen tekijän aiheuttamasta pysyvästä vammasta. Jos kyse on sairaudesta, vammasta tai häiriöstä, jonka vakavuusaste ja aiheuttama haitta voisi vaihdella henkilöstä toiseen ja/tai muuttua ajan kuluessa, keskeistä olisi paitsi tieto diagnoosista, myös arvio sen vaikutuksesta juuri kyseisen hakijan kohdalla nyt ja vastaisuudessa. (HE 62/2025 vp, s. 86)

Kutakin estettä punnitaan erikseen suhteessa kielitaitoon ja työntekoon. Toisin sanoen, jos jokin edellä kuvattu seikka estäisi tai erittäin merkittävästi haittaisi yhtäjaksoista työntekoa, muttei kielen oppimista, viimeksi sanotusta vaatimuksesta ei voitaisi sen perusteella tehdä poikkeusta. Tämä ei tarkoita, etteikö sama seikka voisi estää molempia. (HE 62/2025 vp, s. 86)

Kielitaidon osalta kyse voi olla esimerkiksi siitä, että hakijan kehitys- tai aistivamma estää häntä objektiivisesti katsoen oppimasta pitkällä aikavälilläkään riittävästi suomea tai ruotsia ja/tai ilmaisemasta oppimaansa muille. (HE 62/2025 vp, s. 86)

Poikkeukseen vetoavan hakijan on lähtökohtaisesti esitettävä sairaudestaan, vammastaan tai häiriöstään lääkärintodistus, josta käy mahdollisuuksien mukaan ilmi myös sairauden, vamman tai häiriön pysyvä vaikutus hänen mahdollisuuksiinsa oppia suomen tai ruotsin kieltä. Merkittävät esteet kielen oppimiselle voivat kuitenkin käydä ilmi myös esimerkiksi hakijan palveluista annetuista hallintopäätöksistä, jolloin erillistä lääkärintodistusta ei välttämättä tarvita. Olennaista on, että hakija voi luotettavasti todistaa säännöksessä tarkoitetun perusteen ja sen vaikutuksen kielitaitoedellytyksen täyttämiseen. Maahanmuuttovirasto kuitenkin tekee oleskelulupiin liittyvän toimivaltansa mukaisesti päätöksen siitä, onko kielen oppimiselle laissa tarkoitettu este. Maahanmuuttovirasto ei ole muodollisesti sidottu lääkärin näkemykseen asiasta. (HE 62/2025 vp, s. 86-87)

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että lausunnon olemassaolosta huolimatta Maahanmuuttovirasto ei välttämättä voi riittävästi vakuuttua todistelun riittävydestä. Lääkärin lausunnot ovat sisällöltään hyvin erilaisia, ja lausunto voi olla esim. liian suppea tai yleisluontoinen, minkä vuoksi harkinnalle on jätettävä tilaa. Toisaalta lausunto voi myös olla täsmällinen ja arvioida laajasti hakijan tilannetta suhteessa kykyyn oppia kieltä ja siten riittävä. Käsittelytyön näkökulmasta olennaista on, että hakijalta pyydetään ajantasaista lääkärinlausuntoa, josta käy ilmi arvio siitä, estääkö sairaus, vamma tai häiriö pysyvästi kielen opiskelua ja oppimista; jos, niin miten; sekä miten sairautta, vammaa tai häiriötä on hoidettu.

YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 26-27/2016, vammaissopimus) lähtökohtana rajoitteiden arvioimisessa ei ole lääketieteellinen diagnoosi, vaan henkilöllä olevien rajoitteiden vaikutus siihen, missä määrin ne rajoittavat henkilön täysimääräistä ja tehokasta osallistumista yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Vammaisuuden arviointi edellyttää siten aina yksilöllistä ja tapauskohtaista tarkastelua. Tarkastelun kohteena tulisi siten olla ennemminkin se, miten hakijan vammaisuus estää häntä täyttämästä kielitaitoedellytystä ja esimerkiksi osallistumasta kielitaitoa todistavaan kokeeseen kuin hänen lääketieteellinen diagnoosi. Siten muutkin kuin lääkärintodistukset (esim. vammaispalveluista annetut päätökset) voisivat toimia luotettavana selvityksenä osoittamaan vammaisuudesta aiheutuvia merkittäviä esteitä kielen oppimiselle tai kielikokeeseen osallistumiselle.

Kielitaitoon liittyvät vaatimukset koskevat myös niitä hakijoita, joille kielitaitoedellytyksen täyttäminen syystä tai toisesta on vaikeampaa tai työläämpää kuin keskivertohakijoille esimerkiksi luku- ja kirjoitustaidottomuuden, vähäisen aiemman koulunkäynnin, oppimisvaikeuksien ja/tai sukupuoleen liittyvien kulttuuristen odotusten takia. Sama pätee tilanteeseen, jossa hakija esimerkiksi kärsii sairaudesta, vammasta tai häiriöstä, joka epäilemättä vaikuttaa kielen oppimiseen, muttei objektiivisesti katsoen estäisi sitä pitkällä aikavälillä. Tältä osin on syytä muistaa myös se, että kyse on pysyvän oleskelun, ei oleskelun ylipäänsä sallimisesta. Näin ollen esimerkiksi hitaampi suomen tai ruotsin oppiminen yksin ei käytännössä johtaisi velvollisuuden poistua Suomesta, vaan siihen, että pysyvää oleskelulupaa olisi mahdollista hakea vasta myöhemmin kuin kuuden vuoden oleskelun tullessa täyteen. (HE 62/2025 vp, s. 87).

Alaikäiset

Alaikäiseltä, eli alle 18-vuotiaalta, ei edellytetä ulkomaalaislain 56 b §:n 3 momentin mukaisesti missään tilanteessa kielitaitoedellytyksen täyttämistä. Alaikäisyyden määrittelyssä ratkaisevaa on hakemuksen vireilletulohetki.

Hallituksen esityksen (HE 62/2025 vp, s. 102) mukaan ei olisi aiheellista edellyttää ja selvittää Suomessa asuvalta lapselta erikseen kielitaitoa. Alaikäisen kielitaidon osoittamista ei voida pitää tarkoituksenmukaisena huomioiden myös se, ettei alaikäisellä olisi käytännössä mahdollista osoittaa kielitaitoa ulkomaalaislain 56 f §:n mukaisesti, ennen kuin lapsi on suorittanut peruskoulun.

1. Kielitaitoedellytys

- kehittyvä, tyydyttävä, hyvä tai erityisen hyvä suomen tai ruotsin kielen taito hakemuspolusta riippuen
- edellytetään sekä suullista että kirjallista kielitaitoa

2. Kielitaidon osoittaminen

- yleinen kielitutkinto
- valtionhallinnon kielitutkinto
- Ulkl 56 f §:n 4 mom. mukaiset tavat osoittaa kehittyvä, tyydyttävä tai hyvä kielitaito suorittamalla jokin seuraavista oppimääristä tai tutkinnoista: peruskoulu, lukio, ylioppilastutkinto, ammatillinen perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto
- Kuurojen Liitto ry:n antama todistus tyydyttävän kielitaidon osalta suomalaisessa tai suomenruotsalaisessa viittomakielessä
- korkeakoulussa suoritettut 15 op kieliopinnot kehittyvän kielitaidon osalta

3. Poikkeukset ja huomioitavat seikat

- poikkeaminen mahdollista sairauden, vamman tai häiriön perusteella tietyin edellytyksin tyydyttävän kielitaidon osalta
- P-EU-luvissa poikkeaminen mahdollista poikkeuksellisen painavan syyn perusteella hyvän kielitaidon osalta (ks. luku 5.2.2)
- kehittyvän kielitaidon tai erityisen hyvän kielitaidon osalta ei voida poiketa
- 65 vuotta täyttäneiltä ei edellytetä kielitaidon osoittamista
- alaikäisiltä ei edellytetä kielitaidon osoittamista

Pysyvässä luvassa kielitaitoedellytyksestä poikkeaminen on rajattu vain lääketieteellisesti perusteltavissa oleviin pitkäkestoisiin syihin, kun taas P-EU-luvassa tehdään kokonaisharkinta, jossa huomioidaan kaikki hakijan henkilökohtaiset olosuhteet.

2.3 Työhistoriaedellytys

Kotoutumisen osoituksena hakijalta vaaditaan työntekoon liittyvien edellytysten täyttämistä. Pysyvän luvan edellytyksenä on pääsääntöisesti kahden vuoden työhistoriaedellytys, minkä tarkoituksena on kannustaa ulkomaalaisia työntekoon. Hallituksen esityksen mukaan työhistoria tulisi pääsääntöisesti kerryttää välittömästi ennen pysyvän luvan hakemista, mutta vanhuuseläkeiän saavuttaneille riittäisi sen kerryttäminen välittömästi ennen eläkkeelle jäämistä. Edellytyksistä voitaisiin lisäksi yksittäistapauksessa poiketa terveydellisillä syillä. (HE 62/2025 vp, s. 40)

Työhistoriaedellytyksestä säädetään ulkomaalaislain 56 a §:n 1 momentissa:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään kuuden vuoden määräajan jälkeen, jos ulkomaalaisella on 56 f §:n 2 momentissa tarkoitettu tyydyttävä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito tai näiden sijasta vastaavan tasoinen suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen taito ja kahden vuoden työhistoria. Iältään 65-vuotiaalle tai sitä vanhemmalle ulkomaalaiselle pysyvä oleskelulupa myönnetään kuuden vuoden määräajan jälkeen riippumatta hänen suomen tai ruotsin kielen taidostaan.

Kolmannen maan kansalaisella ei ole automaattista oikeutta tehdä ansiotyötä Suomessa. Hänen on voitava osoittaa jokin tietty seikka (esimerkiksi tietynlainen oleskelulupa), johon oikeus kussakin tilanteessa ja työtehtävässä perustuu. Työnteko-oikeus voi olla rajoitettu esimerkiksi työajan tai työtehtävien osalta tai se voi olla rajoittamaton, jolloin kolmannen maan kansalainen saa tehdä valitsemaansa työtä valitsemansa määrän normaalin työlainsäädännön puitteissa. Pysyvän luvan hakijalta edellytetään käytännössä, että hän on oleskellut Suomessa työntekoon oikeuttavalla oleskeluluvalla. Jatkuvan oleskeluluvan kohdalla rajoittamaton työnteko-oikeus on kuitenkin pääsääntö. Koska pysyvän luvan myöntäminen edellyttää hakijan oleskelleen Suomessa jatkuvalla oleskeluluvalla, on valtaosalla pysyvän luvan hakijoista ulkomaalaislain mukainen oikeus työskennellä ja siten täyttää pysyvän luvan työssäoloedellytys. Sen sijaan hakijoiden tosiasialliset mahdollisuudet työskennellä ja täyttää kyseinen edellytys voivat vaihdella merkittävästi.

Ulkomaalaislain 3 §:n 1 momentin 6 b kohdan mukaan työnteko-oikeudella tarkoitetaan ulkomaalaisen tämän lain mukaista oikeutta tehdä Suomessa tai suomalaisessa aluksessa ansiotyötä oleskeluluvan, 10 luvun mukaisen oleskeluoikeuden, viisumin tai viisumivapauden nojalla taikka muulla tässä laissa säädetyllä perusteella. Saman momentin 8 kohdan mukaan ansiotyöllä tarkoitetaan työskentelyä työ-, virka- tai muussa palvelussuhteessa, jossa työtä tehdään vastikkeellisesti.

Työhistorian ja sen tarkastelun kannalta olennaisten poissaolojen sekä mahdollisiin toimeentulotukiin turvautumisen tarkastelujakso koskee välittömästi hakemuksen vireille tuloa edeltävää aikaa. Tarkastelujakso on

joko kaksi tai kolme vuotta hakemuspolusta riippuen. Hakija voi saada pysyvän luvan, vaikka olisi ollut työttömänä tai saanut esimerkiksi toimeentulotukea pidempäänkin, kunhan hän myöhemmin olisi päässyt työelämään ja tarkastelujakson osalta edellytykset täyttyvät. Ulkomaalaisen työllisyystilanne nimittäin paranee usein sen mukaan, mitä pidempään hän on oleskellut Suomessa. (HE 62/2025 vp, s. 91)

Työhistoriaedellytyksen tulee täytyä jo hakemuksen vireilletulon hetkellä, ei vasta päätöksentekovaiheessa. Hallituksen esityksessä on perusteltu tätä sillä, että hakemusten käsittely olisi mahdollisimman ennakoitavaa ja sujuvaa. Hakemus tulisi jättää vasta, kun edellytysten täytyminen on varmistunut. Kun tarkasteluajankohta on hakemuksen vireytyshetki, ei hakemuksen käsittelyaika vaikuta työhistorian täyttymiseen. Jos hakija esimerkiksi jäisi työttömäksi tai hänen tulonsa laskisivat merkittävästi hakemuksen käsittelyn aikana, se ei vaikuttaisi siihen, että hän on aiemmin osoittanut työnteollaan pyrkimystä ja kykyä kotoutua Suomeen. (HE 62/2025 vp, s. 91)

Olosuhdemuutos voisi kuitenkin vaikuttaa pysyvän luvan saamiseen esimerkiksi toimeentuloedellytyksen arvioinnin kautta. Vaikka hakijalla täytyisikin työssäoloehto, mutta hän menettäisi työpaikkansa hakemuksen käsittelyn aikana, ei hänen toimeentulonsa olisi välttämättä riittävällä tavalla turvattu ulkomaalaislain 39 §:n mukaisella tavalla. Toisaalta olosuhdemuutos voi antaa aiheutta epäillä annettujen tietojen todenperäisyyttä alun perinkin, jos työhistoria olisi esimerkiksi saatu aikaan keinotekoisella järjestelyllä, joka ei vastaisi työsuhteen todellista tilaa (HE 62/2025 vp, s. 91). Esimerkkinä voisi käyttää tilannetta, jossa työntekijä on siirretty osa-aikaisesta työsuhteesta kokoaikaiseen työsuhteeseen, mutta siirto on tehty pelkästään lainsäädännön kiertämiseksi, eikä se heijasta todellista työsuhteen luonteenmuutosta.

Työhistoriaedellytyksen ja toimeentuloedellytyksen suhteesta on hallituksen esityksessä todettu, että vaikka niihin sisältyy samankaltaisia elementtejä, kyse on tarkoitukseltaan erilaisesta harkinnasta. Työhistorian tarkastelun keskiössä on riittävä kotoutuminen Suomeen, jota tutkitaan tiettyjen selkeästi määriteltyjen seikkojen perusteella, kun taas toimeentulon arvioinnissa kyse on avoimemman harkinnan kautta siitä, pystyykö hakija jatkossakin turvaamaan toimeentulonsa niin, ettei hänen tarvitse turvautua toimeentulotukeen. Sama tosiseikka – esimerkiksi yhtäjaksoinen työhistoria – voi puoltaa molemmissa hakijan hyväksi tehtävää tai sen puute päinvastaista arviota, mikä ei itsessään ole ongelmallista. (HE 62/2025 vp, s. 20)

Sellaiset tilanteet ovat mahdollisia, joissa hakijalta ei vaadita turvattua toimeentuloa hänen valitsemastaan A-luvan perusteesta johtuen, mutta häneltä edellytetään kuitenkin työhistoriaa. Samoin sellaiset tilanteet ovat mahdollisia, joissa valittu A-luvan peruste edellyttää turvattua toimeentuloa, ja turvattun toimeentulon voi hakijan puolesta osoittaa esimerkiksi perheenjäsen, mutta samaan aikaan hakijalta edellytetään kuitenkin omaa työhistoriaa. Esimerkiksi Suomen kansalaisen puolisolta ei edellytetä turvattua toimeentuloa, kun pysyvää oleskelulupaa haetaan perhesiteen perusteella. Edellytyksenä on kuitenkin, että Suomen kansalaisen puoliso täyttää työhistoriaedellytyksen, jos hänen valitsemansa hakemuspolku sitä edellyttää. Vastaavasti esimerkiksi muun ulkomaalaisen puoliso, jonka A-luvan peruste edellyttää turvattua toimeentuloa, voi turvata toimeentulonsa puolisonsa

tuloilla. Tämän on tapahduttava siten, että hakijalla itsellään on kuitenkin vaadittu työhistoria hakemuksen vireytysthetkellä.

Työhistoriaedellytyksestä voidaan poiketa työhistorian osalta pitkälti samoin perustein, kuin kielitaitoedellytyksestä. Poikkeamisesta säädetään ulkomaalaislain 56 a §:n 2 momentissa. Poikkeamisen perusteista on kerrottu tarkemmin luvussa [2.2.2 Kielitaitoedellytyksestä poikkeaminen](#).

Sen ohella, mitä kielitaitoedellytyksestä poikkeamisen osalta on kirjattu, voidaan työhistoriaedellytyksestä poiketa myös hakijan ollessa toistaiseksi myönnetyllä työkyvyttömyyseläkkeellä. Hallituksen esityksen (HE 62/2025 vp, s. 64) mukaan sääntely ei näin ollen johda työkyvyttömyyseläkkeellä olevien kohdalla kohtuuttomiin tilanteisiin. Sen sijaan, jos hakijalle on myönnetty vain määräaikaista työkyvyttömyyseläkettä, hän voisi täyttää työhistoriavaatimuksen siinä vaiheessa, kun on jälleen työkykyinen. Jos työkyvyttömyyseläke muuttuu määräaikaisesta toistaiseksi voimassa olevaksi, voi hakija luonnollisesti vedota poikkeukseen.

2.3.1 Päätöimisyuus

Työhistorialta edellytetään päätöimisyuusua. Ulkomaalaislain 56 a §:n 4 momentin mukaan:

Ulkomaalaiselle on kertynyt tässä pykälässä tarkoitettu työhistoria, kun hän on välittömästi ennen hakemuksen vireilletuloa päätöimisyusua työskennellyt tai harjoittanut elinkeinoa 1 tai 3 momentissa määritellyn ajanjakson Suomessa niin, että on kyseisen ajanjakson aikana yhteensä korkeintaan kolmen kuukauden ajan turvautunut työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettuun työttömyysuuteen tai toimeentulotuesta annettussa laissa tarkoitettuun toimeentulotukeen taikka ollut muutoin poissa töistä. Jos ulkomaalainen on ylittänyt alimman vanhuuseläkeiän, 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa on riittävä, että työhistoria on kertynyt välittömästi ennen vanhuuseläkkeen alkamista.

Päätöimisyusua työntöon on tullut sijoittua välittömästi hakemuksen vireyttämistä edeltävälle kahden tai kolmen vuoden ajanjaksolle hakemuspolusta riippuen. Hallituksen esityksen mukaan (HE 62/2025 vp, s. 93) vaatimalla työntöolta päätöimisyusua, rajataan pois tilanteet, joissa työntöko tai yritystöiminta olisi siinä määrin vähämerkityksellistä taloudellisesti tai säännöllisen ajankäytön kannalta, ettei sen voitaisi katsoa osoittavan erityistä kotoutumista ja sitä, että hakija on riittävästi pyrkinyt elättämään itsensä työntöolla. Jos kyseinen vaatimus ei tietyn kuukauden osalta täytyisi, kyseistä kuukautta ei laskettaisi mukaan työhistoriaan, mikä käytännössä vaikutukseltaan rinnastuisi poissaoloon työstä. Päätöimisyusua määritelmää eri tilanteissa on avattu seuraavissa alaluvuissa palkkatyön ja yrittäjyyden osalta.

Hakijalta ei edellytetä, että esimerkiksi työnantaja, työsuhte ja/tai ammattiala olisi pysynyt koko ajan samana. Työhistoriaedellytys voi täytyä myös

tilanteessa, jossa hakija olisi osan ajasta ollut ansiotyössä ja osan ajasta elinkeinonharjoittaja. Merkitystä ei ole silläkään, millaisessa yhtiömuodossa hakija olisi harjoittanut elinkeinoa tai onko hän yksityinen elinkeinonharjoittaja taikka kokonaan ilman Y-tunnusta toimiva henkilö. Vaatimus ei liity siihen, millä perusteella hakija on saanut jatkuvan oleskeluluvan tai siihen, minkä perusteen hän esittää jatkuvalla luvalla osana pysyvää lupaa koskevaa hakemusta. Jatkuvan luvan peruste voisi siten olla työntekoa sijaan esimerkiksi perheside tai pakolaisuus, kunhan hakija käytännössä olisi ollut vaaditulla tavalla ansiotyössä tai harjoittanut elinkeinoa. (HE 62/2025 vp, s.94)

Hakijan hyväksi voidaan katsoa vain sellainen työnteko tai elinkeinon harjoittaminen, johon hänellä on ollut lain mukainen oikeus (HE 62/2025 vp, s. 94). Laitonta työntekoa ei siten voida laskea mukaan työhistoriaa arvioitaessa. Työnteko voi olla laitonta esimerkiksi silloin, kun hakija työskentelee sellaisella ammattialalla, johon hänellä ei ole työnteko-oikeutta. Oleskeluluvan epäämisperusteista on tarkemmin kerrottu viraston soveltamisohjeessa *Ohje maahantulosäännösten kiertämisestä – 36 a-f -ohje* (MIGDno-2025-1509).

Olennainen osa päätoimisuuden ja työhistorian arviointia on sen varmistaminen, että työnteko tai elinkeinon harjoittaminen on tapahtunut Suomessa. Vain ulkomaalaislain 56 §:n asettamissa rajoissa hakija voi oleskella ulkomailla ilman, että se muodostuu esteeksi pysyvän luvan myöntämiselle. Kun huomioidaan työhistoriaedellytyksen merkitys juuri kotoutumisen arvioinnin näkökulmasta, ei kaikkea ulkomailla tehtyä työtä voida laskea mukaan työhistoriaedellytyksen täyttymistä arvioitaessa. Hallituksen esityksen (HE 62/2025 vp, s. 94) mukaan sellainen työnteko voitaisiin kuitenkin huomioida työhistoriassa, jossa hakija on fyysisesti Suomessa ja työskentelee kokonaan tai osittain etätöinä ulkomaiselle työnantajalle, jolla ei ole toimipaikkaa Suomessa. Jotta tällainen työskentely voidaan laskea osaksi työhistoriaa, tulee hakijan maksaa työstään tuloveroa Suomeen. Myös työskentely ulkomailla olevassa työkohteessa suomalaisen työnantajan lähettämänä voitaisiin laskea mukaan työhistoriaan vastaavasti kuin se lasketaan oleskeluaikaan ulkomaalaislain 56 §:n 1 momentin mukaisesti. Sen sijaan tilanteessa, jossa hakija on tehnyt etätöitä Suomen ulkopuolella suomalaiselle yritykselle, mutta maksanut veronsa esimerkiksi asuinmaahansa, ei työhistoriaedellytys voisi täytyä.

Työhistoriaedellytykseen liittyy ikään kuin kaksi ulottuvuutta: hakijan on ensinnäkin kyettävä osoittamaan riittävää kotoutumista, jonka mittarina käytetään tältä osin päätoimista työskentelyä. Toiseksi työssäoloehdon täytyminen antaa viitteitä myös siitä, että hakija ei lähtökohtaisesti rasita kohtuuttomasti Suomen sosiaaliturvajärjestelmää ja on kykeneväinen huolehtimaan itsestään sekä toimeentulostaan myös muuttuvissa tilanteissa.

Palkkatyö

Työsuhteessa olevan hakijan työskentelyn päätoimisuuden arviointi voidaan kytkeä lähtökohtaisesti työstä saatavaan taloudelliseen vastikkeeseen eli käytännössä palkkaan. Jos hakija on pelkästään ansiotyössä, lähtökohtana voidaan pitää sitä, että palkka olisi vähintään sen suuruinen, mitä

työttömyysturvalaissa (1290/2002) vaaditaan kokoaikatyön palkalta. (HE 62/2025 vp, s. 93)

Vuonna 2023 työssäoloehdon täyttävän palkan tuli kokoaikatyössä olla vähintään 1331 euroa (HE 73/2023 vp, s. 9), vuonna 2024 vähintään 1 399 euroa ja vuonna 2025 vähintään 1 430 euroa kuukaudessa. Tasosta säädetään työttömyysturvalain 5 luvun 4 §:n 2 momentissa ja vuosittaisesta korottamisesta lain 14 luvussa. Kyse ei kuitenkaan ole siitä, että vaadittaisiin juuri kokoaikatyön tekemistä tai muutoinkaan säännönmukaisesti tutkittaisiin työaikoja, vaan olennaista on kyseisen euromääräisen, vuosittain muuttuvan rajan ylittäminen. (HE 62/2025 vp, s. 93)

Työttömyysturvalain 4 luvun 5 §:n mukaan työssäolokuukausia laskettaessa huomioidaan myös puolikkaat työssäolokuukaudet, joten myös virastossa on perusteltua tarkastella palkkaosia 0,5 kuukauden tarkkuudella. Tämä mahdollistaa toisaalta myös sen, että hakijoiden vaihtelevat tilanteet esimerkiksi palkanmaksupäivän suhteen pystytään paremmin huomioimaan. Kun hakijalle on maksettu 50 % työssäoloehdon mukaisesta palkasta, ja tämä huomioidaan työhistoriaa harkitessa, mahdollistaa tämä myös niiden henkilöiden tilanteen paremman huomioimisen, jotka työskentelevät lyhytkestoisissa työsuhteissa, kun kuukaudelta, jolta palkkaa on maksettu vain osan kuukautta, kertyisi työhistoriaan hyväksi luettavaa työntekoa kuitenkin 0,5 kuukauden verran. Pääsääntöisesti tarkastelun kohteena on kertyneen palkan määrä, eikä esimerkiksi tehtyjen työpäivien määrä tai kertynyt työaika. Sen sijaan tilanteissa, joissa hakijan työaika olisi poikkeuksellisen vähäistä, on tarpeen arvioida myös hakijan työaikaa kokonaisuudessaan.

Olennaista on se, että työskentelyn pääsääntöisesti katsottaisiin merkitsevän säännöksessä tarkoitettua päätoimisuutta. Päätoimiseksi katsottava palkkatyö on voinut tapahtua myös esimerkiksi osa-aikatyössä tai nollatuntisopimuksen perusteella ilman, että se vaikuttaisi arviointiin negatiivisesti (HE 62/2025 vp, s. 93). Jos hakijalla on nollatuntisopimus, mutta hän työskentelee käytännössä kokoaikaisesti ja pystyy elättämään itsensä työnteollaan, voi päätoimisuuden vaatimus täytyä hänen kohdallaan työsuhteen luonteesta huolimatta. Päätoimisuutta arvioitaessa tulee siis huomioida hakijan henkilökohtainen tilanne kokonaisuudessaan ja kyse on viime kädessä tapauskohtaisesta harkinnasta. (HE 62/2025 vp, s. 93)

Toisaalta, jos hakijan ansiot esimerkiksi huomattavan korkean tuntipalkan tai muun poikkeuksellisen tilanteen vuoksi ylittävät edellä mainitun euromääräisen vähimmäisrajan, mutta työtunteja on merkittävästi vähemmän kuin keskimääräisellä työntekijällä vastaavassa työssä, voitaisiin poikkeuksellisesti katsoa, ettei työnteko olisi ollut päätoimista. Kokoaikatyön työssäoloehdon alaraja olisi siten vähimmäisvaatimus, jonka alittaminen merkitsisi päätoimisuusedellytyksen täyttymättä jäämistä, mutta jonka ylittäminen yksin ei kaikissa tilanteissa merkitsisi sen täyttymistä. Selkeä lähtökohta olisi kuitenkin se, että kyseisen alarajan ylitys merkitsisi säännöksessä tarkoitettua päätoimisuutta ja tästä eroava tulkinta vaatisi poikkeuksellista tilannetta (HE 62/2025 vp, s. 93). Poikkeuksellista tilannetta arvioitaessa on yhtäältä otettava huomioon hakijan riittävät tulot ja toisaalta kotoutumisen arviointi työskentelyn laajuus huomioiden. Jos hakija on tosiasiallisesti

työskennellyt vain pari tuntia viikossa, ei se osoittaisi riittävää kotoutumista ja suomalaiseseen työelämään kiinnittymistä.

Herätteenä mahdollisesta poikkeuksellisesta tilanteesta voidaan pitää tilannetta, jossa hakija on työskennellyt alle 18 tuntia viikossa. Raja-arvo pohjautuu vanhan työssäoloehdon sääntöihin, kun ennen 9/2024 lakimuutosta työssäoloehto laskettiin tuntien perusteella, ja työssäoloehto kertyi vähintään 18 tunnin työskentelyn perusteella. Raja-arvon alittaminen ei kuitenkaan tarkoita suoraviivaisesti sitä, että päätoimisuus ei täyttyisi, vaikka työssäoloehdon alaraja ylittyisi, mutta toimii herätteenä siitä, että käsittelijän on pääsäännöstä poiketen tutkittava asiaa tarkemmin. UMA-järjestelmän työhistoriaedellytys tunnistaa ko. raja-arvon ja ohjaa hakemuksen käsittelijää tarkemmista selvittämistoimenpiteistä.

Jos hakijalla olisi kaksi ansiotyötä tai useampi ansiotyö yhtä aikaa, kyse on edellä kuvatusta arviosta, kuitenkin niin, että huomioitaisiin hakijan kaikista työsuhteista saama tulo sekä niihin käytetty työaika yhteensä. (HE 62/2025 vp, s. 93)

Yrittäjyys

Yrittäjän kohdalla päätoimisuutta ei voida kytkeä hänen saamiinsa tuloihin. On mahdollista, että yrittäjän käyttämästä ajasta ja vaivasta sekä niiden osoittamasta kotoutumis- ja toimeentulopyrkimyksestä huolimatta toiminta on ollut tappiollista tai huonosti kannattavaa esimerkiksi taloudellisen suhdanteen takia. Yrittäjän kohdalla ratkaisevaa ei tämän vuoksi ole se, kuinka kannattavaa yritystoiminta olisi käytännössä ollut ja millaisen toimeentulon se on hakijalle tuottanut, jos voidaan katsoa, että hakijan pyrkimys elättää itsensä yrittäjänä on ollut todellinen ja yritystoiminta päätoimista. (HE 62/2025 vp, s. 94)

Hyvä kannattavuus voi erityisesti rajatapauksessa viestiä päätoimisuudesta varsinkin silloin, jos tulot perustuvat esimerkiksi yrittäjän itsensä tarjoamiin palveluihin eikä niiden merkittävä kasvattaminen olisi mahdollista ilman lisääntyvää työpanosta. Päätoimisuuden arviointi olisi näin ollen viime sijassa yrittäjän ajankäyttöön liittyvää kokonaisuarkintaa. (HE 62/2025 vp, s. 94)

Yritystoiminnan päätoimisuus voidaan ottaa arvion lähtökohdaksi yrittäjän työssäoloehto tarkasteltaessa. Toisin sanoen pääsääntö on, että yritystoiminta on yrittäjälleen päätoimista työskentelyä, jos sitä ei olisi erityistä syytä kyseenalaistaa sillä perusteella, että toiminta olisi selvästi ollut pienimuotoista tai että hakija olisi samaan aikaan ollut esimerkiksi päätoiminen opiskelija tai hoitanut alle kouluikäistä lastaan kotona. (HE 62/2025 vp, s. 94)

Yritystoimintaa voitaisiin siis pitää päätoimisena, jos ei olisi nimenomaista syytä katsoa toisin. Käytännössä tämä tarkoittaa myös sitä, ettei normaalitapauksessa ole tarpeen pyrkiä tarkasti selvittämään yritystoiminnan vaatimaa työaika. Jos hakija on ollut sekä ansiotyössä että yrittäjänä yhtä aikaa niin, että kumpikaan yksin ei täyttäisi vaatimusta päätoimisuudesta, kyse olisi sen kokonaisarviointista, täyttäisivätkö ne kuitenkin yhdessä kyseisen vaatimuksen. Jos taas ansiotyö tai yrittäminen yksinkin täyttäisi vaatimuksen

päätömisuudesta, ei ole enää tarpeen arvioida mahdollista sivutoimista yrittämistä tai ansiotyötä, jota hakija on tehnyt samaan aikaan. (HE 62/2025 vp, s. 94)

Maahanmuuttoviraston soveltamisohjeessa *Oleskeluluvat työntekoa ja elinkeinon harjoittamista varten* (MIGDno-2022-1222) on määritelty, ketä voidaan pitää yrittäjänä eri yhtiömuodoissa. Hakemuksen käsittelijän tulee tarkistaa ko. soveltamisohjeesta tapaukseen soveltuva yrittäjän määritelmä. Viime kädessä yrittäjän työhistoriaedellytyksen täyttymisen arvioinnin osalta on kuitenkin riittävää, että hakija täyttää työttömyysturvain mukaisen määritelmän yrittäjälle. Tämä määritelmä on riittävä nimenomaan työhistoriaedellytykseen sisältyvän päätömisuuden vaatimuksen kannalta eikä liity siihen, mitkä edellytykset oleskeluluvan myöntämiseksi yrittäjänä ovat.

Koska tarkastelujakso on kaksi tai kolme vuotta, tulee käsittelijän tarkistaa ensinnäkin, että hakijan yritys on ollut olemassa tarkastelujakson ajan ja että hakija on toiminut yrittäjänä yrityksessään tarkastelujakson ajan. Jos hakijan asema on vaihtunut yrityksen työntekijästä yrittäjäksi tarkastelujakson aikana, on tämä hyväksyttävää työhistorian tarkastelun näkökulmasta. Tällöin käsittelijän tulee kuitenkin huomioida erilaiset vaatimukset päätömisuuden osoittamiseksi työntekijöiden ja yrittäjien kohdalla. Jos hakijan yritys ei ole ollut olemassa koko tarkastelujakson vaatimaa aikaa, tulee selvittää, onko hakija toiminut yrittäjänä jossakin toisessa yrityksessä tätä ennen, ja täytyisikö työhistoriaedellytys näiden kahden eri yrityksen toiminnan ajalta. Kuten muissakin tilanteissa, sallitaan korkeintaan kolmen kuukauden poissaolo tai toimeentulotukiin turvautuminen tarkastelujaksolla. Käytännössä poissaolo voisi olla esimerkiksi tilanne, jossa hakija ei ole toiminut yrittäjänä luovuttuaan edellisestä yrityksestään ennen uuden yritystoiminnan käynnistämistä.

Hallituksen esityksen (HE 62/2025 vp, s. 94) mukaan ratkaisevaa ei ole, kuinka kannattavaa yritystoiminta on käytännössä ollut ja millaisen toimeentulon se on hakijalle tuottanut, kunhan hakijalla on ollut todellinen pyrkimys elättää itsensä yrittäjänä ja yritystoiminta on ollut päätömisistä. Raja-arvoksi kevyemmän vs. tarkemman tarkastelun välille käsittelytyössä on valittu yrittäjän työtulon alaraja. Jos yrittäjän tulot ylittävät yrittäjän työtulon alarajan, joka vaihtuu vuosittain, ei ole perusteltua tutkia asiaa tarkemmin. Alarajat ovat viimeisenä kolmena vuonna olleet seuraavat: 9 208,43 (2025), 9 010,28 euroa (2024) ja 8 575,45 euroa (2023) (Varma.fi). Vuonna 2026 työtulon alaraja on 9 423,09 euroa vuodessa. Jos yrittäjä ei ole saanut yrityksestään tuloa vähintään YEL-työtulon alarajan verran, voidaan tätä pitää vahvana viitteenä siitä, ettei yritystoiminta ole päätömisistä. Asiaa on kuitenkin arvioitava kaikki tapauskohtaiset seikat huomioiden.

Tietolähteet yritystoiminnan päätömisuuden selvittämiseksi vaihtelevat hieman yritys muodosta ja tapauskohtaisesti saatavilla olevista selvityksistä riippuen. Velvoitteidenhoitoselvityksestä eli VHS-rekisteritarkastuksesta nähdään muun muassa tieto, kuinka kauan edelleen toiminnassa oleva yritys on ollut olemassa, ja onko yritys edelleen ALV-, ennakkoperintä- ja kaupparekisterissä. VHS:stä käy ilmi myös yrityksen nykyiset ja entiset vastuuhenkilöt. VHS-haun henkilöturvattunnuksella tekemällä saadaan tietoa nykyisistä ja entisistä yritysytöksistä. VHS-hakua ei kuitenkaan saa tehdä henkilöturvattunnuksella, jos hakija ei enää ole yrittäjä.

Vero-rekisteristä saadaan tietoja hakijan tuloista edeltävinä vuosina (palkat, elinkeinotoiminnan ansiotulot, pääomatulot yhtiömuodosta riippuen). Tulo-rekisteristä nähdään hakijalle maksetut palkat (kun yrittäjä maksaa itselleen palkkaa) sekä tulonsiirrot. Kela-rekisteristä nähdään myös mahdolliset työttömyysetuus ja perustoimeentulotuki. Jos hakijan tilanteessa on tapahtunut muutoksia tarkastelujakson aikana, esim. hän on siirtynyt työntekijästä yrittäjäksi tai yritystoiminta on vaihtunut toiseksi, voi harkinnassa tarvittavia tietoja löytää hakijan edelliseen oleskelulupaan liittyvistä hakemusasiakirjoista ja hakemusiaan tehdyistä rekisteritarkistuksista. Selaimen kautta voi hakea myös yrityksen tietoja YTJ- ja PRH-sivustoilta. Molemmista näkyy muun muassa yrityksen nimellä hakemalla yritysytteyksii. Viime kädessä hakijalta pyydetään tapauskohtaisesti tarvittavaa asiakirjaselvitystä.

1. Yrittäjän määritelmän tarkistaminen

- Tarkista hakemuslomakkeelta, että hakija on ilmoittanut olevansa yrittäjä.
- Tarkista hakemuslomakkeelta, että hakija on ilmoittanut saavansa toimeentulonsa yritystoiminnasta.
- Tarkista työluoahjeen mukaisen yrittäjän määritelmän täytyminen ensisijaisesti VHS-hakua hyödyntäen. Tarvittaessa voit pyytää hakijalta selvitystä aiemmasta yrittäjänä toimimisesta.
- Tarkista, että yritystoiminta on ollut käynnissä koko tarkastelujakson ajan, joko yhden tai useamman yrityksen osalta.
- Tarkista, että hakija on toiminut yrittäjänä tarkastelujakson ajan. Tietoja löydät mm. hakemuslomakkeelta, hakijan yrityksestä toimittamista liitteistä ml. kaupparekisteriote ja YEL-vakuutustodistus sekä rekistereistä Vero ja VHS.
- Riittävää on, että hakija täyttää työttömyysturvalain määritelmän yrittäjälle, jonka voi tarkistaa hakijalta pyydetävistä YEL-vakuutustodistuksesta menneiltä vuosilta, jos asia ei käy ilmi muista tietolähteistä. Tällöin kokonaisharkintaa ei tarvita. YEL-vakuutustodistusta on pyydetävä hakijalta, jos hän ei ole toimittanut todistusta, josta ilmenisi historia, eikä käytössä olevista rekistereistä myöskään ilmene työhistoria.

2. Tulojen ja tulonsiirtojen tarkistaminen

- Lähtökohtaisesti hakijan tuloja ei ole perusteltua selvittää tarkemmin, jos YEL-työtulon minimin alaraja täyttyy, pois lukien maksetut etuudet.
- Tarkista Vero-rekisteristä hakijan edellisten verovuosien mukaiset tulot vaaditulta tarkastelujaksolta.
- Tarkista Tulorekisteristä hakijalle maksetut palkat (osakeyhtiö, avoin yhtiö) vaaditulta tarkastelujaksolta.
- Yksityisen elinkeinonharjoittajan osalta tuloja tarkastellaan edellisten vuosien verotiedoista sekä hakijan toimittamasta kirjanpidosta.
- Tarkista edellytyksen lokitiedoista Kela- tai tulorekisterihaun tulokset, eli että hakijalle on maksettu yhteensä korkeintaan 3 kuukauden ajan toimeentulotukea ja/tai työttömyysetuutta tarkastelujakson aikana. Myös

muut poissaolot työelämästä lasketaan mukaan sallittuun 3 kuukauden enimmäismäärään, pois lukien työskentelyyn rinnastettavat poissaolot vanhempain- ja sairausvapaa.

Apuraha

Apurahakausi rinnastuu työntekoon ja yrittäjyyteen silloin, kun hakijalle on myönnetty suomalainen apuraha ja hän työskentelee sen turvin Suomessa. Tämä johtuu siitä, että ulkomaisetkin tutkijat työskentelevät usein käytännössä juuri apurahan turvin eivätkä työsuhteesta saatavalla palkalla. Ehdottomana edellytyksenä kuitenkin on, että apuraha on suomalaista ja hakija työskentelee Suomessa apurahalla (HE 62/2025 vp, s. 96). Esimerkiksi tilanteessa, jossa hakija saa apurahan ulkomailta ja omaehtoisesti valitsee työskennellä Suomessa, ei työssäoloehto täytyisi.

Apurahakauden määritelmä rinnastuu työttömyysturvalain 14 luvun 2 a §:än. Jos apurahapäätöksestä tai muutoin ei käy ilmi apurahakausi, apurahakauden kesto lasketaan jakamalla työskentelyyn myönnetty apuraha myöntövuoden verottoman apurahan kuukausimäärällä (vuosittainen taitelija-apuraha; 2 196,30 € vuonna 2024). Näin ollen, jos hakijalle olisi esimerkiksi myönnetty apuraha kolmen vuoden toimeentuloa varten päätöksen kirjauksen mukaisesti tai laskennallisesti, ja hän apurahakauden viimeisen vuoden aikana hakisi pysyvää lupaa, hänelle olisi kertynyt kahden vuoden edestä vaadittua työhistoriaa. Apurahakausi rinnastetaan täysimääräisesti työntekoon ja riittävä työhistoria on mahdollista kerryttää kokonaan sen kautta. (HE 62/2025 vp, s. 97)

2.3.2 Eläkeiän ylittäneet hakijat

Ulkomaalaislain 56 a §:n 4 momentissa on huomioitu alimman vanhuuseläkeiän ylittäneiden ja vanhuuseläkkeelle jääneiden henkilöiden asema. Jos hakija on ylittänyt alimman vanhuuseläkeiän, kuuden vuoden oleskelun jälkeen myönnettävän pysyvän luvan osalta on riittävää, että työhistoria on kertynyt välittömästi ennen vanhuuseläkkeen alkamista. (HE 62/2025 vp, s.95)

Tämän lainkohdan tarkoituksena on estää kohtuuttomien tilanteiden syntyminen sellaisissa tilanteissa, joissa hakija on tehnyt riittävästi työtä Suomessa vaadittavan kuuden vuoden oleskeluajan aikana ilman etuusia ja täyttänyt muut pysyvän luvan edellytykset, mutta ei pysty täyttämään vaatimusta työnteosta välittömästi ennen hakemuksen vireille tuloa, koska on jäänyt eläkkeelle ennen sitä. Toisin sanoen, hakija, joka on ollut työelämässä, on saavuttanut eläkeiän ennen pysyvän oleskeluluvan vaatimaa vähimmäisoleskeluaikaa. Tällöin riittää, että hakija on tehnyt kahden vuoden ajan työtä ilman etuusia välittömästi ennen eläkkeen alkamista. (HE 62/2025 vp, s. 95)

Kyseinen poikkeus koskee ainoastaan kuuden vuoden jälkeen myönnettävää pysyvää lupaa. Alin vanhuuseläkeikä muuttuu eri ikäluokilla eliniänodotteen mukaan, joten säännöksen tarkoituksen kannalta on olennaista, että poikkeuksen soveltuminen arvioidaan niin, että kyse on kunkin hakijan kohdalla juuri häntä henkilökohtaisesti koskevasta alimmasta vanhuuseläkeikästä (HE 62/20256 vp, s. 95). Alimman vanhuuseläkeiän ikäluokittain voi tarkistaa esimerkiksi Eläketurvakeskuksen verkkosivuilta löytyvällä laskurilla. Yksityisellä alalla työskentelevän työntekijän alimmasta eläkeikästä säädetään työntekijän eläkelain 11 §:ssä.

Kaikki alimman vanhuuseläkeiän ylittäneet eivät välttämättä jää heti eläkkeelle. Hallituksen esityksen mukaan säännöksen sanamuodossa on tästä syystä käytetty ilmaisua "vanhuuseläkkeen alkaminen" määrittämään sitä ajankohtaa, jota ennen työhistoriaa olisi tullut kertyä. Hakija, joka on tehnyt muutoin kuin päätoimisesti työtä eläkkeen alkamisen jälkeen, voisi vedota työhistoriaedellytyksestä poikkeamiseen, jos hänen vanhuuseläkkeensä on jo alkanut. Sen sijaan sellaisen hakijan, joka saa kerrytettyä riittävän työhistorian vasta vanhuuseläkkeen alettua, hakemus voitaisiin ratkaista myös pääsäännön mukaan, eli huomioimalla kahden vuoden työhistoriaedellytys, mikäli se täyttyisi. Eläkkeen alkaminen määritellään työeläkelaeissa.

Vanhuuseläkkeen alkaminen yhdessä alimman vanhuuseläkeiän ylittämisen kanssa antaa mahdollisuuden poiketa siitä, milloin työhistoria on kertynyt. Poikkeus koskee sitä ajankohtaa, jolloin työhistorian olisi tullut kertyä. "Välittömyydellä" tarkoitetaan hallituksen esityksen (HE 62/20256 vp, s. 95) mukaan sitä, että työhistorian tulisi olla kertynyt juuri ennen eläkkeen alkamista. Toisin sanoen, työhistorian täytyy olla kertynyt juuri silloin, kun työ tai elinkeinon harjoittaminen päättyy eläkkeen alkaessa.

Hallituksen esityksen mukaan työssäoloehdosta poikkeaminen ei koske sellaisia hakijoita, jotka ovat jääneet osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle. Tämä johtuu siitä, että he eivät ole ylittäneet pykälän sanamuodon mukaista rajaa alimmasta vanhuuseläkeikästä. Sen ylityttyä heillä kuitenkin on mahdollisuus vedota poikkeukseen, koska silloin täyttyisivät molemmat edellytykset, eli hakija on yhtäältä ylittänyt vaaditun iän ja toisaalta vanhuuseläke on alkanut. Toisin sanoen ratkaiseva ajankohta olisi tällöin alimman vanhuuseläkeiän ylittyminen.

Ulkomaalaislain 56 a §:n 4 momentin mukainen poikkeus ei koske hallituksen esityksen (HE 62/2025 vp, s. 63) mukaan sellaista tilannetta, jossa hakija on muuttanut Suomeen eläkeiän ylitettyään tai vasta hieman ennen sitä. Jos siis hakija on muuttanut Suomeen vasta eläkeiän ylittämisen jälkeen, hänelle ei voida myöntää pysyvää oleskelulupaa niiden hakemuspolkujen osalta, jotka edellyttävät työhistoriaa. Käytännössä tämä tarkoittaa osalle vanhuuseläkkeellä olevista sitä, että he joutuvat jatkamaan pitkäänkin oleskeluaan määräaikaisilla oleskeluluvilla. Eläkeikäinen voi saada kuitenkin pysyvän luvan esimerkiksi 40 000 euron vuositulojen perusteella, sillä kyseisen hakemusperusteen osalta huomioidaan myös hallituksen esityksen mukaan myös eläkkeet. Toisaalta eläkeläisellä voi olla mahdollisuus vedota myös työhistoriaedellytyksestä poikkeamiseen lääketieteellisten syiden perusteella. Yhteenvetona voidaan todeta, että jos eläkeläisellä ei ole riittävää kielitaitoa

(alle 65-vuotiailla), vaadittua työhistoriaa tai 40 000 euron vuosituloja eikä hän voi vedota edellytyksistä poikkeamiseen, hän ei voisi saada pysyvää lupaa.

2.3.3 Toimeentulotukiin turvautuminen

Ulkomaalaislain 56 a §:n 4 momentin mukaan hakija saa tukeutua toimeentulotukiin yhteensä korkeintaan kolmen kuukauden ajan tai olla muutoin poissa töistä. Tarkastelussa on 1 ja 3 momentissa määritellyt ajanjaksot, eli käytännössä joko kaksi tai kolme vuotta välittömästi hakemuksen vireyttämistä edeltäviltä ajalta.

Perustoimeentulotukea koskevat tiedot saadaan Kelan rekisteristä. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksistä tulee pyytää selvitys ensisijaisesti hakijalta ja tarvittaessa päätöksen tehneeltä hyvinvointialueelta. Toimeentulotuista on selostettu tarkemmin soveltamisohjeessa *Ohje toimeentulon selvittämisestä ja toimeentuloedellytyksen soveltamisesta lupa- ja kansalaisuusasioissa – Toimeentulo-ohje (MIGDno-2024-3028)*.

Jos hakija on joutunut keskeytymättömästi työnteosta huolimatta turvautumaan toimeentulotukeen tai soviteltuun työttömyysetuuteen, työntekoa tai elinkeinonharjoittamista ei tältä kuukaudelta lasketa mukaan työhistoriaan (HE 62/2025 vp, s. 92).

Työssäkäyvän hakijan turvautuminen kyseisiin etuuksiin voi liittyä monenlaisiin käytännön tilanteisiin, joista osaan hän ei ole voinut vaikuttaa. Esityksessä on täsmennetty, että etuuksiin liittyviltä osin työhistoriaedellytyksen tarkoituksena on kuitenkin korostaa sitä, että hakijan on kyettävä tulemaan toimeen omalla työllään myös jossain määrin tavallisuudesta poikkeavissa ja yllättävissä olosuhteissa. Tämä tarkoitus ei toteudu, jos perhe esimerkiksi joutuu turvautumaan toimeentulotukeen perheenjäsenen sairastuessa. Jos turvautumisen kesto ylittäisi kolme kuukautta, se vaikuttaisi työhistorian kertymiseen. (HE 62/2025 vp, s.92)

Vastaavaa vaikutusta ei ole kuitenkaan sillä, jos hakija perheineen on saanut esimerkiksi asumistukea. Asumistukea on mahdollista saada vain, jos tulot alittavat tietyn tason, mutta se ei ole vähimmäistoimeentuloa turvaava etuus eikä sen saaminen yksistään osoita sitä, etteikö sen saaja tulisi riittävästi toimeen työllään. Toisin sanoen arvioon eivät vaikuta sellaiset tuet, jotka ovat riippumattomia hakijan työnteosta ja tuloista, kuten elatustuki, vammaistuet tai lapsilisä (HE 62/2025 vp, s 92). Yleisessä asumistuessa on kyse ruokakuntakohtaisesta etuudesta. Sen sijaan eläkkeensaajan asumistuessa on kyse etuudesta, jota vain kyseinen eläkeläinen voi saada. Siten asumistuki on sinänsä yleisluontoinen nimitys kaikille kyseisen tuen muodoille, vaikka yleiskielessä sillä yleensä tarkoitetaan "yleistä asumistukea". Kelan verkkosivuilta löytyy etuusohjeita, joissa on avattu syvällisemmin eri tukien soveltuvuutta ja sisältöä.

Toimeentulotuen osalta on lisäksi huomioitava se, että kyse on perhekohtaisesta etuudesta, jonka määrään vaikuttavat kaikkien perheenjäsenten tulot ja varat sekä menot. Käytännössä päätösharkinnan yhteydessä on siis tarkasteltava toimeentulotukia perhekohtaisesti, sillä toimeentulotukea on voinut hakea hakijan itsensä sijaan esimerkiksi hänen puolisonsa. Täältä osin tulee siis huomioida myös se, onko hakijalla ollut esimerkiksi kahden vuoden tarkastelujakson aikana eri aviopuoliso. Hallintovaliokunnan mietinnön (HaVM 24/2025) mukaan myös pysyvän luvan yhteydessä on tarpeen arvioida tukiin turvautumista nimenomaan perhekohtaisesti, sillä toimeentulotuki on etuus, jonka saajina ovat suoraan lain nojalla kaikki perheenjäsenet riippumatta siitä, kuka heistä tukea hakee.

Toimeentulotuesta annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan perheellä tarkoitetaan yhteistaloudessa asuvia vanhempia, vanhemman alaikäistä lasta, aviopuolisoita sekä kahta henkilöä, jotka elävät avioliitonomaisissa olosuhteissa. Pykälän 2 momentin mukaan toimeentulotukea myönnettäessä kaikkia perheenjäseniä pidetään toimeentulotuen saajina tuen maksamispäivästä lukien. Näin ollen ratkaisevana ei voida pysyvän oleskeluluvan lupaharkinnassa pitää sitä, kuka toimeentulotukea on muodollisesti hakenut, jos sitä on myönnetty pysyvää lupaa hakevan perheelle. Toisin sanoen hakijan voidaan katsoa joutuneen turvautumaan toimeentulotukeen silloinkin, kun sen hakijana olisi ollut esimerkiksi hänen puolisonsa. Päinvastainen tulkinta myös mahdollistaisi sen, että toimeentulotukea voisi tarkoituksella hakea se perheenjäsen, jonka oleskelulupiin se ei vaikuttaisi (HE 62/2025 vp, s. 93). Tarkoituksena on siis estää myös väärinkäytöstilanteet, joissa hakija voisi ikään kuin keinotekoisesti esittää täyttävänsä pysyvän oleskeluluvan edellytykset. Työhistoria-edellytys UMAssa ohjaa käsittelijää tarvittavista toimenpiteistä perhekohtaisen etuuden selvittämiseksi.

Hakijan työntekoa ja tukiin turvautumista tarkastellaan kahden tai kolmen vuoden ajalta ennen hakemuksen vireilletuloa. Kyseiseen ajanjaksoon saisi sisältyä yhteensä korkeintaan kolmen kuukauden turvautuminen työttömyysturvaan tai toimeentulotukeen taikka muutoin korkeintaan kolmen kuukauden poissaolo töistä. Tämä tarkoittaa sitä, että sallittu kolmen kuukauden poissaolo ylittyisi silloinkin, kun mikään yksittäinen jakso ei ylittäisi kolmea kuukautta, jos ne yhteen laskettuna olisivat yli kolme kuukautta. Käytännössä hakijan täytyy olla työskennellyt vähintään 21 kuukautta kahden vuoden tarkastelujaksossa tai 33 kuukautta kolmen vuoden tarkastelujaksossa (HE 62/2025 vp, s. 91). Toisin sanoen kaikki hakijan poissaolot tarkasteluajalta lasketaan yhteen ja tämän perusteella tarkastellaan, onko kolmen kuukauden raja ylittynyt.

Jos hakija on esimerkiksi ollut tarkastelujakson aikana kaksi kuukautta lomautettuna ja turvautunut kahtena muuna kuukautena toimeentulotukeen, yhteenlasketut poissaolot ylittävät sallitun kolmen kuukauden poissaolorajan eikä työssäoloehto täyty hänen kohdallaan.

2.3.4 Poissaolot

Riittävän työhistorian kertyminen tietyllä tarkastelujaksolla pitää sisällään myös sen, että hakijan on hakemusta jättäessään oltava päätoimisesti ansiotyössä ja/tai elinkeinonharjoittajana. Vaatimus työhistoriasta ei täyty tilanteessa, jossa hakija on hakemushetkellä työttömänä, vaikka kyse olisi vielä siinä vaiheessa alle kolmen kuukauden tilanteesta. Tällaisessa tilanteessa ei nimittäin olisi tiedossa, kuinka pitkä työttömyysjaksosta kokonaisuudessaan tulee (HE 62/2025 vp, s. 93). Sen sijaan, jos hakija jää työttömäksi vasta hakemuksen vireyttämisestä ja päätöksen ratkaisuhetken välisenä aikana, ei estettä pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle muodostu.

Ulkomaalaislain 56 a §:n 5 momentin mukaan:

Tilapäinen poissaolo sairauden tai vanhempainvapaan vuoksi rinnastetaan 4 momentin mukaisessa laskennassa työntekoon tai elinkeinon harjoittamiseen. Työntekoon tai elinkeinonharjoittamiseen rinnastetaan myös ulkomaalaisen apurahakausi, jos ulkomaalainen työskentelee Suomesta myönnetyn apurahan turvin Suomessa.

Ehdotetun 56 a §:n 5 momentin mukaan tilapäinen poissaolo sairauden tai vanhempainvapaan vuoksi rinnastetaan 4 momentin mukaisessa laskennassa työntekoon tai elinkeinonharjoittamiseen. Hallituksen esityksessä on täsmennetty, että edellytys tilapäisestä poissaolosta pitäisi sisällään vaatimuksen siitä, ettei hakijan työsuhte olisi taustalla päättynyt (HE 62/2025 vp, s. 96). Vanhempainvapaan kerryttää siten työhistoriaa niissä tilanteissa, kun hakijalla on vanhempainvapaansa aikana taustalla työsopimus voimassa. Myös vanhempainvapaan aikana tapahtuva työpaikan vaihtuminen sallitaan, kunhan kolmen kuukauden työttömyyttä koskeva raja ei ylity. Tilanteissa, joissa hakija on vanhempainvapaalla ilman työsuhdetta tai vanhempainvapaan aikana työsuhteiden välissä on yli kolme kuukauden tauko, ei työssäoloehto täyty.

Kolmen kuukauden poissaolon ylityksellä on käytännön vaikutuksia riippuen siitä, kuinka pitkät poissaolot ovat olleet ja miten ne sijoittuvat tarkastelujaksoon. Tarkastelujakson ulkopuolelle jäävät aiemmat poissaolot eivät vaikuta työhistorian kertymiseen. (HE 62/2025 vp, s. 92)

Koska työssäoloehdon tarkoituksena on nimenomaisesti kannustaa kotoutumiseen, ratkaisevaa ei ole pelkästään se, turvautuisiko hakija poissaolon aikana yhteiskunnallisiin tukiin. Yli kolmen kuukauden jakso vaikuttaa työssäoloehdon laskentaan myös silloin, kun hakija tulee toimeen säästöillä, puolison tuella tai velalla. Ratkaisevaa ei ole myöskään se, onko hakija virallisesti rekisteröitynyt työnhakijaksi, jos hän ei todellisuudessa työskentele. Lomautuskin vaikuttaisi samalla tavalla, jos se kestäisi yli kolme kuukautta, sillä työsuhteen säilyminen ei tarkoita tosiasiallista työskentelyä. Jos hakija on lomautettuna yli kolme kuukautta, ei työssäoloehto täyty hänen kohdallaan (HE 62/2025 vp, s. 92). Yhteenvedon voidaan todeta, että työssäoloehdon täyttymisessä otetaan huomioon se aika, kun hakija on työskennellyt tosiasiallisesti.

Esimerkki 1: Hyväksyttävät poissaololajit

- Hakijalla on ollut kolmen vuoden ajan osa-aikainen työsopimus samalle työnantajalle.
- Hän on elättänyt itsensä saamallaan ansiotuloilla ja ansainnut kuukausittain vähintään työssäoloehdon mukaisen määrän palkkaa.
- Hän on tarkastelujakson aikana ollut poissa töistä 6 kk vanhempainvapaalla ja kuukauden sairauslomalla saaden poissaolojen aikana vastaavia Kelan etuuksia.
- Hakija on palannut töihin ennen oleskelulupahakemuksensa vireyttämistä.
- Työhistoriaedellytys täyttyy. Hakijan poissaolot, vanhempainvapaa ja sairausloma, ovat hyväksyttäviä, työssäoloon rinnastettavia jaksoja.

Esimerkki 2: Taustalla ollut työsuhde on päättynyt

- Hakija on ollut kokoaikaisessa, määräaikaisessa työsuhhteessa ensimmäisen vuoden tarkastelujaksosta.
- Hän on jäänyt vanhempainvapaalle työsuhteen vielä voimassa ollessa.
- Työsuhde on päättynyt vanhempainvapaan aikana.
- Vapaa on jatkunut 4 kk työsuhteen päättymisen jälkeen.
- Hakija on saanut uuden työsopimuksen, joka on astunut voimaan vanhempainvapaan päättyessä ja jonka mukaisen työn hän on aloittanut heti vanhempainvapaan päätyttyä.
- Työhistoriaedellytys ei täyty. Hakijalla ei ole ollut voimassa olevaa katkeamatonta työsuhdetta taustalla vanhempainvapaan aikana ja sallittujen poissaolojen (3 kk) määrä ylittyy kuukaudella.

Esimerkki 3: Lomautuksen merkitys

- Hakijalla on ollut toistaiseksi voimassa oleva kokoaikainen työsuhde koko tarkastelujakson ajan.
- Hakija on ollut lomautettuna kahteen otteeseen, 2 kk kerralla.
- Työhistoriaedellytys ei täyty. Poissaoloja on kuukauden verran yli sallitun (3 kk) määrän.

Esimerkki 4: Nollatuntisopimus, päätoimisuus

- Hakija on vuosia työskennellyt samalla nollatuntisopimuksella.
- Hänellä ei ole ollut poissaoloja tarkastelujakson aikana.
- Hän on ansainnut säännöllisesti 1500-1800 €/kk.
- Päätoimisuuden määritelmä täyttyy.
- Työhistoriaedellytys täyttyy.

1. Työhistoria

- työskentely tai elinkeinon harjoittaminen määritellyn ajan välittömästi ennen hakemuksen vireille tuloa eli
- kahden tai kolmen vuoden työhistoria hakemuspolusta riippuen eli
- 24 kk tai 36 kk työtä tai
- yhteensä 24 kk tai 36 kk työtä ja työhön rinnastettavaa poissaoloa tai
- yhteensä 21 kk tai 33 kk työtä ja työhön rinnastettavaa poissaoloa ja
  - korkeintaan 3 kk muuta poissaoloa tai
  - korkeintaan 3 kk toimeentulotukeen tai työttömyysetuuteen turvautumista tai
  - korkeintaan 3 kk muun poissaolon ja edellä mainittujen tukien yhdistelmää

2. Päätoimisuus

- hakija on ansainnut vähintään työssäoloehdon täyttävän palkan kuukausittain, raja muuttuu vuosittain (1430 €/kk vuonna 2025) tai
- yrittäjä on yrittänyt elättää itsensä yritystoiminnalla ja toiminta on ollut päätoimista tai
- hakija on sekä työskennellyt ja harjoittanut yritystoimintaa niin että ne yhdessä täyttävät vaatimuksen kokonaisharkinnan perusteella tai
- hakija työskentelee Suomessa suomalaisen apurahan turvin

3. Työhistoriaan hyväksi luettavat, työhön rinnastettavat poissaolot

- vanhempainvapaa
- sairauspoissaolo
- ehdot:
  - vanhempainvapaan tai sairauspoissaolon aikana ei voi hakea pysyvää lupaa vaan tilapäisen poissaolon tulee olla hakuhetkellä päättynyt, jotta se hyväksi luetaan työhistoriaan
  - poissaolon enimmäiskesto kuukausissa ei ole määritelty, mutta sen tulee olla tilapäinen
  - olennaista, että poissaolon aikanaikin taustalla on voimassa oleva työsopimus
  - katkot taustalla olevassa työsopimuksessa lasketaan mukaan muihin poissaoloihin työelämästä, joita saa olla yhteensä enintään 3 kk

4. Rajoitetusti hyväksytyt poissaolot

- enintään 3 kk töistä poissaoloa toimeentulotukea tai työttömyysturvaa saaden tai muuta poissaoloa töistä kuin vanhempainvapaata tai sairauslomaa
- muita poissaoloja voi olla esimerkiksi palkaton vapaa, lomautus tai hoitovapaa

3 Hakemuspolut

Tässä luvussa käsitellään hakemuspoluittain eri polkuihin liittyvät, lakimuutoksen myötä voimaan astuneet, kotoutumisedellytykset ja muut mahdolliset lisäedellytykset. Kotoutumisedellytysten, eli kielitaidon ja työhistorian, tarkemmista sisällöistä ja reunaehdoista on ohjeistettu luvuissa [2.2 Kielitaitoedellytys](#) ja [2.3 Työhistoriaedellytys](#). Muut pysyvän luvan edellytykset on käsitelty aiemmin luvuissa [1.1 A-luvan peruste ja yleiset edellytykset pysyvälle oleskeluluvulle](#) ja [1.2 Asumisajan laskeminen ja asumisen yhtäjaksoisuus](#). Näihin kuuluu vaatimus jatkuvan oleskeluluvan edellytysten täyttämistä eli niin sanotusta A-lupaperusteesta, sekä vaatimus yleisten edellytysten täyttämistä (UlkL 35 §, 36 §, 39 §). Lisäksi pysyvälle luvulle ei jatkossakaan saa olla rikosestettä (UlkL 57 §), mitä käsitellään tarkemmin jäljempänä luvussa [6 Pysyvän luvan ja P-EU-luvan myöntämisen esteet](#). Hakemuksen käsittelijän on siten tärkeää tiedostaa, ettei lakimuutoksen tuomien uusien edellytysten täyttäminen yksin riitä pysyvän luvan myöntämiseksi. Sitä, miten nämä eri edellytyskokonaisuudet suhteutuvat toisiinsa käsittelytyön ja päätösharkinnan näkökulmasta, käsitellään jäljempänä luvussa [4 Edellytyshierarkia, menettely ja päätösharkinta](#).

Kuten aiemmin luvussa [1.3 Pysyvän oleskeluluvan hakeminen](#) on todettu, tulee hakijan pysyvän luvan hakemuksen vireille jättäessään valita, minkä hakemuspolun hän haluaa saattaa tutkittavaksi. Lain näkökulmasta kyseessä on valinta siitä, mihin lain kohtaan hakija haluaa hakemuksessaan vedota. Hakijan tulee valita, hakeeko hän pääsäännön mukaisella kuuden vuoden hakemuspolulla vai haluaako hän vedota esimerkiksi Suomessa suorittamaansa korkeakoulututkintoon tai 40 000 euron vuosituloihinsa. Hakemuksen käsittelijä tutkii ja arvioi hakijan valitseman hakemuspolun, jos muut luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

3.1 6 vuoden asumisajan polku

Pysyvän oleskeluluvan pääsääntöisesti vaatima oleskeluaika pitenee lakimuutoksen myötä neljästä kuuteen vuoteen. (HE 62/2025 vp, s. 40)

Ulkomaalaislain 56 a §:n 1 momentin mukaan:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään kuuden vuoden määräajan jälkeen, jos ulkomaalaisella on 56 f §:n 2 momentissa tarkoitettu tyydyttävä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito tai näiden sijasta vastaavan tasoinen suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen taito ja kahden vuoden työhistoria. Iältään 65-vuotiaalle tai sitä vanhemmalle ulkomaalaiselle pysyvä oleskelulupa myönnetään kuuden vuoden määräajan jälkeen riippumatta hänen suomen tai ruotsin kielen taidostaan.

Lakimuutokseen asti voimassa olleiden edellytysten lisäksi pysyvän oleskeluluvan saaminen edellyttää siis jatkossa kielitestillä todennettavaa riittävää kielitaitoa ja kahden vuoden työhistoriaa. (HE 62/2025 vp, s. 5)

Kielitaidon osalta kuuden vuoden oleskelun jälkeen edellytetään pääsääntöisesti tyydyttävän suomen tai ruotsin kielen taidon osoittamista. Tyydyttävän kielitaidon voi osoittaa ulkomaalaislain 56 f §:n 2 momentin mukaisesti suorittamalla yleisen kielitutkinnon taitotasolla kolme tai valtionhallinnon kielitutkinnon tyydyttävällä suullisella ja kirjallisella taidolla. Lisäksi tyydyttävän kielitaidon voi osoittaa 56 f §:n 4 momentin mukaisesti esimerkiksi suorittamalla peruskoulun, lukion tai ammatillisen perustutkinnon. Hallituksen esityksen mukaan ulkomaalaislain 56 a §:n 1 momentissa mainittu vastaavan tasoinen suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen taidon voi osoittaa Kuurojen Liitto ry:n antamalla todistuksella suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen vähintään tyydyttävästä hallinnasta. Kielitaitoedellytys ei koske 65-vuotiaita tai sitä vanhempia eli pysyvä oleskelulupa on myönnettävissä riippumatta hakijan suomen tai ruotsin kielen taidosta. (HE 62/2025 vp, s. 40 ja s. 85)

Kahden vuoden pituinen työhistoria saa sisältää korkeintaan kolmen kuukauden pituisen jakson, jolloin hakija on turvautunut työttömyysturvaan tai toimeentulotukeen, tai muun poissaolon töistä. Työhistoria tulee pääsääntöisesti olla kerrytettyä välittömästi ennen pysyvän oleskeluluvan hakemista. Vanhuuseläkeiän saavuttaneiden osalta riittää, että työhistoria on kerrytetty välittömästi ennen eläkkeelle jäämistä. (HE 62/2025 vp, s.40)

Kielitaito- ja työhistoriaedellytyksistä voidaan yksittäistapauksessa poiketa terveydellisillä syillä. (HE 62/2025 vp, s.40) Kielitaitoedellytyksestä poikkeamisesta on ohjeistettu luvussa [2.2.2 Kielitaitoedellytyksestä poikkeaminen](#). Luvussa käsitellyt poikkeamisperusteet soveltuvat myös työhistoriaedellytyksestä poikkeamiseen. Työhistorian laskemisesta ja siihen liittyvistä erityisistä poikkeamistilanteista on ohjeistettu luvussa [2.3 Työhistoriaedellytys](#).

Riippumatta siitä, minkä hakemuspolun yli 18-vuotias hakija valitsee, täytyy hänen edelleen täyttää jonkin A-lupaperusteen edellytykset, kuten ennen lakimuutosta. Juuri täysi-ikäistynyt, joka on siis jättänyt pysyvän luvan hakemuksen vireille vasta täysi-ikäistyttyään, voi edelleen hakea pysyvää lupaa esimerkiksi kiinteiden siteiden perusteella, mutta saadakseen pysyvän luvan täytyy hänen täyttää valitsemansa hakemuspolun mukaiset edellytykset. 6 vuoden asumisajan polulla tarkoittaa tämä tyydyttävän kielitaidon osoittamisen lisäksi kahden vuoden työhistoriaa. Käytännössä täysi-ikäisinä hakeneiden, hiljattain täysi-ikäistyneiden, on usein odotettava vaadittua asumisaikaa pidempään hakemuksen jättämisen kanssa, jotta he saavat kerrytettyä vaaditun työhistorian tai esimerkiksi opiskeltua Suomessa korkeakoulututkinnon, jos haluavat 6 vuoden asumisajan polun sijaan hakea pysyvää tutkinnon perusteella.

Esimerkki 1:

- Hakija on asunut Suomessa jatkuvalla oleskeluluvalla 5 vuotta ja 10 kuukautta jättäessään pysyvän luvan hakemuksen vireille.
- YKI-rekisteristä saatavan tiedon mukaan hakijalla on vaadittava kielitaito.
- Hakija on työskennellyt nollatuntisopimuksella kahden vuoden ajan ansaiten riittävästi päätoimisuuden määritelmän täyttäen.
- Hakija on ollut tarkasteluajanjaksolla poissa työelämästä 6 kalenterikuukautta vanhempainvapaan vuoksi, mutta palannut työsuhteensa mukaiseen työhön vanhempainvapaan jälkeen.
- Päätöksentekohetkellä vaadittava 6 vuoden asumisaika jatkuvalla A-oleskeluluvalla täyttyy.
- Hakija täyttää hakemuspolun mukaiset kotoutumisedellytykset. Vanhempainvapaa hyväksi luetaan työhistoriaan.

Esimerkki 2:

- Hakija on asunut Suomessa jatkuvalla oleskeluluvalla 6 vuotta.
- YKI-rekisterissä ei ole merkintää suoritetusta kielitutkinnosta eikä hakija ole esittänyt muuta näyttöä vaaditusta kielitaidosta.
- Hakijalla on ollut kaksi kahden kuukauden mittaista työttömyysjaksoa tarkastelujakson aikana.
- Päätöksentekohetkellä vaadittava kielitaito on nähtävissä YKI-rekisteristä. Kielitaitoedellytys täyttyy.
- Hakija ei täytä hakemuspolun mukaista edellytystä kahden vuoden työhistoriasta, koska poissaoloja työelämästä on kertynyt liikaa.

Esimerkki 3:

- Hakija on asunut Suomessa 6 vuotta.
- Hakija on 65-vuotias.
- Hakija ei ole esittänyt selvitystä kielitaidosta.
- Hakija on työskennellyt kaksi vuotta ennen vanhuuseläkkeelle jäämistään.
- Hakija täyttää hakemuspolun mukaiset kotoutumisedellytykset. Häneltä ei edellytetä kielitaitoa ikänsä vuoksi.

1. Kuuden vuoden asumisaika

- uuden lain mukainen pääsääntö
- edellytetään kuuden vuoden yhtäjaksoista asumisaikaa jatkuvalla oleskeluluvalla
- asumisajan tulee täytyä päätöksentekohetkellä

2. Kielitaitoedellytys

- tyydyttävä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito

3. Työhistoriaedellytys

- kahden vuoden työhistoria

4. Tarvittavat selvitykset

- ei hakemuspolkukohtaisia asiakirjoja; tarvittavat tiedot saadaan viranomaisrekistereistä
- jos kielitaito osoitetaan valtionhallinnon kielitutkinnolla, todistus ko. tutkinnon suorittamisesta
- jos kielitaito osoitetaan viittomakielessä, Kuurojen Liitto ry:n antama todistus viittomakielen taidosta
- jos haetaan poikkeamista työhistoria- tai kielitaitoedellytyksestä, esitettävä lääkärintodistus tai muu luotettava selvitys sairaudesta, vammasta tai häiriöstä

5. Poikkeukset ja huomioitavat seikat

- 65 vuotta täyttäneeltä ei edellytetä kielitaitoa
- kielitaito- ja työhistoriaedellytyksistä voidaan terveydellisistä syistä poiketa tietyin edellytyksin yksittäistapauksessa
- muut luvan myöntämisen edellytykset soveltuvat myös normaalisti eli hakijan täytyy esimerkiksi täyttää jatkuvan (A) oleskeluluvan myöntämisen edellytykset mahdollisine toimeentuloedellytyksineen

3.2 40 000 euron vuositulot

Pysyvän luvan voi saada pääsäännöstä poiketen jo neljän vuoden asumisajan jälkeen esittämällä riittävän korkeat eli 40 000 euron vuositulot (HE 62/2025 vp, s.39). Tämä tarkoittaa hakijan omia tuloja. Perheenjäsenen tuloja ei huomioida.

Ulkomaalaislain 56 a §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään neljän vuoden määräajan jälkeen, jos ulkomaalaisella on ollut ennen hakemuksen vireilletuloa viimeksi päättyneessä verotuksessa yhteensä vähintään 40 000 euron suuriset tulot.

Asumisajan laskenta tehdään normaalisti 56 §:n mukaisesti. Tarkemmin laskemisesta on ohjeistettu luvussa [1.2 Asumisajan laskeminen ja asumisen yhtäjaksoisuus](#).

Tuloihin lasketaan mukaan ainoastaan edellisessä valmistuneessa verotuksessa näkyvät tulot. Hallituksen esityksen (HE 62/2025 vp, s. 127) mukaan tulojen on vastattava sen vuoden tarkistettua määrää, jota päätöksen perusteena oleva viimeisin verotus koskee. Tuloihin hyväksytään mukaan laajasti erilaiset tulot ja niiden yhdistelmät. Mukaan lasketaan

veronalaiset ansio- ja pääomatulot ilman sosiaalietuuksia. Tulot voivat olla esimerkiksi puhtaasti omistamiseen perustuvia pääomatuloja, kuten osinkoa yrityksestä, jossa hakija ei työskentele tai vuokratuloja kotimaahan jääneestä asunnosta. Myös esimerkiksi palkanlisät, lomarahat ja luontoisedut hyväksytään mukaan 40 000 euron tuloihin. Keskeistä on, että tulot ovat veronalaisia ja niistä saadaan luotettavaa tietoa. (HE 62/2025 vp, s.75) Selvyyden vuoksi täsmennettäköön, että pääomatulojen verot on tullut maksaa Suomeen.

Yrittäjän kohdalla ei hallituksen esityksen mukaan merkitystä ole sillä, miten hän olisi tulouttanut tarkasteltavan vuoden yritystoiminnan tuloksen itselleen käytännössä. Osakeyhtiön yrittäjä voisi saada tulonsa siten palkkana tai osinkona, ja verotuksen osalta merkitystä ei olisi sillä, miltä osin tulo verotettaisiin ansiotulona ja miltä osin pääomatulona. Niiden yhtiömuotojen osalta, jossa on mahdollista tehdä yksityisottoja, olennaista ei olisi se, kuinka paljon hakija olisi tehnyt niitä, vaan kuinka paljon hän olisi voinut tehdä niitä. Merkityksellistä on siten yritystoiminnan tulos tai sen osa, joka olisi kyseisen vuoden aikana verotettu hakijan tulona. (HE 62/2025/ vp, s. 99)

Tulotasovaatimus vastaa suomalaisten mediaanipalkkaa. 40 000 euron tuloraja sidotaan indeksiin eli työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:n 1 momentin mukaiseen palkkakertoimeen. Näin ollen tuloraja ei pysy vakiona vaan muuttuu vuosittain. Määrä on vuoden 2026 tasossa ja se tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta. Määrää tarkistettaessa se pyöristetään lähimpään euroon. (HE 62/2025 vp, s. 127)

Hallituksen esityksen mukaan ratkaisevaa on, että tulot ylittävät 40 000 euron rajan tarkasteluajanjaksolla eli edellisessä valmistuneessa verotuksessa. Muiden vuosien tuloja ei lähtökohtaisesti selvitetä. Tämä saattaa käytännössä tarkoittaa päätöksentekohetkellä noin kahden vuoden takaisten tulojen arviointia, jos edeltävän verovuoden vahvistettua päätöstä ei ole vielä saatavilla.

Maahanmuuttoviraston tulokinnon mukaan hakemuksen vireille tulon jälkeen muuttuneille tiedoille annetaan merkitystä hakemusta ratkaistaessa. Ratkaisevaa ei siis ole hakuhetken verotuksen tilanne vaan päätöksentekohetkellä saatavilla olevat tiedot sillä rajauksella, että tietojen tulee koskea ennen hakemuksen vireilletuloa päättynyttä verotusta. Tarkastelu sidotaan hallituksen esityksen mukaan viimeisimpään valmistuneeseen verotukseen, koska silloin kyse on tuoreimmasta mahdollisesta tiedosta reunaehdot huomioiden (HE 62/2025 vp, s. 88). Näin ollen tarkasteltavana on viimeisin valmistunut verotus huolimatta siitä, onko verotus valmistunut ennen vai jälkeen hakemuksen vireillepanon. Jos ennen hakemuksen vireillepanoa annettuun verotuspäätökseen on haettu muutosta ja korjattu päätös on saatavilla päätöksentekohetkellä, huomioidaan päätösharkinnassa korjatut tiedot.

On mahdollista, että pitkän käsittelyajan vuoksi hakija ehtii joissakin tapauksissa saamaan uuden vahvistetun verotuspäätöksen ennen hakemusasian ratkaisua. Jos päätös kuitenkin koskee eri verovuotta kuin hakemuksen vireillepanohetkellä tarkastelun kohteena olevaa, ei päätökselle voida antaa merkitystä. Lain sanamuodon mukaan tarkastellaan

ennen hakemuksen vireilletuloa viimeksi päättynyttä verotusta. Jos esimerkiksi hakemuksen vireillepanohetkellä viimeisin vahvistettu verotus koskee verovuotta 2024, ei päätösharkinnassa voida ottaa huomioon verovuotta 2025 koskevaa vahvistettua verotuspäätöstä.

Hallituksen esityksessä on avattu, millaisella laskukaavalla vuositulojen yhteismäärä lasketaan. UMA-automaatiosäännöt laskevat Vero-rekisterin tiedoista vuositulojen määrän. Käsittelijän ei tarvitse laskea vuosituloja yhteen manuaalisesti. Hallituksen esityksen mukaan tulot lasketaan seuraavasti: "tuloverolain (1535/1992) 30 §:ssä tarkoitettuun puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärään lisätään verovuonna vähennetty elinkeinotoiminnan ja maatalouden tappio, mainitun lain 33 a – 33 c §:n nojalla verovapaa osinkotulo, 33 d §:ssä tarkoitettu muu verovapaa tulo sekä 33 e–33 g §:n nojalla verovapaa ylijäämä ja muu varojenjako. Lisäksi puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärästä vähennetään siihen sisältyvät tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 6 §:n 5 momentissa tarkoitetut suoritukset lukuun ottamatta verotuksessa eläkkeiksi tai pääomatuloiksi katsottavia suorituksia." (HE 62/2025 vp, s. 127)

Väärinkäytöstilanteiden mahdollisuus on tunnistettu hallituksen esityksessä, ja lainsäätäjä on täsmentänyt, ettei tulojen keskittäminen keinotekoisesti tarkasteluvuodelle niin, että tuloja näyttäisi ylittyvän, olisi hyväksyttävää. Kyseeseen tulisi tällaisessa tilanteessa maahantulosäännösten kiertämisen arviointi, jossa tapauksen tosiseikkojen ja hakijan antamien tietojen pohjalta arvioitaisiin, onko hakijan motiivit toiminnalleen olleet muut kuin liiketaloudelliset tai omaan taloudelliseen tilanteeseen liittyviä; onko tavoitteena ollut vain pysyvän luvan saaminen. Esimerkiksi edellisen vuoden aikana tehdyn työn laskuttamisen siirtäminen merkittävältä osin tarkasteluvuoteen, voisi olla esimerkki tällaisesta toimeksiantajia laskuttavan yrittäjän epärehellisestä toiminnasta. Toisena esimerkkinä harhauttamisesta on mainittu samalle toiminimelle työskentelevät puoliset, jotka määrittäisivät kummankin työpanoksen ja sen myötä osuuden toiminimen voitoista keinotekoisesti niin, että raja ylittyisi. (HE 62/2025 vp, s. 100)

Tällaisesta tarkoituksesta tulisi kuitenkin olla selkeitä viitteitä, jotta tarkasteluun ryhdyttäisiin, joko yksittäisen tapauksen erityispiirteiden tai hakijan jonkinlaiseen etukäteen perustellusti määritettyyn riskiryhmään kuulumisen vuoksi. Hallituksen esityksessä on lisäksi täsmennetty, että arviointi olisi ylipäänsä tarpeen vain tilanteissa, joissa hakijalla on vähintään muodollisia ja/tai tosiasiallisia vaikutusmahdollisuuksia siihen, milloin ja miten hän saa tulot yrityksestä käyttöönsä. Väärinkäytöstilanteen toteaminen vaatisi yksittäistapauksellista selvittämistä sekä arviointia, ja mahdollisesti hakijan muidenkin vuosien tulojen tarkastelua, jotta voitaisiin arvioida, eroaako tarkasteluvuoden tulot merkittävästi sitä edeltävien vuosien tulosta. Tarkoitus ei olisi kuitenkaan estää hakijaa esimerkiksi myymästä sijoituksiaan haluamaan vuotena, jos erityisiä viitteitä harhauttamispyrkimykseen ei olisi. (HE 62/2025 vp, s. 100)

Tilanteessa, jossa hakijan tarkoituksena katsottaisiin olevan edellä kuvattu tarkoitushakuinen menettely, voitaisiin hallituksen esityksen (HE 62/2025 vp, s. 100) mukaan soveltaa ulkomaalaislain 36 a §:n 1 momentin 4 kohtaa:

Oleskelulupaa ei myönnetä, jos ulkomaalainen on muulla kuin 1–3 kohdassa tarkoitettulla tavalla harhauttanut tai pyrkinyt harhauttamaan viranomaisia maahantulon ja maassa oleskelun edellytysten selvittämisessä.

Väärinkäytösten ehkäisemiseksi UMan automatisointisäännöt tekevät tuloihin liittyviä rekisteritarkistuksia ja tuottavat riskiherätteitä, joiden perusteella käsittelijää kehoitetaan tarvittaessa tutkimaan asiaa manuaalisesti tarkemmin.

Vuositulojen tarkastelun rajaaminen menneeseen aikaan ei kuitenkaan poista turvatus toimeentulon vaatimusta nykyhetkestä. Ulkomaalaislain 39 §:n mukainen toimeentuloedellytys soveltuu myös pysyvää lupaa koskevaan hakemukseen. Lähtökohtana siten on, että hakijan toimeentulon tulee olla Suomessa turvattu, ja että hakija voi esittää asiasta selvitystä Maahanmuuttovirastolle (HE 62/2025 vp, s.19). Hakijan tulee täyttää valitsemansa A-lupaperusteen edellytykset, ja viraston vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan, jos kyseinen peruste edellyttää turvattua toimeentuloa, edellytetään sitä myös pysyvässä luvassa.

Hakijan tulee 39 §:n 4 momentin mukaisesti esittää viranomaiselle selvitys siitä, millä tavoin hänen toimeentulonsa Suomessa turvataan. Tulojen riittävyden arvioimisen apuna UMan toimeentuloedellytyksen automatisointisäännöt tekevät rekisteritarkistuksia hakijan viimeaikaisista ansiotuloista ja maksetuista sosiaalietuuksista, ja koostavat tietoa käsittelijän hyödynnettäväksi. Käytännössä voi siis tulla vastaan tilanteita, joissa hakijalla on tarkasteluvuonna ollut 40 000 euron vuositulot, mutta hän ei enää hakemuksen käsittelyhetkellä syystä tai toisesta pysty turvaamaan toimeentuloaan ulkomaalaislain 39 §:n edellyttämällä tavalla, minkä vuoksi pysyvää lupaa ei voida myöntää.

Koska vuositulojen määrä ei ole sidottu työelämässä olemiseen, voi myös eläkeläinen saada pysyvän oleskeluluvan neljän vuoden jälkeen, jos hänellä on eläkkeellä olemisesta huolimatta yli 40 000 euron vuositulot. Tuloihin lasketaan mukaan myös eläkkeet (HE 62/2025 vp, s. 99).

Henkilöt, joiden edellisen verotuksen vuositulot ovat ylittäneet 40 000 euroa, on vapautettu kielitaidon osoittamisesta. Kyseisiltä hakijoilta ei siten vaadita suomen tai ruotsin kielen taitoa (HE 62/2025 vp, s. 56). Heiltä ei myöskään edellytetä tietynpituisia työhistoriaa Suomessa.

Esimerkki 1: Vuositulojen tarkasteluvuosi, mukaan luettavat tulolajit

- Hakija on asunut Suomessa 4 vuotta jatkuvalla oleskeluluvalla.
- Viimeisimmän vahvistetun verotuspäätöksen mukaan hakija on vuonna 2024 tienannut palkkatöissä yhteensä 39 000 euroa.
- Hakija on saanut lapsilisää vuonna 2024 yhteensä noin 2000 euroa.
- Hakija ei täytä hakemuspolun mukaista lisäedellytystä, koska hänen viimeisimmän vahvistetun verotuspäätöksen mukaiset tulot jäivät alle 40 000 euron. Sosiaalietuuksia, kuten lapsilisää, ei huomioida vuosituloja laskettaessa.

Esimerkki 2: Vuositulojen tarkasteluvuosi

- Hakija on asunut Suomessa 4 vuotta jatkuvalla oleskeluvalla.
- Hakijan ansio- ja pääomatulot ovat keskeneräisenä verovuonna 2025 olleet 40 000 euroa.
- Hakemuksen jättöhetkellä viimeisimmän vahvistetun verotuspäätöksen mukaan hakijan vuositulot ovat vuonna 2024 olleet 35 000 euroa.
- Ennen päätöksentekoa verovuoden 2025 verotuspäätös vahvistuu. Sen mukaan hakijan ansio- ja pääomatulot ovat olleet 40 000 euroa.
- Hakija ei täytä lisäedellytystä 40 000 euron vuosituloista. Päätösharkinnassa huomioidaan lain sanamuodon mukaisesti ennen hakemuksen vireille tuloa viimeksi päättyneessä verotuksessa olleet tulot.

Esimerkki 3: Omaisuuden merkitys

- Hakija omistaa osakkeita 100 000 euron edestä.
- Hakija omistaa 120 000 euron arvoisen asunnon Suomessa, joka on vuokrattu.
- Vahvistetun verotuspäätöksen mukaan hakija on ansainnut yhteensä 45 000 euroa.
- Hakija täyttää lisäedellytyksen 40 000 euron vuosituloista. Olennaista on verotuspäätöksen mukaiset vuositulot.
- Sijoitustuotteiden omistamisella ei ole merkitystä, elleivät ne tuota veronalaista tuloa hakijalle. Realisoidut sijoitukset huomioidaan, kunhan ne näkyvät verotuspäätöksessä.

1. 40 000 euron vuositulot

- veronalaiset ansio- ja pääomatulot ilman sosiaalietuuksia eli tarkastellaan bruttotuloa
- edellisessä valmistuneessa verotuksessa / vahvistetussa verotuspäätöksessä
- sidottu indeksiin eli tuloraja muuttuu vuosittain

2. Neljän vuoden asumisaikaedellytys

- edellytetään neljän vuoden yhtäjaksoista asumisaikaa jatkuvalla oleskeluvalla
- asumisajan tulee täytyä päätöksentekohetkellä

3. Tarvittavat selvitykset

- ei hakemuspolkukohtaisia asiakirjoja; tarvittavat tiedot saadaan viranomaisrekistereistä

4. Poikkeukset ja huomioitavat seikat

- vapautettu kielitaidon osoittamisesta
- ei edellytetä tietynpituista työhistoriaa
- toimeentuloedellytys soveltuu eli hakijan täytyy pystyä turvaamaan toimeentulonsa myös nykyhetkessä, vaikka vuositulojen tarkastelu rajautuukin menneeseen aikaan

3.3 Ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto

Pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää 56 a §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan neljän vuoden määräajan jälkeen, jos hakija on kahden vuoden työhistorian lisäksi suorittanut ulkomailla tutkinnon, joka on suomalaisen toimivaltaisen viranomaisen tai suomalaisen yliopiston päätöksessä rinnastettu ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon. Tutkinnon tunnustaminen on tarpeen ainoastaan, jos hakijalla on kahden vuoden työhistoria ja ulkomailla suoritettu tutkinto. Ulkomailla tutkinnon suorittaneilta ei vaadita kielitaidon osoittamista. (HE 62/2025 vp, s. 44 ja 46)

Ulkomaalaislain 56 a §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään neljän vuoden määräajan jälkeen, jos ulkomaalainen on suorittanut ulkomailla tutkinnon, joka on suomalaisen toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä tunnustettu antamaan kelpoisuus tai oikeus työskennellä 56 c §:n 1 momentissa tarkoitettua ylempää korkeakoulututkintoa tai jatkotutkintoa edellyttävässä tehtävässä tai jonka perusteella suomalainen yliopisto on myöntänyt opiskeluoikeuden jatko-opintoihin tai palkannut ulkomaalaisen opetus- tai tutkimustehtäviin ja hänellä on kahden vuoden työhistoria.

Hallituksen esityksen (HE 62/2025 vp, s. 88) mukaan pykälässä vaaditaan käytännössä sitä, että ulkomailla suoritettu tutkinto on Suomessa tunnustettu niin, että se rinnastuisi suomalaiseen ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon taikka vaihtoehtoisesti sitä, että yliopisto olisi käytännössä rinnastanut tutkinnon ylempään korkeakoulututkintoon myöntäessään hakijalle opiskeluoikeuden jatkotutkintoon tai palkatessaan tämän tutkimus- tai opetustehtäviin. Tarkoituksena on varmistaa se, että asiantunteva ja asiassa toimivaltainen viranomainen tai hakijan opiskeluoikeudesta taikka palkkaamisesta päättänyt yliopisto on tehnyt ratkaisun, joka muodollisesti ja/tai käytännössä tarkoittaa sitä, että hakijan tutkinto rinnastuu vaaditun tasoiseen suomalaiseen tutkintoon.

Hallituksen esityksessä on kuitenkin täsmennetty, ettei edellytystä muodollisesti sidota mihinkään tiettyyn olemassa olevaan tutkinnon rinnastamis-, tunnustamis- tai vastaavaan menettelyyn sekä sellaisessa annettavaan päätökseen. Tämän vuoksi myös käytetään yleisnimityksenä pidettävää termiä "tunnustaminen". Olennaista on, että hakija voi osoittaa asian niin, ettei arvio tutkinnon vastaavuudesta Suomessa jää sisällöllisesti Maahanmuuttoviraston tehtäväksi, koska virastolla ei ole tällaisen rinnastuksen tekemiseen vaadittavaa toimivaltaa tai asiantuntemusta. Viraston tehtävänä

on tarkistaa seikka hakijan toimittamasta selvityksestä tai mahdollisesti toiselta viranomaiselta sähköisesti saadusta tiedosta, ei arvioida asiaa itse sisällöllisesti. Virasto voi aina ottaa saamansa tiedon tunnustamisesta päätöksensä pohjaksi. Sen ei enää tarvitse eikä kuulu arvioida asiaa muilta osin, esimerkiksi hakijan ulkomaisen tutkinnon tai siitä toimitettujen asiakirjojen osalta. (HE 62/2025 vp, s. 88-89)

Tutkinnon tunnustaminen on hakijan itsensä kustannettava toimenpide. Tutkinto voi ensinnäkin olla suomalaisen toimivaltaisen viranomaisen tunnustama. Tutkinto voi esimerkiksi olla ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain (1385/2015) mukaisesti Opetushallituksen päätöksellä rinnastettu ylempään korkeakoulututkintoon. Rinnastus voi olla tehty joko yleisesti ylempään korkeakoulututkintoon (tutkinnon taso) tai tiettyyn nimettyyn ylempään korkeakoulututkintoon (tutkinnon taso ja ala). Hakija voi olla saanut myös esimerkiksi Sosiaali- ja terveystieteiden osastolta ja valvontavirasto Valviran hyväksymispäätöksen lääkärin tutkinnostaan tai Ruokaviraston vastaavan päätöksen eläinlääkärin tutkinnosta. (HE 62/2025 vp, s. 46 ja 89)

Olennoista ei ole tällaisissa tilanteissa se, vaatiiko tietyn ammatin harjoittaminen päätöksen mukaan tai muutoin vielä jatko-opintoja, käytännön harjoittelua ja/tai kielioopintoja, kunhan itse tutkinto on pykälässä vaaditun mukaisesti tunnustettu niin, että se vastaa suomalaista ylempää korkeakoulututkintoa. Jos taas tutkinnon tunnustaminenkin vaatii esimerkiksi täydentäviä opintoja, oleskelulupa voidaan tällä perusteella myöntää vasta, kun ne on hyväksytysti tehty. Sellaisessa tilanteessa edellytys ei täyty ennen kuin hakija on täyttänyt kaikki tunnustamiseen liittyvät lisävaatimukset. Selvää toisaalta on, että jos hakijalla on jo pysyvää lupaa hakiessaan täysimääräinen oikeus harjoittaa esimerkiksi lääkärin tai eläinlääkärin ammattia Suomessa, se myös tarkoittaa, että tutkinto on pykälässä tarkoitettulla tavalla tunnustettu. (HE 62/2025 vp, s. 89)

Pykälässä on mainittu toisena vaihtoehtona myös suomalaiset yliopistot, joiden kohdalla on yhtä lailla ilmeistä, että niillä on tarvittava asiantuntemus ja lakiin perustuva tehtävä liittyen ulkomaisten tutkintojen rinnastamiseen. Kyse on ensinnäkin käytännössä siitä, että suomalainen yliopisto on hyväksynyt hakijan suorittamaan jatkotutkintoa, jollainen yliopistolain 7 §:n 2 momentin mukaan suoritetaan ylempään korkeakoulututkinnon tai sitä tasoltaan vastaavan koulutuksen jälkeen. Toisin sanoen yliopiston myöntämä opinto-oikeus jatkotutkinnon suorittamiseen sisältää aina käytännössä myös sen, että yliopisto katsoo ulkomailla suoritettua tutkinnon vastaavan tasoltaan suomalaista ylempää korkeakoulututkintoa. Toiseksi on huomioitu se, että yliopistot myös ottavat palvelukseensa ulkomaalaisia ja sen yhteydessä käytännössä tekevät arvion henkilön ulkomaisen tutkinnon rinnastumisesta vähintään ylempään korkeakoulututkintoon. Ei ole tarkoituksenmukaista eikä johdonmukaista, että yliopiston vastaavaa arviota ei hyväksytä ainoastaan, koska se on tehty rekrytoinnin eikä opiskelijavalinnan yhteydessä. Jotta säännöksen sanamuoto vastaa sen tarkoitusta, soveltaminen rajoitetaan tältä osin kuitenkin opetus- ja tutkimustehtäviin, joissa käytännössä vaaditaan vähintään ylempää korkeakoulututkintoa. Yksin ratkaisevaa ei siten tässä eikä muissakaan pykälän soveltamistilanteissa ole se, todetaanko rinnastus

ylempään korkeakoulututkintoon nimenomaisesti päätöksessä tai työsopimuksessa, vaan riittävää on myös, että asia voidaan päätöksestä ilman tulkinnanvaraa päätellä. (HE 62/2025 vp, s. 89)

Käsittelytyössä ei käsittelijä missään tilanteessa itsenäisesti selvitä ja/tai harkitse sisällöllisesti sitä, miten ulkomaalaista tutkintoa on Suomessa tulkittava tai esimerkiksi itsenäisesti tutki uudelleen kyseisen tunnustamisen perusteena olevia asiakirjoja tai muita tietoja. Jos hakemuksen käsittelyn yhteydessä on poikkeuksellisesti epäselvää, tarkoittaako sen saama tieto sitä, että hakijan ulkomainen tutkinto on Suomessa ilman vaatimusta lisäopinnoista tai vastaavista rinnastettu ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon, käsittelijä voi hankkia välttämätöntä lisäselvitystä asian ratkaisemiseksi. Tällöinkin tarkoituksena on selvittää sitä, onko tunnustamisesta vastuussa oleva viranomainen tai suomalainen yliopisto tehnyt sellaisen ratkaisun, joka merkitsee ulkomaisen tutkinnon rinnastumista ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon. (HE 62/2025 vp, s. 89-90)

Pelkästään se, että hakija on saanut tietyn työpaikan, ei kuitenkaan merkitse päätöksessä tarkoitettua rinnastamista. Näin ollen yksin työnantajan käsitys siitä, millaista koulutusta tietty työ vaatii sekä siitä, että hakijan ulkomainen tutkinto täyttää kyseisen vaatimuksen, ei riitä rinnastamisedellytyksen täyttymiseen. Jos kyseessä sen sijaan on tilanne, jossa tietyn työn tekeminen vaatisi lainkin mukaan (tiettyä) ylempää korkeakoulututkintoa, hakijalla on myös jokin viranomaispäätös, johon oikeus tehdä kyseistä työtä perustuu. Hakija voi ja hänen tulee osoittaa tutkintonsa rinnastaminen Maahanmuuttovirastolle kyseisellä päätöksellä. (HE 62/2025 vp, s. 90)

Hakijalta on tässä yhteydessä tarpeen vaatia tunnustetun tutkinnon lisäksi työhistorian osoittamista, koska tarkoitus on luonnollisesti kohdistaa oleskelulupa sellaisille ulkomaalaisille, jotka voivat hyödyntää tutkintoaan työelämässä, vaikkei yksinkertaisuuden vuoksi vaaditakaan, että hakijalla on nimenomaan koulutustaan vastaava työ. Lisäksi vaatimuksella varmistetaan hakijan kotoutumista huomioiden myös se, että hän on tehnyt tutkintonsa muualla kuin Suomessa. Työhistoriavaatimuksesta ei tehdä poikkeuksia, koska kyse on edellytyksestä sille, että hakija voi saada pysyvän oleskeluluvan normaalitilannetta nopeammin. (HE 62/2025 vp, s. 90)

Kuten muillakin hakemuspoluilla, on työhistoria myös ulkomailla tutkinnon suorittaneiden osalta voinut kertyä mistä vain työstä. Tutkinnon tunnustamisen vaatimus ja sen kriteerit ovat siis erillinen asia työhistoriaedellytyksestä. Kunhan tutkinto on tunnustettu yhdellä aiemmin kuvatuista tavoista, voi työhistoria olla kertynyt myös sellaisesta työstä, joka ei mitenkään liity suoritettuun tutkintoon.

Työhistoria määritellään tarkemmin ulkomaalaislain 56 a §:n 4 momentissa, jonka mukaan kahden vuoden pituinen työhistoria saa sisältää korkeintaan kolmen kuukauden pituisen jakson, jolloin hakija on turvautunut työttömyysturvaan tai toimeentulotukeen, tai muun poissaolon töistä. Työhistoria tulee pääsääntöisesti olla kerryttynä välittömästi ennen pysyvän oleskeluluvan hakemista. (HE 62/2025 vp, s. 90) Luvussa [2.3. Työhistoriaedellytys](#) kerrotaan tarkemmin työhistorian kriteereistä.

Esimerkki 1:

- Suomalainen yliopisto on palkannut hakijan opetustehtäviin ja hakija esittää asiasta sopimuksen.
- Hakija on työskennellyt Suomessa vuoden ravintola-alalla saaden työssäoloehdon täyttävää palkkaa kuukausittain ja sen jälkeen vuoden opetustehtävissä yliopistolla.
- Hakijan ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto katsotaan tunnustetuksi sillä, että yliopisto on palkannut hänet opetustehtäviin.
- Hakija täyttää kahden vuoden työhistoriaedellytyksen. Työhistorian ei edellytetä kertyneen opetustyöstä, vaikka tutkinto on tunnustettu opetustyön vuoksi.

Esimerkki 2:

- Hakija on saanut Ruokaviraston hyväksymispäätöksen eläinlääkärin tutkinnostaan.
- Hakija on työskennellyt 2 vuotta tutkimuskoordinaattorina suomalaisessa yliopistossa. Hän ei ole vielä työskennellyt eläinlääkärinä.
- Hakijan ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto on tunnustettu toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä.
- Hakija täyttää kahden vuoden työhistoriaedellytyksen. Työhistorian ei edellytetä kertyneen tutkintoa vastaavasta työstä.

Esimerkki 3:

- Hakija on saanut opinto-oikeuden jatko-opintoihin suomalaisessa yliopistossa.
- Hän on työskennellyt kaksi vuotta siivojana saaden työssäoloehdon täyttävän määrän palkkaa kuukausittain.
- Hakijan ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto katsotaan tunnustetuksi sillä, että hän on jatko-opiskelija suomalaisessa yliopistossa.
- Hakija täyttää kahden vuoden työhistoriaedellytyksen.

Esimerkki 4:

- Hakijalla on ulkomailla suoritettu filosofian maisterin tutkinto.
- Hakija on työskennellyt kv-koordinaattorina suomalaisessa ammattikorkeakoulussa 3 vuoden ajan.
- Hakijalla ei ole viranomaisen päätöstä tutkinnon tunnustamisesta.
- Hakijan tutkinto ei ole tunnustettu vaaditulla tavalla, sillä hänellä ei ole toimivaltaisen viranomaisen päätöstä asiasta. Hän ei myöskään työskentele opetus- tai tutkimustehtävissä eikä suorita jatko-opintoja suomalaisessa yliopistossa.
- Hakijan työhistoria on kunnossa, mutta se ei yksin riitä luvan myöntämiseksi ko. hakemuspolulla, sillä hänen tutkintoaan ei ole vaaditulla tavalla tunnustettu.

1. Ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto

- suomalaisen toimivaltaisen viranomaisen tai suomalaisen yliopiston päätöksessä rinnastanut hakijan ulkomailla suoritettua tutkinnon ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon
- tutkinnon tunnustamisen perusteella suomalainen yliopisto on myöntänyt hakijalle opiskeluoikeuden jatko-opintoihin
- tutkinnon tunnustamisen perusteella suomalainen yliopisto on palkannut hakijan opetus- tai tutkimustehtäviin

2. Kahden vuoden työhistoria

- edellytetään kahden vuoden työhistoriaa

3. Neljän vuoden asumisaikaedellytys

- edellytetään neljän vuoden yhtäjaksoista asumisaikaa jatkuvalla oleskeluluvalla
- asumisaajan tulee täytyä päätöksentekohetkellä

4. Tarvittavat selvitykset

- tilanteesta riippuen joko suomalaisen toimivaltaisen viranomaisen päätös tai suomalaisen yliopiston päätös ulkomailla suoritettua tutkinnon rinnastamisesta, tai työsopimus hakijan ja yliopiston välillä opetus- tai tutkimustehtävissä
- opiskeluoikeus jatko-opintoihin nähdään viranomaisrekisteristä

5. Poikkeukset ja huomioitavat seikat

- vapautettu kielitaidon osoittamisesta

3.4 Erityisen hyvä kielitaito

Pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää 56 a §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan neljän vuoden määräajan jälkeen, jos hakijalla on kolmen vuoden työhistorian lisäksi erityisen hyvä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito.

Ulkomaalaislain 56 a §:n 3 momentin ja sen 3 kohdan mukaan:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään neljän vuoden määräajan jälkeen, jos:

3) ulkomaalaisella on kielitestillä todennettu 56 f §:n 5 momentissa tarkoitettu erityisen hyvä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito ja kolmen vuoden työhistoria.

Erityisen hyvän kielitaito ja sen osoittamisesta säädetään ulkomaalaislaissa. Ulkomaalaislain 56 f §:n 5 momentin mukaan:

Kielitestillä todennetulla erityisen hyvällä suullisella ja kirjallisella suomen tai ruotsin kielen taidolla tarkoitetaan sitä, että ulkomaalainen on suorittanut yleisen kielitutkinnon taitotasolla viisi tai valtionhallinnon kielitutkinnon erinomaisella suullisella ja kirjallisella taidolla.

Erityisen hyvä kielitaito on mahdollista osoittaa vain suorittamalla yleinen kielitutkinto ylimmällä tasolla arvosanalla viisi tai valtiohallinnon kielitutkinto erinomaisella suullisella ja kirjallisella taidolla. Lainkohdan esitöiden mukaan kielitaitovaatimuksesta ei tässä kohdin voida tehdä poikkeuksia, koska kyse on edellytyksestä sille, että hakija voi saada pysyvän oleskeluluvan normaalitilannetta nopeammin. (HE 62/2025 vp, s. 90)

Koska kielitaitovaatimuksesta ei kyseisen lainkohdan osalta voida poiketa, tarkoittaa tämä sitä, että esim. viittomakieliset eivät ulkomaalaislain nojalla voisi saada pysyvää lupaa ko. hakemuspolulla. Poikkeamismahdollisuus on rajattu (Ulkl 56 §:n 2 momentin mukaisesti vain 1 momentin mukaisiin) tilanteisiin koskien pysyvää lupaa kuuden vuoden asumisajan jälkeen.

Hakijalta vaaditaan tässä yhteydessä erityisen hyvän kielitaidon lisäksi muita tilanteita pidemmän työhistorian osoittamista, koska tarkoitus on kohdistaa oleskelulupa sellaisille ulkomaalaisille, jotka voivat hyödyntää kielitaitoaan käytännön työelämässä. Työhistorian ja tavallista paremmin kielitaidon yhdistelmä ilmentää hyvin sellaista kotoutumista, jota on syytä tukea nopeammalla pysyvän luvan saamisella. (HE 62/2025 vp, s. 90)

Kielitaito- ja työhistoriaedellytystä käsitellään tarkemmin luvuissa [2.2.1 Kielitaidon osoittaminen](#) ja [2.3 Työhistoriaedellytys](#).

Esimerkki 1:

- Hakija on suorittanut ylimmän tason YKI-tutkinnon arvosanalla 5.
- Hakija on työskennellyt viimeiset 36 kuukautta kokoaikaisessa työsuhteessa.
- Hakijalla on vaadittu kielitaito ja työhistoria.

Esimerkki 2:

- Hakija on suorittanut valtionhallinnon kielitutkinnon hyvällä suullisella ja kirjallisella taidolla.
- Hakija on työskennellyt viimeiset 36 kuukautta ansaiten kuukausittain työssäoloehdon ylittävän summan palkkaa.
- Hakijalla ei ole vaadittua kielitaitoa. Kielitutkinto tulisi olla suoritettuna erinomaisella suullisella ja kirjallisella taidolla.

- Hakijan työhistoria on kunnossa. Se ei kuitenkaan yksin riitä luvan edellytysten täyttämiseen valitulla hakemuspolulla.

1. Erityisen hyvä kielitaito

- yleinen kielitutkinto taitotasolla 5
- valtionhallinnon kielitutkinto erinomaisella suullisella ja kirjallisella taidolla

2. Kolmen vuoden työhistoria

- edellytetään kolmen vuoden työhistoriaa

3. Neljän vuoden asumisaikaedellytys

- edellytetään neljän vuoden yhtäjaksoista asumisaikaa jatkuvalla oleskeluluvalla
- asumisajan tulee täytyä päätöksentekohetkellä

4. Tarvittavat selvitykset

- ei hakemuspolkukohtaisia asiakirjoja; tarvittavat tiedot saadaan viranomaisrekistereistä
- jos kielitaito osoitetaan valtionhallinnon kielitutkinnolla, todistus ko. tutkinnon suorittamisesta

5. Poikkeukset ja huomioitavat seikat

- kielitaitoedellytyksestä ei voida poiketa
- työhistoriaedellytyksestä ei voida poiketa

3.5 Suomessa suoritettu korkeakoulututkinto

Pysyvän luvan voi saada myös suorittamalla Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, jatkotutkinnon tai yliopistossa alemman korkeakoulututkinnon. Kyseinen hakemuspolku poikkeaa olennaisesti muista hakemuspoluista edellytyksiltään. Oleskelulupa ei liity perinteistä asumisaikavaatimusta vaan pysyvän luvan voi saada heti tutkinnon valmistuttua. Hallituksen esityksen mukaan hakijalta ei edellytetä mitään vuosissa ilmaista vähimmäisoleskeluaikaa, oleskelun yhtäjaksoisuutta tai juuri tietynlaisella oleskeluluvalla oleskelua. (HE 62/2025 vp, s. 103.) Kielitaidon osalta korkeakoulututkinnon suorittaneilta edellytetään kehittyvää suomen tai ruotsin kielen taitoa. (HE 62/2025 vp, s. 1)

Ulkomaalaislain 56 c §:n 1 momentin mukaan:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, jolla on 56 f §:n 1 momentissa tarkoitettu kehittyvä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito ja joka on suorittanut Suomessa:

- 1) yliopistolain (558/2009) 7 §:ssä tarkoitettua tutkintoa;
- 2) Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 6 §:ssä tarkoitettua tutkintoa;
- 3) ammattikorkeakoululain (932/2014) 11 §:ssä tarkoitettua ylempää ammattikorkeakoulututkintoa;
- 4) Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 14 §:ssä tarkoitettua ylempää ammattikorkeakoulututkintoa; tai
- 5) Ahvenanmaan korkeakoulusta annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2024:50) 14 §:ssä tarkoitettua ylempää korkeakoulututkintoa.

Pykälän ensimmäinen momentti koskee ylempiä korkeakoulututkintoja ja jatkotutkintoja sekä alemmista korkeakoulututkinnoista yliopistotutkintoja. Hallituksen esityksen mukaan yliopistolain ja maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain osalta 1 ja 2 kohdissa viitatuista lakien pykälästä sisältävät sekä alemmat ja ylempät korkeakoulututkinnot että jatkotutkinnot. Maanpuolustuskorkeakoulun osalta säännös soveltuu ainoastaan viranomaisyhteistyön koulutusohjelmasta (SMVIR) saatuun sotatieteiden maisterin tutkintoon ja sotatieteiden tohtorin tutkintoon, sillä kyseisessä koulutusohjelmassa ei edellytetä Suomen kansalaisuutta vaan opiskelijat voivat olla ulkomaalaisia. (HE 62/2025 vp, s. 104)

Ammattikorkeakoulututkinnoista hyväksytään vain ylempät tutkinnot. Nämä on mainittu momentin 3-5 kohdissa.

Vaatimuksena on, että tutkinto on suoritettu Suomessa. Hakijan on tullut siis opiskella suomalaisessa korkeakoulussa ja saada korkeakoulututkintonsa sieltä. Vähimmäisoleskeluaika riippuu käytännössä opintojen suorittamisnopeudesta eikä tule suoraan laista. Näin ollen tutkinto on voitu suorittaa esimerkiksi tavoiteaikaa nopeammin. Pysyvän oleskeluluvan myöntäminen ei hallituksen esityksen mukaan esty tilanteessa, jossa hakija muutoin opiskelee Suomessa, mutta on osan ajasta vaihto-opiskelijana jossain muualla tai jossa hakija esimerkiksi suorittaa jonkin yksittäisen kurssin tai yksittäisiä kursseja etäopintojen avulla ulkomailta käsin. Edelleen hallituksen esityksen mukaan Maahanmuuttovirasto perustaa arvionsa opintojen Suomessa suorittamisesta pidemmän aikavälin kokonaiskuvaan. Tarkoituksena ei ole siten tutkia opintosuorituksia kurssikohtaisesti sen osalta, miten ja missä ne on suoritettu. (HE 62/2025 vp, s. 104)

Kuten ulkomaalaislain 56 c §:n 1 momentissa on säädetty, edellytetään hakijalta kehittyvää suullista ja kirjallista suomen tai ruotsin kielen taitoa. Kehittyvän kielitaidon voi osoittaa ulkomaalaislain 56 f §:n 1 momentin mukaisesti suorittamalla suomalaisessa korkeakoulussa vähintään viidentoista opintopisteen arvoiset suomen tai ruotsin kielen opinnot, yleisen kielitutkinnon

taitotasolla kaksi tai valtionhallinnon kielitutkinnon tyydyttävällä suullisella ja kirjallisella taidolla. Lisäksi tyydyttävän kielitaidon voi osoittaa 56 f §:n 4 momentin mukaisesti esimerkiksi suorittamalla peruskoulun, lukion tai ammatillisen perustutkinnon. Katso tarkemmat ohjeistukset kehittyvän kielitaidon osoittamisesta luvusta [2.2.1 Kielitaidon osoittaminen](#).

Suomessa tutkinnon suorittaneet muodostavat poikkeuksen muihin hakemuspolkuihin nähden, sillä heihin ei sovelleta kaikkia samoja edellytyksiä. Ulkomaalaislain 56 c §:n 2 momentin mukaan:

Pysyvän oleskeluluvan myöntämiseen 1 momentissa tarkoitetulla perusteella ei sovelleta 56 ja 56 a §:ää. Edellytyksenä kuitenkin on, että ulkomaalaisella on ollut oleskelulupa voimassa tutkinnon suorittamisen aikana.

Hakemukseen ei toisin sanoen sovellu ulkomaalaislain 56 §:n mukaista yhtäjaksoista oleskelua koskeva vaatimus eikä Suomessa oleskeltua aikaa tutkita siten kuin pykälän mukaisessa yleissäännöksessä. Myöskään 56 a §:n mukaiset kotoutumisedellytykset eivät sovellu. Hakijalla on kuitenkin tullut olla jokin oleskelulupa hänen suorittaessaan opintoja Suomessa, mikä liittyy vaatimukseen siitä, että opinnot on suoritettu Suomessa fyysisesti läsnä ollen. Asiaa on täsmennetty hallituksen esityksessä niin, että pysyvän luvan saamista ei mahdollistettaisi suoraan esimerkiksi viisumilla tai viisumivapaasti oleskellen. Myöskään etäyhteyksillä tapahtunut opiskelu ja/tai hyväksi lukemalla tapahtunut opintojen suorittaminen ei olisi hyväksyttävää niin, että pysyvä lupa olisi käytännössä hakijan ensimmäinen oleskelulupa. (HE 62/2025 vp, s. 105)

Koska mitään tiettyä asumisaikaa tai yhtäjaksoista oleskelua ei hakijoilta edellytetä, ei käsittelijän tarvitse tämän hakemuspolun hakemuksissa selvittää hakijan tekemiä matkoja Suomen ulkopuolelle opintojen suorittamisen aikana eikä näistä myöskään hakijalta hakemuslomakkeella kysyä. On riittävää, että hakijalla on ollut jokin oleskelulupa Suomeen voimassa opintoja suorittaessaan. Suomessa oleskelusta tarvittava näyttö on siis vahva poikkeus muihin hakemuspolkuihin, koska mitään tiettyä asumisaikaa ei vaadita.

Oleskeluluvan perusteella ei ole merkitystä, vaan tutkinto on voitu suorittaa esimerkiksi perhesiteen tai pakolaisuuden perusteella myönnettyllä oleskeluluvalla. Opiskelun ei myöskään ole tarvinnut tapahtua jatkuvalla oleskeluluvalla. Vaatimuksena ei myöskään ole yhtäjaksoinen oleskelu tai yhtäjaksoinen oleskelulupien voimassaolo, vaan hakija on voinut esimerkiksi viettää kesälomat tai vaihto-opiskeluvuoden kotimaassaan tai muualla ulkomailla niin, ettei hänellä silloin ole ollut voimassa olevaa oleskelulupaa Suomeen. Oleskeluluvan tai oleskelulupien lajilla, perusteella tai voimassaolon yhtäjaksoisuudella ei toisin sanoen ole merkitystä edellytyksen täyttymisen kannalta (HE 62/2025 vp, s.105). Suomessa tutkinnon suorittaneiden osalta hyväksytään siis myös mahdolliset lupakatkot.

Hallituksen esityksen mukaan valtaosa hakijoista olisi kuitenkin todennäköisesti oleskellut Suomessa opiskelijan oleskeluluvalla. Ko. lupa myönnetään tutkija- ja opiskelijalain perusteella koko tutkinnon suorittamisen ajaksi, joten tyypillinen soveltamistilanne on selkeä ja yksinkertainen. (HE 62/2025 vp, s. 105)

Vaikka Suomessa tutkinnon suorittaneisiin ei sovelleta 56 §:ää, edellytetään heiltä kuitenkin pysyvän luvan saamiseksi, että he täyttävät jonkin jatkuvan oleskeluluvan edellytykset. Ulkomaalaislain 56 c §:n 3 momentin mukaan:

Pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että ulkomaalainen täyttää edellytykset, joiden perusteella hänelle voitaisiin myöntää jatkuva oleskelulupa muulla kuin kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain 7 tai 7 a §:n perusteella.

Näin ollen, vaikka vaatimuksena ei olisikaan tietynpituisen yhtäjaksoinen oleskelu jatkuvalla oleskeluluvalla, edellytyksenä olisi kaikkia muita pysyvän luvan myöntämistilanteita vastaavasti, että hakija täyttäisi jonkin jatkuvan oleskeluluvan edellytykset pysyvää lupaa hakiessaan. Pysyvää lupaa ei siis tässäkin tilanteessa myönnettäisi pelkästään hakijan aiemman toiminnan perusteella. Maassa oleskelulle tulisi siis edelleen olla peruste.

Yhtäjaksoista oleskelua ja yhtäjaksoista oleskeluluvan voimassaoloa koskevan nimenomaisen vaatimuksen puuttumisesta huolimatta, hakijan ei ole mahdollista oleskella välillä pitkäaikaisesti muualla kuin Suomessa ja palata sitten Suomeen hakemaan suoraan pysyvää lupaa (HE 62/2025 vp, s. 128). Hallituksen esityksen mukaan tätä ei voitaisi pitää perusteltuna eikä tasapuolisena sillä, kaikki muut hakijat joutuvat vastaavassa tilanteessa hakemaan uutta ensimmäistä oleskelulupaa niin, että pysyvään oleskeluun oikeuttava oleskeluaika alkaa alusta. (HE 62/2025 vp, s. 106). Edelleen esityksessä on perusteltu rajoitusta sillä, että ulkomaalaisen olisi muutoin mahdollista asua pitkään poissa Suomesta ja hakea sitten suoraan pysyvää oleskelulupaa, mikä olisi ilmeisellä tavalla vastoin pysyvän luvan tarkoitusta ja ehdotettujen lakimuutosten kotouttamistavoitteita. (HE 62/2025 vp, s. 106)

Edellä kuvattu rajoitus on avattu ulkomaalaislain 56 c §:n 4 momentissa:

Pysyvää oleskelulupaa ei myönnetä, jos ulkomaalainen on hakemuksen perusteena olevan korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen oleskellut Suomen ulkopuolella muutoin kuin lyhytaikaisesti niin, ettei hänen oleskelulupansa ole ollut silloin voimassa.

Arvioitavaksi tulee siten, onko hakija oleskellut muutoin kuin lyhytaikaisesti Suomen ulkopuolella. Hallituksen esityksessä on korostettu kokonaisuarkintaa arvioitaessa poissaolon laatua (lyhytaikainen vs. pitkäaikainen). Koska lyhytaikaisuuden määritelmä ei ole tyhjentävä yllä mainitussa lainkohdassa eikä toisaalta myöskään lain esitöissä, täsmentyy lyhytaikaisuuden raja vähitellen käytännön soveltamistyössä sekä oikeuskäytännössä.

Säännöksen 4 momentista ilmenevän rajoituksen tarkoituksena on varmistaa se, että tutkinnon suorittamisen jälkeen hakijan ei olisi mahdollista oleskella välillä pitkäaikaisesti Suomen ulkopuolella ja palata Suomeen hakemaan suoraan pysyvää lupaa. Hallituksen esityksen mukaan kotoutumistavoitteiden ei voitaisi katsoa täyttyvän, jos hakijalle sallittaisiin mahdollisuus hakea pysyvää lupaa Suomesta oleskeltuaan tutkinnon suorittamisen jälkeen Suomen ulkopuolella pitkäaikaisesti. Kotoutumisedellytysten tavoitteena on, että

hakijalle on muodostunut Suomessa oleskelunsa aikana siteitä ja hänellä on todellinen aikomus jäädä maahan pysyväisluontoisesti. (HE 62/2025 vp, s. 106)

Lyhytaikainen poistuminen Suomesta tutkinnon suorittamisen jälkeen on kuitenkin sallittua. Hallituksen esityksessä esimerkkinä lyhytaikaisuudesta mainitaan lomamatka. Lyhytaikaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon se, voidaanko ulkomailla oleskelua pitää hakijan kohdalla Suomessa tapahtuvan oleskelun katkaisemisena. Huomiota tulee kiinnittää esimerkiksi ulkomailla oleskelun kestoon sekä tarkoitukseen ja toisaalta myös hakijan tosiasialliseen tarkoitukseen oleskella edelleen pysyväisluontoisesti Suomessa. Viime kädessä kyse on kuitenkin tapauskohtaisesta kokonaisharkinnasta. (HE 62/2025 vp, s. 106)

Ulkomaalaislain 56 c §:n 4 momentti sanamuotonsa perusteella keskittyy korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeiseen aikaan. Näin ollen poissaolot Suomesta sekä ulkomaan matkat tulee selvittää tarvittaessa opintojen suorittamishetkestä lukien. Tutkinnon valmistumisen jälkeiset matkat voivat siis olla merkityksellisiä päätösharkinnassa. Lupakatko on kielletty 56 c §:n mukaisissa tilanteissa vain silloin, kun hakija on ollut ulkomailla tutkinnon valmistuttua pidempiaikaisesti ja oleskelulupa ei tuolloin ole ollut voimassa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tutkinnon valmistuminen on se ajallinen käännekohta, jonka myötä lupakatkoille on asetettu rajoituksia. Tutkinnon suorittamisen aikana lupakatkot ja ulkomailla oleskelut voivat olla yllä selostetun mukaisesti pidempiäkin ja hakija voi oleskella ulkomailla esimerkiksi vaihto-opiskeluvuoden. Sen sijaan tutkinnon suorittamisen jälkeen suhtautuminen ulkomailla oleskeluun on ankarampaa.

Suomessa tutkinnon suorittaneen hakijan kohdalla kahden ehdon tulisi täytyä valmistumisen jälkeen ulkomailla oleskelun osalta, jotta hänelle ei voitaisi myöntää pysyvää lupaa: 1) oleskelu Suomen ulkopuolella ei ole ollut lyhytaikaista ja 2) oleskelulupa ei ole ollut voimassa tuona aikana, kun hän on oleskellut Suomen ulkopuolella. Käytännössä siis lyhytaikainen oleskelu ilman voimassa olevaa oleskelulupaa olisi lainkohdan sanamuodon perusteella vielä sallittua. Luvan epääminen edellyttäisi lyhytaikaista pidempää ulkomailla oleskelua ja lisäksi sitä, että oleskelulupa ei ole voimassa tuona aikana.

On kuitenkin tärkeää huomioida, että ulkomaalaislain 56 c §:n 4 momentin tarkoituksena ei ole sallia laitonta oleskelua Suomessa taikka mahdollistaa pysyvän oleskeluluvan hakemista laittomasta oleskelusta huolimatta. Myös Suomessa tutkinnon suorittaneilta edellytetään oleskeluluvan yleisten edellytysten täyttymistä, jolloin hakijan oleskelun on oltava laillista hänen hakiessaan pysyvää lupaa - muutoin ulkomaalaislain 36 b §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen epäämisperuste voi täytyä. Edellytys oleskeluluvan voimassaolosta pysyvän oleskelulupahakemuksen vireytyshetkellä sisältyy ulkomaalaislain 56 §:ään ja 56 c §:ssä nimenomaisesti poiketaan 56 §:n soveltamisesta.

Kuten kaikissa muissakin pysyvää oleskelua koskevissa hakemuksissa, hakijan olisi täytettävä niin sanotut oleskeluluvan yleiset edellytykset. Hänellä olisi esimerkiksi oltava kansallinen passi (ulkomaalaislain 35 §), hän ei saisi vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta (36 §) ja hänellä olisi yleensä oltava riittävä toimeentulo (39 §). (HE 62/2025 vp, s. 107)

Hallituksen esityksen mukaan pysyvän luvan perusteena on oltava jokin muu kuin tutkija- ja opiskelijalain 7 §:n tai 7 a §:n mukainen opiskelu. Käytännössä tutkinnon suorittanut ei siis voi saada pysyvää oleskelulupaa sillä perusteella, että hän lähtisi suorittamaan uutta tutkintoa. Sen sijaan tutkija- ja opiskelijalain 10 §:n mukainen työnhakua ja yritystoimintaa varten myönnettävä oleskelulupa voisi olla pysyvän luvan perusteena. Hallituksen esityksessä tätä on perusteltu sillä, että mahdollisimman moni tutkinnon suorittanut ulkomaalainen voisi jäädä Suomeen opintojen päättymisen jälkeen. (HE 62/2025 vp, s. 106)

Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneiden joukossa voi siis olla myös hakijoita, jotka vetoavat uutena A-luvan perusteenaan pysyvälle luvalla opiskelija- ja tutkijalain 10 §:n mukaiseen työhakuun tai yritystoiminnan aloittamiseen. Poiketen pääsäännöstä, jonka mukaan taustaoleskeluluvan perusteella ei kyseisellä hakemuspolulla ole merkitystä, on työnhaun tai yritystoiminnan aloittamisen perusteella luvan hakemisen edellytyksenä, että hakijan taustalupa on tutkija- ja opiskelijalain mukainen opiskelijan tai tutkijan oleskelulupa ja että tutkinto, jonka suorittamista varten oleskelulupa on myönnetty, on suoritettu loppuun. Lisäksi edellytyksenä on, että hakijalla ei joko vielä ole työpaikkaa tai hänellä on työpaikka, mutta työstä saatavat tulot eivät riitä oleskeluluvan myöntämiseen työnteon perusteella. Toimeentuloharkinta suoritetaan kuten muissakin ulkomaalaislain 39 §:n soveltamistilanteissa, kuitenkin niin että toimeentuloraja juontuu kyseisestä A-luvan perusteesta.

Pysyvän luvan myöntämistä ko. perusteella harkitessa on myös huomioitava, että jatkuvan A-oleskeluluvan ko. perusteella voi saada enintään kahdeksi vuodeksi. Pysyvän luvan hakemuksen kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että pysyvää lupaa ei voida myöntää, jos hakijalle on jo myönnetty enimmäismäärä työnhakulupia (2 vuotta), vaikka oleskelulupaa olisikin vielä jäljellä. Hakija ei täyttäisi tällaisessa tilanteessa ulkl 56 c §:n 3 momentin sanamuodon mukaista edellytystä siitä, että "hänelle voitaisiin myöntää jatkuva oleskelulupa...". Hakijalla tulisi olla jokin toinen A-luvan peruste tällaisessa tilanteessa voidakseen saada pysyvän tai tarvittaessa uuden määräaikaisen A-luvan.

Jos pysyvälle luvalla on laista tuleva este, ja jatkolupaa harkitaan myönnettäväksi työnhakua tai yritystoimintaa varten tilanteessa, jossa hakijalle ei ole vielä myönnetty sallittua enimmäismäärää (2 vuotta) työnhakulupia, luvan myöntämistä harkitaan vain jatkuvan (A) oleskeluluvan osalta. Tämä perustuu siihen, että opiskelija- ja tutkijalain 10 §:n 3 momentin mukaisesti oleskelulupa myönnetään jatkuvana vain, jos edellinen oleskelulupa on ollut jatkuva. Pysyvän luvan hakemus on näissä tilanteissa täytynyt panna vireille edellisen jatkuvan (A) luvan voimassaolon aikana.

Esimerkki 1:

- Hakijalla on ollut 2 vuoden jatkuva (A) oleskelulupa opiskelua varten maisteriopintoihin.

- Hakija on valmistunut maisteriksi.
- Hakija on suorittanut 15 op ruotsin kielen opintoja yliopistossaan.
- Hakija ei ole tehnyt töitä opintojensa aikana.
- Hakija hakee pysyvää lupaa perusteenaan työnhaku- tai yritystoiminnan aloittaminen.
- Hakijalla on vaadittu tutkinto. Edellytys kehittyvästä kielitaidosta täyttyy.
- Työhistoriaa ei edellytetä.
- Työnhaku- tai yritystoiminnan aloittaminen on hyväksyttävä A-lupaperuste tutkinnon suorittaneella, jonka taustaoleskelulupa on myönnetty opiskelua tai tutkimusta varten.

Esimerkki 2:

- Hakijalla on pysyvän hakemuksen vireille jättäessään voimassa oleva 4 vuoden A-lupa muun ulkomaalaisen puolisona. Hän hakee pysyvää lupaa edelleen puolisona.
- Hakija on suorittanut ylemmän AMK-tutkinnon ja YKI-testin keskitason tutkinnon arvosanalla 3.
- Hakijalla on vaadittu tutkinto ja kielitaito. Kielitaidon osalta olisi riittänyt myös YKI-testin alempi tutkinto arvosanalla 2. Taustaluvan perusteella ei ole merkitystä harkinnassa.

Esimerkki 3:

- Hakijalla on ollut kaksi vuoden pituista B-lupaa opiskelua varten, joiden välissä on lupakatko.
- Hakija on suorittanut alemman AMK-tutkinnon.
- Hakija on esittänyt Kuurojen liitto ry:n antaman todistuksen tyydyttävästä kielitaidosta.
- Hakijan tutkinto ei ole vaaditun lainen, eikä ko. hakemuspolun lisäedellytysten täyty.
- Kielitaitoedellytys täyttyy. Lupakatkokaan ei olisi esteenä, jos tutkinto täyttäisi lain vaatimukset.

1. Suomessa suoritettu tutkinto

- ylempi korkeakoulututkinto: yliopisto- tai amk-tutkinto
- alempi yliopistotutkinto
- jatkotutkinto

2. Kehittyvä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito

- vähintään 15 opintopisteen arvoiset suomen tai ruotsin kielen opinnot suomalaisessa korkeakoulussa, tai
- yleinen kielitutkinto taitotasolla 2, tai
- valtionhallinnon kielitutkinto tyydyttävällä suullisella tai kirjallisella taidolla, tai

- jonkin seuraavista suorittaminen: peruskoulu, lukio, ylioppilastutkinto, ammatillinen perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto, tai
- korkeakoulututkintoon sisältyvät valtion työntekijältä kaksikielisessä viranomaisessa vaadittavat kieliopinnot suomen tai ruotsin kielessä (ns. virkamiessuomi tai -ruotsi), tai
- suomen tai ruotsin kielellä suoritettu kypsyysnäyte, tai
- Kuurojen liitto ry:n antama todistus suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen vähintään tyydyttävästä hallinnasta

3. Ei erillistä asumisaikaedellytystä

- olennaista tutkinnon valmiiksi suorittaminen, ei se kuinka kauan Suomessa oleskeltu
- jokin oleskelulupa tullut kuitenkin olla opintojen aikana

4. Tarvittavat selvitykset

- ei hakemuspolkukohtaisia asiakirjoja; tarvittavat tiedot saadaan viranomaisrekistereistä
- selvitetävä tarvittaessa hakijan tekemiä matkoja Suomen ulkopuolelle valmistumisen jälkeen

5. Poikkeukset ja huomioitavat seikat

- lupakatkot hyväksytyjä rajatusti
- ei selvitetä hakijan tekemiä matkoja Suomen ulkopuolelle opintojen ajalta, koska yhtäjaksoinen oleskelu ei ole olennaista
- ei edellytetä työhistoriaa
- A-luvan perustetta pysyväälle luvulle edellytetään; myös työnhakulupa hyväksytään A-luvan perusteeksi

3.6 Alaikäisen hakemus

Pysyvän oleskeluluvan myöntämisestä alaikäiselle säädetään erikseen ulkomaalaislain 56 b §:ssä. Alaikäisten osalta pysyvän luvan edellytykset poikkeavat olennaisesti aikuisten hakijoiden edellytyksistä.

Alaikäisten hakijoiden osalta pysyvän oleskeluluvan saaminen kytketään jatkossa huoltajan asemaan Suomessa. Aiemmasta poiketen lapselta itseltään ei vaadita mitään aiempaa yhtäjaksoista asumisaikaa ja oleskelulupahistoriaa, vaan oleskelulupa sidotaan siihen, että lapsen huoltajalla on pysyvä lupa, P-EU-lupa tai Suomen kansalaisuus. (HE 62/2025 vp, s. 100) Ulkomaalaislain 56 b §:n 1 momentin mukaan:

Alle 18-vuotiaalle ulkomaalaiselle pysyvä oleskelulupa myönnetään, jos hänen huoltajalleen on myönnetty pysyvä oleskelulupa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, joka on edelleen voimassa ja pysyvän

oleskeluluvan myöntämiseksi ei ole tässä laissa tarkoitettuja esteitä. Pysyvä oleskelulupa myönnetään vastaavasti myös, jos huoltaja on Suomen kansalainen

Näiden lasten osalta, joiden huoltajalla on jokin edellä mainituista asemista Suomessa, lain esitöitä on avattu tarkemmin luvussa [3.6.1 Huoltaja Suomessa](#).

Niiden alaikäisten osalta, joilla ei ole Suomessa huoltajaa tai joiden huoltaja on Suomessa EU-kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortilla, lapselta edellytetään neljän vuoden pituisia yhtäjaksoista asumisaikaa Suomessa. Ulkomaalaislain 56 b §:n 2 momentin mukaan:

Jos alle 18-vuotiaalla ulkomaalaisella ei ole Suomessa huoltajaa, pysyvä oleskelulupa myönnetään neljän vuoden määräajan jälkeen. Sama koskee tilannetta, jossa alle 18-vuotiaan ulkomaalaisen huoltajalle on 47 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla myönnetty 10 luvussa tarkoitettu oleskelukortti unionin kansalaisen perheenjäsenenä ja huoltaja on säilyttänyt 161 d tai 161 e §:n perusteella oleskeluoikeutensa henkilökohtaisten perusteidensa nojalla.

Hallituksen esityksen mukaan lapselta ei missään tilanteessa vaadittaisi suomen tai ruotsin kielen taitoa eikä työhistoriaa. Kaikissa tilanteissa poikettaisiin siten ehdotetun 56 a §:n mukaisista kotoutumisedellytyksistä. Poikkeukset liittyvät kuitenkin vain asumisaika- ja/tai kotoutumisedellytykseen, ei muuhun pysyviin oleskelulupiin soveltuvaan yleiseen sääntelyyn. (HE 62/2025 vp, s. 100-101) Näin ollen esimerkiksi ulkomaalaislain 35 §:n mukainen vaatimus hakijan tunnistamisesta, henkilöllisyyden todentamisesta ja voimassa olevasta kansallisesta matkustusasiakirjasta kuten myös 39 §:n mukainen edellytys turvatusta toimeentulosta soveltuvat alaikäisten hakemuksiin. Yhtä lailla alaikäisen hakemuksen yhteydessä selvitetään normaaliin tapaan ulkomaalaislain 36 §:n sekä 36 a-f §:ien ja 57 §:n mukaiset esteet luvan myöntämiseksi.

Alaikäisten hakemuksissa sovellettavasta poikkeuksesta kotoutumisedellytyksiin on säädetty ulkomaalaislain 56 b §:n 3 momentissa:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään 1 momentin perusteella riippumatta siitä, täyttääkö alle 18-vuotias itse 56 tai 56 a §:ssä tarkoitettut edellytykset. Pysyvä oleskelulupa myönnetään 2 momentin perusteella riippumatta siitä, täyttääkö alle 18-vuotias itse 56 a §:ssä tarkoitettut edellytykset.

Samassa momentissa on myös avattu, missä tilanteissa alaikäisiin sovelletaan ulkomaalaislain 56 §:ää ja missä tilanteissa ei. Säännöstä ei sovelleta niihin alaikäisiin, joiden huoltajalla on Suomessa pysyvä lupa, P-EU-lupa tai Suomen kansalaisuus. Näin ollen ko. lapsilta ei edellytetä myöskään A-luvan edellytysten täyttämistä. Sen sijaan ilman huoltajaa Suomessa olevilta lapsilta sekä lapsilta, joiden huoltajalla on EU-kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti, A-luvan edellytysten täyttämistä edellytetään.

ulkomaalaislain muutoksen jälkeen vakiintunutta soveltamiskäytäntöään sen osalta, miten toimeentuloedellytystä on ennen lakimuutosta sovellettu alaikäisiin pysyvän luvan hakijoihin. Lapsen toimeentuloedellytys riippuu siitä, mikä hänen maassa oleskelunsa peruste on. Jos jatkuvan oleskeluluvan myöntäminen lapselle edellyttäisi turvattua toimeentuloa, edellyttää pysyvän luvan myöntäminen myös turvattua toimeentuloa ulkomaalaislain 39 §:n mukaisesti.

Linjaustarpeen taustalla on, että toimeentuloedellytystä ei käsitellä erikseen ulkomaalaislain 56 b §:ssä. Ulkomaalaislain 39 §:n mukainen toimeentuloedellytys soveltuu yleisenä säännöksenä kaikkiin oleskelulupahakemuksiin, ellei toisin säädetä, eli myös pysyviin lupiin.

Vakiintuneesti pysyvien lupien soveltamiskäytännössä on arvioitu toimeentuloedellytyksen olemassaoloa sen pohjalta, millä lupaperusteella asiakas hakee pysyvää lupaa. Soveltamiskäytäntö kumpuaa ulkl 56 §:n 1 momentin kirjauksesta, jonka mukaan pysyvä oleskelulupa myönnetään, jos edellytykset, joiden perusteella ulkomaalaiselle myönnetään jatkuva oleskelulupa, ovat olemassa ja pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle ei ole tässä laissa mainittuja esteitä. Säännöstä on sovellettu Maahanmuuttoviraston *Ohjeessa toimeentulon selvittämisestä ja toimeentuloedellytyksen soveltamisesta lupa- ja kansalaisuusasioissa - Toimeentulo-ohje (MIGDno-2024-3028)* kirjatulla tavalla, jonka mukaan toimeentuloedellytyksen soveltuminen pysyvää oleskelulupaa koskevissa hakemuksissa riippuu siitä, mikä olisi hakijan sen hetkinen jatkuvan oleskeluluvan peruste. Jos jatkuvan oleskeluluvan myöntäminen kyseisellä perusteella edellyttäisi turvattua toimeentuloa, hakijan toimeentulon on lähtökohtaisesti oltava turvattu myös pysyvää lupaa myönnettäessä. Käytännössä siten esimerkiksi Suomen kansalaisen perheenjäsenellä ei ole toimeentuloedellytystä.

Lakimuutosta koskeva hallituksen esitys ei sisällä ehdotettuja muutoksia toimeentuloedellytykseen yleisesti eikä sen soveltamiseen joissain erityisissä tilanteissa. Hallituksen esityksessä ei ole viitteitä siitä, että lakimuutoksen tarkoituksena olisi millään osin muuttaa sitä, missä tilanteissa hakijalta vaaditaan 39 §:n mukaista toimeentuloa tai missä tilanteissa siitä voidaan yksittäistapauksessa poiketa. Lakiuudistuksessa ei myöskään ole viitteitä siitä, että lakimuutoksen tarkoituksena olisi ollut tiukentaa lapsen mahdollisuuksia saada pysyvää lupaa, vaan sitä on huojennettu ulkomaalaislain 56 b §:n 3 momenteissa tarkoitettujen tilanteiden osalta.

Vaikka ulkomaalaislain 56 b §:n 1 momentin edellytyksenä ei ole, että hakija täyttää jonkin tietyn A-oleskeluluvan edellytykset, ei mm. lakimuutoksen tarkoituksen valossa ole Maahanmuuttoviraston tulkinnan mukaan välttämätöntä ulottaa toimeentuloedellytystä tilanteisiin, jossa sitä ei ole ennen lakimuutosta edellytetty, kuten esimerkiksi Suomen kansalaisten lapsiin. Hallituksen esityksen perusteella alaikäisten kohdalla lakimuutoksen tarkoitus on ollut yhtäältä lisätä vaatimus huoltajan pysyvään oleskeluun oikeuttavasta luvasta tai kansalaisuudesta sekä toisaalta vapauttaa lapsi tietyistä, osin ehdotetuista ja osin voimassa olevista edellytyksistä. Viimeksi mainittuihin kuuluu muun muassa vaatimus jatkuvan oleskeluluvan edellytysten täyttämistä. Yleisellä tasolla lakimuutoksen tavoite on ollut se, että lapsen asema sidotaan entistä selkeämmin huoltajan asemaan.

Ulkomaalaislain 56 §:n b 2 momentin mukaisissa tilanteissa vastaavaa tulkinnallista haastetta ei ole, koska ko. soveltamistilanteiden piiriin kuuluvien lasten osalta toimeentuloedellytyksen soveltuminen voidaan jatkossakin johtaa A-luvan edellytyksistä.

Aiemman soveltamiskäytännön jatkaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että jos lapsen määräaikaisen luvan myöntäminen edellyttäisi turvattua toimeentuloa, edellytetään sitä myös pysyvää lupaa hakiessa. Käänteisesti, jos lapsen määräaikainen lupa ei edellyttäisi turvattua toimeentuloa, ei sitä edellytetä myöskään pysyvän luvan hakemuksessa.

Pysyvää oleskelulupaa voi hakea vain Suomesta käsin (UlkL 60 §:n 2 mom.). Vaikka pysyvä lupa olisi ensimmäinen lapselle haettava lupatyyppejä, ei kyse ole lain esitöiden mukaan kuitenkaan 60 §:n 1 momentissa tarkoitettusta "ensimmäisestä oleskeluluvasta". Termillä viitataan jatkossakin vain ensimmäiseen määräaikaiseen oleskelulupaan, kuten tälläkin hetkellä. Lapsen pysyvää lupaa koskevaan hakemukseen sovelletaan siten normaaleja pysyvää lupaa koskevia säännöksiä, vaikka hänellä ei olisi ollut aiempia määräaikaisia lupia. (HE 62/2025 vp, s.101)

Alaikäisenä pidetään hakijaa, joka on alaikäinen sinä päivänä, jolloin hänen hakemuksensa on tullut vireille.

Määritelmä on kirjattu ulkomaalaislain 56 b §:n 4 momenttiin. Tämä vastaa ulkomaalaislain 38 §:n 1 momentin mukaista pääsääntöä siitä, miten hakija tulkitaan alaikäiseksi hänen hakiessaan oleskelulupaa perhesiteellä. Esityksessä valintaa on perusteltu sillä, että näin vältytään kohtuuttomilta ja epätasapuolisilta tilanteilta, kun otetaan huomioon, ettei hakemuksen käsittelyaika ole etukäteen tiedossa eikä pysyviin lupiin sovelleta myöskään lakisääteistä enimmäiskäsittelyaikaa. Käsittely ja ratkaisun sisältö ovat näin ollen ennakoitavampia ja tasapuolisempia, kun määrävä hetki on vireillepano, joka ei käsittelyn aikana muutu. (HE 62/2025 vp, s. 103)

Päätöksentekohetki on kuitenkin määrävä hetki siltä osin, kun tarkastellaan huoltajan lupastatusta. Jos huoltajalla on pysyvä oleskelulupa, P-EU-lupa tai Suomen kansalaisuus sinä päivänä, kun lapsen pysyvän luvan hakemus ratkaistaan, on huoltajan status kunnossa, vaikka se ei olisi sitä vielä ollut lapsen hakemuksen tullessa vireille. Tältä osin pysyvän luvan harkinta poikkeaa määräaikaisen perhesideluvan harkinnasta. Ulkomaalaislain 38 § 1 momentin mukaisesti määräaikaisen oleskeluluvan myöntäminen perhesiteen perusteella lapselle edellyttää nimittäin, että perheen kokoajalla on oleskelulupa jo asian vireilletulopäivänä. Pysyvää lupaa lapselle saatetaan kuitenkin hakea yhtä aikaa huoltajan oman pysyvän luvan hakemuksen kanssa, jolloin huoltajalla ei ole voimassa olevaa pysyvää lupaa tai P-EU-lupaa vielä asian vireille tullessa. Sen sijaan huoltajalla on jokin voimassa oleva oleskelulupa hänen jättäessään pysyvän luvan tai P-EU-luvan hakemuksen vireille.

Maahanmuuttovirasto tulkitsee lainsoveltajana vireillepanohetken määräaivyyttä siten, ettei olosuhdemuutoksille hakemuksen käsittelyn aikana tulisi antaa painoarvoa päätösharkinnassa, jos olosuhdemuutos on tapahtunut vasta hakijan täysi-ikäistymisen jälkeen. Alaikäiseltä, jonka pysyvän luvan saaminen on kytköksissä huoltajan pysyväisluontoiseen asemaan Suomessa, on perusteltua edellyttää muodollisen perhesiteen lisäksi tosiasiallisen perhe-elämän viettämistä huoltajan kanssa niin kauan kuin hän on alaikäinen. Huoltosuhde katkeaa kuitenkin täysi-ikäistymisen myötä. Täysi-ikäistymisen luontaisina seurauksina on usein poismuutto vanhempien luota ja esimerkiksi opiskelemaan lähteminen. Koska huoltosuhteen katkeaminen täysi-ikäistymiseen hyväksytään, on aiheellista hyväksyä myös muut muutokset, koska taustalla vaikuttaa sama tosiasia eli hakijan täysi-ikäistyminen. Lakia näin soveltaessa hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti. Hakemuksen käsittelyajan pituus, johon hakija ei määräänsä enempää pysty itse vaikuttamaan, ja käsittelyn aikana tapahtuneet mahdolliset olosuhdemuutokset eivät näin ollen johda asian ratkaisemiseen eri tavalla eri hakijoiden kohdalla.

Jos alaikäinen ei täytä hakemansa pysyvän luvan myöntämisen edellytyksiä, arvioidaan viran puolesta jatkuvan oleskeluluvan myöntämisen edellytykset, tai niiden lasten osalta, jolla ei ole aiempaa lupahistoriaa, ensimmäisen määräaikaisen oleskeluluvan myöntämisen edellytykset. A-luvan peruste on näissä tilanteissa useimmiten perheside Suomessa asuvaan huoltajaan, ja useimmissa tapauksissa määräaikaisen jatkoluvan harkitsemiseksi tarvittavat selvitykset on jo saatu ja automaattiosäännöt ovat tuoneet lokille päätösharkinnassa tarvittavia tietoja käsittelyn tueksi.

Sen sijaan hakemuksen käsittelyn aikana täysi-ikäistyneiden osalta A-luvan perusteen selvittäminen saattaa edellyttää lisäselvityksen pyytämistä hakijalta itseltään tilanteessa, jossa pysyvää lupaa ei voida myöntää esim. rikosesteen vuoksi. Koska hakija on jo täysi-ikäistynyt, tulee ensinnäkin arvioida, mahdollistaisiko ulkomaalaislain 38 § määräaikaisen perhesideluvan myöntämisen lapsena. Määräaikaisen perhesideluvan myöntäminen edellyttää mm., että hakija edelleen viettää tosiasiallista perhe-elämää yhdessä vanhempiensa kanssa. Jos asia ei käy ilmi VTJ-rekisteristä tai muista asiaan toimitetuista selvityksistä, on asiaa selvitettävä täydennyspyynnöllä. Jos määräaikainen perhesideperusteinen oleskelulupa ei ole myönnettävissä, arvioidaan viran puolesta määräaikaisen luvan myöntämisen edellytykset ulkomaalaislain 54 § 7 momentin perusteella kiinteillä siteillä. Tämä koskee hakijoita, joilla ei ole suojeluasemaa. Suojeluasemallisten osalta harkitaan ensin luvan myöntämisen edellytykset ulkomaalaislain 115 §:n perusteella kansainvälistä suojelua saaneen muuna omaisena. Myös Suomen kansalaisten lasten osalta voi olla perusteltua harkita ensin 50 §:n mukaiset edellytykset määräaikaiselle luvulle Suomen kansalaisen muuna omaisena, ja vasta tämän jälkeen tarvittaessa luvan myöntämisen edellytykset kiinteillä siteillä.

Selvityspyynnössä tulee hakijalta tarvittaessa tiedustella hänen siteistään Suomeen sekä mahdollisista muista perusteista Suomessa oleskelulle. Selvityspyynnön muotoilussa pitää kuitenkin huomioida, että pysyvää lupaa koskevaa päätöstä ei ole vielä tehty.

Lasta koskeissa asioissa tulee aina huomioida lapsen etu. Myös huoltajalle tehtävä päätös koskee lasta, ja siten myös huoltajaa koskevaa päätöstä tehtäessä on huomioitava lapsen edun ensisijaisuus. Tämä voi nousta merkittäväksi esimerkiksi tilanteessa, jossa huoltaja hakee samaan aikaan pysyvää lupaa lapsen kanssa. Lapsen edun huomioimisesta ja arvioimisesta sekä huoltajuudesta kerrotaan tarkemmin soveltamisohjeessa *Ohje lapsen asian käsittelystä – Lapsen etu -ohje* (MIGDno-2024-2927). Eri soveltamistilanteista alaikäisten hakemuksissa on ohjeistettu tarkemmin seuraavissa alaluvuissa.

1. Huoltajan lupa vaikuttaa lapseen

- Alaikäinen voi saada pysyvän luvan, jos hänen huoltajallaan on pysyvä lupa tai P-EU-lupa päätöksentekohetkellä.
- Sama pätee, jos huoltaja on Suomen kansalainen.
- Tämä tekee huoltajan asemasta keskeisen lapsen luvan myöntämisessä.

2. Alaikäisyyden arviointi hakemushetken mukaan

- Alaikäinen katsotaan alaikäiseksi sen päivän mukaan, jolloin hänen pysyvän luvan hakemuksensa on tullut vireille. Jos hän on alaikäinen sinä päivänä, edellytykset eivät riipu siitä, saavuttaako hän 18 vuoden iän käsittelyn aikana.

3. Ei omaa asumisaikaedellytystä tai kotoutumisedellytyksiä

- Alaikäisiltä ei edellytetä tietyn pituisen tai yhtäjaksoisen asumisajan kertymistä oleskeluluvalla, kun huoltajan asema on yksi yllä kuvatuista.
- Lapset vapautetaan myös kotoutumisedellytyksistä, eli kielitaidosta ja työhistoriasta. Näitä ei vaadita alaikäisiltä.

4. Yleiset edellytykset oleskeluluvalle soveltuvat

- Lapsen tulee pääsääntöisesti esittää kansallinen matkustusasiakirja, hän ei saa vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta ja hänen toimeentulonsa tulee lähtökohtaisesti olla turvattu.

5. A-luvan edellytysten täyttämistä ei pääsäännön mukaan edellytetä

- Kun huoltajalla on pysyvä lupa, P-EU-lupa tai Suomen kansalaisuus, ei lapselta edellytetä ulkomaalaislain 56 §:n mukaisten edellytysten täyttämistä, mukaan lukien A-luvan edellytysten täyttämistä.
- Kun huoltajalla on EU-kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti, soveltuu 56 § ja lapselta edellytetään A-luvan edellytysten täyttämistä.
- Kun lapsella ei ole Suomessa huoltajaa, soveltuu 56 § ja lapselta edellytetään A-luvan edellytysten täyttämistä.

6. Tarvittavat selvitykset

- toisen huoltajan suostumus (ks. tarkemmat ohjeet Lapsen etu -ohjeesta)
- lapsen huoltajien täyttämänä LIITE_LAPSI-lomakkeet, molemmille omansa
- laillistettu syntymätodistus, jos lapsi on syntynyt ulkomailla ja pysyvä lupa on ensimmäinen haettu lupatyyppi
- pääsääntöisesti voimassa oleva kansallinen matkustusasiakirja

7. Poikkeukset ja erityistilanteet

- Jos alaikäisellä ei ole Suomessa huoltajaa, tai huoltaja on säilyttänyt EU-vapaaseen liikkuvuuteen perustuvan oleskeluoikeutensa (määräaikainen tai pysyvä perheenjäsenen EU-oleskelukortti), alaikäisen kohdalla sovelletaan 56 §:ää, mukaan lukien asumisaikaedellytys 4 vuotta.
- Alaikäisiltä ei edellytetä kielitaitoa tai työhistoriaa.

3.6.1 Huoltaja Suomessa

Ulkomaalaislain 56 b §:n 1 momentin mukaan alle 18-vuotiaalle ulkomaalaiselle pysyvä oleskelulupa myönnetään, jos hänen huoltajalleen on myönnetty pysyvä oleskelulupa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, joka on edelleen voimassa ja pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle ei ole tässä laissa tarkoitettuja esteitä. Pysyvä oleskelulupa myönnetään vastaavasti myös, jos huoltaja on Suomen kansalainen.

Hallituksen esityksen mukaan momentti merkitsee yhtäältä sitä, että lapsi voisi saada pysyvän luvan ainoastaan, jos hänen huoltajallaan olisi pysyvään oleskeluun oikeuttava lupa tai Suomen kansalaisuus, mutta toisaalta sitä, että edellytyksen täytyessä lapsen oman oleskelun pituudella tai mahdollisilla aiemmillä oleskeluluvilla ei olisi merkitystä (HE 62/2025 vp, s. 101). Alaikäiseltä ei myöskään vaadittaisi jatkuvan oleskeluluvan perusteen edellytysten täyttämistä, sillä hänen huoltajallaan olisi joka tapauksessa pysyvä lupa Suomessa, mikä oikeuttaisi jatkuvan luvan saamiseen perhesiteen perusteella (HE 62/2025, s. 103).

Jos lapsella on taustalla oleskelulupia, ei niiden tarvitse olla myönnetty perhesiteen perusteella, eli taustaluvan perusteella ei ole merkitystä. Lapsi voi saada pysyvän luvan myös suoraan syntymänsä jälkeen, jos hänen huoltajallaan on sellainen (HE 62/2025 vp, s. 101). Edellytyksenä luvan saamiselle on kuitenkin, että muut luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät myös.

Ulkomaalaislain 37 §:n mukaan Suomessa asuvan lapsen perheenjäsen on hänen huoltajansa. Huoltajalla tarkoitetaan 37 §:ä vastaavasti henkilöä, joka on lapsen muodollinen ja tosiasiallinen huoltaja Suomessa. Lain esitöiden mukaan lapsen oleskelulupa kytketään juuri huoltajan pysyvään lupaan paitsi 37 § määritelmien myös sen vuoksi, että lapsi on muutoinkin riippuvainen huoltajistaan oikeudellisesti ja tosiasiallisesti. Lapsen edun ei siksi katsota

vaativan pysyvän luvan myöntämistä tilanteessa, jossa hänen huoltajallaan ei ole sellaista. Huoltajan tilanne määrittää joka tapauksessa käytännössä lapsen tilanteen ja sen pysyvyyden Suomessa. (HE 62/2025 vp, s. 101)

Hallituksen esityksen mukaan riittävää on, että yhdellä lapsen huoltajalla on vaadittava oleskelulupa (HE 62/2025 vp, s.102). Käytännössä vastaan voi siten tulla tilanteita, joissa lapsen toinen huoltaja on Suomessa pysyvällä luvalla lapsen ja puolison hakiessa oleskelulupaa Suomeen. Lapselle voidaan hakea suoraan pysyvää lupaa edellyttäen, että hän on Suomessa hakemusta jättäessään, kun taas toisen huoltajan tulee hakea aiemman lupahistorian puuttuessa ensimmäistä oleskelulupaa, ulkomailta käsin. Todennäköistä kuitenkin on, että monessa tilanteessa lapselle haetaan ensin ensimmäistä lupaa ulkomailta käsin ja Suomeen saapumisen jälkeen jätetään vireille pysyvän luvan hakemus.

Kun lapsen oleskeluluvan perusteena on perheside huoltajaan, säännös on poikkeus ulkomaalaislain 56 §:n 2 momentin mukaiseen pääsääntöön (HE 62/2025 vp, s.101). Kyseisen pääsäännön mukaan perhesiteen perusteella määräaikaisen oleskeluluvan saaneelle ulkomaalaiselle voidaan myöntää pysyvä oleskelulupa, vaikka perheenkokoaja ei täytä pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksiä. Lasten osalta näin ei siis ole, vaan huoltajan tulee täyttää pysyvään oleskeluun oikeuttavan luvan edellytykset tai olla Suomen kansalainen.

Pysyvän luvan myöntäminen alaikäiselle edellyttää sitä, että huoltajan oleskelulupa on voimassa silloin, kun lapsen pysyvä lupa myönnetään. Hallituksen esityksen (HE 62/2025 s. 103) mukaan vaatimusta huoltajan voimassa olevasta pysyvästä oleskeluluvasta tarkastellaan vasta päätöshetkellä eikä lapsen pysyvän luvan saaminen esty sellaisessa tilanteessa, jossa huoltaja ja lapsi hakisivat pysyvää oleskelulupaa yhtä aikaa ja päätöksetkin käytännössä tehtäisiin yhdessä (eikä huoltajalla siten olisi ollut pysyvää oleskelulupaa lapsen sellaista hakiessa). Tilanteessa, jossa lapselle haetaan pysyvää lupaa yhtä aikaa huoltajan kanssa, on lapsen lupa myönnettävissä sen jälkeen, kun huoltajalle on kyseinen lupa myönnetty.

Toisaalta edellytys huoltajan oleskeluluvan voimassaolosta tarkoittaa myös sitä, ettei Maahanmuuttovirasto ole tehnyt päätöstä huoltajan oleskeluluvan peruuttamisesta ulkomaalaislain 58 §:n mukaisesti eikä se ole rauennut lain 59 §:n mukaisesti. Jos huoltajan oleskelulupa on otettu peruuttamisharkintaan, käsitellään lapsen pysyvää lupaa koskeva hakemus yhdessä kyseisen asian kanssa 7 §:n 3 momentin mukaisesti. (HE 62/2025 vp, s.101-102)

Alaikäisillä on pääsääntöisesti pysyvän luvan saamisen edellytyksenä voimassa oleva kansallinen matkustusasiakirja, kuten muillakin hakijoilla. Ensimmäinen määräaikainen oleskelulupa voidaan ulkomaalaislain 35 § 2 momentin mukaan myöntää matkustusasiakirjan puuttumisesta huolimatta Suomessa syntyneelle lapselle, jolle myönnetään oleskelulupa perhesiteen perusteella. Pysyvä oleskelulupa on kuitenkin erillinen lupatyyppi eikä säännös sovellu niihin tilanteisiin, joissa pysyvää lupaa haetaan lapselle ensimmäisenä lupatyyppinä. Jos lapsi on syntynyt Suomessa, tulisi huoltajan hankkia lapselle kansallinen matkustusasiakirja, jotta lapselle voitaisiin myöntää pysyvä lupa ensimmäisenä lupatyyppinä. Kynnys matkustusasiakirjaedellytyksestä

poikkeamiselle on laissa asetettu korkealle pysyvien lupien kohdalla (35 § 4 mom). Lainsäätäjä on lain esitöissä myös todennut, ettei poikkeamista matkustusasiakirjavaatimuksesta vain lapsen kohdalla voida pitää lapsen edun mukaisena, jos lapsi asuu Suomessa huoltajansa kanssa. Lapsen etu on, että hänellä on yhteiskunnassa toimimiseen hyvät edellytykset luotettavan tunnistamisen myötä. (HE 26/2024 vp, s. 55)

Käytännössä pysyvän luvan myöntäminen ei yleensä tulisi kyseeseen ilman vaaditun laista matkustusasiakirjaa, jos lapselle on mahdollista hankkia kansallinen matkustusasiakirja esimerkiksi ulkomaille matkustamalla. Vain tilanteissa, joissa lapsi olisi pitkäkestoisesti estynyt hankkimasta kansallista matkustusasiakirjaa ja asiassa olisi poikkeuksellisen painava syy esimerkiksi lapsen etuun liittyen myöntää lapselle nimenomaan pysyväisluonteinen oleskelulupa, saattaisi pysyvän luvan myöntäminen tulla kyseeseen. Käytännössä lapsen etu ja perhe-elämän suoja eivät kuitenkaan vaadi nimenomaan pysyvän luvan myöntämistä. Siten pelkästään tarve hankkia kansallinen passi kotimaahan matkustamalla ei olisi yksinään riittävä syy matkustusasiakirjavaatimuksesta poikkeamiselle pysyvän luvan harkinnassa, vaan tällaisessa tilanteessa lapselle on perusteltua harkita ensimmäistä oleskelulupaa.

Ensimmäisen oleskeluluvan myöntämisen yhteydessä lapselle voidaan tietyn edellytyksin myöntää muukalaispassi kansallisen matkustusasiakirjan hankkimiseksi. Kun lapselle on ensimmäisen luvan aikana saatu hankittua kansallinen matkustusasiakirja, voi lapselle jättää uuden hakemuksen pysyvän luvan saamiseksi.

Kansainvälistä suojelua saaneilta ei edellytetä kansallisen matkustusasiakirjan hankkimista, sillä heidän ei voida edellyttää kääntyvän kotimaansa viranomaisen puoleen asiakirjan hankkimiseksi. KHO on myös todennut päätöksessään KHO:2022:45, ettei matkustusasiakirjan hankkimista voida edellyttää myöskään silloin, jos oleskeluluvan hakijan perheenjäsen on saanut kansainvälistä suojelua ja kansalaisuusvaltion viranomaisen puoleen kääntyminen saattaisi tämän vuoksi vaarantaa hakijan tai kansainvälistä suojelua saaneen perheenjäsenen turvallisuuden. Käytännössä kansainvälistä suojelua saanutta huoltajaa ei voida edellyttää kääntyvän kotimaansa tai entisen pysyvän asuinmaansa viranomaisten puoleen hankkiakseen matkustusasiakirjan samaa kansalaisuutta olevalle lapselleen, vaikka lapsella itsellään ei olisi suojeluasemaa.

Toimeentuloedellytyksen soveltumisesta alaikäisen pysyvän luvan hakemuksen kohdalla on ohjeistettu tarkemmin luvun [3.6 Alaikäisen hakemus](#) linjauspäätösosiossa.

Esimerkki 1: Huoltaja saa pysyvän oleskeluluvan

- Perheessä on 12-vuotias lapsi. Huoltaja on oleskellut Suomessa yli 6 vuotta ja hakee pysyvää lupaa. Lapsi on oleskellut Suomessa 3 vuotta perhesideperusteisilla oleskeluluvilla ja hakee myös pysyvää lupaa.

- Huoltaja saa pysyvän luvan, edellyttäen, että hän täyttää kaikki edellytykset luvan saamiseksi. Lapsi voi saada pysyvän luvan, koska hänen huoltajallaan on pysyvä lupa. Lapsen omalla asumisajalla ja aiemmillä lupatyypeillä ei ole merkitystä päätöksen lopputulemaan. Muut luvan myöntämisen edellytykset tulee kuitenkin täyttyä.

Esimerkki 2: Huoltaja on Suomen kansalainen

- 10-vuotias lapsi asuu Suomessa, toinen huoltaja on Suomen kansalainen.
- Lapsi voi saada pysyvän luvan suoraan huoltajan kansalaisuuden perusteella. Lapselta ei edellytetä omaa asumisaikaa. Muut luvan myöntämisen edellytykset tulee kuitenkin täyttyä.

Esimerkki 3: Pysyvä lupa on ensimmäinen lapselle haettava lupatyyppi

- 6-vuotias lapsi on matkustanut Suomeen viisumivapaasti. Hän on syntynyt Suomen ulkopuolella ja asunut koko elämänsä kotimaassaan toisen huoltajansa kanssa. Hänellä ei ole aiempia oleskelulupia Suomessa, mutta hän on vierailut Suomessa pysyvällä luvalla asuvan huoltajansa luona loma-aikoina. Hänelle jätetään vireille pysyvän luvan hakemus.
- Pysyvän luvan myöntäminen ei edellytä aiempaa oleskelulupahistoriaa tai yhtäjaksoista asumisaikaa alaikäisiltä, joiden huoltajalla on pysyvä lupa. Tapauksessa pysyvän luvan myöntämisen osalta ratkaisevaa on se, voidaanko Suomessa asuvan niin kutsutun etävanhemman ja lapsen välillä katsoa olevan muodollinen ja tosiasiallinen perheside.

Esimerkki 4: Lapsi täyttää 18 vuotta hakemuksen käsittelyn aikana; ei muuta olosuhdemuutosta

- 17-vuotias hakee pysyvää lupaa. Hakemuksen käsittely kestää vuoden, ja hän täyttää 18 vuotta ennen päätöksen tekoa. Täysi-ikäistyttyään hakija asuu edelleen yhdessä (entisen) huoltajansa kanssa ja viettää tämän kanssa perhe-elämää.
- Hakijaa pidetään alaikäisenä koko hakemuksen käsittelyn ajan, koska hän on ollut alaikäinen hakemuksen vireille pannaan. Perhe-elämän viettäminen (entisen) huoltajan kanssa ei ole ratkaisevaa. Hakijalle voidaan myöntää pysyvä lupa muiden edellytysten täytyessä.

Esimerkki 5: Lapsi täyttää 18 vuotta hakemuksen käsittelyn aikana; olosuhdemuutos

- 17-vuotias hakee pysyvää lupaa. Hakemuksen käsittely kestää vuoden, ja hän täyttää 18 vuotta ennen päätöstä. Täysi-ikäistyttyään hakija muuttaa omilleen ja aloittaa opinnot.
- Hakijaa pidetään alaikäisenä koko hakemuksen käsittelyn ajan, koska hän on ollut alaikäinen hakemuksen vireille pannaan. Tilannetta tulkitaan vireillepanohetken mukaan, eikä olosuhdemuutoksella ole vaikutusta päätösharkintaan.

Käsittelytoimenpiteistä

Hakemusten käsittely tapahtuu edellytysvetoisesti tarkoittaen sitä, että hakemusasiassa UMassa näkyvät edellytykset ohjaavat hakemuksen käsittelijää tarvittavista toimenpiteistä. Edellytyksiin luodut automaattiosäännöt lukevat hakijan hakemuksessa ilmoittamia tietoja ja viranomaisrekistereistä rekisteritarkastusten avulla saatavia tietoja. Lisäksi käsittelijän tulee huomioida hakemuksen liitteenä toimitetut sellaiset selvitykset, joita ei voida lukea automaatiota hyödyntäen.

Pysyvän luvan hakemuksessa on vain yksi asianosainen, hakija itse. Näin ollen pysyvän luvan hakemuksessa ei ole varsinaista perheenkokoajaa, vaikka pysyvää lupaa haetaankin suhteessa johonkin tiettyyn perheenjäseneen. Alaikäisten kohdalla tämä perheenjäsen on huoltaja. UMA-teknisesti kyseessä on kuitenkin perheenkokoaja. Jos hakemuslomakkeella on ilmoitettu perhetunnus, määrittää se automaattisesti perheenkokoajan. Perhetunnus liittyy hakemusten automaattiseen vireytymiseen ja samaan aikaan hakevien perheenjäsenten hakemusten linkittymiseen UMassa. Perhetunnuksen saa vain, jos hakija on ilmoittanut hakemuksessaan, että hänen perheenjäsenensä hakee oleskelulupaa samaan aikaan. Jos hakija on ilmoittanut hakemuksessaan pyydetyn perheenjäsenen sähköpostiosoitteen, lähettää järjestelmä siihen automaattisesti tunnuksen. Tunnuksen saatuaan perheenjäsenen on ilmoitettava se omassa hakemuksessaan. Tunnus ei ole kuitenkaan pakollinen ja hakemuksen voi jättää ilman tunnusta. Tunnuksen puuttuminen ei myöskään viivästytä hakemuksen käsittelyä. Muissa kuin edellä kuvatuissa tilanteissa tunnistautumiskäynnin yhteydessä palvelupisteen virkailija merkitsee hakemusasiaan perheenkokoajan palvelupisteiden ohjeiden mukaisesti.

Kun lapselle haetaan pysyvää lupaa, on hakemuksen käsittelyn yhteydessä selvitettävä, että muodollinen ja tosiasiallinen perheside huoltajaan on olemassa. Huoltajan tulee siis olla lapsen virallinen huoltaja, ja sen lisäksi hänen ja lapsen välillä tulee olla tosiasiallista perhe-elämää. Tilanteessa, jossa lapsella on aiempaa lupahistoriaa Suomessa ja perheside huoltajaan on jo selvitetty aiemman lupahakemuksen yhteydessä, hyödynnetään käsittelyssä automaattisia rekisteritarkastuksia. Muodollisen perhesiteen osalta automaatio tarkistaa VTJ-rekisteristä huoltajuusmerkinnän voimassaolon, mutta muilta osin muodollista perhesidettä ei ole tarpeen tutkia. Tosiasiallisen perhesiteen osalta tarkistetaan huoltajan ja lapsen yhdessä asuminen VTJ-rekisteristä.

Mikäli hakija ei asu samassa taloudessa huoltajansa kanssa, tarkistetaan, onko hakemukseen liitetty selvitystä lapsen tapaamisesta ja huollosta. Jos selvitys puuttuu, lähetetään lapsen huoltajalle tai huoltajille, jos heitä on useampi, lisäselvityspyynnö/-pyynnöt, jossa tiedustellaan sen huoltajan osuutta lapsen tapaamiseen ja huoltoon, johon suhteessa lapselle lupaa haetaan.

Jos lapsi ei ole syntynyt Suomessa eikä lapsella ole oleskelulupahistoriaa Suomessa, ja pysyvän luvan hakemus on ensimmäinen lapselle haettava lupatyyppi, on muodollista ja tosiasiallista perhesidettä selvitettävä tarkemmin. Käytännössä tällä tarkoitetaan tilanteita, joissa lapsi on jätetty kotimaahan joko toisen huoltajan tai muun aikuisen hoidettavaksi huoltajan/huoltajien muuttaessa Suomeen. Lapselle haetaan lupaa vasta huoltajan/huoltajien

vakiinnutettua asemansa Suomessa. Luvan hakeminen edellyttää, että lapsi on päässyt matkustamaan Suomeen viisumivapaasti tai viisumin tai muun maan myöntämän oleskeluluvan turvin.

Kun lapsi ei ole syntynyt Suomessa ja pysyvä lupa on lapselle haettava ensimmäinen lupatyyppi, tarkistetaan, onko asiaan toimitettu lapsen laillistettu syntymätodistus. Tätä tarvitaan muodollisen perhesiteen selvittämiseksi. Jos asiakirja puuttuu, lähetetään asiasta täydennyspyyntö huoltajalle. DNA-tutkimuksella perhesidettä selvitetään vain niissä tilanteissa, kun asianosaisten ei ole itsestään riippumattomista syistä mahdollista saada laillistettua asiakirjaselvitystä perhesiteestä. DNA-tutkimuksen käytöstä selvityskeinona on ohjeistettu tarkemmin perheprosessin ohjeissa.

Tosiasiallisen perhesiteen arvioimiseksi hakemusasiakirjoista tulisi löytyä lapsen huoltajien täyttämänä LIITE_LAPSI-lomakkeet (molemmille omansa). Liitelomakkeen avulla saadaan selvitettyä tosiasiallisen perhe-elämän viettämistä hakijalapsen ja perheenkokoajan välillä myös toisen huoltajan näkökulmasta. Tämän tyyppisessä tilanteessa arvioidaan tapauskohtaisesti myös ulkomailla olevan lapsen tosiasiallisena huoltajana toimineen henkilön kuulemisen tarvetta. Tarvittaessa häntä voidaan kuulla suullisesti edustustossa.

Koska suhteessa huoltajaan lupaa hakevilta alaikäisiltä ei edellytetä mitään tiettyä asumisaikaa tai oleskelulupahistoriaa, ei heidän kohdallaan ole myöskään tarvetta selvittää matkoja Suomen ulkopuolelle. Jos huoltajalla on jo pysyvä lupa, P-EU-lupa tai hän on Suomen kansalainen, olennaista on, että huoltaja asuu Suomessa. Oleskelulupaa ei voida myöntää silloin, kun perhe-elämää vietetään Suomen ulkopuolella. Kansainvälisen suojeluaseman saaneilta alaikäisiltä kysytään kuitenkin heidän matkoistaan kotimaahansa suojeluaseman tarpeen arvion näkökulmasta.

1. Huoltajan lupastatuksen tarkistaminen

- UMA-automaatiosäännöt tarkistavat ja kertovat käsittelijälle, mikä huoltajan lupastatus on, onko huoltajalla pysyvä lupa, P-EU-lupa tai onko huoltaja Suomen kansalainen, tai hakeeko huoltaja pysyvää lupaa yhtä aikaa lapsen kanssa, sekä miten tämä vaikuttaa alaikäisen hakemuksen käsittelyyn.
- Jos huoltajan lupatyyppi ei mahdollista pysyvän luvan myöntämistä lapselle eikä huoltaja ole hakenut samaan aikaan pysyvää lupaa itselleen, ei seuraavia käsittelytoimenpiteitä ole tarpeen tehdä.
- Riittää, että yhdellä lapsen huoltajista on vaadittu asema.

2. Muodollisen perhesiteen tarkistaminen

- Tilanteesta riippuen joko VTJ-rekisteristä automaattisesti tai asiakirjaselvityksestä manuaalisesti.
- Tarvittaessa pyydä lisäselvitystä huoltajalta/huoltajilta.

3. Tosiasiallisen perhe-elämän selvittäminen

- Tilanteesta riippuen joko VTJ-rekisteristä (yhdessä asuminen) automaattisesti tai perhesidettä koskevista liitelomakkeista manuaalisesti.
- Pyydä tarvittaessa lisäselvitystä huoltajalta/huoltajilta.
- Lapsen tosiasiallisena huoltajana toiminutta henkilöä kuullaan tarvittaessa suullisesti.

4. Muiden luvan edellytysten selvittäminen

- matkustusasiakirja, toimeentulo, yleinen järjestys ja turvallisuus
- Rekisteritarkistusten tulosten perusteella selvitä tarvittaessa asiaa lapsen huoltajalta lisäselvityspyynnöllä.

3.6.2 Alaikäinen ilman huoltajaa tai huoltajalla EU-kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti

Ulkomaalaislain 56 b §:n 2 momentissa huomioidaan tilanne, jossa alaikäisellä ei ole Suomessa huoltajaa. Käytännössä kyseessä on yleensä turvapaikanhakijoina Suomeen saapuneet, sittemmin kansainvälistä suojelua tai yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella oleskeluluvan saaneet lapset. Lisäksi huomioidaan tilanne, jossa huoltaja on alun perin ollut Euroopan unionin kansalaisen perheenjäsen, mutta sittemmin säilyttänyt EU:n vapaaseen liikkuvuuteen liittyvän oleskeluoikeutensa ainoastaan henkilökohtaisin perustein.

Hallituksen esityksen (HE 62/2025 vp, s. 102) mukaan yhteistä näille mainituille tilanteille olisi se, ettei voitaisi edellyttää, että alaikäisen pysyvä lupa riippuisi huoltajan pysyvistä luvasta joko sen vuoksi, ettei huoltajaa lainkaan olisi tai siksi, ettei huoltajalla ylipäänsä olisi oleskelulupaa. Huoltajan oleskelukortin tyyppillä, määräaikainen tai pysyvä, ei Maahanmuuttoviraston tulkinnan mukaan ole merkitystä tässä tilanteessa, kun huoltaja ei itse kuulu oleskelulupajärjestelmän piiriin.

Molemmissa tilanteissa pysyvä lupa lapselle myönnetään neljän vuoden määräajan jälkeen. Hakemuksiin sovelletaan ulkomaalaislain 56 §:ää ja asumisajan laskenta tehdään normaalisti pykälän mukaisesti. Lapsen tekemät matkat Suomen ulkopuolelle tulee ilmoittaa neljän vuoden ajalta osana asumisajan yhtenäisyyden selvittämistä.

Lapsella, jonka huoltaja ei kuulu oleskelulupajärjestelmän piiriin vaan jolla on EU-kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti, on itsellään oltava oleskelulupatausta voidakseen hakea pysyvää lupaa. Käytännössä tämä tarkoittaa muun ulkomaalaisen lapsen oleskelulupaa, joka myönnetään ulkomaalaislain 47 §:n 3 momentin perusteella. Kyseisen momentin mukaan,

Kun ulkomaalaiselle on myönnetty 10 luvun mukainen oleskelukortti unionin kansalaisen perheenjäsenenä ja hän on säilyttänyt 161 d tai 161 e §:n perusteella oleskeluoikeutensa henkilökohtaisten perusteidensa nojalla, hänen perheenjäsenelleen myönnetään jatkuva oleskelulupa.

Jos lapsella itsellään olisi ollut EU-oleskelukortti suhteessa EU-kansalaiseen perheenjäsenen, määräytyisi pysyvä oleskelu tällöin 10 luvun mukaisesti (161 g §). Jos lapsi ei enää kuuluisi 10 luvun soveltamisalaan, esimerkiksi vanhempien erotessa, voisi lapsi hakea ensimmäistä oleskelulupaa (UlkL 47 §:n 3 mom). Pysyvää oleskelulupaa ei voida siis hakea lapselle, jonka aiempi oleskelu perustuu 10 luvun soveltamisalaan. Asiasta on ohjeistettu tarkemmin ohjeessa *Euroopan unionin kansalaisen, häneen rinnastettavan sekä hänen perheenjäsentensä maassa oleskelu (MIGDno-2022-2)*.

Ulkomaalaislain 56 §:stä juontuu vaatimus siitä, että lapsi edelleen täyttää jonkin jatkuvan oleskeluluvan edellytykset. Käytännössä ilman huoltajaa Suomessa asuvat lapset hakevat pysyvää lupaa kansainvälisen suojelun perusteella tai muulla perusteella. Muu peruste on yleisimmin yksilöllinen inhimillinen syy (52 §). Niiden lasten osalta, joiden huoltajalle on myönnetty oleskelukortti 161 tai 162 §:n nojalla, koska hän on säilyttänyt oleskeluoikeutensa (161 d tai 161 e §), on lapsen A-luvan peruste perheside huoltajaan tai niin kutsuttu muun ulkomaalaisen lapsi (47 § 3 mom).

Ulkomaalaislain 56 b §:n 3 momentissa on täsmennetty, että pysyvä oleskelulupa myönnetään 2 momentin perusteella riippumatta siitä, täyttääkö alle 18-vuotias itse 56 a §:ssä tarkoitettut edellytykset. Kielitaito- ja työhistoriaedellytystä ei toisin sanoen sovelleta myöskään näihin alaikäisiin.

Esimerkki 1: Lapsi on asunut Suomessa ilman huoltajaa

- 13-vuotias on tullut Suomeen yksin turvapaikanhakijana sukulaisten matkassa. Hän on saanut turvapaikan ja määräaikaisen oleskeluluvan. Hänellä ei ole huoltajaa Suomessa.
- Hakijalta edellytetään neljän vuoden asumisaikaa. Hän voi saada pysyvän luvan 17-vuotiaana asuttuaan Suomessa neljä vuotta. Asumisajan laskeminen alkaa maahantulopäivästä, koska hakijalla on pakolaisasema.

Esimerkki 2: Lapsi on asunut Suomessa ilman huoltajaa

- 16-vuotias on tullut Suomeen yksin turvapaikanhakijana. Hän on saanut määräaikaisen oleskeluluvan yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella. Hänellä ei ole huoltajaa Suomessa.
- Alaikäiseltä edellytetään neljän vuoden asumisaikaa. Hakija ei näin ollen voi saada pysyvää lupaa ollessaan alaikäinen. Hakijalta edellytetään kuuden vuoden asumisaikaa pysyvän luvan hakemiseen tai lisäedellytyksen täyttymistä voidakseen hakea pysyvää lupaa jo neljän vuoden asumisajan perusteella.

Esimerkki 3: Huoltajalla on EU:n vapaaseen liikkuvuuteen liittyvä määräaikainen oleskelukortti henkilökohtaisin perustein

- 8-vuotias lapsi asuu Suomessa muun ulkomaalaisen perheenjäsenen oleskeluluvalla (UlkL 47 §:n 3 mom.). Hänellä on ollut jatkuva (A) oleskelulupa neljä vuotta jättäessään pysyvän luvan hakemuksen vireille.

- Alaikäiseltä edellytetään neljän vuoden asumisaikaa. Hakija voi saada pysyvän luvan perhesiteen perusteella huoltajaansa. Huoltajan oleskelukortin tyyppillä, määräaikainen tai pysyvä, ei ole merkitystä tässä tilanteessa, kun huoltaja ei itse kuulu oleskelulupajärjestelmän piiriin.

Käsittelytoimenpiteistä

Jos huoltaja on saavuttanut pysyvän oleskeluoikeuden ja hänelle on myönnetty pysyvä oleskelukortti, ei hänen asemaansa tarvitse tutkia lapsen hakemuksen käsittelyn yhteydessä. Tosin, jos ilmenee, että huoltaja on oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta Suomen ulkopuolella, voidaan myös pysyvä oleskelukortti peruuttaa.

Jos huoltajalla ei ole pysyvää, vaan niin sanottu määräaikainen oleskelukortti, on selvitettävä, onko hän säilyttänyt oleskeluoikeutensa 161 d §:n tai 161 e §:n nojalla.

Jos huoltajan EU-kansalainen puoliso on muuttanut pois maasta, ja huoltaja ei ole tätä ennen saavuttanut pysyvää oleskeluoikeutta, ei huoltajalla ole enää oleskeluoikeutta, ellei hänellä ole Suomessa muita EU-kansalaisia perheenjäseniä. Häneen ei enää tällöin sovellu 10 luku. 161 d §:n 1 mom. koskee vain EU-kansalaista.

Vapaan liikkuvuuden prosessi selvittää huoltajan oleskeluoikeuden säilymisen tarvittaessa edellä kuvatuissa tilanteissa pysyvien oleskelulupien prosessille. Jos ilmenee, että huoltaja ei täytä enää perustetta oleskelukortille, voidaan se peruuttaa (165 §) ja tehdä karkottamispäätös (168 §). Peruuttamis- ja karkottamisharkinta hoidetaan vapaan liikkuvuuden prosessissa. Lapsen pysyvän luvan myöntäminen on riippuvainen huoltajan oleskeluoikeudesta, eli jos huoltajan oleskelukortti peruutetaan, lapselle ei voi myöntää oleskelulupaa. Tarkista tukimateriaaleista vapaan liikkuvuuden prosessin kanssa sovittu työnjako ja tarvittavat toimenpiteet.

4 Edellytyshierarkia, menettely ja päätösharkinta

Hallituksen esityksen mukaan kielitestillä todennettava riittävä kielitaito ja työhistoria sekä tiukennettu nuhteettomuusedellytys ovat uusia edellytyksiä, joita edellytetään nykyisten edellytysten lisäksi (HE 62/2025 vp, s. 5). Kyseisiä kotoutumisedellytyksiä voidaan siis pitää lisäedellytyksinä jo olemassa oleville edellytyksille. Lisäedellytyksiä on pääsääntöisesti perusteltua arvioida tarkemmin vasta, kun hakemuksen käsittelijä on todennut, että muut, ennen lakimuutosta 1/2026 voimassa olleet edellytykset pysyvän luvan myöntämiseksi, täyttyvät. Näin ollen on tunnistettavissa niin kutsuttu edellytyshierarkia, joka kuvaa eri edellytysten tarkastelun keskinäistä järjestystä hakemusta käsitellessä.

Edellytyshierarkian näkökulmasta lähtökohtana on, että lakimuutoksen tuomia lisäedellytyksiä pysyvälle luvulle on tarpeen arvioida vasta, kun on selvää, ettei muut pysyvän luvan edellytykset muodosta täyttymättöminä estettä pysyvän luvan myöntämiselle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos pysyvälle luvulle on laista tuleva este, kuten asumisaikaan tai rikoksiin liittyvä

este, ei ole tarkoituksenmukaista tutkia perusteellisesti sellaista uuden lain mukaista lisäedellytystä, jonka täytyminen ei muuttaisi päätöksen lopputulosta. Esimerkiksi useaan hakemuspolkuun sisältyvää vaatimusta työhistoriasta ei ole tarkoituksenmukaista tutkia automaation tekemiä tarkastuksia tarkemmin tilanteessa, jossa pysyvää lupaa ei joka tapauksessa voida myöntää rikosesteestä johtuen. Rikokset voivat muodostaa joko ehdottoman tai ehdollisen esteen pysyvän luvan myöntämislle. Tilanteessa, jossa pysyvän luvan myöntämislle on olemassa rikoksiin liittyvä ehdoton este, ei lakimuutoksen tuomia kotoutumisedellytyksiä ole lähtökohtaisesti perusteltua tutkia tarkemmin. Rikosesteitä käsitellään jäljempänä luvussa [6 Pysyvän luvan ja P-EU-luvan myöntämisen esteet](#).

Pysyvien prosessissa ei voida myöntää määräaikaista eikä pysyvää oleskelulupaa ilman A-luvan perustetta, minkä vuoksi sitä on aina tutkittava. Vastaavasti oleskelulupaa ei voida myöntää, jos henkilöä ei ole tunnistettu, hän ei täytä matkustusasiakirjavaatimusta tai jos hänen katsotaan muodostavan vaaran yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle. Valitulla A-luvan perusteella on kuitenkin vaikutusta yleisiin edellytyksiin, ja esim. poikkeamisedellytykset matkustusasiakirjavaatimuksesta ovat eri määräaikaisissa ja pysyvissä luvissa. Pysyvän luvan myöntäminen edellyttää joka tapauksessa, että niin yleiset luvan myöntämisen edellytykset kuin valitun A-luvan perusteen mukaiset edellytykset täyttyvät. Lähtökohtaisesti on siten perusteltua tutkia ko. edellytykset ennen kotoutumisedellytysten tarkempaa arviointia.

Jos hakija ei täytä minkään hakemuslomakkeellaan ilmoittamansa A-luvan perusteen edellytyksiä, ei oleskelulupaa voida lähtökohtaisesti myöntää, jolloin asiaan tehdään kielteinen päätös sisältäen maastapoistamispäätöksen. Lisätietoa maastapoistamispäätöksistä löydät soveltamisohjeesta *Ohje ulkomaalaisen maasta poistamisesta – Maastapoistamisohje (MIGDno-2024-2942)*.

Edellä avattuun edellytyshierarkiaan liittyen käsittelytyötä ohjaa jatkossa yhä enenevässä määrin tarkoituksenmukaisuuden periaate. Käsittelyn sujuvuuden ja hakemuksen kokonaiskäsittelyajan lyhentämiseksi pysyvien oleskelulupien prosessin periaatteena on ollut lakimuutokseen asti kaiken tarvittavan lisäselvityksen pyytäminen hakijalta kerralla eli niin sanottu yhden täydennyspyynnön periaate. Jatkossa hakemuksen käsittelijän on kuitenkin tapauskohtaisesti arvioitava, palveleeko yhden täydennyspyynnön periaate sujuvan käsittelyn tavoitetta, vai onko tarkoituksenmukaisempaa selvittää edellytysten täyttymistä myös hakijalta tarvittaessa vaiheittain.

Käytännössä tällä tarkoitetaan sen tapauskohtaista arvioimista, onko käsittelijän tarkoituksenmukaista esimerkiksi tutkia perusteellisesti työhistoriaedellytyksen täyttymistä monimutkaisessa tapauksessa voidakseen tarvittaessa kysyä hakijalta tähän lisäselvitystä ensimmäisellä täydennyspyynnöllä, jos on toisaalta selkeitä viitteitä siitä, ettei hakija täyttäisi pysyvän luvan muita edellytyksiä esimerkiksi matkustusasiakirjan puuttumisen tai rikosten vuoksi. Lakimuutoksen myötä käsittelijän on siis enenevässä määrin otettava huomioon valittujen käsittelytoimenpiteiden tarkoituksenmukaisuus, jotta sellaiselta ylimääräiseltä työltä, joka ei vaikuta päätöksen lopputulemaan, vältyttäisiin mahdollisimman pitkälti.

Hakemusta käsitellessä on huomioitava vireillepanoajankohdan merkitys sovellettavaan lakiin. Siirtymäsäännös tarkoittaa käytännössä sitä, että ennen lain voimaantuloa 8.1.2026 vireille tulleet hakemukset (eli viimeistään 7.1.2026 vireille jätetyt hakemukset) käsitellään vanhan lain mukaisesti. Tämä pätee myös tilanteissa, joissa hakija ei olisi täyttänyt luvan edellytyksiä hakemuksen vireille jättäessään eli esimerkiksi tilanteessa, jossa hakija olisi jättänyt pysyvän luvan hakemuksensa vireille jo ennen kuin hän täyttää asumisaikaedellytyksen. Sähköisen hakemuksen lähettämispäivä Enter Finlandissa on ratkaiseva päivä vireillepanon osalta, ei tunnistautumiskäynti palvelupisteessä. Toisin sanoen hakemus, joka on jätetty vireille sähköisesti esimerkiksi 5.1.2026 ja jonka osalta hakija pääsee tunnistautumaan vasta 15.1.2026, käsitellään vanhan lain mukaisesti, koska hakemuksen vireillepanopäivä on sähköisen hakemuksen lähetyspäivä, 5.1.2026. Paperisen hakemuksen osalta vireillepanopäivä sen sijaan on yhtä kuin tunnistautumiskäyntipäivä.

Luvussa [2.1.1 Päätöksen perusteena olevan tiedon käytettävyys vireillepanohetkellä](#) on käsitelty tarkemmin sitä, mikä valitun hakemuspolun kannalta ratkaiseva selvitys tulisi olla esittää jo hakemuksen vireillepanonhetkellä, jotta selvitys olisi varmasti esitettynä Maahanmuuttoviraston ratkaistessa hakemuksen. Jos hakemuksen käsittelyssä kestäisi kuitenkin sen verran aikaa, että hakija ehtisi täydentää hakemustaan pakollisella selvityksellä, kuten kielitutkinnolla tai korkeakoulun tutkintotodistuksella, otettaisiin tämä huomioon päätösharkinnassa. Hakemusta käsitellessä olisi myös edellä mainitussa luvussa tarkemmin selostetun mukaisesti tarpeen pyytää hakijaa täydentämään hakemustaan puuttuvalla selvityksellä. Lähtökohtaisesti asian ratkaisemista ei kuitenkaan viivytettäisi sen vuoksi, että hakijan suunnitelmassa olisi täydentää hakemustaan myöhemmin jossain vaiheessa puuttuvalla pakollisella selvityksellä. Näin ollen hakija ottaa aina riskin, ettei pysyvä lupaa voida hänelle myöntää, jos hän valitsee jättää hakemuksen vireille liian aikaisin eli ennen kuin hän täyttää hakemuspolun mukaiset lisäedellytykset pysyvälle luvulle.

Työhistorian osalta vaatimus on sen sijaan, että sen tulee täytyä eli olla kerrytettyä, kun hakemus jätetään vireille. Näin ollen käsittelyajalla ei ole vaikutusta edellytyksen täyttymiseen. Vireytys hetki ratkaisee. Sen sijaan käsittelyajalla voi olla merkitystä toimeentuloedellytyksen täyttymiseen, jos hakijan tilanteessa tapahtuu olosuhdemuutos hakemuksen käsittelyn aikana. Toimeentuloedellytystä arvioitaessa hakijan nykytilanteella on merkitystä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että joidenkin hakemusten osalta työhistoria on kunnossa, mutta hakija on hakemuksen käsittelyn aikana jäänyt työttömäksi, mikä voi estää pysyvän luvan myöntämisen, ellei hakijalla ole esittää muuta selvitystä turvatusta toimeentulostaan. Tässä yhteydessä merkitystä on myös sillä, minkä A-luvan perusteen hakija on valinnut, sillä se määrittää monen perusteen kohdalla hyväksyttävän tulonlähteen. Katso toimeentulon harkitsemisesta tarkemmin soveltamisohjeesta *Ohje toimeentulon selvittämisestä ja toimeentuloedellytyksen soveltamisesta lupa- ja kansalaisuusasioissa – Toimeentulo ohje (MIGDno-2024-3028)*.

A-luvan edellytysten täyttymisen kannalta ratkaisevaa on useimmissa tilanteissa päätöksentekohetki. Tältä osin harkintaan ei ole tullut muutoksia.

Hallituksen esityksessä on korostettu olennaisena sitä, että muutokset lakiin koskevat ainoastaan pysyvän ja P-EU-luvan erityisiä edellytyksiä. Vaikutukset eivät siten ulotu määräaikaisiin oleskelulupiin eikä edellytyksillä ole siten välitöntä vaikutusta siihen, voiko ulkomaalainen tosiasiasa jäädä Suomeen asumaan. Pysyvän luvan epääminen tai se, ettei ulkomaalainen hae edellytysten puuttuessa ko. lupaa, ei toisin sanoen merkitse sitä, etteikö hän voisi jatkaa Suomessa oleskelua määräaikaisella oleskeluluvalla. (HE 62/2025 vp, s. 65)

Maahanmuuttovirasto tutkii pysyvää tai P-EU-lupaa koskevan hakemuksen yhteydessä jatkuvan oleskeluluvan edellytykset viran puolesta, jos pysyvää ei voida myöntää. Sellaiset seikat, jotka estävän pysyvän oleskeluluvan myöntämisen eivät välttämättä estä jatkuvan oleskeluluvan myöntämistä, sillä edellytykset eri lupatyypeissä poikkeavat toisistaan. Hakijalle myönnetään jatkolupa sen edellytysten täytyessä ilman uutta hakemusta ja käsittelymaksua. Näin menettelemällä hakijat välttyvät myös lupakatkoilta, joita kielteinen päätös pysyvään lupaan muussa tapauksessa tarkoittaisi. (HE 62/2025 vp, s. 65)

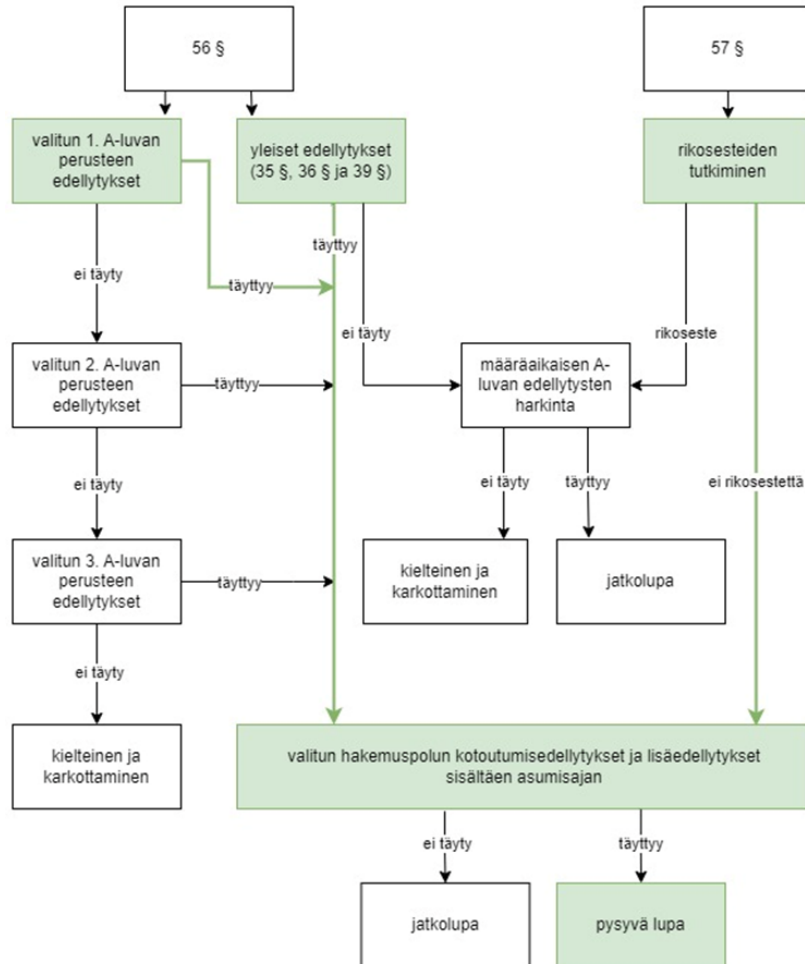
Käsittelytoimenpiteistä

Hakemukset käsitellään edellytyslähtöisesti. UMAan on luotu kolme uutta edellytystä aikuisten hakemuksiin ennen lakimuutosta käytössä olleiden lisäksi: kielitaito, työhistoria ja hakemuspolun muut tarkastukset. Lasten osalta on luotu oma edellytyksensä, huoltajan lupastatus. Edellytykset ovat kytköksissä hakijan valitsemaan hakemuspolkuun, ja näkyvät vain, jos niillä on relevanssia kyseisellä hakemuspolulla. Edellytyksen lokitekstit ohjaavat käsittelijää eteenpäin tarvittavista toimenpiteistä.

Hakijan ilmoittama ensisijainen ja toissijaiset A-luvan perusteet tutkitaan samannimisessä UMA-edellytyksessä. Jos ensisijainen peruste täyttyy automaattiosäntöjen perusteella, toissijaisia perusteita ei tutkita. Jos ensisijainen peruste ei täyty, tuo automaattiosännöt tietoa myös toissijaisista perusteista käsittelyn tueksi lokille. Lokilinjalla tarkastellaan muiden A-luvan perusteiden ehdot ja jos kaikki yhden perusteen ehdot täyttyvät, käsittelijälle kerrotaan lokitekstillä, että kyseinen A-luvan peruste täyttyy. Edellytys ei kuitenkaan enää täyty automaattisesti. Jos toissijaisten perusteiden osalta ehdot eivät täyty, tuodaan käsittelijää varten tarkistetut tiedot lokille joka tapauksessa näkyviin.

Tilanteessa, jossa ensisijainen A-luvan peruste-edellytys UMAssa ei ole täyttynyt automaattisesti, ja perusteen selvittäminen vaatisi käsittelijältä asian lisäselvittämistä, on käsittelijän tarpeen pysähtyä tarkastelemaan hakijan ilmoittamia kaikkia A-luvan perusteita. Prosessiekonomisesta näkökulmasta voi toisinaan olla perusteltua selvittää toissijainen A-luvan peruste ensimmäisenä. Esimerkiksi perhesiteen arviointi on huomattavasti nopeampaa kuin yrittäjäperusteisen pysyvän luvan arviointi.

Kaaviossa kuvataan pysyvään oleskelulupaan liittyvien eri edellytysten keskinäistä suhdetta päätösharkinnan näkökulmasta.

Päätöspersteluista

Tarkoituksenmukaisuuden periaatteen noudattaminen käsittelytyössä johtaa päätöspersteluiden kannalta siihen, ettei kaikkien luvan myöntämisen edellytysten täyttymiseen voida ottaa kantaa, koska niitä ei ole perusteellisesti tutkittu. Koska automaattiosäännöt ovat kuitenkin tutkineet myös niitä luvan edellytyksiä, jotka eivät ole automaattisesti täyttyneet, on kyse siitä, ettei jotain edellytystä arvioida osana päätösharkintaa. Päätöksessä voidaan tällöin todeta, ettei valitun hakemuspolun mukaisia lisäedellytyksiä tai jotain yksittäistä lisäedellytystä pysyvälle luvalla ole arvioitu, koska pysyvän luvan myöntämiselle on olemassa este, esim. asumisaikaeste tai ehdoton rikoseste. Tältä osin perustelutapa rinnastuu tilanteeseen, jossa toimeentuloedellytyksen täyttymistä ei arvioida, kun pysyvälle luvalla on olemassa rikos- tai asumisaikaeste.

5 Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, P-EU-lupa

P-EU-lupa perustuu Euroopan unionin neuvoston direktiiviin 2003/109/EY, joten edellytykset P-EU-luvan saamiselle eroavat olennaisesti kansallisen pysyvän luvan saamisen edellytyksistä. P-EU-luvassa on kuitenkin joitakin yhteisiä piirteitä pysyvän luvan kanssa. P-EU-luvassa on myös rajoittamaton työntekooikeus ulkomaalaislain 81 a §:n mukaisesti. P-EU-luvan voimassaoloa ei myöskään ole etukäteen rajoitettu, eli P-EU-lupa on voimassa toistaiseksi.

P-EU-luvan hakijan on täytettävä luvan myöntämisen yleiset edellytykset, kuten se, että hänellä on esimerkiksi oltava kansallinen passi (35 §), hän ei saa vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta (36 §) ja hänen toimeentulonsa täytyy olla turvattu (39 §).

Kuten pysyvässä luvassa, brexit-luvalla oleskeltu aika hyväksytään myös asumisaikaan P-EU-luvissa. Tämä perustuu Maahanmuuttoviraston vakiintuneeseen käytäntöön rinnastaa brexit-oleskelu jatkuvalla oleskeluluvalla oleskeltuun aikaan.

Toisin kuin pysyvässä luvassa, P-EU-luvan edellytyksiin voidaan laillisesti oleskeluksi katsoa myös ulkomaalaislain 10 luvun turvin perheenjäsenelle myönnetyllä oleskelukortilla tapahtunut oleskelu, kun perheenjäsen on kolmannen maan kansalainen. P-EU-lupa voidaan muiden edellytysten täytyessä myöntää hakijalle, joka on oleskellut maassa määräajan laillisesti ja yhtäjaksoisesti EU-oleskeluoikeudella.

Tässä luvussa käsitellään P-EU-lupia koskevia lain muutoksia ja niiden vaikutuksia P-EU-lupahakemusten käsittelyyn. Lakimuutoksen myötä P-EU-luvan myöntämisedellytyksiin lisätään pitkään oleskelleita kolmannen maan kansalaisia koskevan direktiivin sallimat lisäedellytykset kotouttamisen eli kielitaidon sekä toimeentulon osalta kansallista pysyvää lupaa vastaavasti. P-EU-luvan kielitaitoedellytystä käsitellään tarkemmin luvussa [5.2 Kielitaitoedellytys P-EU-luvassa](#).

1/2026 lakimuutoksen myötä P-EU-luvan rikosesteitä on tiukennettu säätämällä ehdottoman vankeusrangaistuksen vaikutuksesta oleskeluajan laskentaan. (HE 62/2025 vp, s. 1.) Käytännössä tämä tarkoittaa, että ehdottoman vankeusrangaistukseen kuluva aika ei huomioida luvan myöntämiseen vaadittavan asumisajan kertymiseen.

Toisin kuin alaikäisen pysyvän luvan hakemuksessa, lapsen P-EU-luvan saanti ei ole riippuvainen huoltajan asemasta Suomessa. Lapsi voisi siis hakea P-EU-lupaa riippumatta huoltajan oleskeluluvasta.

P-EU-luvan myöntämisestä säädetään ulkomaalaislain 56 d §:n 1 sekä 4 momentissa. Pykälän 1 momentin mukaan:

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa myönnetään kolmannen maan kansalaiselle, joka on jatkuvan oleskeluluvan saatuaan välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä luvallisesti oleskellut maassa yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan, jos pitkään oleskelleen

kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntämiseksi ei ole tässä laissa mainittuja esteitä.

Lakimuutoksen myötä pykälän 1 momentista on poistettu vaatimus siitä, että edellytysten jatkuvan oleskeluluvan myöntämiseksi tulisi yhä olla olemassa, koska tätä kyseistä vaatimusta ei ole tämänhetkisen tulkinnan mukaan johdettavissa pitkään oleskelleiden direktiivistä. Säännöskohtaisen perusteluiden mukaan direktiivin 7 artiklan 4 kohdan mukaan jos 4 ja 5 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät eikä henkilö muodosta 6 artiklassa tarkoitettua uhkaa, jäsenvaltion on myönnettävä kyseiselle kolmannen maan kansalaiselle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema. (HE 62/2025 vp, s. 107)

Hakijan on siten täytynyt välittömästi ennen hakemuksen jättämistä oleskella laillisesti ja yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan jäsenvaltiossa (4 artikla), hänen toimeentulonsa täytyy olla turvattu ja hänellä täytyy olla sairausvakuutus (5 artikla) eikä hän saa olla uhka yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle (6 artikla). Lisäksi 5 artikla mahdollistaa kansallisen lainsäädännön mukaiset kotouttamisedellytykset, eli kielitaidon ja työnteon sekä toimeentulon osalta kansallista pysyvää oleskelulupaa vastaavasti. Muita edellytyksiä aseman myöntämiseksi ei ole mahdollista asettaa. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava pitkään oleskelleelle kolmannen maan kansalaiselle P-EU-lupa. Näin ollen ei ole direktiivin valossa mahdollista vaatia, että hakija esittää vielä viiden vuoden oleskelun jälkeen tämänhetkiselle oleskelulle erityisen perusteen, jotta voi saada P-EU-luvan. Näin ollen lakimuutoksen myötä vaatimus on poistettu laista. (HE 62/2025 vp, s. 107)

Direktiivin 5 artiklasta juontava toimeentuloedellytys koskee kaikkia P-EU-luvan hakijoita riippumatta siitä, millä perusteella hakija oleskelee tai on aiemmin oleskellut Suomessa. 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on vaadittava kolmannen maan kansalaista osoittamaan, että hänellä on sekä itselleen että huollettavinaan oleville perheenjäsenille vakaat ja säännölliset varat. Jäsenvaltiot eivät siten voi myöntää P-EU-lupia hakijoille, joiden toimeentulo ei ole turvattu. Lapsen etua ja poikkeuksellisen painavaa syytä koskevat poikkeukset toimeentuloedellytyksestä eivät sovellu P-EU-lupiin. (HE 62/2025 vp, s.19.)

Ulkomaalaislain 56 d §:n 4 momentin mukaan P-EU-lupaa ei myönnetä humanitaarista suojelua saavalle. Lakimuutoksen myötä tähän säännökseen ei tullut muutoksia. Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin soveltamisala koskee määritelmädirektiivin mukaista kansainvälistä suojelua saavia, joita ovat pakolaiset ja toissijaista suojelua saavat. Sen sijaan direktiiviä ei sovelleta henkilöön, joka on saanut jossakin jäsenvaltiossa muuta suojelua kuin määritelmädirektiivin mukaista kansainvälistä suojelua. (HE 29/2013 vp, s. 13.)

Lakimuutoksen myötä P-EU-luvan hakijan tulisi huolehtia siitä, että hän täyttää kaikki hakemansa luvan edellytykset ennen hakemuksen vireyttämistä. Eli käytännössä hakijan on täytettävä esimerkiksi kielitaitoa koskeva edellytys ennen kuin hakemus tulee vireille. Asiasta säädetään ulkomaalaislain 56 g §:ssä. Tästä kerrotaan tarkemmin luvussa [2.1.1 Päätöksen perusteena olevan tiedon käytettävyyden vireillepanohetkellä](#).

Prosessinomistajan 30.12.2025 tekemän linjauspäätöksen (MIGDno-2025-4053) mukaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupahakemuksen yhteydessä ei arvioida täyttyisikö pysyvän oleskeluluvan edellytykset.

Jos haetun luvan edellytykset eivät täyty, tutkitaan tarvittaessa uuden määräaikaisen luvan myöntämisen edellytyksiä. Määräaikaisen luvan harkinnassa huomioidaan vain ne A-lupaperusteet, joita hakija on hakemuksensa perusteeksi ilmoittanut. Lisäksi hakemuksen yhteydessä tutkitaan tarvittaessa ne oleskelulupaperusteet, joita Maahanmuuttoviraston tulee lain tai viraston muiden soveltamisohjeiden mukaan aina huomioida oleskelulupahakemuksen yhteydessä. Lisäksi päätösharkinnassa arvioidaan tarvittaessa määräaikaisen luvan myöntämistä ulkomaalaislain 54 § 7 momentin mukaisilla kiinteillä siteillä niissä tilanteissa, joissa A-luvan perusteeksi on ilmoitettu perhesiteet.

Linjauspäätöksen sisältöä tutkittavien A-lupaperusteiden osalta käsitellään tarkemmin luvussa [1.1.1 A-luvan peruste](#).

Maahanmuuttovirasto voi peruuttaa myöntämänsä P-EU-luvan, kun jokin ulkomaalaislain 58 §:ssä säädetyistä perusteista täyttyy. Perusteet peruuttamiselle ovat osin tiukemmat kuin pysyvän oleskeluluvan kohdalla. P-EU-lupa peruutetaan esimerkiksi Ulkl 58 §:n 2 momentin mukaisesti, kun henkilö on oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta Euroopan unionin alueen ulkopuolella tai hän on oleskellut yhtäjaksoisesti kuusi vuotta Suomen ulkopuolella.

5.1 Asumisajan laskeminen ja asumisen yhtäjaksoisuus

P-EU-lupa myönnetään kolmannen maan kansalaiselle, joka on jatkuvan oleskeluluvan saatuaan välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä luvallisesti oleskellut maassa yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan. Alaikäisiin soveltuu sama asumisaikaedellytys, 5 vuotta hakemuksen jättöhetkellä, kuin aikuisiin P-EU-luvan hakijoihin.

Brexit-luvalla tapahtunut oleskelu rinnastetaan jatkuvalla oleskeluluvalla oleskeltuun aikaan. Myös ulkomaalaislain 10 luvun turvin perheenjäsenelle myönnetyllä oleskelukortilla tapahtunut oleskelu lasketaan osaksi asumisaikaa, kun perheenjäsen on kolmannen maan kansalainen.

P-EU-lupaan vaadittavan jatkuvan oleskelun laskemisesta säädetään ulkomaalaislain 56 d §:n 3 momentissa. Momentin mukaan:

Viiden vuoden määräaika lasketaan ensimmäisen jatkuvaa maassa oleskelua varten myönnetyn määräaikaisen oleskeluluvan alkamispäivästä tai maahantulopäivästä, jos kolmannen maan kansalaisella on ollut jatkuva oleskelulupa maahan tullessaan. Pakolaisen ja toissijaista suojelua saavan osalta määräaika lasketaan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättöpäivästä. Sellaisen EU:n sinisen kortin haltijan osalta, joka on

käyttänyt erityisosaajadirektiivin 21 artiklassa tarkoitettua pitkäaikaista liikkuvuutta, viiden vuoden yhtäjaksoista oleskelua laskettaessa otetaan huomioon myös laillinen oleskelu jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa EU:n sinisen kortin haltijana sekä lisäksi korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten myönnetyn kansallisen oleskeluluvan ja tutkijan luvan haltijana sekä kansainvälistä suojelua saavana henkilönä. Opiskelijan luvan haltijana laillisesta oleskelusta otetaan huomioon puolet. Lisäksi EU:n sinisen kortin haltijan osalta edellytetään, että hän välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä on oleskellut luvallisesti maassa yhtäjaksoisesti kaksi vuotta.

Käsittelytyössä tulee jatkossakin tarkistaa hakijan tekemät matkat manuaalisesti eri tietolähteitä hyödyntäen. Matkojen määrää tarkastellaan P-EU-luvan kohdalla aina hakemuksen jättöhetkestä viisi vuotta taaksepäin. Asumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki laillinen ja yhtäjaksoinen oleskelu. Sekä A- että P-luvalla oleskeltu aika hyväksytään tarkastelujaksolla. Käsittelijän tulee tarkistaa hakijan hakemuslomakkeessa ilmoittamat matkat, passin leimat sekä muut tarvittavat rekisterit UMA-edellytysten lokitekstien ohjeiden mukaisesti.

Kun hakija ei näytä täyttävän asumisaikaedellytystä tekemiensä matkojen vuoksi, on häntä kuultava matkoista ja niiden luonteesta. Sen sijaan, jos hän on itse ilmoittanut matkapäiviensä ylittyvän, ei erillistä kuulemistarvetta ole. Mikäli hakijan matkoissa ilmenee epäloogisuutta taikka ristiriitoja, on näistä tapauskohtaisesti kuultava hakijaa, ellei sen katsota olevan ilmeisen tarpeetonta.

Oleskelun yhtäjaksoisuudesta säädetään ulkomaalaislain 56 d §:n 2 momentissa. Momentin mukaan:

Alle kuuden kuukauden yhtäjaksoinen oleskelu Suomen ulkopuolella ei keskeytä yhtäjaksoista oleskelua, jos poissaolojaksot ovat yhteensä enintään kymmenen kuukautta. Oleskelua voidaan erityisistä syistä pitää yhtäjaksoisena edellä mainittuja ajanjaksoja pidemmistä poissaolojaksoista huolimatta, joita ei kuitenkaan oteta huomioon oleskeluaikaa laskettaessa. Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan hakija on EU:n sinisen kortin haltija, alle kahdentoista kuukauden yhtäjaksoinen oleskelu Euroopan unionin ulkopuolella ei keskeytä yhtäjaksoista oleskelua, jos poissaolojaksot ovat yhteensä enintään kahdeksantoista kuukautta.

Hallituksen esityksen HE 94/2006 vp mukaan erityisiä syitä voisivat olla esimerkiksi henkilön opiskelu tai työskentely maan ulkopuolella taikka lähisukulaisen vakava sairaus. Lakimuutoksen myötä säännökseen on tullut puhtaasti terminologinen muutos, mutta säännöksen soveltaminen ei muutu miltään osin. Säännöksen muotoilu "Euroopan unionin sinisen kortin" on korvattu muotoilulla "EU:n sinisen kortin". Näin sanamuoto vastaa paremmin muualla käytettyä. (HE 62/2025 vp, s. 107)

Ehdottomat vankeusrangaistukset osaltaan vaikuttavat myös yhtäjaksoisen oleskelun kertymiseen tai laskemiseen. Tältä osin lakimuutos on tuonut uuden

huomioitavan seikan laskentatapaan. Ulkomaalaislain 56 d §:n 5 momentin mukaan, jos hakija tuomitaan ehdottomaan vankeusrangaistukseen, yhtäjaksoinen luvallinen oleskeluaika katkeaa ja alkaa alusta. Aika voi alkaa alusta aikaisintaan, kun ehdoton vankeusrangaistus on kokonaan suoritettu.

Säännöksen mukaan vankeusrangaistus katkaisee oleskeluajan yhtäjaksoisuuden. Aika voi alkaa alusta aikaisintaan, kun ehdoton vankeusrangaistus on kokonaan suoritettu. Ehdoton vankeusrangaistus on vankeuslain (767/2005) 3 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan kokonaisuudessaan suoritettu, kun rikoslain (39/1889) 2 c luvun 13 §:ssä tarkoitettu koeaika on päättynyt. Viimeksi mainitussa pykälässä säädetään, että kun tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, alkaa koeaika, joka on vapauttamishetkellä jäljellä olevan jäännösrangaistuksen pituinen. Koeajan pituus on kuitenkin enintään kolme vuotta. Ehdottomalla vankeusrangaistuksella ei tarkoiteta maksamattoman sakon sijaan määrättävää muutorangaistusta. (HE 62/2025 vp, s. 107)

Oleskelun on vankeusrangaistuksen suorittamisen jälkeen kuitenkin täytettävä myös muut sille asetetut edellytykset, joten aika ei alkaisi, jos ulkomaalaisella ei esimerkiksi ole jatkuvaa oleskelulupaa siinä vaiheessa. (HE 62/2025 vp, s. 107)

5.2 Kielitaitoedellytys P-EU-luvassa

5.2.1 Vaadittu kielitaidon taso

Myös P-EU-luvassa on vaatimuksena kielitaitoedellytys. Ulkomaalaislain 56 e §:n 1 momentissa säädetään pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan kielitaitoedellytyksestä. Säännöksen mukaan:

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntäminen edellyttää, että ulkomaalaisella on 56 f §:n 3 momentissa tarkoitettu hyvä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito.

Ulkomaalaislain 56 f §:n 3 momentissa on säädetty, että hyvän suullisen ja kirjallisen suomen tai ruotsin kielen taidon voi osoittaa suorittamalla yleisen kielitutkinnon taitotasolla neljä tai valtionhallinnon kielitutkinnon hyvällä suullisella ja kirjallisella taidolla. Vaaditun kielitaidon voi 56 f §:n 4 momentin mukaisesti osoittaa myös suorittamalla esimerkiksi peruskoulun, lukion tai ammatillisen perustutkinnon.

P-EU-luvan edellytyksenä olevaa hyvää kielitaitoa ei ole mahdollista osoittaa suomalaisella tai suomenruotsalaisella viittomakielellä, koska Kuurojen Liitto ry tekee arvioiteja vain tyydyttävällä tasolla. P-EU-luvan myöntäminen viittomakielisten kuurojen tai kuurojen, ei viittomakielisten, osalta ei ole kuitenkaan poissuljettua, mutta luvan myöntäminen tulisi harkittavaksi poikkeamisharkinnan kautta. Näissä tilanteissa tulisi huomioida esimerkiksi se, onko viittomakielinen kuitenkin osoittanut sen tason kielitaidon, mikä hänellä on käytettävissä olevin keinoin osoitettavissa, eli tyydyttävän kielitaidon. Aistivamma voi myös kokonaan estää kielen oppimisen, ja tällaisissa tilanteissa

hakijalta tarvitaan luotettavaa selvitystä asiasta, kuten lääkärinlausuntoa, jossa asia on todettu.

Katso tarkemmin kielitaidon osoittamisen tavoista luvusta [2.2.1 Kielitaidon osoittaminen](#).

5.2.2 P-EU-luvan kielitaitoedellytyksestä poikkeaminen

Alaikäiset

Vastaavasti kuin pysyvän oleskeluluvan kohdalla, myöskään P-EU-luvassa ei edellytetä alaikäisiltä kielitaidon osoittamista. Ulkomaalaislain 56 e §:n 2 momentin mukaan:

Alle 18-vuotiaalle ulkomaalaiselle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa myönnetään riippumatta hänen suomen tai ruotsin kielen taidostaan. Poikkeusta sovelletaan, jos hakija on alaikäinen sinä päivänä, jolloin hänen hakemuksensa on tullut vireille.

Alaikäisiä koskeva poikkeus vastaa ulkomaalaislain 56 b §:n mukaista alaikäisiä koskevaa poikkeusta kielitaidon osalta. Poikkeamissäännös koskee kaikkia alle 18-vuotiaita ja tarkoittaa käytännössä sitä, ettei heidän tarvitse oleskeluluvan saadakseen esittää mitään selvitystä kielitaidosta tai siitä poikkeamisesta. Alaikäisen kielitaidon osoittamista ei voida pitää tarkoituksenmukaisena huomioiden myös se, ettei alaikäisellä olisi käytännössä mahdollista osoittaa kielitaitoa ulkomaalaislain 56 f §:n mukaisesti, ennen kuin lapsi on suorittanut peruskoulun. (HE 62/2025 vp. s. 109)

Poikkeusperusteen soveltumisen kannalta keskeistä on, että hakija määritellään alaikäiseksi, jos hän on ollut alaikäinen sinä päivänä, jolloin hänen hakemuksensa on tullut vireille. Määrittely vastaa ulkomaalaislain 38 §:n 1 momentin mukaista pääsääntöä siitä, miten hakija tulkitaan alaikäiseksi hänen hakiessaan oleskelulupaa perhesiteellä. (HE 62/2025 vp. s. 110.) Koska kielitaitoa ei lain mukaan edellytetä, ei hakemusta ratkaistaessa tehdä poikkeamisharkintaa eikä näin ollen myöskään päätöksessä asiaa erikseen perustella.

Poikkeuksellisen painava syy

P-EU-luvan kohdalla kielitaitoedellytyksestä poikkeaminen on mahdollista useammasta syystä kuin pysyvän luvan kohdalla, jossa poikkeaminen on rajattu terveydellisiin syihin. Tämä ero juontuu direktiivistä. Ulkomaalaislain 56 e §:n 3 momentin mukaan:

Edellä 1 momentissa säädetystä edellytyksestä voidaan yksittäistapauksessa poiketa, jos vaaditun kielitaidon puuttumiselle on poikkeuksellisen painava syy ottaen huomioon ulkomaalaisen ikä, luku- ja kirjoitustaidottomuus, alhainen koulutustaso tai muut vastaavat yksilölliset olosuhteet.

Säännös on tapauskohtainen poikkeus kielitaitovaatimuksesta. Säännöksessä mainitaan Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) tuomiossaan (C-579/13) esiin tuoman hakijaan ja hänen tilanteeseensa liittyvät esimerkiksi huomioitavista olosuhteista, eli hakijan ikä, luku- ja kirjoitustaidottomuus sekä alhainen koulutustaso. Momentissa on kyse EU-oikeuden ja ennen kaikkea EUT:n käytännön huomioimisesta sen varmistamiseksi, ettei Suomen lainsäädäntö tiettyjen hakijoiden kohdalla estä direktiivin tavoitteen eli kotouttamisen toteutumista. Kyseisen käytännön valossa jäsenvaltioiden on paitsi huomioitava vaatimuksen yleinen suhteellisuus myös mahdollistettava hakijoiden henkilökohtaisen tilanteen huomioiminen. Momentin tarkoituksena on varmistaa, ettei asetettu kielitaitovaatimus estäisi direktiivin kotouttamistarkoituksen toteuttamista sellaisen yksittäisen hakijan kohdalla, joka ei vaatimusta poikkeuksellisesti ja perustellusti pystyisi täyttämään. (HE 62/2025 vp, s. 110)

Hallituksen esityksen mukaan EUT on tuomiossaan (C-579/13) todennut muun muassa, että jäsenvaltion kielen ja yhteiskunnan opiskelu helpottaa kommunikointia ja edistää vuorovaikutusta sekä sosiaalisten suhteiden kehittymistä. Kielen opiskelu tekee myös pääsystä työmarkkinoille ja ammatilliseen koulutukseen helpompaa. Näin ollen EUT katsoo, että jos vaatimuksella voidaan taata, että ulkomaalaiset hankkivat tällaisia tietoja, velvollisuus ei sinällään vaaranna direktiivin päämäärien toteuttamista, vaan voi päinvastoin edistää niitä. Velvollisuuden yksityiskohtaiset täytäntöönpanosäännötkään eivät kuitenkaan saa olla omiaan vaarantamaan kyseisiä päämääriä. Tällöin tarkastellaan erityisesti kokeen läpäisyyn vaadittavaa tietojen tasoa, valmistautumisessa tarvittavan materiaalin saatavuutta, kirjoittautumismaksun määrää tai iän, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai koulutustason kaltaisten erityisten yksilöllisten olosuhteiden huomioon ottamista. Kysymys on siten pitkään oleskelleiden kohdalla keskeisesti siitä, millaiset kotoutumisedellytykset käytännön yksityiskohtineen ovat sillä tavoin oikeasuhteisia, että ne käytännössä edistävät direktiivillä tavoitellun päämäärän toteutumista sen sijaan, että vaarantaisivat sen. Viimeksi mainittu tilanne voi olla käsillä, jos kotoutumisedellytykset tai niiden osoittamiseen liittyvät käytännön vaatimukset on asetettu niin korkealle tasolle, että ne tekevät P-EU-luvan saamisen mahdolliseksi tai suhteettoman vaikeaksi. Kyseisen tuomion valossa ei lisäksi riitä se, että vaatimus on yleisellä tasolla kohtuullinen ja oikeassa suhteessa päämäärään, vaan sen on oltava sitä myös suhteessa kuhunkin yksittäiseen hakijaan. Jäsenvaltioiden on siten mahdollistettava se, että viime sijassa asiaa arvioidaan yksilöllisesti, esimerkiksi hakijan lukutaidottomuus ja ikä huomioiden. (HE 62/2025 vp, s. 30)

Säännöksen luettelo poikkeamisperusteista ei ole tyhjentävä, vaan huomioon on otettava myös muut vastaavat yksilölliset olosuhteet ja niiden yhteisvaikutus. Kyse ei kuitenkaan ole hakijan muuhun elämäntilanteeseen liittyvästä kokonaisuudesta, joten hakijan perhetilanne ei itsenäisesti vaikuta asiaan. Toisin sanoen esimerkiksi se, että hakijan muulla perheellä olisi pysyvä tai P-EU-lupa, ei oikeuttaisi poikkeamiseen, jos kielen oppimiselle ei osoitettaisi edellä kuvatun kaltaisia henkilökohtaisia estettä. (HE 62/2025 vp, s. 110)

Vaadittava kielitaito on P-EU-luvan kohdalla vahva pääsääntö ja siitä poikkeamista on vastaavasti tulkittava suppeasti, minkä vuoksi vaadittaisiin poikkeuksellisen painavia syitä poikkeamiseen. Esimerkiksi pelkkä lukutaidottomuus Suomeen muuttaessa ei olisi poikkeamisperuste, vaan hakijan olisi esitettävä selvitystä siitä, miksi se pitkälläkin aikavälillä estäisi kielen riittävän oppimisen. Lukutaidottomuudesta on vastaavasti kuin kansalaisuusasioissa esitettävä hakijaa opettaneen opettajan antama todistus. Taloudelliset syyt eivät lähtökohtaisesti olisi peruste poiketa edellytyksestä yksittäistapauksessa. (HE 62/2025 vp, s. 111)

Hallituksen esityksessä (HE 62/2025 vp, s. 111) esitetty "vastaavasti kuin kansalaisuusasioissa" tarkoittaa käytännössä sitä, että luku- ja kirjoitustaidottomuus osoitetaan kansalaisuuslain 18 b §:n 3 momentin mukaan hakijan suomen tai ruotsin kielen opettajan antamalla todistuksella. Kansalaisuuslain esitöiden mukaan luku- ja kirjoitustaidottomuuden toteamien edellyttää riittävää osaamista. Maahanmuuttoviraston soveltamiskäytännössä kansalaisuusasioissa luku- ja kirjoitustaidottomuuden perusteella kielitaitoedellytyksestä poikkeaminen edellyttää hakijan toimittamaa kielenopettajan todistusta luku- ja kirjoitustaidottomuudesta. (HE 80/2010 vp, s. 7.) Käytännössä P-EU-luvissa edellytetään samanlaista todistusta, jos hakija vetoaa luku- ja kirjoitustaidottomuuteen poikkeamisperusteena kielitaitoedellytyksestä.

Hakijan on muissakin tilanteissa esitettävä luotettavaa selvitystä siitä, miksi hän ei itsestään riippumattomista, edellä kuvatun kaltaisista syistä voi pitkällä aikavälillä oppia riittävän hyvin suomea tai ruotsia. Kyse on kuitenkin perusteiden osalta avoimemmasta harkinnasta, kuin ulkomaalaislain 56 a §:n 2 momentin mukaisessa poikkeuksessa, joten myös riittävä selvitys voi olla vaihtelevampaa kuin kyseisen momentin perusteluissa mainittu lääkärintodistus. (HE 62/2025 vp, s. 111)

6 Pysyvän luvan ja P-EU-luvan myöntämisen esteet

Tässä soveltamisohjeessa on käyty läpi erilaiset edellytyskokonaisuudet, joiden täyttymistä pysyvän luvan ja P-EU-luvan myöntäminen edellyttää. Kyseiset lupatyytit edellyttävät kuitenkin lisäksi, ettei myöntämiselle ole rikoksiin liittyvää tai muuta estettä. Tässä luvussa käsitellään näitä ulkomaalaislain 57 § mukaisia esteitä.

Lakimuutos ei tuonut muutoksia ko. pykälän soveltamiseen. Esteiden avaaminen osana soveltamisohjetta on kuitenkin välttämätöntä, jotta käsittelijälle muodostuu kokonaiskuva vaatimuksista, joita pysyvän ja P-EU-luvan myöntämiseksi on asetettu. Esteiden taustoituksessa on käytetty hallituksen esityksiä eri vuosilta 2000-luvulta sekä ajankohtaista esitystä HE 62/2025.

Ulkomaalaislain 57 §:n 1 momentin mukaan:

Pysyvä oleskelulupa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos:

- 1) ulkomaalaisen on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta;
- 2) ulkomaalainen on epäiltynä rikoksesta, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta;
- 3) ulkomaalaisen on todettu syyllistyneen kahteen tai useampaan rikokseen; taikka
- 4) ulkomaalainen on epäiltynä kahdesta tai useammasta rikoksesta.

Pykälän momenttia ei ole muutettu. Säännöskohtaisten perusteluiden (HE 28/2003 vp, s. 155) mukaan pysyvää oleskelulupaa ei myönnettäisi, jos ulkomaalainen on todettu syyllistyneen rikokseen tai hän olisi syylliseksi epäiltynä rikoksesta, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta. Vireillä oleva rikosasia on este pysyvän oleskeluluvan myöntämiseksi niin kauan, kunnes poliisi on esitutkintalain (805/2011) mukaan päättänyt olla saattamatta asiaa syyttäjän harkittavaksi, syyttäjä on oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (687/1997) mukaan tehnyt päätöksen syyttämättä jättämisestä tai tuomioistuin on oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain mukaisesti hylännyt syytteen tai rikoslain (39/1889) perusteella jättänyt ulkomaalaisen rangaistukseen tuomitsematta.

Säännöksen 1 momentin 1 ja 3 kohdissa todetaan, että hakijan on oltava syyllistynyt rikokseen, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta tai kahteen tai useampaan rikokseen. Rikokseen syyllistyminen kattaa myös tilanteet, joissa hakijan on todettu syyllistyneen rikokseen, mutta hänet on jätetty tuomitsematta rangaistukseen. Käytännössä tilanne voi tulla kyseeseen, jos rikosoikeudellisessa vastuussa oleva, mutta syntykeeton henkilö syyllistyy rikokseen, mutta rangaistus jätetään tuomitsematta.

Ulkomaalaisen syyllistyminen esimerkiksi varkauteen tai liikenteen vaarantamiseen olisi este pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle. Sen sijaan syyllistyminen näpistykseen tai liikennerikkomukseen ei olisi tällainen este. Jos ulkomaalainen olisi toistuvasti tuomittu rangaistukseen rikoksesta, rikostunnusmerkistössä määritellyillä rangaistuslajeilla ei olisi merkitystä. Kummassakaan tapauksessa ei olisi merkitystä sillä, onko rangaistus tuomittu tuomioistuinkäsittelyssä vai rangaistusvaatimusmenettelyssä. (HE 28/2003 vp, s. 155-156)

Momentin 3 ja 4 kohdan soveltaminen edellyttäisi toistuvuutta. Samasta teosta johtuvat useat rikosepäilyt eivät sinänsä ole esteenä pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle. (HE 28/2003 vp, s. 156)

Säännöstä sovelletaan yhtä lailla P-EU-luvan epäämiseen. (HE 94/2006 vp, s. 30; HE 29/2013 vp, s. 13)

Ulkomaalaislain 57 §:n 2 momentin mukaan:

Rikoksesta tuomitun rangaistuksen ei tarvitse olla lainvoimainen. Harkittaessa oleskeluluvan myöntämisen esteitä on otettava huomioon rikollisen teon laatu ja vakavuus sekä ulkomaalaisen Suomessa oleskelun pituus ja sifeet Suomeen.

Pykälän momenttiin ei tullut muutosta aiempaan. Säännöskohtaisissa perusteluissa (HE 28/2003 vp, s. 156) ei ole säännöstekstiä tarkemmin taustoitettu säännöstä. Jotta ulkomaalaislaki täyttäisi pitkään oleskelleita koskevassa direktiivissä säädetyt vaatimukset, momenttiin on lisätty vuoden 2006 lakiuudistuksen yhteydessä huomioitavana seikkana ulkomaalaisen siteet Suomeen (HE 94/2006 vp, s. 30).

Ulkomaalaislain 57 §:n 3 momentin mukaan:

Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdolliseen vankeuteen, pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, jos siitä, kun rangaistuksen koeaika on kulunut loppuun, on kulunut yli kaksi vuotta. Muissa tapauksissa pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, kun rikoksen tekopäivästä on hakemuksen ratkaisuhetkellä kulunut yli kaksi vuotta. Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää 56 c §:n nojalla neljän vuoden kuluttua siitä, kun ehdoton vankeusrangaistus on kokonaan suoritettu.

Pykälän 3 momentista on lakimuutoksen (HE 62/2025) myötä poistettu ehdotonta vankeusrangaistusta koskevat säännökset, koska kyseinen säännös on siirretty aiemmasta ulkomaalaislain 57 §:n 3 momentista uudistetun lain 56 §:n 6 momenttiin.

Kun ehdoton vankeusrangaistus aina aloittaa oleskeluajan laskemisen alusta, ei erillisiä määräaikoja enää tarvita. Momentin uusi sääntely on kaikissa tilanteissa aiempaa tiukempi, koska se tarkoittaa aina vähintään neljän vuoden odotusaikaa rangaistuksen suorittamisesta lukien. Toisin sanoen hakija ei voi sen katkeamisen vuoksi saada oleskeluaikaa täyteen niin, että vankeusrangaistuksen kokonaan suorittamisesta olisi kulunut alle neljä vuotta. (HE 62/2025 vp, s. 116-117)

Pykälä kuitenkin edelleen vaikuttaa käytännössä tilanteissa, joissa kyse on rikosepäilyistä, sakkotuomioista tai ehdollisesta vankeudesta. Lisäksi se edelleen mahdollistaa harkinnanvaraisen pysyvän oleskeluluvan epäämisen myös esimerkiksi tilanteessa, jossa vankeusrangaistuksesta on jo kulunut pidempi aika, mutta jossa teon laatu ja vakavuus edelleen puoltavat oleskeluluvan epäämistä 57 §:n 2 momentin mukaisesti. (HE 62/2025 vp, s. 116-117)

Momenttiin on lisätty myös uusi virke, joka koskee ehdottoman vankeusrangaistuksen vaikutusta uuden ulkomaalaislain 56 c §:n mukaisissa hakemuksissa eli niiden hakijoiden kohdalla, jotka ovat suorittaneet Suomessa pykälän mukaisen korkeakoulututkinnon. Koska kyseisessä pykälässä ei ole erillistä vaatimusta oleskeluajasta, vankeusrangaistus ei voi vaikuttaa niin, että sen laskenta alkaa alusta. Hallituksen esityksen mukaan ei kuitenkaan ole perusteltua eikä tasapuolista, että vankeusrangaistus ei saa tässä hakijaryhmässä vastaavaa vaikutusta kuin muissa tilanteissa. Näin ollen säädetään niin, että pysyvän oleskeluluvan voi saada neljän vuoden kuluttua siitä, kun ehdoton vankeusrangaistus on kokonaan suoritettu. (HE 62/2025 vp, s. 116-117)

Ulkomaalaislain 57 §:n 4 momentin mukaan:

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa ei myönnetä pakolaisasemaan tai toissijaiseen suojeluasemaan perustuvan oleskelun perusteella, jos asema on peruutettu 108 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän momenttiin ei tullut muutosta aiempaan. Säännöskohtaisten perustelujen (HE 29/2013 vp, s. 13-14) mukaan P-EU-lupaa ei myönnetä pakolaisasemaan tai toissijaiseen suojeluasemaan perustuvan oleskelun perusteella, jos asema on peruutettu ulkomaalaislain 108 §:n 1 momentin nojalla poissulkemisen, väriiden tietojen antamisen tai tietojen salaamisen vuoksi. Säännös vastaa pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 4 artiklaan lisättyä 1 a kohtaa, jonka mukaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa ei tule myöntää kansainvälisen suojelun perusteella, jos kansainvälisen suojelun asema on peruutettu tai lakkautettu tai jätetty uusimatta poissulkemisen perusteella tai hakemusvaiheessa vääristelyjen tai salattujen tietojen vuoksi. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan momentissa on perusteltua puhua vain peruuttamisesta, koska pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 4 artiklan 1 a kohdassa mainitut peruuttamisen, lakkauttamisen tai uusimatta jättämisen perusteet vastaavat ulkomaalaislain 108 §:n pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman peruuttamisen perusteita.

Pysyvä lupa tai P-EU-lupa voidaan jättää myöntämättä, jos hakija on todettu syyllistyneen rikokseen tai on epäiltynä rikoksesta. Oleskeluluvan myöntämisen esteitä koskevassa harkinnassa otetaan huomioon rikosten lisäksi Suomessa oleskelun pituus ja siteet Suomeen.

Käsittelytoimenpiteistä

Poliisiasian tietojärjestelmä Patjasta selvitetään, onko hakija syyllistynyt johonkin rikokseen tai onko hän epäiltynä jostain rikoksesta. Käsittelijän on tärkeää huomioida, että hakija ei välttämättä ole rikoksesta epäiltynä, vaikka hänestä löytyisi merkintöjä Patjasta. Patjassa näkyy myös ilmoitukset, joissa hakija on asianomistajana (asemana AO) sekä muita yleisluontoisia ilmoituksia, kuten ilmoitus kadonneesta henkilöllisyysasiakirjasta. Jos rikosasian tila on kesken, on rikosasian tilannetta tarpeen selvittää tarkemmin poliisilta: onko asia edelleen poliisin tutkinnassa ja saako sitä saattaa hakijan tietoon, onko rikosasia edennyt syyttäjälle vai onko tutkinta lopetettu; syyttäjältä tai käräjäoikeudesta: onko asia edelleen syyteharkinnassa tai käräjäoikeudessa kesken. Jäljempänä mainittua on tarpeen selvittää, sillä Patja-otteesta käy ilmi vain, että tutkinta on päättynyt ja asia siirtynyt syyttäjälle, ei tarkempia tietoja. Tarvittavista teknisistä merkinnöistä UMA-järjestelmään on ohjeistettu prosessin tukimateriaaleissa.

Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmästä ORK tilataan hakijan sakko- ja rikosrekisteriotteet. Otteesta käy ilmi hakijan saamat mahdolliset sakkorangaistukset ja tuomiot.

Rikoksesta säädetty mahdollinen vankeusrangaistus tulee selvittää rikoslaista tai siitä laista, jossa teon rangaistavuudesta on säädetty. Esimerkiksi rikoslaissa liikenneturvallisuuden vaarantamisesta, pahoinpitelystä ja huumausaineen

käyttörikoksesta on säädetty vankeusrangaistus. Puolestaan taas esimerkiksi näpistyksestä, lievistä pahoinpitelystä, lievistä veropetoksesta, lievistä petoksesta ja liikenne rikkomuksesta ei ole säädetty rikoslaisissa vankeusrangaistusta.

Käsittelijän tulee tarkistaa ulkomaalaislain 57 §:n 3 momentin mukaiset aikarajat sille, kuinka pitkään rikos estää pysyvän luvan myöntämisen. Pysyvä lupa evätään, kun hakija on tuomittu rikoksesta rangaistukseen, jos Ulkl 57 §:n 3 momentissa mainitut aikarajat eivät ole ylittyneet. Aikarajat ovat ehdottomia. Aikarajat koskevat ainoastaan tilanteita, joissa hakija on tuomittu rikoksesta rangaistukseen. Näistä tilanteista on ohjeistettu tarkemmin luvussa [6.1 Hakija on syyllistynyt rikokseen](#).

Kun kysymys on rikosepäilyistä, ulkomaalaislain 57 §:n 3 momentin mukaiset ehdottomat aikarajat eivät tule sovellettaviksi. Lain 57 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu rikosepäily voi johtaa oleskeluluvan myöntämättä jättämiseen, mutta rikosepäily ei kuitenkaan ole ehdoton este pysyvän luvan myöntämiselle. Pysyvän luvan esteitä tällaisessa tilanteessa arvioitaessa on tehtävä lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu kokonaisharkinta. Kokonaisharkinta tulee tehdä näissä tilanteissa aina, kun pysyvä lupa ollaan epäämässä. Asiasta on ohjeistettu tarkemmin luvussa [6.2 Hakija on epäiltynä rikoksesta](#).

6.1 Hakija on syyllistynyt rikokseen

Ulkomaalaislain 56 §:n 6 momentin ja 56 d §:n 5 momentin mukaisesti, jos hakija on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, yhtäjaksoinen luvallinen oleskeluaika katkeaa ja alkaa alusta. Ehdottoman vankeusrangaistuksen vaikutuksesta oleskeluajan laskentaan kerrotaan tarkemmin pysyvien lupien osalta luvussa [1.2 Asumisajan laskeminen ja asumisen yhtäjaksoisuus](#) ja P-EU-lupien osalta luvussa [5.1 Asumisajan laskeminen ja asumisen yhtäjaksoisuus](#).

Ulkomaalaislain 57 §:n 3 momentissa on määritelty ne ehdottomat aikarajat, joiden ylittymisen jälkeen pysyvä oleskelulupa voidaan aikaisintaan myöntää.

Jos hakija on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, hakijan yhtäjaksoinen luvallinen oleskeluaika katkeaa ja alkaa alusta. Ajan alusta laskeminen voi alkaa aikaisintaan siitä, kun ehdoton vankeusrangaistus on kokonaan suoritettu. Ehdoton vankeusrangaistus katsotaan suoritetuksi kokonaan, kun ehdonalaisten vapauden koeaika on päättynyt. Hakijalle voidaan siten myöntää pysyvä oleskelulupa, kun hän on koko ehdottoman vankeusrangaistuksen suorittamisen jälkeen oleskellut maassa luvallisesti ulkomaalaislaissa säädetyn määräajan.

Pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää Suomessa suoritettun korkeakoulututkinnon perusteella 56 c §:n nojalla neljän vuoden kulutta siitä, kun ehdoton vankeusrangaistus on kokonaan suoritettu.

Ehdottomaan vankeusrangaistukseen rinnastetaan myös sen sijasta tuomittu yhdyskuntapalvelu.

Jos hakija on tuomittu ehdolliseen vankeusrangaistukseen, pysyvä lupa voidaan aikaisintaan myöntää, kun tuomitun rangaistuksen suorittamisesta on kulunut yli kaksi vuotta. Ehdollinen vankeusrangaistus on yleensä suoritettu kokonaan, kun koeaika päättyy. Jos henkilö kuitenkin syyllistyy uuteen rikokseen koeaikana, seurauksena voi olla ehdoton vankeusrangaistus. Koeaika voi siten päättyä ehdollisen vankeusrangaistuksen päättymisen sijaan myös ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

Muissa, kuin edellä mainituissa tilanteissa, pysyvä lupa voidaan myöntää aikaisintaan, kun rikoksen tekopäivästä on hakemuksen ratkaisuhetkellä kulunut yli kaksi vuotta. Pysyvä lupa evätään esimerkiksi määrättyjen päiväsakkojen suuruudesta huolimatta, jos hakijan on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta, mutta hakijalle on vankeusrangaistuksen sijaan määrätty päiväsakkoja. Tällöin pysyvä lupa evätään määrättyjen päiväsakkojen suuruudesta huolimatta.

Pysyvä lupa evätään myös, jos hakijan on todettu syyllistyneen kahteen tai useampaan rikokseen, vaikka kyseessä olisi rikos, josta ei voi saada vankeutta.

Pysyvä lupa evätään myös tilanteissa, joissa hakijan on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta, mutta hakija on jätetty tuomitsematta rangaistukseen tai hakijan on todettu syyllistyneen kahteen tai useampaan tekoon, mutta hakija on jätetty tuomitsematta rangaistuksiin.

Esimerkki 1: ehdoton vankeusrangaistus

Hakija on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen 1.1.2019. Rangaistuksen viimeinen suorituspäivä on 31.12.2021. Hakijan asumisajan laskeminen alkaa alusta 1.1.2022. Hänelle voidaan myöntää pysyvä lupa aikaisintaan 31.12.2025 riippuen hakemuspolusta ja luvan myöntämisen edellytysten täyttymisestä.

Esimerkki 2: ehdollinen vankeusrangaistus

Hakija on tuomittu ehdolliseen vankeusrangaistukseen 1.1.2022. Rangaistuksen koeaika on 1.1.2022–31.12.2025. Päätöksentekohetki on 15.6.2027. Koska koeajan päättymisestä ei ole kulunut vielä kahta vuotta, on hakijalle tuomittu ehdollinen vankeusrangaistus este pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle.

Esimerkki 3: muut tilanteet

Hakija on syyllistynyt liikenneturvallisuuden vaarantamiseen 8.9.2025. Liikenneturvallisuuden vaarantamisesta on säädetty rikoslaissa rangaistukseksi vankeutta. Hakijalle on määrätty rangaistukseksi 20 päiväsakkoa. Koska hakijan syyksi luetun rikoksen tekoajasta on kulunut aikaa alle kaksi vuotta päätöspäivänä 21.1.2026, on se esteenä pysyvän luvan myöntämiselle.

Esimerkki 4: muut tilanteet

Hakija on syyllistynyt 1.1.2025 ja 1.2.2025 liikenneriikkomuksiin, joista hänelle on määrätty rangaistukseksi 10 päiväsakon ja 12 päiväsakon suuriset rangaistukset. Jos päätös pysyvää lupaa koskevaan hakemukseen tehdään

ennen 1.1.2027, on hakija siten viimeisen kahden vuoden aikana ennen päätöksentekoa syyllistynyt kahteen rikokseen, ja tämä on esteenä pysyvän luvan myöntämislle.

Liikennevirhemaksu on korvannut tieliikenteen rikesakon, jota on käytetty erilaisten vähäisten liikenne rikkomusten rangaistuksena. Vähäisistä liikenne rikkomuksista saatuja vanhan lain mukaisia rikesakkoja tai uuden lain mukaisia liikennevirhemaksuja ei pidetä esteenä pysyvän luvan myöntämislle, koska liikennevirhemaksua ei pidetä ulkomaalaislain 57 §:n mukaisena rikoksena. Vähäisistä liikenne rikkomuksista voidaan tuomita liikennevirhemaksun/rikesakon sijaan kuitenkin myös päivä sakkoja. Päiväsakot voivat olla este pysyvän luvan myöntämislle.

Näin ollen, jos hakija olisi saanut yllä kuvatun esimerkin mukaisesti liikenne rikkomuksista liikennevirhemaksun (entinen rikesakko), ei kyseessä olisi este pysyvän luvan myöntämislle, koska liikennevirhemaksua ei pidetä ulkomaalaislain 57 §:n tarkoittamana rikoksena. Jos hakija olisi saanut kahdesta liikenne rikkomuksesta rangaistukseksi yhden liikennevirhemaksun ja yhden päivä sakkorangaistuksen, ei sekään olisi este pysyvälle luvulle, koska tällöin hakijaa ei ole tuomittu kahdesta rikoksesta rangaistukseen. Pelkästään yksi päivä sakottuomio liikenne rikkomuksesta ei ole pysyvän este, koska liikenne rikkomuksesta ei ole säädetty rikoslaisa rangaistukseksi vankeutta.

Tekojen laadulla, hakijan Suomessa oleskelun pituudella tai muilla hänen henkilökohtaiseen tilanteeseensa liittyvillä seikoilla ei ole asian ratkaisun kannalta merkitystä, jos edellä mainitut ehdottomat aikarajat eivät ole ylittyneet. Kokonaisharkintaa ei tällöin tehdä.

KHO:2020:162; Syyllistyminen rikokseen, pysyvän oleskeluluvan myöntämisen este

KHO katsoi, että ulkomaalaislain 57 §:n 3 momentissa tarkoitetut määräajat ovat luonteeltaan ehdottomia siten, ettei pysyvää oleskelulupaa voida myöntää ennen näiden määräaikojen kulumista. Myöskään ulkomaalaislain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu pysyvän oleskeluluvan myöntämistä koskeva kokonaisharkinta ei tule tehtäväksi ennen pykälän 3 momentissa tarkoitettujen määräaikojen kulumista.

Rikos määritellään rangaistavaksi säädettyksi inhimilliseksi teoksi. Määritelmän kannalta ei ole ratkaisevaa, onko rangaistavuudesta säädetty rikoslaisa vai jossakin muussa laissa. Rikossäännöksessä on aina kolme osaa: rikoksen otsikko eli nimi, rangaistavaksi säädetyn käyttäytymisen luonnehdinta ja rangaistusuhka eli rangaistussäännös.

Jos poliisi on päättänyt rikoksen tutkinnan ja todennut, että hakija ei ole enää rikoksesta epäilty tai syyttäjä tekee asiassa syyttämättäjättämispäätöksen, ei hakijaa voida pitää epäiltynä tai syyllisenä rikokseen. Jos syytteet on hylätty käräjäoikeudessa, mutta rikosasia on vireillä hovioikeudessa, henkilöä pidetään edelleen lähtökohtaisesti pysyvää lupaa koskevan sääntelyn kannalta epäiltynä. Kun rikosasia etenee hovioikeuteen, vastaajan asema säilyy käytännössä samana kuin käräjäoikeusvaiheen aikana, eli siksi pysyvän oleskeluluvan esteenkin voidaan ajatella säilyvän. Käräjäoikeuden tuomioihin pitää pääsääntöisesti hakea hovioikeudesta jatkokäsittelylupaa. Kun hovioikeus on sen myöntänyt, ja valitus on käsiteltävänä, on hovioikeus ottanut jo asiaan siltä osin kantaa, ettei valitus ole ollut täysin perusteeton. Jos taas käräjäoikeuden tuomiosta ei ole ilmoitettu tyytymättömyyttä ja valitettu hovioikeuteen, on perusteltua odottaa valitusaika loppuun ja katsoa, ilmoitetaanko tyytymättömyyttä ja valitetaanko. Jos käräjäoikeuden vapauttavasta tuomiosta ei haeta valitusajan kuluessa jatkokäsittelylupaa, ja valitusaika umpeutuu, saa käräjäoikeuden päätös lainvoiman eikä henkilö siten enää ole rikoksesta epäilty tai syyllistynyt niihin.

On hyvä huomioida, että jos käräjäoikeuden tuomio koskee rikoskokonaisuutta, jossa on useita vastaajia (esim. ihmiskauppa), on käsittelijän tarkistettava, miltä osin asiaan on haettu muutosta. Tyytymättömyyden ilmoittamiset on kirjattu käräjäoikeuden tuomion loppuun kohtaan "Muutoksenhaku". Syyttäjän lisäksi hylättyä syytekohtaa koskien tyytymättömyyttä voivat ilmoittaa myös kyseisen syytekohtaan asianomistajat. Tyytymättömyyden ilmoitus ja valittaminen ovat erillisiä toimenpiteitä, eikä tyytymättömyyden ilmoituksen jälkeen ole velvoitetta jättää varsinaista valitusta. Vaikka esimerkiksi syyttäjä olisi alun perin ilmoittanut tyytymättömyyttä koko tuomioon, syyttäjä ei välttämättä lopulta valita koko tuomiosta, vaan vain joiltain osin. Tämä on melko yleistä, joten se, onko syytekohtasta valitettu, tulee vielä tarkistaa hovioikeudesta valitusajan päätyttyä. Asiaa tiedusteltaessa hovioikeudesta, tulee viesti muotoilla selkeästi niin, että viestissä tiedustellaan asian lainvoimaisuutta nimenomaan hakijaa koskevien syytekohtien (esim. kohdat 2.1 ja 2.2) osalta. Tarvittaessa asiassa voi pyytää tarkennusta, jos hovioikeuden vastauksessa ei ole eritelty, miltä osin asia on lainvoimainen tai vireillä.

Pysyvä lupa on tapauskohtaisesti evättävissä, vaikka ulkomaalaislain 57 §:n 3 momentin mukainen ehdoton aikaraja olisi ylittynyt, jos ulkomaalaislain 57 §:n 2 momentin mukaisen kokonaisharkinnan perusteella arvioidaan, että pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle on edelleen olemassa este ottaen huomioon rikollisen teon laatu ja vakavuus sekä hakijan Suomessa oleskelun pituus ja siteet Suomeen.

6.2 Hakija on epäiltynä rikoksesta

Ulkomaalaislain 57 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu rikosepäily voi johtaa oleskeluluvan myöntämättä jättämiseen, mutta rikosepäily ei kuitenkaan ole ehdoton este pysyvän luvan myöntämiselle. Pysyvän luvan esteitä tällaisessa tilanteessa arvioitaessa on tehtävä 57 §:n 2 momentissa

tarkoitettu kokonaisharkinta. Säännöksessä tarkoitettu kokonaisharkinta tulee tehdä aina niissä tilanteissa, kun pysyvän luvan epäämistä harkitaan rikosepäilyjen johdosta.

KHO:2021:157; Rikosepäily, pysyvän oleskeluluvan myöntämisen este, kokonaisharkinta

KHO katsoi, että kun kysymys on rikosepäilystä, ulkomaalaislain 57 §:n 3 momentin mukaiset ehdottomat määräajat eivät tule sovellettavaksi. Lain 57 §:n 1 momentissa tarkoitettu rikosepäily voi siten johtaa oleskeluluvan myöntämättä jättämiseen, mutta rikosepäily ei kuitenkaan ole ehdoton este pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle. Pysyvän oleskeluluvan esteitä tällaisessa tilanteessa arvioitaessa on tehtävä lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu kokonaisharkinta.

Harkittaessa oleskeluluvan myöntämisen esteitä on kokonaisharkinnassa otettava huomioon rikollisen teon laatu ja vakavuus sekä ulkomaalaisen Suomessa oleskelun pituus ja siteet Suomeen. Teon laadun ja vakavuuden arvioinnissa huomioidaan rikosnimikkeen lisäksi myös teon kuvaus. Jos päätös on suoritettuna kokonaisharkinnan perusteella kielteinen tai osakielteinen, tulee teon kuvaus myös avata päätöksessä ja päätöksen perusteluissa. Harkinnassa voidaan lisäksi huomioida hakijan mahdolliset aiemmat rikokset, epäillyn rikoksen teko-aika, sekä rikostutkinnan eteneminen ja kesto. Harkinnassa ja mahdollisen kielteisen päätöksen perusteluissa ei ole siten riittävää, jos päätöksessä todetaan pelkästään hakijan olevan epäiltyä x-rikoksesta.

Kokonaisharkinta suoritetaan, jos hakija on epäiltyä rikoksesta, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta tai jos hakija on epäiltyä kahdesta tai useammasta rikoksesta, vaikka niistä ei olisi säädetty rangaistukseksi vankeutta. Kokonaisharkinta suoritetaan siten aina, kun on kyse rikosepäilystä. Rikoksen tekoajasta kuluneella ajalla ei ole ratkaisevaa merkitystä harkinnan suorittamiseksi.

Kun hakijaa epäillään rikoksesta, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta, lähtökohta on, että pysyvä lupa evätään. Kokonaisharkinta voisi johtaa vain poikkeuksellisissa olosuhteissa pysyvän luvan myöntämiseen rikosepäilyistä huolimatta.

Pysyvä lupa lähtökohtaisesti evätään, jos hakija on epäiltyä vakavasta rikoksesta, esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuvasta rikoksesta. Samoin pysyvä lupa evätään, jos hakijaa epäillään teosta, jonka rikosnimike on "törkeä" tai jos on pidettävä todennäköisenä tai jokseenkin mahdollisena, että rikoksesta voi seurata vankeusrangaistus. Esimerkiksi perusmuotoisesta pahoinpitelystä voi hyvin perustellusti olla seurauksena lyhyt ehdollinen vankeusrangaistus, jolloin rikosepäilyä voidaan pitää esteenä. Pahoinpitelystä voidaan rikoslain mukaan tuomita sakkoihin tai enintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen. Myös tilanteissa, joissa rikostuomio kyseisen rikoksen perusteella saattaisi johtaa karkottamisprosessiin on peruste lähtökohtaisesti evätä pysyvä lupa.

Jos on hyvin epätodennäköistä, että hakija tuomittaisiin vankeusrangaistukseen ja rikosepäilystä on kulunut aikaa yli kaksi vuotta, voidaan harkita pysyvän luvan myöntämistä. Tällaisia voisivat olla kevyemmät rikosnimikkeet, kuten liikenneturvallisuuden vaarantaminen tai vakavuudeltaan siihen rinnastettava, jolloin olisi epätodennäköistä, että hakija tuomittaisiin mihinkään muuhun kuin päiväsakkorangaistukseen, joten sakkotuomion saatuaankin ehdoton rikosestekin poistuisi lähiaikoina. Rikoksen rangaistusasteikko tulee tarkistaa rikoslaista.

Kokonaisharkinnassa on useita huomioitavia seikkoja. Harkinnassa ja mahdollisen kielteisen päätöksen perustelujen tosiseikastossa tulee selvästi eritellä hakijan siteet Suomeen. Perhesiteiden osalta eritellään eri perhesiteet: puoliset, huollettavat lapset, puolison lapset. Lisäksi avataan eri huollettavien lasten lapsen edun arviointiin liittyviä seikkoja. Työsiteiden osalta avataan esim. työsopimuksen luonne kokoaikainen vs. osa-aikainen, ja työsuhteen kesto eli onko työsopimus toistaiseksi voimassa oleva vai määräaikainen. Yritystoiminnan osalta avataan mm. onko kyseessä tuore yritys, jolla on ensimmäinen tilikausi meneillään vai jo usean vuoden toiminnassa ollut yritys, jonka toiminta on ollut voitollista. Opiskelusiteiden osalta kuvataan, missä vaiheessa opinnot ovat, ja onko hakija suorittanut Suomessa tutkinnon. Jos hakijalla on edellä lueteltujen lisäksi joitain muita siteitä, avataan myös nämä päätökseen.

Kielteisten ja osakielteisten päätösten johtopäätöksissä avataan myös näkyviin ne siteet, jotka harkinnassa on huomioitu, jotta tämä ei jää oletusten tai arvailujen varaan. On otettava huomioon, etteivät kaikki tosiseikastossa luetellut siteet ole välttämättä ratkaisevia kokonaisharkinnassa ja siten on tarkoituksenmukaista eritellä, mille siteille harkinnassa erityisesti annetaan painoarvoa.

Esimerkki: yksittäistapauksessa suoritettu kokonaisharkinta

Hakijan epäillään 2.3.2025 syyllistyneen pahoinpitelyyn. Hakija on täten epäiltynä rikoksesta, josta on säädetty rikoslaissa rangaistukseksi vankeutta. Rikostutkinta on yhä kesken ja rikosepäilyn perusteella hakijan epäillään kohdistaneen toiseen henkilöön väkivaltaa. Ottaen huomioon, että rikostutkinta on yhä kesken, kyseessä on toisen henkilön terveyteen/henkeen/fyysiseen koskemattomuuteen kohdistuva rikosepäily, on rikosepäily esteenä pysyvän oleskeluvan myöntämiselle. Harkinnassa on otettu huomioon hakijan noin viiden vuoden asumisaika Suomessa, hänen alaikäinen huollettava lapsensa sekä hänen työsiteensä Suomeen. Pysyvän luvan epäämistä ei voida kokonaisharkinnan perusteella pitää kohtuuttomana.

Siteiden arviointi, kuten muukin kokonaisharkinta, on aina tapaussidonnaista. Harkinnassa tulee huomioida hakijan yksilölliset olosuhteet ja tehdä punninta tapauskohtaisesti. Esimerkki on tarkoitettu monisyisen harkinnan konkretisoimiseksi päätöksen tekijälle, ei käytettäväksi sellaisenaan päätöksissä.

6.3 Useita rikosesteitä

Hakijalla voi olla myös useampi kuin yksi rikoseste. Jos hakija on rikokseen syyllistymisen lisäksi epäiltynä rikoksesta, evättään pysyvä lupa rikokseen syyllistymisen perusteella. Pysyvälle luvulle on ehdoton este, joten rikosepäilyn vaikutusta pysyvän luvan myöntämiseen ei ole syytä arvioida. Ohjeen luvussa [6.6.2 Kuuleminen](#), on ohjeistettu kuulemiseen liittyen tällaisessa tilanteessa.

Esimerkki: päätösperustelut yksittäistapauksessa

Pysyvää oleskelulupaa ei myönnetä, koska pysyvän oleskeluluvan myöntämiseksi on ulkomaalaislain 57 §:n mukainen este. Hakija on syyllistynyt liikenneturvallisuuden vaarantamiseen 3.5.2025, josta on rikoslaisissa säädetty rangaistukseksi vankeutta. Rikoksen tekopäivästä ei ole kulunut aikaa laissa määriteltyä yli kahta vuotta.

Hakija on lisäksi epäiltynä 1.1.2026 tapahtuneesta pahoinpitelystä. Rikosepäilyn vaikutusta pysyvän oleskeluluvan myöntämiseen ei ole arvioitu päätöksessä, sillä pysyvän oleskeluluvan myöntämiseksi on ehdoton este.

6.4 Yleinen järjestys ja turvallisuus

Ulkomaalaislain 36 § on kaikkia oleskelulupia kaikissa tilanteissa koskeva yleinen säännös, ja lain 57 § on siihen nähden erityissäännös, joka määrittelee ainoastaan esteen pysyvälle oleskeluluvulle. Ulkomaalaislain 36 § voi siten estää sekä pysyvän että määräaikaisen luvan myöntämisen riippumatta 57 §:n soveltumisedellytyksistä ja aikarajoista, kun hakijan katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai turvallisuutta. Käytännössä 36 §:ää ei voida kuitenkaan soveltaa, kun määräaikainen oleskelulupa myönnetään kansainvälisen suojelun perusteella, jos myönnettyä suojeluasemaa ei voida lakkauttaa tai peruuttaa ja asiassa on huomioitava palautuskielto. Kansainvälisen suojelun asema ei kuitenkaan estä 57 §:n soveltamista.

Ulkomaalaislain 36 §:ssä säädetään oleskeluluvan epäamisestä yhteiskunnan edun vuoksi:

Oleskelulupaa ei myönnetä, jos ulkomaalaisen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai turvallisuutta, kansallista turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita taikka jos henkilön maahantulo ja kauttakulku tulee Suomea sitovan kansainvälisoikeudellisen velvoitteen tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen nojalla annetun neuvoston päätöksen mukaisesti estää. Kansanterveyden vaarantaminen ei kuitenkaan estä jatkoluvan myöntämistä, jos luvan myöntämisen edellytykset ovat muutoin olemassa, taikka oleskeluluvan myöntämistä 114 tai 114 a §:n perusteella. Kansainvälisten

suhteiden vaarantaminen ei kuitenkaan estä oleskeluluvan myöntämistä perhesiteen perusteella taikka oleskeluluvan myöntämistä ulkomaalaiselle, jos hänelle on unionin jäsenvaltiossa myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa.

Pysyvä ja P-EU-lupa voidaan evätä sillä perusteella, että hakija vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta. Myös tätä edellytystä sovelletaan käytännössä tilanteissa, joissa hakija on syyllistynyt tai hänen epäillään syyllistyneen rikokseen/rikoksiin, joten harkinta saattaa periaatteessa olla päällekkäistä edellä kuvattujen ulkomaalaislain 57 §:n mukaisten rikosten harkinnan kanssa. (HE 62/2025 vp, s. 17)

Käytännössä ratkaisevia pysyvän ja P-EU-luvan harkinnassa ovat kuitenkin tyypillisesti ulkomaalaislain 57 §:n mukaiset esteet, huomioiden myös se edellä mainittu seikka, ettei pykälän soveltamiskynnys ole erityisen korkea. (HE 62/2025 vp, s. 17)

Kun tehdään pysyvän kielteinen ulkomaalaislain 57 §:n perusteella, on päätöksessä myös huomioitava, muodostaisivatko hakijan rikokset ulkomaalaislain 36 §:n mukaisen esteen määräaikaisenkin oleskeluluvan myöntämiseksi. Jos asiassa on ulkomaalaislain 57 §:n mukainen este pysyvän luvan myöntämiseksi, voidaan uusi määräaikainen oleskelulupa myöntää, jos luvan myöntämisen muut edellytykset täyttyvät. Muihin edellytyksiin sisältyy myös se, että hakija ei saa vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta ulkomaalaislain 36 §:n tarkoittamalla tavalla. Ulkomaalaislain 36 §:n mukaisen YJT-harkinnan yhteydessä otetaan huomioon paitsi henkilön syyllistyminen rikoksiin myös mahdolliset rikosepäilyt. Eli poiketen ulkomaalaislain 57 §:n mukaisesta rikosesteen arvioimisesta pysyvän luvan saamiselle, jossa ehdottoman rikosesteen tilanteessa ei arvioida ehdollisen rikosesteen vaikutusta, ulkomaalaislain 36 §:n harkinnassa merkitystä on molemmilla.

Esimerkki 1: 36 §:n mukainen este oleskeluluvan myöntämiseksi, päätösperustelut yksittäistapauksessa

Uutta määräaikaista oleskelulupaa ei myönnetä, koska hakija vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta ulkomaalaislain 36 §:n tarkoittamalla tavalla. Hakija on syyllistynyt edellä esitetyllä tavalla rikokseen, joka on kohdistunut henkeen ja terveyteen ja on täten ollut omiaan aiheuttamaan sellaista vakavaa vaaraa, että oleskeluluvan myöntämättä jättäminen ei ole olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta.

Jos hakijaa epäillään lisäksi jostain rikoksesta niin avataan myös sen merkitys edellä kuvatun esimerkin lopussa. Lisäksi karkottamis- ja maahantulokielto-osiossa käydään vielä erikseen tarkemmin läpi, miksi hakija karkotetaan ja määrätään maahantulokieltoon.

Esimerkki 2: ei UlkL 36 §:n mukaista estettä uuden määräaikaisen luvan myöntämiseksi, päätösperustelut yksittäistapauksessa

Hakijan käytöksen ei tämänhetkisten tietojen perusteella ja kokonaisuutena vaikuttavat seikat huomioon ottaen katsota muodostavan

sellaista 36 §:n tarkoittamaa todellista, välitöntä ja riittävän vakavaa uhkaa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, että se olisi esteenä määräaikaisen oleskeluluvan myöntämiselle. Ottaen kuitenkin huomioon hakijan syyllistyminen rikoksiin sekä hakijaan kohdistuva rikosepäily, uusi määräaikainen oleskelulupa myönnetään kahdeksi vuodeksi.

Yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden sekä kansallisen turvallisuuden vaarantamisesta maastapoistamisharkinnan yhteydessä on ohjeistettu tarkemmin soveltamisohjeessa *Ohje ulkomaalaisen maasta poistamisesta – Maastapoistamisohje (MIGDno-2024-2942)*.

6.5 Määräaikaisen luvan pituus

Jos pysyvää lupaa ei voida myöntää ulkomaalaislain 57 §:n mukaisen rikosesteen vuoksi, on ensin arvioitava, muodostaisiko rikos tai rikokset esteen oleskeluluvulle ylipäätään. Jos ei, tehdään jatkolupaharkinta tarvittaessa viran puolesta. Tällöin tulee arvioida, onko jatkoluvan pituutta syytä kuitenkin rajoittaa rikoksista johtuen. Maahanmuuttoviraston vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan oleskeluluvan pituutta rikosten takia tarvittaessa rajoitetaan, jotta oleskeluluvan myöntämisen edellytykset voidaan kohtuullisessa ajassa arvioida uudelleen. Kyse ei ole siten hakijan rankaisemisesta luvan pituutta rajaamalla. Jatkoluvan pituutta harkitessa huomioidaan rikosten laatu ja hakijan kokonaistilanne. Luvan pituuden rajaaminen ja siihen johtaneet syyt tulee perustella päätöksessä.

Poikkeuksen edellä kuvattuun muodostavat kansainvälisen suojelun perusteella eli pakolaisuuden tai toissijaisen suojelun perusteella myönnettävät määräaikaiset luvat, joiden kesto on määritetty UlkL 55 §:n 1 momentissa. Pakolaisuuden perusteella myönnettävä oleskelulupa on kestoiltaan aina kolme vuotta ja toissijaisen suojelun perusteella kaksi vuotta. Näiden lupien kesto ei voida rajoittaa rikosten perusteella, mutta rikokset voivat johtaa suojeluaseman jälkivalvontaan. On huomioitava, että tilanne ei ole sama, jos suojeluasema on saatu perhesiteen perusteella ja oleskelulupaa haetaan perhesiteen perusteella, jolloin luvan pituutta voidaan harkita samalla tavalla kuin muissakin määräaikaisissa oleskeluluvissa.

Jatkolupa myönnetään pääsääntöisesti ulkomaalaislain 55 §:n mukaisesti neljäksi vuodeksi. Eri lupatyyppeiden jatkolupien pituuksista ja alkamisajankohdista kerrotaan tarkemmin esimerkiksi Maahanmuuttoviraston *Lupamenettelyohjeessa (MIGDno-2023-1406)* ja prosessikohtaisissa ohjeissa.

Ulkomaalaislain 55 §:n mukaan:

Uusi määräaikainen oleskelulupa myönnetään enintään neljäksi vuodeksi. Uusi määräaikainen oleskelulupa pakolaisuuden perusteella myönnetään kolmeksi vuodeksi. Uusi määräaikainen oleskelulupa toissijaisen suojelun perusteella myönnetään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 54 §:n 3 ja 5 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, kun oleskeluluvan peruste muuttuu tilapäisestä jatkuvaksi, oleskeluluvan pituuteen sovelletaan ensimmäisen määräaikaisen oleskeluluvan pituutta koskevan 53 §:n säännöksiä.

Jos oleskelulupa myönnetään perhesiteen perusteella, myönnettävän määräaikaisen oleskeluluvan voimassaoloaika ei kuitenkaan saa olla pidempi kuin oleskeluluvan myöntämisen perusteena olevan perheenkokoajan määräaikaisen oleskeluluvan voimassaoloaika.

Jatkoluvan pituutta harkitessa tulee tutustua teonkuvaukseen ja päiväsakkorikoksissa päiväsakkojen määrään. Jos oleskeluluvalla ei ole YJT-estettä, mutta rikos ei ole teonkuvaukseltaan tai esimerkiksi päiväsakkojen määrän perusteella vähäinen, on usein syytä rajata myönnettävän jatkoluvan pituutta neljää vuotta lyhyemmäksi. Oleskeluluvan kestoa ei ole kuitenkaan syytä rajoittaa, jos on hakijan olosuhteiden perusteella selvää, ettei hakijaa voitaisi myöhemminkään määrätä poistettavaksi maasta. Esimerkiksi tilanteessa, jossa hakija vastaa yksin Suomen kansalaisen huollosta, ei useimmissa tapauksissa ole syytä rajata luvan pituutta.

Harkinnassa tulee huomioida aina rikosten laatu ja hakijan kokonaistilanne, kuten oleskeluhistoria ja siteet Suomeen (erityisesti perhesiteet).

Eri tilanteissa suuntaa antavat jatkoluvan pituudet poikkeavat toisistaan. Jos hakijalla on ollut yksittäinen vähäisempi sakkorangaistus tai muutama vähäisempi rikos:

- jatkoluvan pituus voi olla neljä vuotta.

Rikosnimike, patjan teonkuvaus, sekä määrättyjen päiväsakkojen määrä voivat antaa osviittaa teon moitittavuudesta. Vähäisenä rikoksena voidaan pitää noin 20 päiväsakon alittavia rikoksia, hyvin vähäisinä 10 päiväsakon alittavia, mutta 30 päiväsakon ylittävät rikokset eivät yleensä ole vähäisiä luonteeltaan. Esimerkiksi kaksi yli 20 päiväsakon liikenneturvallisuuden vaarantamista kahden vuoden sisällä ei ole pidettävä enää vähäisenä.

Jos hakijan rikoksissa on selvää toistuvuutta viimeisen viiden vuoden aikana, tai yksittäinen päiväsakkorikos kahden vuoden sisällä on ollut tekemuodoltaan vakava:

- jatkoluvan pituus voi olla 2-3 vuotta.

Jos kielteisen pysyvän luvan synnä on hakijalle tuomittu ehdollinen vankeusrangaistus, ja on kulunut alle 2 vuotta koeajan päättymisestä:

- jatkoluvan pituus voi olla 2-3 vuotta.

Pelkät rikosepäilyt saattavat ilman aiempaa rikoshistoriaakin antaa aihetta rajata jatkoluvan pituutta 2-3 vuoteen:

- erityisesti, jos hakija voidaan tuomita teosta pidempään kuin kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen.

- erityisesti törkeissä ja toisen henkeen ja terveyteen kohdistuneissa rikosepäilyissä, elleivät rikosepäilyt jo itsessään johda luvan epäämiseen.
- epäily lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin, josta tuomitaan sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Jos hakija olisi epäiltynä yksittäisestä törkeästä rikoksesta, on kaikki olosuhteet huomioiden harkittava, voiko rikoksen vasta ollessa epäilyksen asteella myöntää lyhyt määräaikainen oleskelulupa, tuleeko tuomiota odottaa ennen päätöksentekoa, vai onko perusteltua tehdä asiakkaalle YJT-kielteinen päätös jo ennen tuomiota. Jos määräaikainen oleskelulupa päädytään myöntämään ennen tuomion tuloa, on perusteltua rajata luvan pituus pääsääntöisesti yhteen vuoteen. Kyse on näissäkin tilanteissa kokonaisharkinnasta, jossa huomioidaan rikosten laatu ja asiakkaan kokonaistilanne ja siteet Suomeen.

Kun kyseessä on päätös, johon liittyy elinvoimakeskuksen osapäätös, lupa myönnetään pääsääntöisesti osapäätöksen mukaisesti. Rikosten takia voi kuitenkin tapauskohtaisesti ja poikkeuksellisesti olla syytä harkita osapäätöstä lyhyempää lupaa. Tämä ei tarkoita sitä, että aina, kun on rikoksia, olisi syytä lyhentää luvan kesto osapäätöstä lyhyemmäksi. Lupa ei koskaan voi olla pidempi kuin osapäätöksessä. Tilanteessa, jossa on perusteltua myöntää lyhyempi lupa kuin osapäätöksessä, on osapäätöstä lyhyempää lupaa perusteltava päätöksessä. YJT-syistä voi olla myös perusteltua tehdä kielteinen päätös myönteisestä osapäätöksestä huolimatta

Luvan pituuden rajaaminen tulee aina perustella päätöksessä, jotta hakijalle käy selvästi ilmi, miksi pituutta rajattiin. Kuten muissakin päätöspäätöseluissa, tulee harkinnan ja perustelun olla tapauskohtaista, huomioiden tapauksen yksilölliset seikat.

Esimerkki 1: päätöspäätöselut yksittäistapauksessa

Hakija on tällä hetkellä rikoksesta epäiltynä/syyllystynyt rikokseen/syyllystynyt toistuvasti rikoksiin. Uusi määräaikainen oleskelulupa myönnetään vuodeksi/kahdeksi vuodeksi, koska hakijaan kohdistuva rikosepäily/hakijan syyllystyminen rikokseen/hakijan syyllystyminen toistuvasti rikoksiin antaa aihetta tarkastella oleskeluluvan myöntämisen edellytykset kohtuullisella aikavälillä uudestaan.

Esimerkki 2: päätöspäätöselut yksittäistapauksessa

Oleskelulupa myönnetään hakijan rikoshistoriasta johtuen pituudeltaan rajoitettuna kahdeksi vuodeksi, jotta Maahanmuuttovirasto voi kohtuullisen ajan kuluessa tarkistaa hakijan maassa oleskelun edellytykset uudelleen. Oleskeluluvan kesto rajoitettaessa on otettu huomioon hakijan syyllystyminen useisiin rikoksiin Suomessa lyhyen ajan sisällä sekä hakijan syyllystyminen uudelleen samaan rikokseen, joka osoittaa hänen välinpitämätöntä suhtautumista Suomen lakeja ja määräyksiä kohtaan.

6.6 Hakijan kuuleminen rikosasioista

6.6.1 Oikeudellinen tausta

Viranomaisen velvollisuudesta kuulla asianosaista on säädetty hallintolain (434/2003) 34 §:ssä. Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Lainsoveltajan tulkinnan mukaan kyse ei ole niinkään siitä, että onko hakija tietoinen rikosten mahdollisesta vaikutuksesta asiansa käsittelyyn. Kyse on ennemminkin siitä, että hakijalle on turvattava mahdollisuus lausua häntä koskevassa asiassa, jos sillä voi olla vaikutusta päätöksentekoon. On tärkeää huomata, että velvoite kuulemisesta koskee sellaisiakin tilanteita, joissa ei ole selvää, millä tavoin rikos tai rikosepäily vaikuttaa päätösharkintaan – riittää, kun sillä mahdollisesti voisi olla vaikutusta asian ratkaisemiseen.

Lainsoveltajan tulkinnan mukaan kuulematta jättäminen voi tulla kysymykseen vain laissa erikseen määritellyissä tilanteissa ja silloinkin se on pystyttävä perustelemaan huolellisesti. Tilanteessa, jossa on täysin selvää, ettei rikoksesta kuuleminen vaikuttaisi millään tapaa päätösharkintaan, voisi se olla hallintolain 34 §:n mukaisesti ilmeisen tarpeetonta. Kuulemisvelvoitteesta voi poiketa vain hyvin painavista syistä, jolloin 'ilmeisen tarpeettomuuden' kohdalla on arvioitava, vaarantuuiko asianosaisen oikeusturva, jos asia ratkaistaan häntä kuulematta. Mikäli rikoksen tai rikosepäilyn vaikutuksesta jäisi kuitenkin minkäänlaista epäilyä, olisi hakijaa perusteltua kuulla. Viime kädessä kyse on tapauskohtaisesta harkinnasta, jolloin kategorisia linjanvetoja ei käytännössä voida tehdä.

Hallintolain 34 §:n 2 momentin mukaan:

Asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jos:

- 1) vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana;
- 2) asia koskee palvelussuhteeseen tai vapaaehtoiseen koulutukseen ottamista;
- 3) asia koskee hakijan ominaisuuksien arviointiin perustuvan edun myöntämistä;
- 4) kuuleminen saattaa vaarantaa päätöksen tarkoituksen toteutumisen tai kuulemisesta aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle, yleiselle turvallisuudelle taikka ympäristölle; tai
- 5) hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista tai kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Hallintolain 11 §:n mukaan asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee.

6.6.2 Kuuleminen

Pysyvän luvan ja P-EU-lupahakemuslomakkeissa tiedotetaan hakijoita rikosten vaikutuksesta. Samoin Migri.fi -sivuilla kerrotaan rikosten vaikutuksesta päätösharkintaan. Pääsääntöisesti, jos rikoksella tai rikosepäilyllä on vaikutusta päätösharkintaan, on hakijaa perusteltua kuulla ja antaa mahdollisuus lausua häntä koskevassa asiassa.

Uudet hakemuslomakkeet sisältävät kysymyksiä hakijan tekemistä rikoksista sekä tarjoavat hakijalle mahdollisuuden antaa mielipiteensä tilanteissa, joissa häntä vasta epäillään rikoksesta. Muissa tilanteissa kuuleminen hoidetaan tarvittaessa hakemuksen käsittelyn yhteydessä täydennyspyyntöihin sisällytettävällä erillisellä osiolla. Hakijalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi rikosasioista ensisijaisesti kirjallisesti. Hakijalta voidaan samassa yhteydessä pyytää asian käsittelyyn tarvittavia muitakin liitteitä ja selvityksiä.

Selvityspyynnössä hakijalle ilmoitetaan, että rikosasialla saattaa olla vaikutusta lupa-asian ratkaisuun ja hän voi halutessaan kertoa mielipiteensä asiasta määräpäivään mennessä. Hakijalta voidaan myös kysyä hänen siteistään Suomeen, kun kyse on tilanteesta, että siteet voisivat vaikuttaa päätösharkintaan.

Hakijalle on kuulemisen yhteydessä esitettävä, mistä rikoksesta häntä epäillään ja/tai mihin rikokseen hänen on todettu syyllistyneen ja mihin tietolähteeseen Maahanmuuttoviraston käytössä oleva tieto perustuu. Kuulemisen yhteydessä on myös esitettävä, millä perusteella Maahanmuuttovirasto harkitsee luvan keston rajaamista tai luvan epäämistä ja mahdollista karkotusta sekä maahantulokieltoa ja mitä selvityksiä Maahanmuuttovirastolla on käytettävissään. Lisäksi on huomioitava, että asianosaisella tulee olla käytössään sama informaatio harkinnan kohteena olevista rikoksista kuin viranomaisella, jotta hän voi niin sanotusti puolustaa asiaansa. Näin hakijalla on tosiasiallinen mahdollisuus lausua näkemyksensä muun muassa esitettyjen selvitysten paikkansapitävyydestä. Tämä korostuu erityisesti silloin, kun arvioidaan vasta tutkinnassa olevan rikosepäilyn vaikutuksia. Kuuleminen voidaan suorittaa kuitenkin ainoastaan, jos poliisilta on saatu lupa ja tieto rikosasian asianosaisjulkisuudesta.

Jos kuultavalla on asiamies, kopio vastinepyynnöstä lähetetään myös hänelle.

Hakijaa on kuultava erikseen rikosasioista sellaisissa tilanteissa, joissa:

- hakijaa ei ole vielä hakemusta jättäessään epäilty rikoksesta, josta on sittemmin aloitettu rikostutkinta tai joka on katsottu hänen syykseen.
- hakija on ollut rikoksesta epäillyn asemassa ennen hakemuksen jättämistä, mutta hän ei ole ollut tietoinen rikostutkinnan aloittamisesta.

Lähtökohtaisesti hakijaa on kuultava erikseen rikosasioista, kun hän on epäiltynä rikoksesta. Tähän sääntöön on kuitenkin joitakin poikkeuksia, joista kerrotaan tarkemmin jäljempänä. P-EU-lupahakemusten kohdalla hakijaa tulee aina kuulla rikosasioista, sekä epäilyistä että tuomioista, koska P-EU-luvissa tehdään poikkeuksetta kokonaisharkintaa, kun lupa evätään rikosasioista johtuen.

Hakijaa ei ole tarpeen kuulla rikosasioista erikseen esimerkiksi tilanteissa, joissa:

- päätös on myönteinen.
- hakijalla on ulkomaalaislain 57 §:n mukainen ehdoton este pysyvälle luvulle, eikä päätös tämän myötä sisällä rikokseen liittyvää kokonaisharkintaa.
- hakijalla on ehdoton rikoseste ja tämän lisäksi uusi rikosepäily. Epäilyn vaikutusta ei arvioida eli ulkomaalaislain 57 §:n 2 mom. mukaista kokonaisharkintaa ei tehdä.
- myönnetään neljän vuoden jatkolupa, kun asiakkaalla on ehdoton este.
- kuulemisesta aiheutuva asian käsittelyn viivästymisen aiheuttaisi haittaa yleiselle turvallisuudelle (hallintolaki 34 § 2 mom. 4 kohta) esimerkiksi tilanteissa, joissa hakijan katsotaan käytöksellään vaarantavan yleistä turvallisuutta.
- hakijan lupa evätään vakaviin henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten vuoksi, minkä jälkeen hänen huomataan syyllistyneen uuteen, verrattain mitättömään rikokseen, kuten näpistykseen. Näpistyksestä kuulemisen yhteydessä ei voi käytännössä tulla ilmi enää mitään sellaisia tietoja, jotka vaikuttaisivat päätöksen sisältöön.
- pysyvälle luvulle on muu ehdoton este, asumisaika tai matkat. Tapauskohtaisesti on kuitenkin arvioitava, edellyttääkö esim. YJT-harkinta asiakkaan kuulemistä.
- hakijalla on pysyvä lupa taustalla ja P-EU-luvan myöntämiselle on muu ehdoton este, asumisaika tai matkat. (P-EU-luvan hakijat)

Ulkomaalaislain 57 §:ssä olevien ehdottomien aikarajojen osalta kuulemista voidaan yleensä pitää ilmeisen tarpeettomana, sillä kuulemisella ei olisi tosiasiallista vaikutusta päätöksen lopputulemaan.

Asiakkaan kuulemisen ilmeinen tarpeettomuus ei ehdottoman esteen tilanteissa ole kuitenkaan kategorinen. Voi olla myös tilanteita, joissa asiakkaalle tulee varata mahdollisuus tulla kuulluksi rikosasiastaan, vaikka pysyvän luvan myöntämiselle on olemassa ehdoton este. Tällainen tilanne voisi tulla kyseeseen esimerkiksi, kun rajataan luvan pituutta merkittävästi ja tunnistetaan lisäksi jotain muita yksilöllisiä olosuhteita.

6.6.3 Kuulemisvelvollisuuden huomioiminen päätöspäätöseläissa

Pysyvän luvan ja P-EU-lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä kuullaan hakijoita rikosasioista, joilla voi olla vaikutusta asian ratkaisuun. Hakija voi halutessaan kertoa mielipiteensä rikosasiasta ja sen vaikutuksesta oleskelulupapäätökseen, ennen kuin hänen oleskelulupahakemuksensa ratkaistaan.

Tilanteissa, joissa pysyvää lupaa koskeva hakemus on ratkaistu hallintolain 34 §:n 2 momentin nojalla kuulematta hakijaa rikosasioista, on tämä perusteltava päätöksessä. Päätöksen perusteluissa on ilmoitettava mitkä seikat ja selvitykset

ovat vaikuttaneet siihen, että asia on ratkaistu hakijaa kuulematta. Tällöin myös sovellettaviin säädöksiin lisätään hallintolain 34 §:n 2 momentti.

Jos esimerkiksi rikosasiassa ei ole ollut vaikutusta päätösharkintaan, eikä hakijaa ole kuultu ja hakijalle myönnetään oleskelulupa hänen hakemuksensa mukaisesti, päätöksessä ei ole tarvetta avata kuulemisvelvollisuutta tarkemmin.

Jos hakijaa on kuultu, mutta asia on ratkaistu hakijan eduksi ja myönnetty oleskelulupa hakemuksen mukaisesti, riittää lyhyt maininta kuulemisestä osana päätöksen tosiseikasta ja viittaus hakijan antamaan selvitykseen osana kokonaisharkintaa koskevaa päätöspäätelmää.

Jos hakijaa on kuultu rikosasioista, hallintolain pykälää ei ole tarpeen nostaa sovellettaviin säännöksiin. Sen sijaan kuuleminen tulee avata tosiseikastoon yhdessä hakijan antaman mielipiteen kanssa. Johtopäätöksissä ei ole tarpeen erikseen perustella sitä, miksi hakijaa on kuultu rikosasioista, sillä kuuleminen on lähtökohta. Luvan epäämisperustelut tai kokonaisharkintaperustelut ovat näissä tapauksissa viraston kannanotto tosiseikastossa esille tuotuihin rikosasioihin mukaan lukien hakijan kuuleminen niistä.

Hakijalla ei ole velvollisuutta käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi. Mikäli hakija ei esimerkiksi toimita vastinetta kuulemispyyntöön, johtaa se oletamaan, ettei hänellä ole tarvetta ilmaista mielipidettään tai antaa selitystä. Tällöin asian voi ratkaista myös hakijan vahingoksi, vaikka hänen kantaansa asiaan ei ollakaan saatu. Näissä tilanteissa päätöspäätelmiin kirjoitetaan, että hakijalle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi rikosasiassaan.